

3678
3678

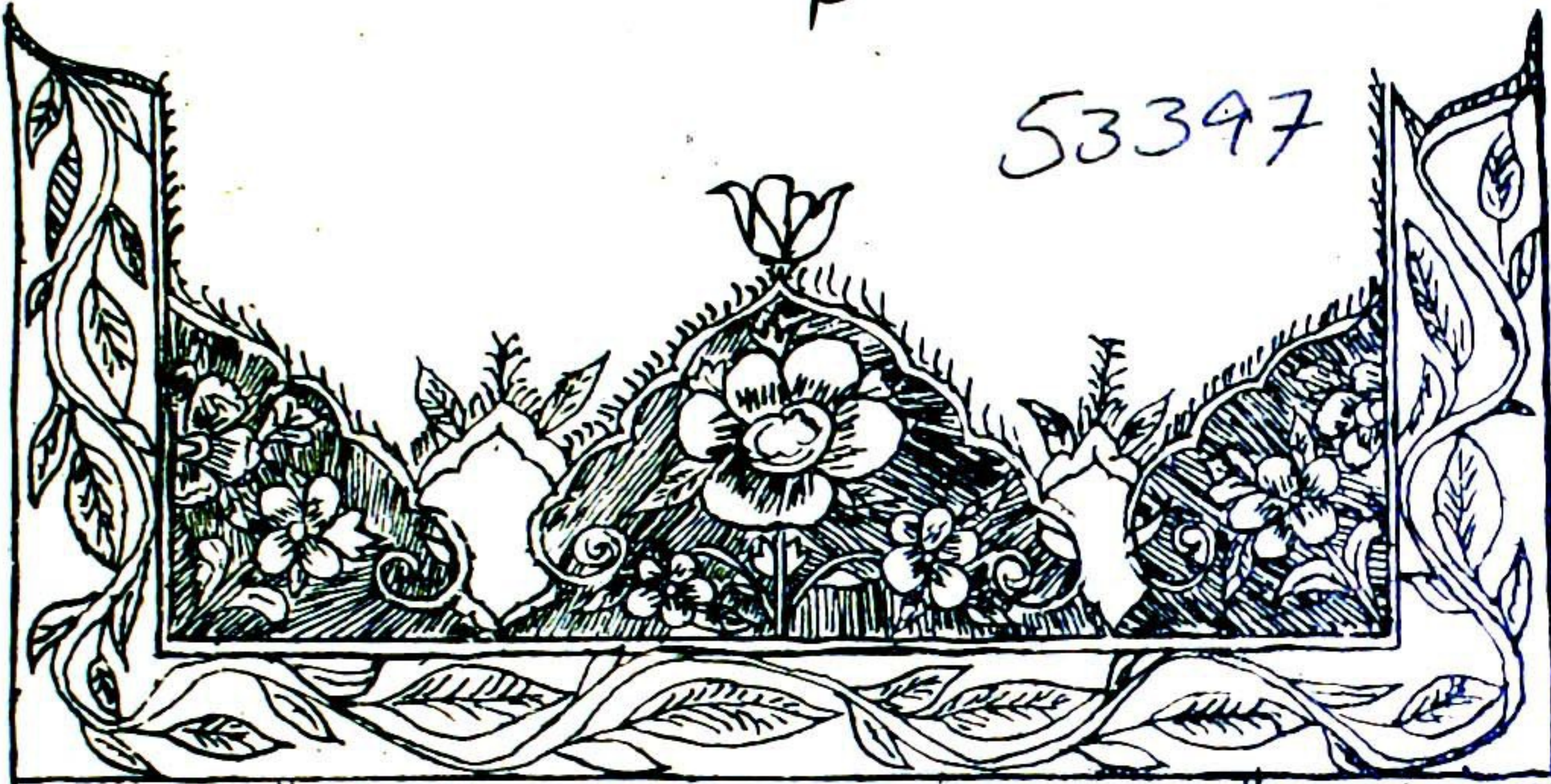
انک و لی فی الدنیا و الآخرة

الحمد لله الذی هدانا لهذا الذی کنا لنکفرون
بمفوضات زبده العارفين بالذی یصلون الی رگاہ سبحان من
حده سلما قد

بفراش خایای بر صدق یقین حافظ قطب الدین با تمام حافظ عزیز الدین مالک و منتم

در مطبع مرتضوی ہلی کوچہ چیلان طبع شد

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد للدرج العالمین والعاقلۃ المتقین والصلوة والسلام علی رسولہ محمد وآلہ وصحباہ
 اجمعین۔ بعد ازین میگوید فقیر حقیر امام الدین خاکراه دروستان کہ بعضی از ملفوظات
 از زبان مبارک بارگوسر افشان منبع اسرار سبحانی و مورد الواریزدانی قدوة السالکین و
 شمس العارفین سلطان العاشقین ملک التارکین پیر مرشد حقیقی کعبه قبلہ تحقیقی حضرت
 خواجہ محمد سلیمان رضی اللہ تعالیٰ عنہ و مدظلہ علی الفارق السرشدین یوم الدین
 شہیندہ ام و آنرا جمع کرده و نام او تاج السالکین بنامہ ام کہ ہر کہ این را مطالعہ فرماید
 این گنہگار بر تقصیری بیج راز و عاظیر نحو و منسی تقریبا بد و سن التوفیق و حایہ التکلان
 حضرت بابا گنہگار رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمودہ ہر کہ یک ملفوظ شیخ خود بنویسد حق سبحانہ ثواب
 عبادت ہر سال و اعمال او ثبت میفرماید و عاقبت جائی او در اعلیٰ علیین باشد چنانچہ
 در اسرار الاویا آمدہ است چون مرید ہر چہ از پیر بشنود و آنرا بنویسد عد و ہر حرف
 کہ در قلم آید ثواب و طاعت ہر سال بد و دیند و در اعمال نامہ ثبت فرماید و بعد
 از مرون جائے او در علیین باشد و تم محبوب الہی رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمودہ کہ
 حضرت بابا صاحب رضی اللہ تعالیٰ عنہ یک روز مرا فرمود پیر مریدے کہ سخنان از
 زبان پیر خود بگوش ہوش بشنود و آنرا بنویسد او را برکات بیش از پیش از نصیب
 خود بر این امید این چند ملفوظ در قلم آورده تا حق تعالیٰ این بندہ گنہگار بر تقصیر را بمرست
 خواجگان پیر مرشد حقیقی حضرت خواجہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ عشق و محبت خود نصیب کند

اللهم امين يا رب العالمين وقتي سخن دران اوفتا و که سر که ترک دنیا اختیار کرد محبوب
 و مقبول خداست باشد حضرت قبله من قدس سره العزیز حدیثی صلی الله علیه و سلم
 بر زبان مبارک نه حجتاً لکن اداس کل خطیبتی و تزک الدنیا داس کل عبادۃ
 و مناسب حکایت این فرمودند که بزرگی بود بارها بر زبان او این لفظ رقتی در
 و یک گوشت باید حواج باشد یا نباشد شو بانی زور بکار نیاید روزی مریدان پرسیدند
 که غریب لا از ور نهامی گمراهان این لفظ چه معنی دارد و آن بزرگ بیان فرمود
 که گوشت عبادت از ترک دنیاست و شور با که از سیر و پیا ز کنند آزار شور با زور
 گویند یعنی شور بانی و روغ چون در دل سالک ترک دنیا آمد او را نماز و روزه باید و دیگر
 او را و باشد نباشد حضرت قبله من قدس سره العزیز بر زبان مبارک را ند چون
 حقیقتاً جل جلاله و علا مخلوقات را بیافرید و گفت که من رب شما هستم و معبود شما
 همه مخلوق اقرار کردند و گفتند انت معبودنا و دنیا بحقیقتاً مقابله نمود و گفت انت
 انت و اننا انما انکا این بیت شیخ فرید الدین عطار رضی الله تعالی عنه بر زبان در
 افشان رانند بیت مقبل آن مردی که شد زین جفت طاق و پشت بروی
 کرد و او ش سه طلاق و روزی در خدمت حضرت قبله من یک پیر اسخ الاعتقاد
 و و از و هزار روپیه نقد در نظر گذرانیدند و در خرج کردن او یک شب توقف اوفتا
 چون روز شد مبلغ مذکور را تقسیم کردند چنانچه هفت هزار روپیه بصاحب اوگان مهاجر
 اولاد قبله عالم رضی الله تعالی عنه عطا فرمودند باقی را بر علما و غرباء آستان نشین
 و علما و فقرا که در شهر ملک سنگه سکونت داشتند خرج کردند چون ازان
 فارغ شدند بر زبان مبارک رانند که دوش مرا خواب نیامد از سبب این جفیم
 چون این را از خود دور کرده ام مرفحت آمده است این حدیث شریف
 بر زبان رانند الدنیا حیفه و کلابها کلاب بعد ازان بر زبان
 مبارک رانند که شخصی پیش من آمده و اخبار کرد که من یک تاشا عجیب دیده ام
 بیان کرد که من خورد بوم در شهر سنگه و تهم پیش یک معلم قرآن مجید بخواندم
 روزی شخصی بمرد ایمان مسلوب شد نزد او مناد می کنانید کسی که ایمان خود را بشوهر
 من دید او را مقابل و یک هزار روپیه نقدی و یک یک مرد آمد که ایمان خود را دید

من نیز بدین این معامله رفتم مردی آمد ایسان خود را داد و هزار روپیه نقد از زن
سیت گرفت من دیدم که همان ساعت روی او سیاه گردید لغو و بالذات من فکر
در و سر مرده روشن شد الحمد للہ علی ذلک حضرت قبلہ من قدس اللہ
سزۃ البزیز میفرمودند دنیا مبعوض اللہ است ازین سبب شیخ نبی و ولی خدا
اورا اختیار نہ کرده است بلکہ بر اوسہ طلاق دادہ اند و بہ فقر و فاقہ گذرانیدہ اند چنانکہ
بحدیکہ بہ گرسنگی مرده اند چنانچہ صدیقی در حوالے کہ معظمہ زاد اللہ شریفہ
و عترتہ بہ گرسنگی مرده اند و قسٹی میفرمودند کہ شیخ سعدی رحمۃ اللہ تعالیٰ
برای زیارت شیخ فرید الدین عطار رحمۃ اللہ تعالیٰ رفت شیخ عطار اود از
زیارت منع نمود و گفت تو با تو انکاران دوستی داری با تو ملاقات نہ کن شیخ
سعدی رحمۃ اللہ تعالیٰ غمناک شد شش ماہ آنجا سکونت ورزید بعد از
شش ماہ شیخ عطار رحمۃ اللہ تعالیٰ شیخ سعدی را طلب نمود و آتین خود را
وراز کرد تا حضرت سعدی بر آن بوسہ داد و رفت بعد از ان فرمودند کہ دنیا
داران شخصہ را کہ بسیار در و فلو و فریب کنندہ باشند اورا منصوبہ باز و کابل گویند و
ایل اللہ قابل آنرا گویند کہ از ہمہ دست افشانند بخدا مشغول باشد سیت ہمہ مشغولی عالم گویند
ترک گوی بخدا مشغولیت بہ بدت اولیا را کار عقبی اختیار و جاہلان را کار و نیا جتیا
و ہم فرمودند کہ الحسن مع الحسن یتمیل چنانچہ حق سبحانہ فرمودہ است
قوله تعالی الخبیات الخبیات الخبیات للطیبات للطیبات شخصی در خدمت
حضرت قبلہ من رضی اللہ تعالیٰ عنہ عرض داشت کہ مولوی علی الدین بھا و لیپوری
قاضی احمد پور شدہ حضرت قبلہ من بر زبان مبارک راندند کہ مولوی مذکور پیش ازین
خوش بود اکنون در بلا اوقتا و کہ معاملہ قضا اختیار کردہ کہ معاملہ قضا تر و پیران مار
منوع است کہ بسا میدان را ازین معاملہ منع کردہ اند چنانچہ در فتاویٰ شریف مذکور
است کہ حضرت سلطان الشیخ رضی اللہ تعالیٰ عنہ در زمان اوایل برائی قضای
دہلی شریف از حضرت نجیب الدین مشوکل رضی اللہ تعالیٰ عنہ التماس دعا نمود و ایشان
فرمودند تو قاضی مشوچیزی دیگر خواہی و ہم فرمودند کہ عہدہ مسجد گرفتن و ملایت مسجد
برائے عہدہ این بد است ازین دور باید بود و اگر کسی برائے خدا خدمت مسجد کند

در دین عزت با بدعت من **محمد خاتم** روزی شخصی در خدمت
 حضور عرض داشت که پس خود را حفظ قرآن کتابم یا اورا کتابهای تعلیم کنم حضرت
 قبله رضی الله تعالی عنه فرمودند کتابها را تعلیم کن **لحقی سخن** در آن اوقات
 که چون حق سبحانه تعالی خواهد ملک ویران کند حاکم ظالم بر آن مسلط کند و این بدعت
 بر زبان مبارک نندند لظلم خواهد که ویران عالمی به نص ملک در آنچه ظالمی به
 بقوم بیکه نیکی پسندد خدای که و بدخسرو عادل نیک امی و هم فرمودند که آمدن باد
 عادل و ظالم عمل مردم است اگر عمل نیک کنند با دشمن عادل مسلط شود و اگر عمل بد کنند
 با دشمن ظالم مسلط شود **الگاہ** این حدیث شریف بر زبان مبارک نندند **عما لکم عجا کبر**
 و نیز فرمودند که درین زمان چون مسلمانان متابعت نبی صاحب صلی الله
 علیہ وسلم گذاشته اند حق سبحانه تعالی کف را برین مسلط کرده است
 مناسب این حکایت فرمودند که چون سنگهان بلقان را محاصره کردند بزرگ
 در خدمت رسول خدا صلی الله علیه وسلم عرض داشت کرد که یا رسول الله و حق
 مت خود امداد کنید رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود که امت من متابعت من گذاشته
 اند و **وزیر** مولوی غلام جیدر در حضور عرض داشت کرد که غریب بوزان چون سده قیرانکو
 در شهر پروا کرد یک بند زراعت با جهری کاشته بودم آن همه خشک شد حضرت قبله
 قدس سره بر زبان رانند **شام و نجین** یاد و مر تا ویج دھو ڈھی اتی تموم
 یعنی اگر آدمی خواه در شام خواه در روم رود آنچه قسمت اوست از آن بیش و
 کم نخواهد شد آن قدری که حق سبحانه تعالی در ازل برای او مقدر کرده است
 بهر جا که رود برسد **حضرت قبله من** قدس سره الغزیز **سے الف خان** را
 رحمة الله تعالی که خرید بود یک روپیہ نقد عطا فرمودند بعدہ برادر کلان از
 بستد اور در گریہ وزاری شد بعد از آن بر زبان مبارک رانندند که جد
 دنیا و محبت او خراب کننده است مناسب این حکایت فرمودند که از مردم
 شنیدم که یک موش در سوراخ خود چند روپیہ جمع داشت روزی آن مبلغ را از سوراخ
 خود بیرون بناد و بسبی در سوراخ باز رفت شخصی آمد آن مبلغ را برداشت و
 رفت چون موش از سوراخ خود بیرون آمد مبلغ خود را ندید افتان خیزان و مضطرب

و حیران شدہ بر زمین اوقتا دود و مود لختی سخن در آن اوقتا و کہ او صحبت دنیا داران
 و معاملہ سرکار دور باید بود و فرمودند اگر فرستہ باشد چون در معاملہ سرکار افتد و یو
 شو و مناسب این حکایت فرمودند کہ نوز محمد خان بابر بسیار زاید بود و عابد چنانچہ در
 تمام شب اخیر ہر کہ و سہ چون اورا معاملہ وزارت اسد خان بدست آمد در عین ماہ
 رمضان شریف لوبیان در پیش نشاندے و شراب خواری میکرد و لغو و با لہ من لک
 حکایت دیگر فرمودند کہ شخصی بزدار از مریدان حضرت میان صاحب نوز محمد
 نار و والہ قدس سرہ العزیز بسیار خدا یاد بود چنانچہ اورا روزے در غار کشتہ
 دیدیم و با ملاقات کردیم و پرسیدیم کہ چند روزست کہ درین جا کشتہ گفت
 سہ روز شدہ است طعام نہ خورودہ است نزد من یک نان باجہری بود نیم باو
 و آدم و نیمہ دیگر خوردیم و بخانہ خود آدیم بعدہ آن شخص مذکور در قوم غلامی رفت
 کہ مشہور اند براہ زلے و با ایشان صحبت گرفت و صحبت ایشان درو تا تیر کرد و مثل
 ایشان رمزن شدہ و این حدیث بر زبان مبارک راند **ذالصحبتہ مؤثرہ کبریت**
 صحبت صالح ترا صالح کند و صحبت طالح ترا طالح کند **پہریت ہنشین اہل معنی با شتا**
ہم عطا یا بی و ہم ہاشی فنا و حکایت چون سلطان محمود اہل معنی بود و رحمۃ اللہ
 تعالیٰ ہمہ وزرا می و امرای و صحبت او اہل معنی شدند چنانچہ بعد از مردن ایشان
 نیز روضہا اندگردا کرد و روضہ سلطان محمود رضی اللہ تعالیٰ عنہ مثنوی ناخندان باغ
 را خندان کند و صحبت مردان ترا مردان کند یک زمانہ صحبت با اولیا بہتر
 از صد سال طاعت بی ریاہ بعد از ان فرمودند کہ بسا اہل دنیا مال خود را
 فتنہ سازند و امانت نهند کہ بکار خود آید چون بمیرند ہمہ مال کہ امانت نہادہ باشند
 دیگران بردارند چنانچہ علی محمد خاکوانی امانت بسیار جا نہادہ بود چون
 اورا تیمور شاہ بکشت ہمہ مال بگذاشت چنانچہ علی اکبر خان مرحوم بسیار جا
 امانت نہادہ بود چون بگرد مال و امانت اورا دیگران بکار خود بردند بعدہ این
 بیت بر زبان مبارک آمد **بیت ناگہان بانگے بر آید خواہ مرد و خورودہ خورد**
 ماندہ اند و دادہ برودہ لختی سخن در آن اوقتا و کہ بعضی یہاں نوازی بسیار
 کنند حضرت قبلہ من فرمودند کہ در کوبستان چنین رسم است کہ اگر یہاں

بخانه کسی آید اگر چه یک گوسفند باشد اور فرج کرده پیش مہمان آرد
 وہم فرمودند کہ اگر قدرے طعام باشد مہمان را میدهند خود بفاقہ میگذرانند
 و نیز فرمودند کہ مہمان را بادویہ نشینان بسیار عزیز دارند و خدمت کنند بجلالت
 شہریان کہ ایشان مہمان را چندین عزیز دارند انگاہ این حدیث بر زبان
 در افغانان راندند **الضیافۃ کمل الوبر لا یلہل المدار** یعنی مہمانی بادویہ نشینان
 کنند نہ شہریان و نیز فرمودند اگر کسی بہر حق تعالی توکل کند حق سبحانہ تعالی اورا
 ضالیع نکند بعدہ تمثیل فرمودند کہ اگر کسی بخانہ آدمی رود اورا واجب شود خدمت
 کردن و حق سبحانہ کہ **اکرم المکمہ رمین و ادرمہم و الراجحین** است چہرہ بندہ خود را
 ضالیع کند کہ تکبیر داشته باشد وہم فرمودند کہ توکل رتبہ نبوت و ولایت است
 کہ ہمہ اتبیار و اولیا توکل اختیار کرده اند مناسب این حکایت فرمودند کہ یک
 سالک با یکے اہل اللہ صاحب طلب نمود اہل اللہ اورا فرمود کہ ہمہ چیز و اشیاء
 خود را در راہ خدای تعالی بدہ داوہمان وقت در راہ صدیق تعالی صرف کردہ روانہ
 شد چون دوچار قدم رفت اہل اللہ بسومی سالک نظر کردہ گفت چیزی بخود
 داری یا نہ کہ یک دوال بخود دارم کہ بوقت حاجت بکار آید گفت این را ہم بدہ
 دوال را ہم بدہ و روان شدہ و در دل سالک خطرہ رفت کہ اگر دوال من گسستہ شود
 از کجا با ہم اتفاقا دوال فعل گسستہ شد ناگاہ دوال نو دیگر موجود شد قول تعالی
**وَمَنْ يُتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ
 عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بِالِأَعْمَارِ لَدَلِيلٌ لِكُلِّ شَيْءٍ عَمَدٌ رَاطٌ**
 کشتی سخن در آن وقتا و کہ کسی را حق تعالی از زیارت صحبت اولیا محروم کند اگر
 نزدیک باشد اورا زیارت نصیب شود مناسب این حکایت زبان مبارک اندک
 بگرد بندہ برای زیارت قبلہ عالم رضی اللہ تعالی عنہ میرفتم نزدیک مہار شریف
 پرسیدیم قدس یک گروہ پاکم در راہ التباس افتاد کہ این درختان مہار شریف
 است یا دیگر شہر و شخص اویدم یک لوجوان بود و دیگر پیر از جوان پرسیدم کہ
 راہ مہاران شریف مرا بنا چون بدست اشارت کرد کہ ہمہ درختان مہار شریف
 است پیر کہ نشسته بود بر لیسان رشتہ میگردانم از من پرسید کجاسے رومی گفتم

برای زیارت قبله عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ می روم باز از من آن پیر رسید که میان
 باہل کہ در ہزاران میماند نوجوان ست یا پیر چون این سخن از ان شنیدیم تعجب کردیم
 کہ سبحان اللہ این مرد پیر شدہ ہنورا اورا زیارت قبلہ عالم نصیب گشتہ و از ہزاران
 گروہ مردمان مے آیند و زیارت مے کنند ولایت حاصل کردہ مے روند و
 این را کہ بقدر نیم گروہ یا کم است زیارت ہم نصیب شدہ و مناسب این پیر فرمودند
 کہ چون رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم در شب معراج از جناب الہی عطا یا حاصل کردہ
 باز آمدند وقت صبح با ابو بکر صدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمودند کہ امشب بر آسمان رفتہ و دید
 حق سبحانہ و تعالیٰ دیدم و باز آدم حضرت ابو بکر رضی اللہ تعالیٰ عنہ گفت اَصْنَا وَصَدَقْنَا
 چون ابو جہل را خبر شد با ابو بکر رضی اللہ تعالیٰ عنہ ملاقات کردہ گفت شنیدیم کہ یا رسول اللہ
 رفتہ است آسمان را سوراخ مئی بنیم چون اورا ایمان نبود بر معجزہ رسول کریم اعتراض
 کرد و منکر شد چون مع الخیر سخن با بیچارہ سازند حاضران عرض داشت کردند کہ غریب لغز
 بعضی مردم از ساکنان تو سہ شریعہ از مردمان می پرسند کہ میان صاحب نوجوان
 یا پیر دست حضرت قبلہ من قدس سرہ العیز بر زبان مبارک رانند کہ زیارت
 و صحبت بزرگان بر نصیب ازل موقوف است پیر اسعادت از لی نصیب است اورا زیارت
 و صحبت اولیا حاصل شود اگر ہ صد ہزار گروہ دور باشد این حدیث بر زبان
 مبارک رانند کہ اَلْاَوْحُ جُنُودٌ فَجَنَدَةٌ تَنْتَشِمُ كَمَا تَنْتَشِمُ الْحَيْلُ فَمَا تَعَارَفَتْ
 مِنْهُمَا اَيْتَلَفَ وَصَاتِنَا كَمَا اَخْتَلَفَ یعنی روح ہار مردمان شکر نماند
 گروہ گروہ می آیند و بوی میگیرند چنانچہ اسپان بوی میگیرند و با اسپان می بینند
 چنان روح مردم با ارواح اولیا آشنا شدہ دوستی کنند و با یکدیگر اگفا می کنند و اگر آشنا
 نشدہ انکار کنند و آنرا از زیارت محروم کردہ اند پیر گز اورا زیارت اولیا خدا نشود اگر ہ
 نزدیک باشد بلکہ انکار کند و زیارت دشمنی کند چنانچہ ابو جہل لعین ہمیشہ
 با رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم عداوت میکرد و اورا بسحر منسوب کرد چنانچہ روزی
 چند سنگریزہ در دست داشت رسول خدا صلی اللہ تعالیٰ و علیہ وسلم را گفت در دست من
 چہ چیز است رسول خدا فرمود آنچه در دست تست بر رسالت من گواہی خواہد داد سنگریزہ
 در دست ابو جہل لعین کلمہ شہادت خواندند سنگریزہ از دست خود انداخت و گفت تو عجب

ساحرستی چون اور اور ازل ایمان نصیب نہ ہو دینی صاحب را صلی اللہ علیہ وسلم
 بسحر منسوب کر دی و ایمان بنیاورد و نحو ذالک من فلک نیز فرمودند کہ چون با برامی آیت
 قبلہ عالم قدس العزیز رفتم قوم ہماران در زیر سایہ سیصون نشسته بودند چون بار آسمانی
 دیدند گفتند کہ لئو چرا ترا توانی اوقاتا وہ است چون ایشان از سعادت نصیب بود قبلہ
 محروم شدند بعد از وصال قبلہ عالم حضرت صاحبزادہ نورالصدر رضی اللہ عنہ شہید کردند
 انہا کہ صاحبزادہ شہید کرد و حق سبحانہ ایشان را خراب پریشان کرد کہ اثر حملہ ایشان
 مانند بیت حب درویشان کلید جنت است و دشمن ایشان سزای لعنت پروردگار است
 بحر و راز قوم جعفر وقت نزع نزدیک میان محمد خواہر زادہ حضرت قبلہ من سر اوریت و
 اگر چیزے داری خیرات بکن جعفر مذکور جواب داد کہ من چیزے ندارم چون بحق تسلیم کرد
 بعدہ بیت روپیہ نقد میان عبدالرحمن قوم مذکور بیاورد و گفت کہ این نقد نزد من مانع
 نہا وہ بود امانت بگیرد و ہمچنین کلام اللہ بگذاشت چون این سخن در سمع حضرت قبلہ من
 رسید بر زبان مبارک نندا کہ اورا نصیب ہو و بدست خود خیرات کر دی بعدہ چون
 خوب نشان اورا خبر وفات رسید اورا ز کوشستان آمدند ہمہ اسباب بردند حضرت قبلہ من
 قدس سرہ العزیز میفرمود کہ از حق سبحانہ تعالی فضل طلب کنند و از جلال و ترسان و سرسان
 باید بود مناسب این حکایت فرمودند کہ شیخ صنعان رضی اللہ تعالی عنہ صاحب کمال بود
 و پناہ حج بجا آورد وہ بود چہار صد مرید صاحب کمال داشت چون را عقد اوقفا و بر زمین ترا
 عاشق شد و زنا و گرون انداخت نیز این بیت بر زبان نندید بیت عشق را نازم کہ یوسف
 را بازار آورد و شیخ صنعان اہدی را زیر زنا آورد و بعدہ چون حقتعالی فصل خست
 خود کرد و بار در ہللام آمد و جمیع مراتب علیا عطا فرمود مناجاتشوی تالیہ میکن کا تو عالم العزیز
 انتظام از مالکش نذر ذنوب و پاکریم العفو ستار العیوب و زیر سنگ بدما را کوب و گرسگ کردیم
 اے شیر آفرین پشیر انگار بر از کمین و نیز فرمودند کہ یوسف علی بنیا و علیہ الصلوٰۃ
 و السلام در بازار مصر فروختند بعدہ چون حقتعالی فصل کرد با دشاہ مصر شد و نیز
 فرمود کہ بہتر سلیمان علی بنیا علیہ الصلوٰۃ و السلام چند گورہ بر زبان را وسیدہ و
 پوئید و ارجمت و فضل حقتعالی بود با حقتعالی اورا بفضل خود پادشاهی عطا فرمود
 و کی میفرمودند کہ جوانی عجب عزیزت در جوانی بر از بارت حضرت قبلہ عالم رضی اللہ عنہ از

خانه خود که در کوه است و اسم آن کرکوجی است که مسافت آن از تونسہ شریف
 سی گزودہ میشود روانہ شدیم در پنج روز و رخصت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ رسیدیم و تم فرمودند
 کہ بروکے زیارت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ روانہ شدیم ہمراہ مامیان غلام حیدر و علیسی
 جعفر پو و پوست از زیر سرد پایی من جدا شد و خون وان ہر دو ماخن از سرد پائی جدا شدند
 چون جوانی بود وقت در بدن بود منزل بقدر بیت کروه یا زیادہ قطع میکردیم چنانچہ
 روزی از خانہ خود روانہ شدیم از کرکوجی بدائرہ شاہ آرزو آب لہ شب اول منزل کردیم کہ نظر
 چہل کروزہ میشود و یک پیلہ لہ لب مارا در مسجد دادند کہ بخوردیم روز دیگر در مخدوم نوشیدیم
 شب دوم آنجا کردیم و هیچ چیز نہ خوردیم و روز سوم از آنجا روانہ شدیم تا در ہما شریف داخل
 شدیم شب سوم بخدست حضرت قبلہ عالم رسیدیم و نیز فرمودند کہ در چو گاہ گاہ سہ گاہ و گاہ
 دو فافہ میشدیم چنان منزل قطع کردیم و نیز این بیت فرمودند بیت جوانی شد و زندگانی تمانہ
 جہان کمان چون جوانی بماند وقتی فرمودند کہ میان علی جعفر و غلام حیدر ہمراہ ما بودند
 شب نزدیک سیتور شد یک فلوس نزد ما بود بان فلوس نخود خام خریدیم و خوردیم
 علی الصبح از آنجا روانہ شدیم در صالح پور کہ نزد احمد پور بود قدیم حضرت قبلہ عالم رضی اللہ عنہ
 حاصل شد قبلہ عالم قدس سرہ رسید کہ دوش چہ خوردی عرض کردیم کہ غریب نواز نخود خام
 تبسم کردہ فرمودند کہ نخود خام چہ خوردی است بعدہ میان مشتاق را فرمودند کہ این علمائے
 گرسنہ آمدہ آمدہ اند ایشان چیزے بدہ میان غلام حیدر رفت و چیزے بیاورد کہ تناول کردیم
 و نیز میفرمودند کہ شخصی نزد مسجد قبلہ عالم سکونت داشت در ایشان کہ برائے زیارت قبلہ عالم
 می آمدند ایشان منع مینمود و شمارا درینجا حاصل شد کہ می آیند میفرمودند کہ رخصت حضرت شیخ
 الشیوخ شیخ شہاب الدین بہروردی رضی اللہ تعالیٰ عنہ شخصی بود شیخ بسیار اور خدست مینمود و دو ماہ
 اورا پنجاہ روپیہ نقد مقرر کردہ بود و در ایشان کہ برکے زیارت شیخ عالم آمدند ایشانرا منع مینمود
 کہ شمارا درینجا حاصل میشود میباید بعدہ فرمودند ہمچنین بر دروازہ حقتعا ابلیس شستہ کہ
 مردم را ہرنی مینماید کہ بجناب حق سبحانہ تعالیٰ وصل نشود و ہمچنین دروازہ بزرگان مردم
 بستند کہ در ایشان را ہرنی مینمایند لیکن چون کسی حق سبحانہ تعالیٰ را عیان یا تہ نصیب
 خیر و سعید کردہ از ممانعت چنین مردم و ابلیس ملعون از وصال بجناب حق سبحانہ تعالیٰ
 بزرگان زمانہ دوراند مصرح شمس کند چو ہر بان باشد دوست درین با یکا تہ فرمودند کہ دختر فرود

مردود چون قصد اسلام مینمودند و در مطرو و دوعلمه اورا مانعت مینمودند از اسلام آوردن
 برابر اسم صلوات اللہ علی نبینا علیہ السلام لیکن چون را عیان ثابتہ اورا ایمان نصیب بود
 با بر اسم علیہ السلام ایمان آورد و با و نکاح نمود و از شکم او حق سبحانہ پیغمبران را
 چنانچه اسحق و یعقوب و یوسف علی نبینا علیہم السلام و عمرو و اشدر بر کفر شد بعدہ حق
 جل علائشہ را بر عمرو و دوعلمه او مسلط گردید پس لشکر او را در دو نیم ساعت یا سه ساعت تاراج
 مسار نمود و پیشہ کہ چشم او کوز بود یک پامی رنگ داشت در دماغ عمرو و عمرو و فرود آمدہ مغرب
 مینمود تا اورا پلک ساخت و نیز فرمودند کہ فرعون ملعون اشد کافر بود کہ دعوی خدائی مینمود
 حق سبحانہ اورا بمحو لشکر در ریائیل غرق نمود لیکن چون بی کسی رضی اللہ عنہا صاحب
 ولایت بود اورا نگاہ داشت قوله تعالی ذلک فضل اللہ یؤتی من یشاء و یمیر مومنین
 و در خبر شعیب علی نبینا علیہ السلام بود پسر و صاحب ولایت بودند و نیز میفرمودند کہ کاو
 موسی علی نبینا علیہ السلام صاحب لیب بود چون فات یافت حق عزوجل بہتر موسی
 را صلوات اللہ علی نبینا و علیہ خطاب نمود کہ گستاخیا یک تو بجناب مینموی چنانکہ ذکر
 آنها در قرآن مجید چند جا بیان فرمودہ اند چنانچہ در آری انظر الیک و جواب و آمد
 ان ترانی جانی دیگر فرمودہ کہ ان ہی الک فذکرتک از حرمت ما در تو غیر فرمودی
 نمودم اکنون گستاخیا بگذاری و طریقہ ادب پیش آرمی نیز فرمودہ کہ ذرت حصصا
 ست از پیغمبران کافر موجود میشود چنانچہ حضرت آدم علیہ السلام پیغمبر صغری التذکیر پسر او
 کافر شد ہمہ کافران از اولاد او هستند و نیز نوح علیہ السلام پیغمبر اولو العزم بود یک
 پسر او وزن او پسر دو کافر بودند نوح و بالذکر من ذلک چنانچہ حق سبحانہ در کلام خودی
 فرماید قال ینوح انه لیس من اهلک انه کمال غیر صالح و جانی دیگر میفرماید
 ضرب اللہ مثلا للذین کفروا امراة لوط و امرأة لوط کانتا تحت عبدین
 من عبادنا صالحین فخانتاهما فلم یغنیا من اللہ شیئا یعنی بیان کرد خدا مثلے
 برای آنها نگه نکرد و بدند و آن مثل زن نوح است کہ واعلمہ نام داشت وزن لوط کہ او
 میگفتند بودند آن دو وزن زیر حکم دو بندگان شائستگیان من پس خسایت کردند بان
 بنده برگزیده بنفاق و مخالفت زن نوح علیہ السلام قوم را گفت کہ این دیوانہ است
 وزن لوط علیہ السلام قوم را از مہمان لوط علیہ السلام خبر داد کہ ہی پس فرمودند این پیغمبران از پسر

این فصل فضیلت است
 است میباید اورا
 بر سر این بخواند
 معانی از درگاه
 سن بخواند
 خود را بخواند
 بسوی حق
 عز و جلال
 عقیبتان
 پیغمبران
 عز و جلال
 جبار
 ۱۰۱۶

دوزن از عذاب خدا چیزی را از آن دوزن نزن بوی خنق شد بطوفان بر سر زن
 لوط سنگ بارید و گفته خواهد شد در وزقیامت و امله و اعلا را آنکه در آید به دوزخ بایندگان
 دیگر از کافران حاصل این مثل آنست که کفار معاقب میشوند و نسبتی که میان معمران
 با وجود کفر هیچ فایده نمیدهد و نیز فرمودند که نون غمون مؤمنه بود و از فرعون عمل و
 پیروی نمود چنانچه حق سبحانه و تعالی در قرآن مجید میفرماید وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ
 آمَنُوا امْرَأَةٌ كَانَتْ تَدْعُ إِلَى بَيْتِكُمْ لِيُتَمَكَّنَ عَلَيْهَا وَتُبْحَثَ بِفَرْعُونَ و
 عَلَيْهِمْ وَتُبْحَثُ مِنَ الظَّالِمِينَ یعنی بیان کرد خدا مثلی بر آنکه گوید و دیده اند
 و آن مثل زن فرعون است یعنی آنسه سپهر مزاحم چون گفت ای دروگر من بنا کن بر
 من و یکم خانه در بهشت یعنی در مقام قرب خود مرا جامی ده آورده اند که چون بسیر یمان آورد
 فرعون گفت تا او را چهار بیخ کرده در آفتاب بیفکنند حق سبحانه تعالی بگوید که هر دو که
 در آمده به بالها خود ستایه کردند فرعون امر کرد تا سنگی بزرگ کردند و حکم کرد که بر سینه او بند آید
 دعا کرد و بار خدا را مرا خانه ده و حثت و برهان مرا از نفس ضییت فرعون کردارها و یعنی از خدا
 که مرا میکند و نجات ده مرا ز گروه ظالمان قطعیان تا بعد از فرعون باشد حق سبحانه دعا
 او مستجاب کرد حجاب از پیش او برداشت و خانه او در حثت بود حاصل این مثل
 آنست که با وجود ایمان اتصال و باطل کفر او را هیچ ضرر نکرد حضرت قبله من قدس سره
 میفرمودند که حقیقتاً در قرآن مجید میفرماید وَمَا خَلَقْتُ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ یعنی میداند که
 من باین آدمیان مگر برای عبادت خود و معرفت خودمیت زندگی آدمی است بندگی
 زندگی بی بندگی شرمندگی و نیز میفرمودند اگر چیزی از مال نقصان شود و یا چیزی از
 مال بپیر و چنانچه گا و یا اسب و غیره غم نباید خورد که صدقه و بدله سرشود چنانچه در حدیث
 شریف آمده تَلَفُ الْمَالِ خَلْفُ الرَّأْسِ یعنی پلاک شدن مال صدقه صاحب این شود و نیز
 میفرمودند که میدو و اصل جمیع معصیای و بلیای حُب دنیا است ما دلم در دل سالک حُب دنیا
 باشد اینی نباشد شاخها او نیز تازه هستند چون بیخ دخت خشک میشود و شاخها نیز خشک
 شوند همچنین چون دل سالک حُب دنیا پریده شود و از جمیع بلیای در امان شود و بحق سبحانه
 وصل گردد در حضرت قبله من قدس سره العزیز میفرمود که کار ابلیس علی الدوام زهرنی است
 بسبب عدوت باوم علی بنییا و علیه السلام میدارد و نبی آدم را از کار نیک میدارد و درین باب

حکایت فرمودند که مردی باروت از خانه خود بسوی بزرگی روانه شد چون دید که
 رسید پیش او طایفه لولیان دید که بازی می نمودند منکر شده باز در خانه خود آمد بسیار بزرگ بود
 از او پرسید که در خدمت فلان بزرگ فته بودی برای ارادت چه حالست که از خدمت ایشان
 باز آمدی جواب که چون من نزدیک آن بزرگ سیدم پیش شمع روشن شده و لولیان بازی
 می نمودند بی اعتقاد شده باز آمدم چون این قصه باز نمود بزرگ که همسایه او بود تاسف
 بخورد و فرمود که در اینجا لولیان بودند بلکه ابلیس بود که ترا از سجده ارادت آن بزرگ محروم
 ساخته شد این حکایت دیگر فرمودند که شخصی سپهر خود را بسیار بدست او فرمود و در
 معلم سبق بگیر حکم والد برای گرفتن سبق روانه شد در راهی میرفت ناگاه ابلیس خود را
 بشکل زن خویر و گریه پیش آن سپهر باز آمد و فریاد برداشت که این سپهر با من بد مغلی
 پیمان مردمان شهر از هر طرف بیرون آمدند پس شرمسار شده باز در خانه خود آمد و خواند
 را ترک نمود ابلیس ملعون شادی میکرد میان شیاطین و میگفت من سپهر را از علم خواندن
 با و دادم و نیز فرمودند که وقت شام جمیع شیاطین پیش آن می آیند از هر یک پرسد که شما امروز
 چه کاره کردید یکی گوید که زدی کنانیدم دیگر گوید خمر خورائیدم دیگری گوید لواطت
 کنانیدم و هر یک معصیتی که بر آن مستعد میکنند بیان کند چون یکی از آنها گوید که طفلی را
 من از علم خواندن باز دادم و شتم ابلیس خوش شده در کنار خود میگیرد که تو خوب کار کرده که او را
 از علم خواندن محروم ساختی و نیز فرمودند که چون ابلیس از سجده نمودن حضرت
 آدم صغی التذابا آورده حق تعالی فرمود که **إِنَّ عَلَيْكَ لعنتی الی یوم الدین** ابلیس لعین عرض نمود
 که مرا مهلت ده تا روز قیامت زنده باشم حق تعالی عرض فرمود ترا مهلت دادیم باز ابلیس
 گستاخی نموده گفت که من لا و آدم را گمراه خواهم نمود حق سبحانه فرمود از تو و تابعان تو جهنم
 پر خواهم نمود حضرت قبله من میفرمودند که سالک بیاید که همیشه بر حجت بود و کار امید
 بوده باشد از آنکه او رحم الرحیم است و او تعالی شانه خود فرموده است **سَبَقَتْ رَحْمَتی**
علی غضبی باید که از رحمت او تعالی شانه یا بوس تا امید نباشد زیرا که فرموده است **لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللّهِ** **إِنَّ اللّهِ یَغْفِرُ الذَّنْبَ وَ یُجِبُ الدُّعَاءَ** بعد از آن این بیت بر زبان مبارک نهد **بیت بحر**
الطاف که بی پایان بود تا امید از رحمت شیطان بود و نیز میفرمودند
که سالک باید که بر کارش مرضی حقیقتا بکند یعنی مقتضای شریعت شریف که مقصد دین

مندرج است چنانکه شیخ سعدی قدس سره فرموده است **بیت** درین راه بحر مرد
 رخ زلفت بگم آن شد که دنبال اسمی زلفت محالست سگد که راه خدا توان رفت جز درین
 مصلحت و هم فرموده است که اهل اللہ صرف فی اللہ است هر کاریکه مرضی حقاً بوده باشد آن کسند
 مقصدی که بابت سب است حاصل کرده از دنیا برده اند و این بیت خوانند **من یمیدی**
اللہ فلا مضیل له و ذلک فضل اللہ یؤتیہ من یشاء و اهل دنیا که
صرف فی النفس هر کاریکه مراد و مرضی نفس باشد آن کسند و این بیت خوانند **و من یضللہ**
فلا هادی له و نیز میفرمودند که در اول شب ماه محرم و آن آغاز میزدیم صد سحری
 بود شیخ من حضرت قبله عالم بهادری ضی اللہ تعالی مجد منموم شدند که هرگز از طعام بکفت
 تناول نفرمودند کسی عرض داشت کرد که موجب چه بین اند و چه صیت در جوابش فرمودند که
 امشب آن رس سیزدهم صد شده است درین مان بسیار جوارث و طرق باطله خواستند شد و اکثر
 مردمان جوار و هلاک شدند مگر آنکه دامن رنگان گیرند و در صحبت ایشان باشند و در و مبارک بسیار
 خوانند و نیز میفرمودند که سالک باید که از صحبت بد مذمیان حج در آوردار و اگر چه از صحبت
 ایشان نفیم دنیاوی موجود شوند هرگز اختیار نکند بلکه بر سنگی و بر سنگی گذاردن بهتر است
 از نفیم بد کیشان و زمی شخصی در حضور و قبله من گذارش نمود که مولوی عثمان سکنه
 سنگه در شهر چپور تعلیم سپران مرد حکیم شیعه مشغول است و در جواب فرمودند ازین امر
 خوف بسیار است که صحبت بد کیشان بهم صحبتیان تاثیر میکند و نیز یک و از حضرت قبله
 غلام سرور خان خاکوانی را گفتم که شما چون برادران خود از سبب علاقه نوکری صحبت
 میران که شیعہ اند میباید که پر حذر بوده باشید و چون خان کور و دیگر افغانان نوکری
 میران ک کرده بجهت زیارت باز و حضور پر نور شرف پانچوس پانچند حضرت قبله ایشان فرمود
 بر سنگی مردن که در صحبت بد مذمیان نفیم یافتن که در چنین صحبت سوال ایمان باشد مولوی
 صاحب لوی محمد حیات دهلوی ضی اللہ تعالی عنه خاطر بحضور عرض داشت کرد که بسیار مسلمانان را
 فرنگیان درین مجسمی برگردانیده از ایمان خارج کرده اند که ایشان درین سبب از جهت صحبت اختیار
 اند فتوؤ بالله منها حضرت قبله من فرموده است سالک باید که ادب هر کس پیشه خود کرد و انداخته
 که ادب بدان شیخ خود بسیار نگاهدارد و بعد فرمودند که شرف پانچوس حضرت حافظ صفا محمد جمال
 ملتان قدس در قریث حاصل نمود حضرت من ادب بدان شیخ خود بجا آورد چنانکه این شیخ خود

و این چنین دولت کم کسی میسر باشد که این نقره کمال عشق شیخ است و نیز فرمود که شش روز
 و حضرت حافظ جمال صاحب یکجا هم منزل بودیم و علی الصباح طرف وضه مطهره شیخ خود روانه
 گشتیم و لیکن من پیش از حافظ صاحب زیارت حضور مشرف شدم این بیت خواندند سیرت
 ما و مجنون هم سبق بودند و دیوان عشق به او بصحرا رفت من کوچه گردانم هنوز و میفرمودند
 که سالک باید که همیشه از عبادت حتماً خالی نباشد زیرا که هر که درین زبان این چنین عبادت کند
 نزد بمقصود خود رسد که او را و چندان اجراء سابق میدهند و میفرمودند که مقصود دین دنیا
 آنان حاصل کرده اند که الله گفته و موطبت نموده اند و این بیت خواندند سیرت که کس کف
 زمانه دریا اسفی به و ایشان ده کف که حسنا الله و کفی به و نیز میفرمودند که سالک باید که
 همیشه از خطر نفس شیطان خوف باشد و این زمان نباید بود زیرا که خدا از خطر ایشان نجات
 باقیست بعد فرمود که شیخ صنعا با وجود چندین کمال و راعقده اوقتا و در قید بلای محبت ترسا
 بچه گرفتار گشت و ز نار در گردن کرد چنانچه قصه او در منطق الطیر مفصلاً مذکور است و این بنا
 بخواند سیرت نفس شیطان میزند از راه تیرا تا بیندازند از چاه تیرا دستگیری کن مرا
 دستگیر نیست که از جز تو دیگر دستگیر تا که هر کس گویدت ای دستگیر کس گشته از تو
 نا امید ای امید و امید و امید و نیز قبله من فرموده است سالک باید که از صیبر
 خود را دور دارد بکے حکم قضا کردن دوم ضامن کسی شدن سیوم امانت کسی نزد خود
 نگاه داشتن از آنکه این نصیحت از پیران ما بمریدان جاری شده آمده است و هم فرمودند چنانکه
 حضرت فرید الدین گنجشکر به شیخ نظام الدین دهلوی رضی الله تعالی عنهما وصیت فرموده است
 چون بهمانان مسافران بر تو آیند و ترافاقه باشد شکر خدای تعالی بجا آری که این نعمتی است
 بس عظیم و فرمودند که این چنین شیخ برید کمال میفرماید و نیز میفرمود که هرگاه این فقیر در
 حضور حضرت قبله عالم مشرف شد در خانه خود دیگر قرار نیاید چنانچه یک ماه در حضور
 می بودم و چند روز در خانه برین نظم میگذشت تا وصال مبارک حضرت قبله عالم قدس سره
 مالی صاحب مرحومه فقیر گفتمی که پس مرا خیال شده است که در خانه خود آرام نمی گیرم از علما
 و فقرا چندان تعویذ ما گرفته که آوند پر ساخته بودند چنانکه فقیر از کمال جذبیه حضرت عشق
 مستولی شده بود لاچار بیقراری حاصل بود و سیرت محبتی است که دل را نمی دید آرام و در نه کینت
 که آسودگی نمی خواهد نقل سیر حضرت من اظهر من الشمس که دو گروه را در صحنه چهار روز فرمود

این قدر بزبان مبارک حضور شیخ خود بسبح فقیرم رسید که تمامی پوست زیرین بر روی
 من زپاشنه تا سرناخن جداگشتی و بیفتادی و از میان غلام حیدر که اکثر اوقات در سیر مسبت
 شیخ خود قبله عالم مهاروسی با همراهی قبله من منسلک بودی نقل رسیده که من بارها معاینه نمودم
 که کفش ایشان زخون پاپرشد و فطرات ازان برمی آمد و ایشان زخود همچنان بی خبر قدم مبارک
 مردانه در سیر مثل معتادی نهادند و هرگز از جریان خون زخمی شدن یا خبرنداشتند من بعد
 عرضداشت نمودم که درین جای بنشینم سرگز اختیار نه کردند چون ربلده ملتان رسیدیم نظن این کفش
 تنگ است لهذا پائی ایشان را مروح کرده است کفش دیگر فرسخ خریدیم چون بغیر یک چادر
 نو قسمت دیگر موجود نبود خواستم که آنرا فروخته قیمت کفش آنرا بخریم هر چند سعی نمودم جایز نشد
 و بعد از گفتگوی بسیار فرمودند که ما از خود هیچ خبر نیست غم مدار که در قطع مثل تفاوت نخواهد
 شد و هم فرمودند که بکیم نوبه درین ملک حادثه لشکر طبرستان بادشاه خراسان که بر قلعه راول
 بجوش تمام تاخت آورد محصور کرده مسخر نمود واقع بود این فقیر را شوق زیارت اقدام بوسی
 حضور قبله عالم قدس سره و امسک شد و در اثنا طریق از سبب ویرانی ملک کام خطر واقع شده بود
 چون این فقیر از دریا بسنده عبور نمود میان حاجی جان محمد فرستاده حضرت میان صاحب
 نار و واله قدس سره العیز همراه باگشت چون در آبادی رفتم نزد فقیر یک تنگی نو موجود بود
 آنرا فروخته برای خرج راه برنج خریده همراه خود نمودیم و تنگه در شهر کرم پور رسیدیم آنجا
 به تهمت جاسوسی بدست مردم سنگهان اسیر و نظر بند گردیم اتفاقاً در آن شب باران نازل
 شد و ما در زیر مکانی حقیف که باران را مانع نبود و به سرگین خر پور بود همه شب آب نجس استاده
 ماندیم علی الصباح جمعه در لشکر سنگهان آمده غدر خواست و آرزو دروغن زرد و لشکر بر کمان
 داد مردان را گفت که این سو جاسوسان نیست و به زبان لاپوری گفت که سائین لوک همین
 یعنی مردان طالب خدا اند به چیرے دیگر غرض ندارند و رخصت داد و بوقت رخصت از کیفیت
 فواج از فقیر استفسار کرد که چگونه اند گفتم آنچه مردان اند که اکثر بجزار سوار کیده در آن زیر حکم
 این فقیر کنند امید که سنگهان از لاپور بیرون خواهیم کرد جماعه دارو مذکور بخندید و بسیار از حج گفت
 که سائین لوک یعنی فقیر راست میگویی القصه روانه شدیم چون قریب مکان حضرت قبله
 عالم رسیدیم در وان مارا دید تاخت آوردند ولیکن نیامین و آدمی پرباب بود ایشان قصد مار
 از آب مکر و دما نیز بدان طرف متوجه گشتیم و قتیکه در آثار آب طرفین ملاقی گشتیم حاجی مذکور پاشا

گفت آیات و شواهد پاره پاره نشان باشد که مراد بیدار شدن تمام گرسنگی مرا گرفته است بجز شنیدن
این سخن از مار و گردان شده یکطرف روانه شدند سنگا میگردانند پاموس حضرت قله عالم قدر
سره العزیز بهره اندوز گردیدیم که مبارک است فقیر کرد و قدر تبسم نموده فرمودند موت را
ببخوانید ولیکن اونمی آید و نیز حضرت قبله من قدس سره العزیز فرموده است که اگر درین زمان
صحاب بنی صلی الله تعالی علیه و سلم با فرض موجود بودند مخلوق این زمان را کافر گشتند
از آنکه مردمان این زمان متابعت شریعت از دست داده اند و مخلوق این زمان ایشان را گفتند
زیرا که اخلاق و افعال ایشان موجب بیعت بودند و از عرض نفس فارغ و این بیت فرمودند
بیت یا رب همه خلق را میسزد و چون از جمله جهانیان مرا یکسو کن **و**
میفرمودند که در وطن ما که کوهستان است یک مرد از قوم جعفر عالم علم فقه بود شخصی برای پرسیدن
مسئله شرعی نزد او آمد و او در کار کلبه فی مشغول بود و کلبه گرفتن از دست و قصد کرد
گفت چرا از من کلبه میگیری و برای چه کار نزد من آمدی گفت برای مسئله پرسیدن عالم آن بهمیر
که برای راندن زنگاوان بدست داشت بیدار بگریزد و گفت و در نشو و مرار نشووت طوط
مساز بنشین چون ازین کافران شوم بتو مسئله شریعت بگویم و نفر فرمودند که شخصی را
از اولاد با صاحب قدس سره در وقت مطالعه کتاب تشکی ثعالب آمد نزد او یک وند پر
از روغن سیاه بود و او آنرا آب تصویریده بکار بردند از کمال اشتغال مطالعه هیچ امتیاز
نفرمودند و فرمودند که مردم سابقه را از سبب قرب زمان نبوی صلی الله تعالی علیه و سلم
استعداد کامل بود و اکنون از جهت بعد زمان سرور کائنات علیه الصلوٰة و السلام استعداد مردم
کم گشته است چنانکه شنیده شد که در وقت حضرت شیخ نظام الدین از زنگ آبادی قدس سره
یکشت و آنها را خام دادند و در زمان فخر الاولین و الاخرین شیخ محمد فخر الدینا و الدین جهان
آبادی رضی الله تعالی عنه در شب روز یک نان پارچینه از بازار گرفته میدادند و گاه
آن هم بدینے شد سالکان راه حق و فقر و فاقه صابر شده بکار خود هیچ تفاوت نوز نداشتند
بسیار سالکان بعد از وصال ایشان جائی دیگر نقل نفرمودند بلکه بر آستان مبارک حجت
حق پیوسته اند و در زمان حضرت قبله عالم رضی الله تعالی عنه تان دو وقت سارکار میدادند
و اگر کسی را مرض لاحق شد در دادن او به چند شوبه نمیشدند و درین زمان این فقیران
دو وقتی و جامه باور و عن و او او و او و او علیحد از زمان مقرر نمودیم تا که ام کس خاطر جمع گشت

رایا و نمایند و نیز میفرمودند که در آن حضرت قبله عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ نحوی بود و فی سبائی
 نظری داشت اما آنکه از ایشان بحق تعاقب حاصل شده اند از احاطه حضرتجا و زنده ولیکن این ایشان
 بهیض مردمان بود و هم میفرمودند که تاثیر دست مبارک حضرت قبله عالم رضی اللہ عنہ
 نحوی بود و هر که دست ایشان گرفته از ابتدا تا انتها مشغول بحق گشتی والا در آخر ضرورتاً گشته
 بکار خود تمام مشغول گردید اکنون بیچ از خاصان چنین نیست الحال تمام قحط
 الرجال او قناده است و هم روزی فرمودند نقل دیدم از حضرت ابا بکر صدیق رضی اللہ
 تعالیٰ عنہ میفرمودند وقتیکه آن سالت پناه صلی اللہ تعالیٰ علیه وسلم را در احد شریف فرودم
 هنوز شمشک خام که بر لحد مبارک نداشتند بودیم احوال سابقه ما از آن آفتاب هدایت
 بر چهره ما محفل نشینان در زمان تغییر گرفت و هم فرمودند که موجب نزول حادثات آن زمان
 نوشته اند ^{برای آنکه شود خوف خدا} ^{و تمام شود بجای او} ^{دلهای خلق} ^{مردمان ۱۲} ^{هر اس} ^{مردمان ۱۲}
 باری که رجا از خصالی باشد و الیاس عن الخلق باشد و هم فرمودند که علم ظاهری شرط هدایت
 نیست لیکن سبب اسباب و این مثل خوب شمشیر جوهر است که در دست
 باشد اگر دلت محکم باشد دشمن برود و اگر بزدل باشد بهمان شمشیر سرش بریزد پس اگر به
 تحصیل آن هدایت الهی همراه وی شود و حرب نفس شیطان غالب خواهد آمد والا علم آن
 موجب ضلالت و دیگر خلق شود زیرا که فرق و طرق باطله که غیر اهل سنت جماعت است
 تمامی عالمان اختراع نموده اند ازین جهت فساد العالم فساد العالم که در
 جنت تنها میروند و در دوزخ بلکه بهر دو طرف با جماعت کثیر روانه میشوند و نیز میفرمودند
 که حضرت میان صاحب حاجی پور و اله قدس سره که از اعظم خلفا حضرت قبله عالم است
 از جهت ضعف و باغ موسی سر برآوردند که گوش میداشتند و گامی می استروند بعد از وصال
 ایشان مردمان بلکه عالمان جنوب آنرا صد تصویر کرده و شعر خود نموده اند که شناختن آن
 بنابر آن نمیشود و هم فرمودند که روز این فقیر بجز حضرت قبله عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ تنها حاضر بود
 من متوجه گشته فرمودند آنرا که بر سر خود دارند اما مثل جن بنظری آیند و نیز فرمودند که مطالوعت
 فقرات شریف مورث جذبیت سالک را باید که از مطالوعت آن کتاب و دیگر کتابها سلوک
 خالی نباشد و هم فرمودند که پاس داری شریعت ایشان بجدی بود که روز که ام شخص در مسجد
 یک بیت با و از بلند میخواند و بسیم مبارک سید فرمودند که ام کس است در مسجد غدره بخورد

پس از اساکت گردانیدند و ہم فرمودند این کہ میگویند کہ موسی سر داشتن سنت رسول اللہ
 صلے اللہ علیہ وسلم است سنت صرف فعلی است نہ قولی بسا امور مسنون خاصہ سر کائنات
 و دیگر ابا آن فتدا کردن ممتنع است و در کتاب این مسئلہ یافتہ نشد حضرت قبلہ فرمودہ
 سالک را باید در کار عشق دلیر و جو افرود بودہ ہا رحمت آن بجان دل بکشد اگر چه از جانب معشوق
 ظاہر کشش اورا معلوم خواہد شد بعدہ فرمودند ہندھی مجھ مرگئی حل سکے پنکھی گلا
 گٹھی پیری پریت کی جن جن کا کہہ مارہ و ہم فرمودند ہندھی جیسی پت چکور نہ چاندنی و اپنی
 توڑ بہائی اسکی اہ جانی و ہم فرمودند در جنوب مرد عارف عنایت نام ظاہر و باطن آن
 موجب شریعت بود بعد از وصالش اہل طریقہ او بعدی بدعت اختیار کردہ اند کہ سرکہ در
 وی داخل پیشو و نماز ترک بیناید و همچنین مرد حبیب نام حضرت عثمان فرمود کہ مشہور
 لعشہ ہا زست در خلفا حضرت بہا و الدین ذکر یست رضی اللہ تعالی عنہم صاحب شرح
 و درع بودند پس از وصال ایشان مردمان اہل طریقہ ایشان موجب ہوا نفس تارک الصلو
 و کاشت عورت شدہ لنگوت می پوشند و رشتہ ہا بر سر میدارند و قرکب دیگر امور منہیات گشتہ اند
 و این ہمہ امور بدیشان منسوب بینایند چنانکہ روز سجدت حضرت سید جلال الدین او
 رضی اللہ تعالی عنہ شخص آمد و گفت امروز چہرہ ذات مبارک متعیرست ایشان سنہ بیز
 زوہ برر و مبارک بالیدند پس از وصال ایشان مردمان بدعت اختیار نمودہ اند و خاکستر خود
 مالند و نیز فرمودند کہ حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالی عنہ اگر گاہی موجب عاوا آب حب
 داخل مجلس سماع میشدند بر دروازہ آدم پاسبان منصوب میگرددند از رون مجلس سوا محران
 بیچکس بار نیافتی و اکنون تہ چیز نام مشہورہ اند مسئلہ وحدت وجود سماح و سوسر نیز فرمودند
 کہ میان انجما کہ در سیر مصر بود در خدمت جوگی شدہ طلب تعلیم جوگ ساخت آن جوگی
 جواب داد کہ جوگ بسا مشکل امرست پس این ابیات گفت ہندکہ کہ ہا را ہا را ہی کہ جوگ
 و اسکھیارند او تھی کہ نہیں و نہیں چکے ڈو ڈوہ تی ہتہ پیرن مزلی ہا کہ او ک سٹساوند
 نی ہتسین بیان دیان کھاشیمہ او تھی کٹکے کٹری کہادی پتن چویر کے آرسی نال دیکھن
 او تھی تھی تی روز گہسا و نی کے نہ مراد از جوگی مرشد کامل ست از کم جوگ سلوک و از انجما
 سالک یعنی کشیدگی محن فقر و فاقہ و شداید و راضیت شاقہ حصول بقصود علی محال است
 و نیز فرمودند سالک باید کہ دست بدان مرشد کامل دہ در صحبت آن ملازمت نماید تا اورا

مرتبه وصول الی اللہ حاصل گردد و آنانکه در ریاضت و زهد و ورع صحبت شیخ کامل شنیده اند
 ایشان اهتمام امر شریعت نماید و این کمال نقص سنت و رسم فرموده اند سالک باید که پس از
 علی الدوام در زهد و تقوی و ورع کوشش بلیغ نماید تا ویرا احتقالی مرتبه بخودی نصیب
 گرداند که هم مطالب چنانکه حضرت با با فرید گنجشکر قدس سره العزیز فرموده است از خود رستن
 بحق پیوستن بعد فرمودند **سبت** چو بخو گشت حافظ کی شمار و به سیکو باک کاوس کے را **و هم فرمودند**
 سالک باید که همه خلق را چه شریف و چه حسین شفقت و رحمت ناظر باشد تا حق تعالی بر او رحمت
 کند محبوب جناب خویش گرداند بعد فرمودند عالم را باید که بر علم عمل کردن **کمثل الحمار یحمل**
السفارا باشد بعد از آن فرمودند **یرفع العلم و یرفع العلماء** چنانچه نوشته اند
 اینچنین زمان می آید که شخصی قصد نکاح بنت اخ خود یعنی دختر برادر بخواهد و در باب جواز آن
 مسألت خواهد نمود و سبکس معلوم نباشد تا حکم جواز و عدم جواز نماید براند از صد گروه فتنه این
 مسأله راجل خواهند کرد و **و هم فرمودند که صحابه را رضی اللہ عنہم دینی علیہ السلام و امور دنیا**
زیادت و مهارت و درک بود چنانچه خود صحابه را خطاب فرمودند **أعلمکم بأصویر**
الدنیا و هم فرمودند هر گاه که دنیا مثل ریش مشرکان گاه باشد گاه نباشد مدام از اهل دنیا
 غم و ماتم نرو و چنانچه از خانه موران بیرون نشود **سبت** اگر دنیا نباشد در دینیم و اگر باقی بشر
 پای بندم و بفایده نقد عزیز عمر خود را در قید این بیوفای صفت نمایند و با خود نبرند پس باید
 که دوستی آن ذات که علی الدوام باقیست کم قیمت بسته صرف سازد که نفع داین درین
 متضمن سبت و رسم فرمودند که چون نادر شاه از ایران باغدر و فریب بعضی از امیران مملکت **ستان**
 بر دلی طف بر یافته بر تخت محمد شاه با دشا ههند در دلی نشست و شنیده بود که محمد شاه از
 شاعران زمان خودی مثل سبت ویر گفت که شمه از شعر بگوئید محمد شاه فی الفور این بیت گفت **سبت**
 چشم عبرت بر کشا قدرت قادر به بین و شامت اعمال با این صورت تا در گرفت و پسندید
 شخصی ایران را از بیرون قلعه شاهی قتل کرد و صورت آن بر و نادر شاه مشاهده گشت هندیان شور
 و شغب کرده گفتند که نادر شاه را قتل کرده بیرون قلعه انداخته اند گمان کم قیمت بسته ایرانیا را
 مغلوب ساخته قصد اخراج از شهر دلی کردند درین اثنا نادر شاه را اطلاع سازند از قلعه
 بدرآمده معاینه کرد که در زبان خاص و عام حکایت قتل شدن و بشهرت تمام است پس
 برپیل سوار شده منادی نمودند اما سو و نداشتند تا یکی از وزرا خود مصلحت کرد و رسید اینچ

سبب او چاره این چیست و زیرگفت معلوم میشود که اسم عظیم از پیشانی شما محو کرده اند چنانچه
 سو آرواگی این موضع نخلصی تصور نخواهد شد بصلاح دید آن از انجا فی الفور روانه شد
 و در ملک خود رسید بعد از اتفاقا ایام معدوده از دست خود بگیرد و از اقر با کشته گشت و فرمود
 که سالک را باید که در حق حاکم وقت و عامی بد نکند خواه مسلمان باشد خواه مشرک خواه
 ظالم باشد خواه عادل بلکه دعا کند تا در حکم آن سستی نباشد زیرا که درستی حکم نقصان
 خلق الله است و در قوت عین مصلحت بنا بر این شیخ سعدی قدس گفته است حکمت
 محض است اگر لطف جهان فرین و خاص بنده مصلحت عام را چنانچه بعد از مردن رحمت
 دَخَلَ النَّارَ وَالسَّمَاءَ الْجَدِّ وَالْإِدْمُ مَضَعٌ حَكْمٌ كَرِهُدٍ وَبَسِيَارُ خَلْقَتْ دَر لَّا مَوْرَتَارُحُ
 گفته شده اند پس فرمودند بیت حاکم است و یفعل الله ما یشاء - کور عین رو انگیزد و دول
روزی قاضی نور محمد در حضور عالی ذکر کرد که روز قیامت حقیقتا امام عظیم امام فنی
 علیها الرحمة را پیش خود بر کرسی زرین نشاندند ابلیس حاضر کرده فرمان دهد که چه حکم میدهد و حق این
 که در زمین غیر و ناحق زراعت کشت نماید پس هر دو امام فتوی سخوی خواهند داد که آکس زمین را
 از زراعت خود فارغ کرده باز بآلک و بدیس حضرت من فرمود رباعی **لَا أَدَمُ فِي الْكُوْنِ وَلَا بَلِيسُ**
لَا مَلَكٌ سَلِيمَانٌ وَلَا بَلْعِيسُ فَالْكَلُّ عِبَادَةٌ وَأَنْتَ لِلْعَنَى يَا مَنْ هُوَ لِلْقُلُوبِ
مِقْنَاتِيسُ وَهَمُ فَرَسٌ وَنَدَى سَالِكٌ رَابِعٌ که در بند اظهار کرامت و اجرا سلسله خود بنا
 بلکه در عشق و محبت مولی چنان مستغرق باشد که گاهی بجز یادش هیچ چیز در دل آن نیابد بعد
 این بیت فرمودند بیت احمد تو عاشقی مشیت ترا چه کاره دیوانه باش سلسله شد نشد نشد
 و هم فرمودند سالک باید که در بند خوردن و پوشیدن نباشد بلکه بدان چه حق تعالی ویرا دهد
 قانع باشد بعد از آن این رباعی خواندند رباعی اگر کنی بویا و پوستگی و دلنگی پر زور و
 دوستگی این قدر پس بود جمالی را عاشق رند لا ابالی را و نیز فرمودند سالک را باید
 که لاف عرفان نزنند زیرا که هر که عارف باشد از دعوی مبر باشد و این بیت خواندند بیت
 لاف عرفان میزنی امی عارف لا غر سرتت و نتمه قنوس را با الیک و چکچه کاره و هم فرمودند
 سالک را باید که هر فعل ایزد تعالی را عین حکمت پندارد و گوید بر آن طماع نداشته باشد بر و
 اعراض نکند که اعراض کند فرمود و در فی الدارین چنانچه در حدیث وارد است **فَعَلِ الْحَكِيمُ**
لَا يَخْلُو عَنِ الْحِكْمَةِ وَرَخْلُو لَزْ حِكْمَتِ نَسَبَتْ لَازِمٌ أَيْدِ تَعَالَى لِلَّهِ عَنِ ذَلِكَ عَلُو الْبِرِّ

چنانچه در اندک دادن رزق بندگان خود فرموده است وَكَوْنُكَ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ
 لِيَعْنُوْا فِي الْأَرْضِ و ہم فرمودند حق تعالی از ظلم پاک است و اگر کسی را بکروسی برسد از
 شومی اعمال خود بوده باشد چنانچه فرموده است إِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ و اگر
 کسی او را بظلم و تعدی نسبت کند کافر گردد و نفوذ باند منها و ہم فرمودند که شیخ محی الدین
 بن عربی قدس سره فرموده است الْوَجْدُ كُلُّهُ خَيْرٌ لِّبَعْضِهِ بِرَأْسِ اعْتِرَاضٍ كَرِهَ أَنْ يَكْفُرَ
 بِهَمْ وَجُودِ سِتِّ دَرُوحِهِ چیرست جواب داده اند که تعظیم اسلام در وجود کفرست اگر وی
 موجود نشدی تسلیم اسلام می گشتی چنانچه گفته اند الْأَشْيَاءُ تَبْلِيْغٌ بِأَصْدَائِهَا
 یعنی مصرع ضد تبیین نشد جز بصدقه و ہم فرمودند سالک باید که در عملیات تفضیح وقت نکند این
 چیزان مانع راه فقرست و مقصود اصلی یاد کردن حق است وقتی خالی نباشد مطلب برین
 امر مشغول است پس این بیت فرمودند بپشت پس از چهل سال این معنی محقق شد سخا فانی چه که بگوید
 باشد بودن به از ملک سلیمانی و این نیز فرمودند هندی آبی چار یو بیل تین اپی لسیرن
 گوچی کسلی تیریان میری اوگن و یکم نه بیج و سی پیتی سی دلی یار یار اندی بد منه پلون دور
 کرطان کر شیخ و هم فرمودند سالک باید که بجان و دل در یاد حقیقت سعی نماید تا اول
 لعنت کشد و صفائی باطن دست دهد که عبادت بنیر آن هیچ سود ندارد یعنی تا آنکه مرآب
 دل از رنگ پاک نشود مستحق تاب پر جمال جانان نه گردد و هم سالک باید که عجب و تکبر نوزد
 که ابلیس از ملعون موقوف لعنت در گردن انداخته نعوذ باند من ذلک و هم از عبد الحمید
 خان که یکی از مریدان پاک اعتقاد حضرت قبله است بسع پیوسته که روزی در مجلس حضور معتمد
 حاضر بودم و حضرت صاحبزاده میان فراموشی حضرت قبله رضی الله عنه بودم و هم حاضر
 خطاب و گامی کلام با ایشان می فرمودند و در اشارت محاکات فرمودند که شب بجلوت نشسته بودم که
 شخصی حار بدست داشت حاضر شد آن حمار را از من در بسته از راه غیر معتاد آمد پیش من
 بنشست درین امر شگفتی از وی نام و کار پرسیدم گفت من شیطانم بنا بر صحبت تو آمدم
 با مرآهی گفتم ما را از شر خود امان خواهی داد گفت ایز و تعالی در حفظ خود از مکر من اما در وقت
 خاطر میدار بعد از بسیار حکایات فیما بین قرب خود و جناب یزد و متان بر شک تمام بیان
 نمود گفتش اگر بحال بصدق و دل خاک حضرت آدم علی نبینا و علیه السلام سجده بجا آری سبحان
 حضرت کریم موقوف است که رتبه سابقه عطا خواهد فرمود و در جواب گفت همان وقت امر الهی با بجا

53397

نیارده لم الحال شرمی می آید پس روانگی کرد گفتمش مرا بید و ده گفت بکس را از خود بهتر
 دان کار تو در ترقی همیشه باشد و هم فرمودند سالک باید بچسبند حقاقت نظر کند
 چنانچه شاعری گفته بدیت خاکساران جهان از اجقارت منگوه شاید آن هم گرسوار باشد
 که مردمان خدای تعالی بسا نوع است بعضی آنکس اند که خود را میداند و دیگر بر احوال ایشان اطلاع
 نیست بعضی از آن قبیلند که عند الله رتبه ایشان بسیار است از احوال خود خبر ندارند
 تا خود را از خلق دور دارند و نه خلق را خبر تا از ایشان یاد بکنند و اگر ایشان از دست کسی
 مکر و پی رسد حق تعالی مجازق را بجا دهنه بتلاگرداند پس مولوی خدا بخش که موسی مرحوم که
 خوانان پاک اعتقاد حضور بود گفت از جهت خواجہ حافظ فرموده است بیت حافظ اگر وصل خواهی
 صلح کن با خاص و عام با مسلمان الله الله بایرین رام رام فرمودند همچنین است که نوشته اند
 اگر صد آدم مقرر سازی در و یک صاحب نسبت باشد و اینکه ظاهر ارشاد میفرماید یک قسم است
 و نیز فرمودند که حقیقی بدانکه فرموده ای جاعل فی الارض خلیفۃ از رو حسد گفته
 تجعل فیها من یفسد فیها و یفسیک الدماء و نحن نسبح بحمده و نقدیس لک
 چون حقیقی ای اعلم انما اتعالمون فرمود پس تمامی طمانکه از جهت نام کلاه سپاه پوشیدند
 پس از سبب طعن کردن خدا منگاری آدم گشتند و از حیوانات برگزیده نمازی خود را
 کور و کساخت و از حیوانات بگری مای ایرانی زبان که دند و بلیس را بسبب کسجده کردن
 گفتن آنا خیر منه طوق است در گردن انداخت زنها خود را از بچسبند بهتر از این نام مجرب
 و مقبول حق تعالی گردی تو هم فرمودند چون حقیقی را اوده ساخت جسد مبارک خلیفه خود
 حضرت آدم علی نبینا علیه السلام پیدا کرد آسمانها و کرسیها عرضند شمت کردند که از ما جسد شریف
 حضرت باید آفرید فرمود و خاک ساکت ماند پس از خطاب بیرون تعالی شد که تو حیر او رین باب
 عرض کردی گفت آنها که اشرف و اعلی از من بودند استحقاق ساختگی جسد مبارک داشتند و چون
 را از آنها کمتر دانسته ساکت ماند پس حقیقی عجز و فروتنی آن قبول فرمود بجا که خطاب فرمود
 که از خاک تثبیت نمودند چنانچه شیخ ازین معنی ابشارت فرموده است از تو اضع خاک مردم میشود
 نوزنار از سر کشی کم میشود و چون جسد مبارک نیار نمودند در تفریح روح چهار روز از سبب بالوغ
 خود توقف فرمودند و آن حکمت اندراج و اندماج اسرار الهی بود و هم حضرت قبله من غلبه عشق
 تجید این باعی بر زبان مبارک را نذر باعی آن توفیق که صوفی ام الخیا پیشش

خوانند: اشہی لنا و اعلیٰ من قبلہ الخداراہ حافظ بنحو و نموشید این خرقہ می آوردہ اسے شیخ
 پاکدامن معذور دار ماراہ و ہم فرمودند کہ مردی عصام الدین متقی کہ در بلدہ ملتان سکونت
 داشت بر قول حضرت مولوی جامی قدس سرہ مصرع یکبار میر و ہر کسی بیچارہ جامی بار بار
 اعتراض نمود نسبت بدو رخ کرد پس در آن ایام شخصی کہین جامہ قریب آن مسجد کہ در سک
 متقی مذکور نماز میگزارد و دودہ اندختہ بنشت شخصی بہنگام سحر بموجب عادت قدیم از خانہ
 بیرون آمد آنرا دید کہ ہر اعضا او جدا علیحدہ شدہ او قتا و بہت آزار معاینہ کردہ باز گشت
 و مردان را خبر کرد کہ امشب دزدان آن درویش را قتل کردہ عضو عضو نمودہ اند پس بہ ہمراہی
 مردان بر سر آن رسید نگاہ کرد کہ نشسته است متعجب شدہ از تماش و موجب واقعہ پرسید
 گفت نام فقیر عبد الغفور است و از اونی غلامان حضرت مولانا عبد الرحمن جامی ام کہ فرمود اند
 یکبار میر و ہر کسی الخ پس تو چہ طور بان نسبت دروغ میکنی بعدہ نادم گشتہ معذرت
 کرد جامہ نو پیش آوردہ الحاح بر سکونت چند ایام نمود ولیکن آن غریب در بحر عشق و محبت
 نہ جاہلہارا و نہ سکونت اختیار فرمود فی الحال مردان شد آوردہ اند کہ حضرت
 مولوی صاحب مولوی محمد علی مرد بود عالی ہمت بکمالات علوم ظاہری و باطنی
 پیراستہ و دور طی کردن منازل در بحر عشق نظیر نداشت کہ در آخر عمر خود بحضرت قبلہ من ^{علامت}
 فرمود در ایام معدودہ از وضدان کامل گشتہ او از اعظم خلفا حضرت قبلہ من است چند روز
 در مشرف شدن بجناب علی و مکان خود مکہ شریف است توقف نمودہ عریضہ خود مشتہر طلب
 اجازت آمدن بجنور مرسلہ شدت قبلہ من بمقتضی استغنا جلی خویش یک باعی متضمن تحریر
 آن یک باعی تصنیف فرمودہ بطرف آن مرد عاشق صادق استغنا باعی صوفی میا
 کہ مشرب زندانت ہپیاء این جاچہ کار داری زندانت ہپیاء ناموس پارسائی
 کردی تو مدتی ہ این جا شراب خواری زندانت ہپیاء حضرت مولوی صاحب اللہ
 تعالیٰ عنہ بعد از مطلع شدن بلا فرصت روانہ شد و در جواب باعی خود تصنیف کردہ بعد از
 مشرف شدن حصو معلی گزارش ساخت و آن این ست رباعی من بر آدین فریوشی
 سکو تو ہ آدم تا دین دہم بر سو تو ہ نام و ناموسم نماندہ جیتہ ہ تا کہ باعی انداختم در کوی تو
 پس قبلہ من ایسان بکمالات باطنی سرفراز فرمودند کہ زمرہ علمای آن طرف کہ بس
 منکر حال این طایفہ عالیہ بودند ہمہ را در زیر علاقہ غلامی آوردند ایشان اسپر عشق محبت

شیخ خود چنان گشته اند که بعضی ازان بعد از رحلت نمودن آن منظر کمالات و وطن اصلی
 خود گذاشته بر مرقد پاک سکونت ورزیده اند حضرت قبله من فرموده اند که ساکنان باید
 که از صحبت این دنیا دور باشند که چون ایشان در دنیا فانی شوند خوف حق تعالی از ذوال ایشان
 بالکلیه بر خیزد چنانچه مورچه که بریدن کسی صعو و کند آنکس او را از خوف احتمال نشیندن
 از بدن خود دور سازد این قدر ترس خدای تعالی در دل ایشان باقی بماند فرموده اند که ایشان
 نصیحت از خدای تعالی و رسول علیه السلام نباید کرد زیرا که ایشان نسبت دشمنی حق پیدا شده
 باشد پس سخن پیش دشمن نباید گفت بلکه ایشان را ناطقانی باید کرد قبله من در روزی که مع الخیر بود
 نماز عصر در مسجد مبارک نشسته بودند در خدمت ایشان بسیار علماء و صلحاء را اغتیار به طرف نماز
 بودند شخصی شیخ احمد نام که او را زینو گفتند می آوند می پر از آب در خدمت آور و گفت که این
 آب از چاه نواحدت کرده من است تناول فرمایید که چگونه است پس حضرت من قدری
 ازان آب خورده فرمود که آب چاه تو از آب چاه داد و اله بسیار شریف و ترست آن مرد
 در جواب گفت که این از سم است چرا که اگر ذات گرامی این غلام را مسیح و در پی عطا
 نفرمودی آنچه امکان خانگی خود داشته بودم تمامی خرج نموده و انصرامی چاه بجان رسیده بود پس
 حضرت قبله فرمود این چنین نیست که تو گفتی بلکه دهنده دو مانده است من بسیار شیخ از آنچه
 ایفرشته نشسته بودم دل گفت مسلخ مذکور شیخ زینور او او شوخون مکان بیرون شهر بود
 تا روز توقف نموده شد بعد از صبح صادق شدن نذاعادت قدیمانه که مسنون طریقی است
 ختم با آنکه که بعد از نماز فجر ترا طلبیده مبالغ مذکور او انساختم از نعم گرفت پس همان وقت
 در خاطر من آمد که این قول حضرت قبله من مثل فرموده مولیناروم قدس سره است پدیت
 از پی رویوش جامه مومنان روحی دل گویند این را صوفیان به مقرر است از آنکه
 بگفته دل قرار گرفته اند پس معلوم شد که مراد از وحی دل وحی است مردی واصل نام حافر
 بود گفت که من تا عرب و عجم بسیار سیاحت نمودم مردی مثل فیات مسارک که بحثش اسپان
 و شتران و دیگر جای پایان و جامه ما و تقود ما و دانه ما و آرد و نان و ادویه مر لیضایان بنمایند
 مع ذلک گمراگان را را و حقیقتا میفرمایند هرگز ندیده ام حضرت قبله من در جواب آن فرمود
 ای سپان دلال من گوشه ارچون من از وطن خود که کوه در کت بنا بر خواندن مسلم
 درین شهر در مسجد سفید سکونت ورزیدم مرد سفید پان و طیفه با من پیدا و برد آن سگ

بودے ومن از ان بسیار تر سناک بودم از سخن مسجد که بلند از آن خانه بود نگاه میکردم
 اگر ان سگ بر در ان نبود کسی ویدہ ان وظیفہ از انجا گرفته میخورم والا ان روز
 بفاقہ میگذشت من ہانم ولیکن ذات حقیقہ کے کرم است پس نگاہ باند کرد کہ مردان خدا تھے
 چگونہ با وجود اینکه صاحب سندر فیج باشد چگونہ شکر و تحدیت نعمت حقیقہ عالی مینمائند و در
 کلام و وجود ایشان شائبہ نفسانہ ہرگز صورت نمیند و نہ باشد از انکہ عراقی رحمہ اللہ علیہ فرمود
 است **پیت گل توحید نروند برینے کہ دروہ** خارشکر کس و کبر و ریا و کین است
 بلکہ از وجود خود ہی باشد ہم فرمودند **وَالْعَفْوُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ مَقْبُولٌ وَبِمَقْبُولٍ**
سَالِكٌ رَابِعًا کہ ہا حزر بر خود لازم گیر **وَقِلَّةُ الطَّعَامِ وَقِلَّةُ الْكَلَامِ وَقِلَّةُ الْمَنَامِ وَقِلَّةُ**
الصُّحْبَةِ مَعَ الْأَنْامِ تَأْتِلُ شُود ہم فرمودند **صُحْبَةُ الْأَغْنِيَاءِ تَمِيتُ الْقُلُوبَ**
فَلَوْ كَانَتْ سَاعَةً ہم فرمودند بر کثرت تواضع ایشان اغما و نہاید کرد ان کثرت
التَّوَّاضِعِ عَلَامَةُ التَّقَلُّبِ است صحت دنیا سیر بسیر شدن در پی آن کو سخن چون
 حشر شدن ہم فرمودند **فَاتَّقُوا الْمَشْرُكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ** مشرکین عبارت
 از نفس شیطان باشد خواہ اہل دنیا بقرینہ قول انبیا کہ صحبت بر این تقدیر مراد از قتل
 دیگر از صحبت یعنی ہر جا کہ اہل دنیا یابند و در از صحبت ایشان اجبت ہم فرمودند **صُحْبَةُ**
الْأَغْنِيَاءِ سَمٌّ قَاتِلٌ ہم فرمودند کہ فاعل ہر کار عشق است و در کار دیگر سلامت ہر روز
 عشق سیر و ادب است و نیز فرمودند **هَذِهِ عَشْقٌ يَهْرُبُ فِي سُرْعَةٍ** آئے ہا میان انجا کہ ان
 صاحبان لوفن پرناون آئے ہم فرمودند **پیت عشق آتش است پیر جوان را خبر کنید**
 من بچیر شدم دگر از خبر کنید **عاشقی چیت بر بندہ جانان بودن** دل بدست
 و ادون حیران بودن و حضرت من فرمودہ است **سَالِكٌ** باید کہ در اعمال صالح کوشش کند
 فرورد ز قبہ است بہشت را بیوہائی گوناگون جوہا و حور مار و قصور با بیت صالح پر کند
 و با اعمال صالح و خرخ را بہ کردہا و کارها از آتش پر کنند و آرزو ہر کس را موجب در جزا
 خواہند و ہم فرمودند بزرگے بہشت و وزح را خالی مشاہدہ کردہ بجنابینے و تعالی عرض
 نمود کہ من بخلاف این اقعہ می پنداشتم درین چہ حکمت فرمودہ کہ نیک باشد بہشت و
 اعمال حسنا و باغ و قصور و غیر آن خواہند شد اگر چہ بد باشد بد و زح در این اعمال سیاہ و مار و کژدم
 تا چہ ان خواہند شد روز میان محمد با منشی در حضور حضرت قبلہ گفت کہ فاعل حقیقی است

حضرت صاحب فرمود سرچا که بنی امی اشریانی اوست و کذا جمیع الصفا و هم فرمودند
 المکنات ما شئت راحة الوجود و هم فرمودند انفعال کما یزید و فرمودند بیست
 حکم است او یفعل لندایشاه کوز عین درواغیز و واده و هم فرمودند بنده فاعل مختار است
 لیکن در مختار بودن اختیار ندارد و تیز فرمودند چون قاضی بر مسند قضا نشیند جنت است او
 در دوزخ پرچب و چون موجب مقدمه الفصال نماید بهشتش شود و ز فرحت میندود و در
 گریه شود و اگر بر خلاف آن منفصل سازد و دوزخ در فرح آید بهشت در گریه هم فرمودند سالک باید
 عیب نکند تا هیچکس عیب نکند و همه بر خوش باشد و این مؤذمیت تو نیک روشن باشد تا
 بقصص گفتن نماید مجال و نیز فرموده است بهر چه بیت برابر مردمان نازل شود و آنگاه در و شرف است
 و آن این است اللهم صل علی محمد و علی آل محمد و بارک و سلم و دیگر
 صدقه و اون علی القدر الامکان لان الصدقة یرد الیک و هم حضرت من فرموده است
 هر که حق تعالی محبوب خود گرداند از وی بغير افعال مرضیه هرگز صاوری نشود و هم فرموده اند
 سالک باید که غم دین خورده مقصود و اینست نظر غم دنیا محو که بهیچکس در جهان
 نیاسود و غم دین خورده غم دین است همه غمها فروترازین است بدو که میان محمدیار
 نشی پیش حضور قبله من عرض نمود که بادشاهان و پادشاهان عمارات عجایب کرده اند حضرت من
 فرمود که بقا ذات الهی راست و دیگر همه چیز افتاپس این بیت بر زبان نندیده نهایی بلند می
 پستی توئی همه نیستند آنچه هستی توئی و هم فرمودند سالک باید که طالب سولی باشد نه طالب دنیا
 که حب الدنیا را سئل کل خطیب در خبر واقع است بعد فرمودند شخصی ایمان خود بهزار ریو
 نقد فروخت بجز در وقتن و می سیاه شد لغو و بالند و بعد از سه روز مرد پس این بیت
 بر زبان مبارک نندیدست مباد اول آن فرومایه شاده که از بهر دنیا و دین ساقی و هم فرمود
 گرفتن این بیت نهادن و جمع کردن آنست فرمودند سالک باید که هر چه تشنگی او را عطا فرماید بخورد
 و بدو هر چه بنهاده با سفال بر است بلکه تبر که از آن سیده و در محشر این بر زبان مبارک نندیدست که آن
 برآمد خواجه مرده خورده خورد و ننده ماند و داده برده بیت طیبی سیر و چچار زینجان علاج اینها
 که با تجمیر و داهی سوره یوسف کا دم کرنا به یعنی در و عاشق صادق را باید که در طلب و
 عشق مثل جو انقدر بوده باشد تا آنکه بذات مطلق فنا حاصل کند این بیت بر زبان مبارک
 رانندست حافظ و عشق بازی کمترین سند و بهاش که کو بر اسه مرده سوز زنده

جان خویشین را به هم فرمودند که حضرت محبوب الهی در خدمت حضرت فریدالدین گنجشکر
 رضی الله عنهما بشرف بیعت از دلی آمده بهره مند گردیده باز در دلی رفت نزد بقالی که از او
 قرض برداشته بود و بیشتر در آدای آن نهادن میفرمودند این بار خود بخود فتنه از عهدہ نصف
 آن خود را اخلاص نموده بقال حیران گشته پرسید چندین روز که کجا بودی فرمودند در احوال
 گفت نعم از جای اسلام آمدی تا این کار کردی پس این بیعت فرمودند بیعت ساکنان
 اسلام اگر آسان بدی به هر کسی چون شبلی و او هم شدی و دیگر فرمودند ساکنان را باید که احوال
 توحید حالی کوشند و آنرا همیشه از حق طلبند تا در انصیب گردانند و در توحید سالی که این بندوانرا
 هم باشد چنانچه بیعت منشی بهاء النخاع بخد مت حضرت قبله عالم رضی الله تعالی در خط این
 بیعت نوشته بود بیعت هر جا که نهم گام تو هم گام منی بهر جا که نهم روی تو مشهود منی این بیعت
 برسان بودند از حال چنانچه مولینا فخر الدین عراقی از حال گفته است نه از قال بیعت چو
 کردند از خویشتر فاش به عراقی را چه اید نام کردند در موضع دیگر فرموده بیعت عشقم که
 در دو کون و مکاتم پدید نیست به عنقهای مغزیم که نشاتم پدید نیست چنانچه مولانا جامی
 قدس سره معرفت عالی فرمود در با عی گنج خویش گفتیم ای غنچه دمان به نظرسپوش چهره عشوه گمان
 زو خنده که من بکس خندان و پرده عیان باشم بی پرده نهان به هم شیخ نظامی از معرفت
 حللی گفته است بیعت پناهی بلندی و پستی توئی به پستی بیعتی توئی و چنانچه خواجہ
 حافظ رحمة الله گفته به با عی آن تلخوش که ام الحبا نشخ خوانند: اشبه لنا و اهل من
 العذاره حافظ بخود بنویسید این خرقه می آلود: امی شیخ پاک دامن مسدود و ارمایه و چنانچه
 حضرت محی الدین عربی گفته به با عی لا آدم فی الکون ولا ابلیس ولا ملک سلیمان
 ولا بلقیس به فالکل عبارة وانت المعنی به یا من للقلوب مقناطیس حضرت من این بیات
 را در مجلس بسیار بخوانند و در قاضی نور محمد در حضور حضرت من عرض کرد عا فرماید که حاکم
 وقت اهل اسلام و عادل بر باشد از کفار بسیار تنگ آمد ایم حضرت فرمود حاکم حق تعالی است
 این خوانند کبیس الله یا حکم الحاکمین باز عرض کرد آخر الامر جواب فرمودند مشاهد منووم
 که برای پسر بویه زن منادی کرده اند هم فرمودند ساکنان باید که همیشه بر مرصنی حق تعالی گردن
 نهاده باشند قدم از سر خط آن بیرون نهند که عین خطا و کفرست پس این بیعت بر زبان مبارک
 مولودارفتند بیعت کار با برخواستن خود ساختن کار خداست به بندم شیخ توانوان پس خدا

کردی چرا حضرت قبله من فرموده اسالک باید که آنچه اورا از فتوح برسد اگر تو اند بدید و الا خود
 کند و بر آن چه اگر اندک باشد قناعت کند و از کس قرض نشاند از آنکه قرض محبت را همچون مقرض
 منقطع سازد این بیت فرمودند بیت ده شان قرض و مستان نیم جنبه : فان القرض مقرض
 الهجه حضرت من فرموده قاضی نور محمد را که ذکر کردن دنیا نزد این جانب کفرست چنانچه حضرت
 مخدوم حاجی شریف ندنی قدس سره کسی ذکر دنیا وی کردی اورا از مجلس خم و بیرون کردی چون خادم
 را عادت حضرت معلوم بود چون کسی زیارت بر زیارت آمدی و اگر گفتی مبادا که ذکر دنیا پیش
 حضرت کنی و قبله من فرموده است سالک باید که گاهی از خلوت بیرون نیاید بجز ضرورت چنانچه
 بر طلب جماعت رفتن بسوی مسجد که نماز بیجماعت نزد بعضی فقها غیر جایز است یا برای جنازه که حاضر
 شود یا بر عیادت مریض و هم فرمودند که از صحبت عام خلق پرہیز نماید و صحبت خاص تمام میل دارد که
 صحبت ایشان بفضی انانیت و صحبت ایشان بختنزه سجودی است و بیستی چنانچه مولینا
 روم گفته است هر ولی را یوح کشتیان شناس : صحبت این خلق را طوفان شناس : و هم در
 حدیث است که السلامة فی الواحدۃ و الکفایت بدین الاثنین حضرت من فرموده است
 سالک باید که گاهی از ذکر حق تعالی خالی نباشد و این بیت فرمودند بیت ذکر گو ذکر تا ترا جان
 است و پاکی دل به ذکر نیردان است : تا تو فانی شوی و ذکر بزرگه ذکر خطیبه که گفته اند آنست :
 و هم فرموده اند که مداومت ذکر کوشش نماید که او تعالی اجر عابدین را ضائع نکند چنانچه خود فرمود
 است انا لا نضیع اجر من احسن کمالاً و هم فرمودند سالک باید که جو صدمه با هر دای
 خلق کند و کسی را رنج نکند بلکه هر کس را خوش دارد که در خوشدلی ایشان نزول محبت چنانچه در
 حدیث آورده است رحموا رحموا او چنانچه شیخ عطار رضی اللہ تعالی عنہ فرموده نظر بر دباری
 و قادی گزین : تا شود اسپ مرادت ز پر زین : خاطر کس را مرغان ای پسره : ورنه خورد
 زخم بر جان و جگر : حضرت من فرموده است سالک باید که از دنیا دور باشد و نیاز مثل گلخن
 سف و طالب آن خرنبار استشهاد این بیت بر زبان مبارک نند : بیت چیست چیست دنیا
 سر بسیر بشدن : و در پی آن گو سخن چون خرد شدن : و نیز فرمودند اگر چه در ولش را
 از جهت مکاشفه معلوم باشد که این امر بحسب مرضی ناشدنی لیکن از بسبب بیت او را تشبیه
 که همواره دعا طلب نماید که کمال فقر دران عبودیت و بجز منصوص است هم مثال امر و است که خود دعا
 امر فرموده است ادعونی است صحبت لکم و هم فرموده اند سالک باید که همیشه بر کارهای خصلت

رضا مند بوده عین صواب و مصاحت پندار و و پس این بیت بزرگان مبارک اندیشیت مصلحت
 آموز نشاید ترا در بر آنگونه که شاید ترا و هم فرموده اند سالک را باند که همواره بجناب ایزد
 نشان به خشوع و خضوع بوده به گریه و زاری مقصود خود طلب سازد تا بروی ابواب رحمت
 کشاده خواهد شد پس این بیت فرمودند لفظ تا نگرید کوه کحلوا فروش پنجر بخت ایش
 کجا آید بگوش تا نگرید ابر کس خند و چمن تا نگرید طفلکے جو شد لبین و هم فرمودند که پادشاهی
 هر دو جهان حقتعالی دوستان خود را نصیب گردانیده است چنانچه پادشاه بادشاه خراسانی
 برای جاسوسی شخصی را بطرف هندوستان فرستاد چون آمد در اجمیر شریف رسید از تصرف
 حضرت خواجہ سعید الحق والدین رضی اللہ تعالیٰ عنہ چیران شد که ایشان عجب حکم میدارند که نرخ
 تمامی اشیا هر روز عرض میدارند و دیگر امور ملکی و عراض حاجات خود با لواجه در بار عرض مینمایند
 و فیکه نزد شاه مذکور باز رفت از احوال آن پرسید آنچه دیده بود باز گفت و گفت کی از
 عجائبات هند است که گوری است که پادشاهی میکند و نیز فرمودند که سلطان ابراهیم دوم
 بلخی قدس سره قسبی در مسجد مسافر بود صاحب مسجد در وازه آن لبته رفت شیخ را
 قدس سره در آن شب حاجت بشریه گشت برخاسته مسجد را جنبانیدند کشته شد لاجا کرد
 در گوشه مسجد در پاره کرپاس حاجت را دفع کرده در طاق مسجد نهادند علی الصبح صاحب
 در مسجد را کشته و شیخ از مسجد بیرون رفت چون نماز میان بر او ای نماز در مسجد آمد مسجد را بران
 خوشبو و فائق از مشک و عطر یافتند و از متولی پرسیدند که این خوشبو کی عجب از کجاست
 گفت مرا خبر نیست چون در طاق مسجد دیدند از آنجا برداشته شمیدند و گفتند که مانند این خوشبو
 یافته نخواهد شد و این خبر در تمام شهر پراکنده گشت و پادشاه آن افیم را از نیمعرا اطلاع طلب
 نمود و در تاج بر سر نهاد و بطرف پادشاهان بهفت کشور پدید فرستاد همه پسند کرده در سر نهادند
 حقتعالی بسوی حضرت شیخ ابراهیم قدسنا اللہ ستره الا قدس الهام فرستاد که ترا از سبب ترک دنیا
 اینقدر رتبه دادیم که عذره ترا تمامی پادشاهان دنیا در سر میدارند و هم فرموده که شبی حضرت سلطان
 ابراهیم قدس سره از خوف برف در غار رفته در چشم مار که بر پشت داشت آرمیده و شب در آنجا
 گذاشت و باز حکم الهی حضرت را پیچ نرخیانید و چون روز شد حضرت از واقعه مطلع شده از غار سلامت
 بیرون رفت حقتعالی باین خطاب سرفراز فرمود و بختیناک عن المتلف بالتلف و حضرت من
 فرمود است فرق میان عام و خاص همینست که هر که بزرگی داده خدا تعالی قانع باشد و در

خاطر آن طلب هموس زیادتی نباشد از خاصانست و آنکه بر عکس آن باشد از همان است
روز حضرت من این بیت بر زبان مبارک رانند بلیت آن تلخوش که صوفی ام الحجابیش
خوانده اشهی لنا و اهل من قبله الغدارا حاجی کاتب در خدمت حاضر بود و این فقر نیز در حضور
حاضر بود و از حضور انور سوال کرد یا حضرت این بیت چه معنی دارد و در جوابش فرمودید
که چون صوفی بتمام جمع رسد ممکن و واجب در نظرش یکسان شود و تفرقه از نظر او بر خیزد و دوری
حضرت من فرموده است هستی عبارت از فناست و هست عبارت از فانی بده این بیت فرمودند بلیت
مستی بچشم شاید دل بند ما خوشست و زبان رو سپرده اند بستان نام ما و تفرقه فرمودند بیت
حافظ چو روزه رفت و کل نیز میرود و لاچار با ده نوش چو از رفت کار ما به روزه عبارت از زهد
و کل عبارت از تجلیات و می عبارت از عشق و هم فرمودند سالک از چند چیز در دنیا چاره نیست
و از صوفیه کرام از دنیا نمی شمارند بلکه از امور دینی انکارند چنانچه قوت ضروری بر امور عبادت
و جامه ضروری برای ستر عورت و آب ضروری بحیث بقا حیات و مسکن ضروری بر احوال
و علم ضروری بر عمل چنانچه حضرت خواجہ عبید اللہ احرار در کتاب خود فقرات نوشته که از الفاظ
قدسیه بزرگان این امت است رضوان اللہ عنہم که جمله دنیا فضا نیست گریه چیز نماند که سد
رتق کند آن که تشنگی بر د علمی که بر و عمل کند مسکنی که در و مسکن بود و چنانچه امام محمد غزالی
فرموده هر که همگی خود را بکسب دنیا دهد بختست و هر که مکی خود را بکار آخرت دهد نیکبخت است
و هر که بیک وقت بکسب دنیا بر آقوت خود و عیال خود و دیگر اوقات در یاد حق تعالی صرف کند نیکبخت
است لیکن کامل آنست که تمامی اوقات را در یاد مولی صرف کند و از همگی اسباب قطع نماید و بر
مولی توکل کند که بغیر اوکل مرتبه ولایت حاصل نشود چنانچه مولانا جامی قدس سره گفته است
لظلم قافلہ بے بسبب برده و تو در اسباب جهان افسرده ای در اسباب جهان پای تو بند
ماندن از راه بدین سلسله چند بگسل از راه خود این سلسله را به باشد از پی برسی قافلہ را به
عکسبوب ار نه از طبع دلی به تا از اسباب بهم چند تنی به تا نیفتی از سردار فرو و به پیشه کن
کافی پامر و ده کسب است بهت پستیت و ترک اسباب بالا دستیت و پاسی بالانه ازین
پانه پستیت به در تو کلت علی اللہ زن دست به و هم فرمودند نفس آدمی مثل زین عوز است
اگر او را اسباب دنیا موجود شود مثل فرعون بلیدها خود و ظاهر خواهد کرد چنانچه مولانا
فرموده است هر وقت نفس هم کمتر فرعون نیست بلکه فرعون ما را عوز است و نفس

فرعون ستان سپریش کنن و نمانیار و یاد ازان کفر کهن و نفس فرعون در قحط آب چنان
 پیش موسی سر نهد لایه کنان و گر بگرید ورنه زار زار و او نخواهد شد مسلمان سوئنداره
 و هم شیخ عطار قدس سره فرموده است **سپت** نفس بد را هر که سپریش میکند و برگز کردن
 و لیریش میکند نفس را سر کوب و ایم خوار واره تا توانی دورش از مرور واره نفس شیطان
 سپرند از راه تراه تا بیند از نذا نذر چاه تراه حضرت من فرموده است چون سالک سائی
 زیارت شیخ خود رود باید که نزد او مقام گیرد که فایده در صحبت است و باید که صحبت بنگاشت
 ادب شیخ کند که بغیر رعایت ادب هیچ فایده مرتب نیست و اگر برای زیارت مزار شیخ رود نزد
 مزار شیخ سکونت نماید در شهر سکونت نکند تا بهره یاب شود در سکونت شهر فایده حاصل
 نشود **حضرت من فرموده است** سالک باید که حوصله کند چنانچه رسول اللہ صلی اللہ علیہ
 وسلم در جنگ کفار در شکستگی دندان مبارک حوصله کرده اند و دعای **اللَّهُمَّ اغْفِرْ**
وَأَهْدِنَا صَوْبِي فَأَنَا نَمُّ كَلَيْعَلْ كُونِ يَا دَفْرُ مَوْدَه اند و همچنانکه حضرت غوث الاعظم قدس
 سره را مؤذن بزد و بدن مبارک ایشان مجروح گشت چون او را معلوم شد که ایشان
 غوث الاعظم اند معذرت خواست حضرت غوث الاعظم او را عفو کرد و نیز روی نظر کردند
 تا یکی از واصلان حق تعالی و هم چنانچه حضرت خواجہ نصیر الدین چراغ دہلوی قدس سره
 حوصله فرمودند قلندری سفت رخم خنجر او را بزد و از بدن مبارک ایشان خون روان شد
 که از در و از حجره مبارک بیرون شد و درین اثنا خادمان را خبر شد او را مجسوس کردند
 چون ازین آقعہ حضرت را آگاہی شد فرمودند من او را عفو کردم و آنرا بسیت تنگ داده
 خلاص کردند و هم صاحب هر محکم الدین قدس سره را راه حج مبارک چو بان نادان
 بر سر چاه اعصابا کبیر درشت بر سر مبارک ایشان بزد و سر مبارک ایشان مجروح گشت و
 بیہوش شد چون ایشان آمد چو بان را ملامت کرد و گفت کہ این صاحب پیر است
 چو بان تا دم شد عذر خواست عفو کردند و هم در وی نظر کردند تا از واصلان گشت پس
 دین باب بیت کریمہ قولہ **تَعَاوَا الْكَاطِمِينَ الْعَيْظُ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ مُجِيبُ**
الْمُحْسِنِينَ شاید آوردند وقتی در بندش باران مردمان پیش آنحضرت الحجاج و عرض
 نمودند کہ ای غریب نواز چه سبب است کہ بندش باران شده است حضرت من فرمود در جواب
 فرمود کہ ہنگی کار حق تعالی بغیر حکمت نیست پس شخص در مجلس خداوند شمارا معلوم کنانیدہ با حجت

من فرمود اگر او تعالی کسی را به فضل خود طالع دهد و بکسش گوید از آن که اینها علیهم السلام اظهار واجب
 بود و بر او لیا کتمان واجب است پس فرمودند پد غسل دارد و لیکن پسر گرمی دارست چنان که
 در قرآن مجید است وَكَوَيْسَطُ اللَّهِ لِلرِّثْقِ لِعِبَادِهِ لَبِغَوْا فِي الْأَرْضِ وَهُمْ فرمودند چون که
 آن سرور کائنات علیک السلام التحیات و فضل الصلوة در مرض وفات بصی که فرمودند مَنْ
 بَشَّرَنِي بِمَجْرٍ وَوَجَّ الصَّفْرَ بَشَّرْتَهُ بِدُخُولِ الْجَنَّةِ حضرت من فرموده است بگفته حضرت
 خلیفه ناره و واله قدس سره پسر خود را در خدمت حضرت قبله عالم رضی الله عنه کتاب لواحق
 شروع کنانید حضرت مقدس در تعلیم آن در اخفا احتیاط بحدی فرمودند که در حجره مسدود
 یک آدم بنا بر آن زکا داشت هم بر آن مقرر فرمودند الحال علامت قربانیت است که هر کس
 مسکه وحدت وجود را بر زبانها فاحش همچون علم تحصیل گفتگو بیناید حضرت من فرموده است مرتبه
 انالحن او تعالی شانیه هر سه و لیا از التدرک است کرده است و لیکن از جهت پاس شریعت
 انور با ظهار آن نیز پرداخته اند اما چون شیخ منصور رضی الله تعالی عنه اظهار ساخت حکما زبان
 بر دانش کشیدند و در آنوقت شیخ شبلی رحمه الله بنجاب حقیقی مناجا کرد و عرض کرد که ای خداوند کریم شیخ
 منصور را چه معصیت است که بموجب آن مستحق دارگشته است فرمود هر کس فاشکند
 ستر دوست اینست سترای او سوال شبلی دعا کرد بدرگاه رب کریم منصور را بدر چهره کردی حکیم
 جواب منصور بود و واقف اسرار ستر دوست هر کس که ستر فاشکند این سترای او است و
 و از رسالت آبی است تعالی علیه و آله و سلم بعضی احادیث مشعر مسله مذکور چنانچه ان الله
 بَلَاءٌ مِيمٍ وَاَنَا عَرَبٌ بَلَاءٌ عَيْنٍ هم بوقت خاص صادر شده اند و حکم فرموده است که نزد
 محققین منظر عین ظاهر عین منظر از آنکه جمیع ممکنات مظاہر ذات مطلق اند مثلا کافر منظر اسم
 متصلست و مو من منظر اسم مادی و هرگز هر کس سراز منتصرف خود بیرون نخواهد ساخت
 چنانچه بالفرض اگر کافر را گویند ترا هزار دینار دهند اقرار بوحث ایزدی در رسالت صطو
 کن هرگز نخواهد کرد بلکه جان و ادن و اسنان تر بینماید و از گفتن کلمه توحید و قس علی ندا
 جمیع مظاہرات ممکنات که در حیات اند تابع همانند و گاهی سراز حکم تبعوع خود بیرون نهند
 داشت چنانچه بنی صاحب له الصلوة والسلام ابی طالب گفت در گوشش آن کلمه شریف
 بگو ترا در روز قیامت من گاه بنده ام گفت اذت النار علی العار جده آیت کبری نازل شد
 إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ مَعْنَى مَبْتَدِئًا وَشَاهِدُ

است و ہم فرمودند سالک باید کہ بر دنیا نگاہ و تکیہ نہ کند کہ در آمدن و رفتن همچون ریش
 ہند و اعتبار ندارد و شیخ عطار رضی اللہ عنہ گفته است بیت زال دنیا چون عروس را ست
 در روز شوی دیگر خواستہ است و مقبل آن مرد کہ شد زین جفت طاق بہ پشت برو
 کرد و ادش سہ طلاق بہ پیت مباد اول آن فرومایہ نشا و کہ از بہر دنیا و ہر دین
 بہادہ و مانند آن اہل آن با جفا و ہیوفا انداز ایشان است توقع قطع کردہ دور باید بود
 چنانچہ حضرت مولینا روم قدس سرہ فرمودہ است اہل دنیا چون سگ دیوانہ اندہ دور شو
 زیشان کہ بس بیگانہ اندہ چنانچہ شاہ شجاع الملک میر و اعظیپیر خود را با وجود این کہ مرد
 عالم با عمل و حاجی الحرمین و شریفین کہ از اہل بیت و واعظ و استاد تمامی خاندان او بود سگیاہ
 پوست از بدن مبارک آن بر آورده در بازار انداختہ در آن جا تا سہ روز زندہ ماند بعد جان
 بجان آفرین تسلیم کرد و بر رفت پس اورا حق تعالی ہمیشہ بر دروازہ کفار خوار گردید و حضرت قبلہ
 من فرمودہ است سالک باید کہ از عذاب و بی نیازی حق تعالی ترسان باشد و در مثال او
 امر و ترک تو اہی کوشش بلیغ نماید کہ کمال حقیقت انسانی کہ بر رابطہ جہی موقوف است
 بی متابعت رسالت پناہ صلی اللہ تعالی علیہ وسلم نیست چنانچہ حق تعالی در قرآن
 مجید یاد فرمودہ است قُلْ اِنَّكُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِيْ يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ اَلَا يَتَذَكَّرُ
 سالک باید کہ در نابودن دنیا خوش باشد چنانچہ در فقرات ست سالک آنجا رسد کہ آنچہ دیگر
 ست یعنی نابودن دنیا راحت خود و اند چنانچہ مروی حضرت سلطان ہاشم بن اہم البلیخی را از پو
 در ویر سایہ درخت سدرہ در سرمائشہ دید و گفت ترا در گذشتن پادشاهی اختیار کردن این
 چنین سوائی چه حاصل شدہ است فرمودند کہ درین حالت ہستم اگر بختا و پادشاهی را دنیا
 دہند این لذت ہرگز نفع و شہم نیست گدایان از پادشاهی نفور ہبامید او در گدائی صبور است
 چو بچو و گشت حافظ کی شمار وہ بیچو ملک کا و س کے راہ وہم فرمودند اگر کسی خواہد کہ در
 معنوی آن رسالت پناہ علیہ الصلوٰۃ و السلام دریابد باید کہ در متابعت صورتی معنوی ورثہ
 آن رسالت مآب حاصل کند کہ بدون متابعت حصول آن از قبیل محالات است بالفرض اگر
 کسی دعوی آن نماید کذاب است اعتبار نیاید کہ چنانچہ شیخ سعدی رضی اللہ عنہ گفته نظم
 درین رہ بجز مروری نرفت ہم گم آن شد کہ دنبال داعی نرفت و محالست سعد کہ راہ خدا
 تو آن رفت جز در پی مصطفی و حضرت من فرمودہ است سالک باید کہ ہر دم عجز و نیاز بجناب
 آن

منان نماید و در متابعت شریعت بیچ وجه قصور نکند تا او را موجب فرموده خود آذیند
 بعهدی آوفا بعهد که محبوب درگاه خود گرداند چنانچه حضرت مولینا روم قدس ستره
 فرموده است نظم گوشش آوفا بعهدی گوشدار تا که آوفا بعهد کم آند زیار به آنگروه حق که و آن
 بوده اند بر همه اصناف و افزوده اند و هم فرموده اند سالک را باید که نخستین در علم ظاہر
 گوشش کند چون حقیقتی او را علم ظاہری نصیب فرمود در یاد حقیقتی مشغول شود که حصول
 علم باطنی بغیر علم ظاہری از محال است و آنچه بعضی کسبان بغیر علم ظاہری حاصل شده اند این نادان
 است پس فرمودند شیاطین پیش ابلیس آند و فریب خود را پیش او بیان کردند یکی از آن
 گفتش که من شخصی را بنوعی اذیت کردم و دیگر گفتم که من شخصی را بنوعی اذیت کردم و دیگر گفتم
 و دیگر گفتم که من شخصی را که بر خواندن میرفت از آن باز دادم ابلیس برخواست و وارد کنار
 گرفت و گفت از همگان بهتر من کار را تو کردی بعد از این آیت کریمه **مَنْ يَهْدِي اللَّهُ فَلَا
 مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ لَهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ** بخوانند درین اشارت است که هدایت و ضلالت
 در دست اوست از آنکه فاعل حقیقی بغیر او نیست مگر حقیقتی ابلیس را مظهر اسم صمد و جلال کرده است
 و انبیا علیهم السلام و اولیا علیهم الرضوان را مظهر اسم مادی و جمال گردانیده که او عالم هر که خواهد
 از آن گمراه نماید و هر که خواهد از ایشان هدایت میفرماید چنانچه مولینا روم فرموده است بیت بیعیان
 حق و خاصان حق که گر ملک باشد نیست استشراق حضرت قبله من فرموده است سالک را باید که اعمال
 صالح کند و از نوای محترز بوده بازیر آنکه هر بلا و مصیبت که بر دامنزل شود از جهت صدق و اعمال
 ناشائسته باشد چنانچه در حدیث شریف واقعست **اعمالکم عمالکم و عمالکم یعنی کردارهای شما
 حاکمان شما اند اگر اعمال شما نیک باشند پس حاکم شما اهل اسلام عباد باشند و اگر بالعکس باشند
 پس حاکم شما نیز کافر و جابر باشند و نیز در وقت مسخر کردن لایسور که ترسایان بر سنگها علیه نمودند فرمودند
إِنَّ اللَّهَ يَجْعَلُ لِكُلِّ شَيْءٍ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ یعنی کار ما مسلمانان در ناشائستگی از حد گذشتن که
 ایشان در ملک علیه کرده اند بعد از این بیت بر زبان مبارک رانند **میت چشم عبرت
 برکتنا و قدرت قادر برین به شامت اعمال ما اینصورت نادر گرفت به خیر ترن فرموده است سالک را
 باید که شب روز در محاسبه و مراقبه و زهد و ریاضت و رضا حقیقتی گوشش کند درین امور در خود
 سنگرد تا او را حق سبحانه و تعالی معرفت کامل عطا فرماید چنانچه در حدیث مبارک **عَرَفْتُ دَرَجَتِي بِرَبِّي**
 اشارت بر معنی واقعست یعنی عارف و معروف و سبب آن ذات مطلقست نه امری دیگر****

دیگر از آنکه آن حضرت علیه السلام نسب عرفان خود کرده است پس هر که دعوی عرفان نسبت
 به نفس خود نماید نام بدون خالی است زیرا آنکه حصول آن بغير متابعت نبی علیه الصلوة و السلام از قبل
 محال است و هم فرمودند که در لنگر حضرت شیخ فرید گنجشکر رضی اللہ تعالی عنہ گل و میوه در خان شکر و تخ
 در ویشان پیداوند و در لنگر حضرت شیخ نظام الدین رنگ نماندی و در حضرت مولانا فتح الدین
 رضی اللہ تعالی عنہما در ویشان یکشت آنها خام میدادند و در لنگر حضرت مولانا خاندان دهلوی قنبر و یک
 نان بازار آورده میدادند و بعضی اوقات یازده پانزده روز هم فاقه گزاردند و لیکن سبب آن سعد و الجوع طعام اللہ
 اثر عظیمی فی هذا الطريق را هم نصبت العبرین ه این چنین بارها فقر و فاقه کشیده بمان سیده اند و نیز فرمودند سالک
 باید که قناعت را پیشه خود کند که القناعه کسر لایقند یعنی قناعت گنجیت که هرگز خرج و صرف نشود چنانچه شیخ
 رضی اللہ تعالی عنہ فرموده است **سیرت** گفت چشم رنگ نیا دار راه با قناعت پر کند یا خاک گور
 و هم فرمودند سالک باید که هر کس پیشه و رسی لطف و احسان و خلق و موافقت نماید
 که حسد و کینه و جدل از راه اللہ تعالی باردار و از خصال در ویشان آن است که از
 اخلاق مذمومه دور باشد که فرموده اند سه در ویش در گلبهی نخبند و دو و پادشاه ریک
 نماند مراد از در ویش آن است که از خود رفته بی نفس باشد و از پادشاه آنکه خود پرست بی نفس و
 و مرادات نفس باشد و هم درین باب فرمودند که هر که دو شخص آمده رضمت حضرت باها گنجشکر قدس سره
 عرض کردند که ما را با یکدیگر معامله هست کسی را فرمایند که اظهار ما هر دو شنیده با انفضال آرد پس
 حضرت با صاحب شیخ نظام الدین شیخ بدر الدین اسحاق را رضی اللہ تعالی عنہما فرمودند
 که مدعا هر یک از ایشان شنیده که شرع شریف انصرای آن نمایند پس هر دو بزرگوار که از خلفا
 عظام و علمای متجرب بودند بحسب امثال امر شیخ معامله را از هر دو شنیده متعجب شد و باز بخت
 شیخ رسیده معروض داشتند که ایشان با یکدیگر نخوی گفتگو کرده اند که استماع آن در رقص و
 گریه آمده ایم پس شیخ قدس سره فرمود که این هر دو فرشته بودند بر ای تعلیم شما آمده بودند
 پس باید که فیما بین خود این چنین لطف و نرمی با وجود نزاع در مقابلد میگردید و شنیدید که اصل
 طریق در ویشی بن متصور است و هم فرمودند سالک باید که همیشه در حق خلقت عامیگر
 باشد و بر مخلوق مشفق بجز ارباب از متعال به نیاز بود و باشد و دعای خیر در حق غیر اسراع واجب
 است و هم فرموده است که لباس سوزیانه کند که لباس ایشان تاثیر عظیم دارد و چنانچه در

حدیث آمدہ است مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ صَحیحاً چون قصہ لقال کہ در پیش فرعون السیر
 بہتر موسیٰ علی نبینا علیہ السلام پوشیدہ نقل آن حضرت بیکر و مشہور است کہ حق تعالیٰ تمیز قبطیان را
 در دریا نیل غرق ساخت مگر آن لقال سلامت مذہب موسیٰ علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ و السلام
 بجناب حق سبحانہ عرض کہ وہ سبب نجات این لقال چیت خطاب اور از حرمت پوشیدہ
 لباس تو بخشیدہ ام حضرت من فرمودہ کہ از ظاہر وجود واجب الوجود مراد است از باطن
 وجود ممکن مراد است کہ صفت در موصوف محفی باشد زیرا کہ ممکن علم بارتبعی عبارت است
 و از اور اصطلاح صوفیہ کہ ام اعیان ثابتہ نامند حضرت من فرمودہ کہ مَنْ غَمَّضَ بَصَرَهُ
 عَنِ الْمُحَارِمِ وَأَمْسَكَ نَفْسَهُ عَنِ الْهَوَاءِ وَالشَّهَوَاتِ وَعَمَّرَ بَاطِنَهُ بِدَاوَالْمُرَاقِبَةِ
 وَظَاهِرَهُ بِاتِّبَاعِ السُّنَنِ لَمْ يَخْطُ فِرَاسَةً حضرت من فرمودہ کہ از اخلاق درویشان
 است اگر کسی را اذیت و در ورسد او رشل او در رسد چنانچہ در رویشی در خدمت سلطان
 المشایخ رضی اللہ تعالیٰ عنہ نشسته بود از خادم ایشان حرکتی صاورشد کہ و نظر سلطان صاحب
 ناپسند آمد بدن او را بسوط مو لم کرد پس در آن ساعت آن رویش را مانند آن بر بدن مبارک
 اثر ضرب ظاہر شد پس فرمودند این معنی از مغلبنہ وحدت وجود پیداشد از آنکہ نزد ایشان وجود
 است و این کثرت وہمی کہ نمودار است از شیونات و صفات آن من صورت ہم فرمودند کہ سالک را
 علم باید کہ بچہل طے این نتوان کرد کل شیء عن شیء و الجہل لیس لیتشی عن ہم
 فرمودند سالک باید از خود کج ترز و پیر کند سر کہ دعویٰ کرد از من بی خبر است و در دعویٰ خود
 کذابت زیرا کہ او را فرشت نیست نقش از کجا باشد حضرت من فرمودہ کہ وقتیکہ در وہلی رسیدم
 آواز برآمد کہ کوئی شاہ بنا بر تسخیر ملک و شہر وہلی شریف می آید از ساکنان از ان جا
 پرسیدم کہ کوئی شاہ کہ ام است گفتند شخصی بود کہ یک یک کان از بازاری شہر گدلی سبکد
 الحال اللہ تعالیٰ اورا صاحب کنت گردانیدہ کہ بہ تحمل بست و پختار سوار عازم تحصیل این
 ملک است گفتم سبحان اللہ حق تعالیٰ تمامی امور و تحت تصرف خود نہا وہ است مگر اخواہ یا شاہ
 و دیگر اخواہ گد کند و تصرف از ملک در چنانچہ در قرآن مجید خود فرمودہ تَوَعَّلَى الْمَلِكُ مَنْ
 تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكُ مَنْ تَشَاءُ و بکہ فرمودند ہندی سے کہ چہوڑ کے دیونڈہ محمودہ مہین
 وال کون حضرت من فرمودہ کہ شیخ محی الدین بن عربی اسعائین شد کہ بنی
 علیہ السلام کتاب مسمی بفضول الحکم کہ مشتمل بر مسالہ وحدت وجود است دست مبارک

خود میداشت به شیخ صاحب ده امر میفرمودند که این کتاب باب مسئله وحدت تصنیف بنا کرده است
 مطلق و احد است که در لباس تعنیات مختلفه بداب و سما و صفات خود ظهور کرده است پس آن
 موجب امتثال مبارک کتاب مذکور تصنیف فرمودند و بیان مسئله مذکور فرمودند و تبیین فرمودند که حقیقتاً
 در انسان کامل جمیع اسما خود ظاهر کرده است چنانچه قرآن مجید فرموده است اِنِّیْ جَاعِلٌ فِی
 الْاَرْضِ خَلِیْفَهٗ وَ عَلَّمَ اَدَمَ الْاَسْمَاءَ كُلَّهَا اِیْ اَطَّحَرَفِی الْاَدَمَ اَسْمَاءَ کُلِّهَا بَعْدَ فَرَسُوْنَد
 انسان کامل هر لباس و شکل که خواهد کرده و طرفه العین هر جا که خواهد پیرو و فهم من فهم حضرت
 فرموده اذات حقیقتاً موصوف است و عالم صفات اوست چنانچه در حدیث قدسی آمده است
 الْعَالِمُ صِفَاتِی وَالصَّفَاتُ عِیْنُ ذَا لِیْ کَمَا قَالَ الشَّیْخُ الْکَبِیْرُ مُحَمَّدِی الدِّیْنِ اَبْنُ عَرَبٍ رَحِمَهُ
 اللهُ عَلَیْهِ فِی نَصُوْصِ الْحُکْمِ وَمَا نَسَمِیْهِ غَایْرَهُ وَمَا سِوَاهُ لَیْسَ حَالَةً اِلَّا کَالْحَالِ الْاَمْوَاْجِ
 عَلٰی وَجْهِ الْبَحْرِ اَوِ الصِّفَاتِ فِی الْمَوْصُوْفِ اَوِ الْاَلَّا لَازِمِ فِی الْمَلْزُوْمِ اَوِ الْاَعْدَا دِیْ
 الْعَدَدِ حضرت من فرموده است سالک باید که بسبب عیب بینی خویش از عیب خلق چشم پند
 که عین سعادت و رضا مندی حق سبحانه درین مندرج است چنانچه در حدیث است طُوْبٰی لِمَنْ
 شَغَلَ عَیْنُهُ مِنْ عُیُوْبِ النَّاسِ و چنانچه قصه حضرت امیر المومنین علی کرم الله وجهه شهید
 است و آنکه در افتاد عیب مردمان گوشه بعباد الیم در وارین مبتلا میشود چنانچه آیت کریمه
 دَرِیْنَ بَابُ رِوَسْتِ اِنَّ الَّذِیْنَ یُحِبُّوْنَ اَنْ تَشِیْعَ الْفَلْحِشَّةُ فِی الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا هُمْ
 عَذَابُ الْاَلِیْمِ فِی الدُّنْیَا وَاٰخِرَتِهَا چنانچه حضرت شیخ شهاب الدین چهل سال چشمان خود پوشیده
 داشت تا عیب هیچ نه بیند حضرت من فرموده است سالک را باید در حالت عارضه بدنی
 در پچه علاج و ادویه شود اما کردن آن سنت است و مایوسی از اسباب فرض آنکه موثر و قابل
 حقیق اوست اگر در ادویه شفا منحصر بود هیچ اهل دولت که حور حکما در تحت تصرف است اگر
 خواهد بر صواب الا لایسب این حکایت فرمودند که حکیم احسن الله از حکما رکن الدین و له باول خان
 کلان مرحوم بمن نقل کرده است که بهاول خان مرحوم با چکیان گفته بود که گهری و گهری بیشتر
 از نزع روح بمن اطلاع خواهند داد و بنوبت همگان نبض آن بدیدند و بوضو شام غل شسته اتفاقاً
 تا غسل برود باز رسید جان بحق تسلیم نمود و بقرب آن سچکس خبر نشد او تعالی کفر دعوی را
 دفع فرمود چنانچه حضرت مولینا روم علیه الرحمة درین باب فرموده است بیست چون قضا آید
 لطیب ابله شود آن را از نفع خود گمراه شوده شربت اسکنجین صفا فرزند و درین باب هشتم نموده

وہم فرمودند سالک باید کہ نافع و ضار ذات مطلق تعالیٰ شانہ را داند نہ مظاہر را کہ تکمیل ایمان
 درین منصوبیت چنانچہ شیخ سعدی فرمودہ است بیت درین نوعی از شرک پوشیدہ نیست ہ
 کہ زیدم بیازد عمرم بحسب ہ ہم فرمودہ است سالک باید کہ در زہد و ریاضت بسیار کوشد
 تا اورا فنا کلی حاصل شود کہ بغیر حصول این مرتبہ در مشرب صوفیہ کرام اسلام نیست چنانچہ صوفی را
 دختر بالغ گشت پرسیدندش کہ ویر البعد نکاح نمیدہی باعث چیست فرمود کہ مسلمان را
 می طلبم گفتند نہ مسلمان یا راند گفت مسلمان کسی است کہ از خود رفته در ذات حق تسک فانی
 شدہ باشد و نزد بعضی صوفیہ عظام فنا شروع در اسلام است بیت سالک اسلام گر اسان بدہ
 ہر کسی چون شبلی اہم شدی بلکہ آدمیت ہمیدین گفتہ بیت آدمی آنست کہ دینی در دست ہ
 محو کسان کردہ یعنی در دست ہ ہم فرمودند و در مسجد بہار ان شریف مطالعہ دیوان خواجہ
 حافظ میگردم کہ ناگہان شیخ من قبلہ عالم قدس سرہ تشریف فرمودید برخاستم پرسیدند کہ کدام
 کتاب است عرض نمودم خواجہ حافظ است و گفتم بیت کمال صنعت مشاطہ باید ہ کہ روی
 زشت را زیبا نماید ہ در جواب فرمودند بیت بگو کہ پیر شدی تاب عاشقیت نماندہ شراب کینہ
 مستی دگر دارد ہ حضرت من فرمودہ است کہ روزی ناگہان دراج پیش مرزا ابلا وقتا داورا گرفتہ
 خوج کردم و بر آتش ہنہا دم ناگہان شیخ من از بالا خانہ کہ در آنجا سکونت با مرشد شیخ ششم آمدہ پرسیدند
 کہ چہ چیز بریان میسازی گفتم دراج است از بالا پیش من وقتا دہ است شیخ من فرمود سبحان اللہ شکا
 کہ بود نصیب کشد و گفتم اند حضرت قبلہ من قدس سرہ کی را از خلفا و وظیفہ فرمودند و اورا
 گفتہ بودند آنچه پیش تو از بالا بیفتد آنرا فوج نمودہ تناول خواہی ساخت کہ درین امر حکمت سر
 متصنن آن ہوشمند بحسب فرمودہ شیخ بان شاغل شد او سبحانہ تعالیٰ آن نعمت را نصیب
 ایشان فرمود حضرت من فرمودہ است اصحاب شیخ من سخوی مشغول و مستغنی از یکدیگر
 بودند گوی زہر آلود و مخمورند و وار و طبقہ اغنیاء کلی محترز بودند پس فرمودند من و میان اکبر
 برکہا و سخان کلان مرحوم بہار و کالت دعا طلبی نام شخصی باشد از قبلہ عالم باروان طوعا و کرہ
 مجوز نمودہ ہمراہ یکدیگر از حصنہ انور شرف ترخیص یافتہ می آیدیم در اثناء راہ میان محمد کہ
 کہ بطرف بہار شریف بہار شرف زیارت مے رفت ملاقی گشت و آنرا گفت اگر مرضی تو بود
 باشد قدرے وجہ معاش از سرکار مقرر کردہ تواند شد بالفراغ مشغولی خاطر بحق تعالیٰ
 تواند گشت بجز دشمنیدن این سخن در حالت شد و زانگشت را منصوب کردہ میفرمودند کہ بہا و سخان

را برین میرنم و تو عجب برادر پیرمائی که ایمان مرا سبب سازی با وجود آنکه معاش وقت آن خوشی
 بود که گاهی اورا کسے وظیفہ دادی و گاهی ریوزہ کردی و ہم فرمودہ اند اینکہ میگونی کہ فلان را
 از فلان نعمت رسیده آن نعمت استغنائی کلی از ماسومی است حضرت من فرمودہ است
 کہ خرق عاوت خاصہ ولایت نیست زیرا کہ او اگر از بنی واقع شود آنرا معجزہ گویند و اگر از ولی
 و منابج شریعت ظہور پذیرد آنرا کرامت نامند و اگر از عام باشد آنرا معونت خوانند و اگر از کافر صادر
 شود آنرا استدراج گویند چنانچہ فرعون نیل را ہر جا کہ حکم کردی جاری شدی حضرت من
 فرمودہ است ہر کہ خواہد مقبول و محبوب حق سبحانہ گردد باید کہ در متابعت شریعت ظاہر و باطناً
 گوشش نماید تا مقبول و محبوب حق سبحانہ گردد و چنانچہ نص درین باب واردست قُلْ اِنْ كُنْتُمْ
 حُبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِيْ يُحِبُّكُمْ اللّٰهُ و بہر وقت از حق تعالی ہدایت طلب نماید کہ
 بغیر آن بیچ مطلوب آن حاصل نتواند گشت چنانچہ دختر فرمود و مطرود کہ اورا حق تعالی ہدایت
 از زانی فرمود تا عقب ابراہیم علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ والسلام در نار فرود رفت پس اقم
 انبیا گردید و از صحبت و متابعت خلق محترز و دور بود و بلکہ دوری و بدخوی ان جناب
 حق سبحانہ و تعالی ہر دم طلب شعار خود ساز و بپیت یارب ہمہ خلق را بمن بدخو کن
 و ز شتر جہان بیان مرا کیسو کن + روی دل من صرف کن از ہر جہت + در عشق خودم یک جہت بگرد کن +
 رباعی یارب بر ما نایم ز حرمان چه شود + رہی و ہم بگویم عرفان چه شود + بس گبر کہ از
 کرم مسلمان کردی + یک گبر دگر کنی مسلمان چه شود + در سن الف و اثنا مائت
 واحد و ستون انساک و بندش باران واقع شد خلق التدریجاً بحاج جناب حضرت من سعی بلیغ
 نمودند روزی قاضی نور محمد ہم بجنوع و عجز تمام عرض کرد پس وے را فرمودند در ویش را
 باید کرد کہ برضا حق تعالی تسلیم نماید کہ تمامی کار نا آن بوعیامت کامل نیست چنانچہ در فتاویٰ شریف
 مکتوبت کہ در ویشی محمد پارسا نام داشت ہرگز از مریدان و نقصان گشتہ و پیش آن شکایت
 آوردی ہموارہ فرمودی کہ درین امر نفع و خوبی تو بودہ باشد بارے اتفاقاً سگان
 خروسان قیمتی مریدان سو کہ دران شہر سکونت میداشتند ہمگی مردند تمامی اہل آن بلد پیش
 آن شیخ عرض نمودند در ویش موجب منمول ایشان را جواب فرمودند گفتند این چه خیر و نفع است
 کہ وجہ مصائب ما بر تجارت ایشان مقرر بود یک یک سگ قیمت و صد روپیہ بیع و فروخت
 بشمودیم ہنوز درین گفتگو بودند کہ سہ چہار کس در آن آمدند از ایشان باعث آن پرسیدند گفتند

ما در شهر پادشاه سکونت داریم و شب آن پادشاه قتل عام و تاراج تمام بر این شهر حکم عام کرده
 بود و بعضی از سگان این موضع بما قرابت داشتند بنا بر تکفین و تدفین آنها رسیدیم اینچنین است
 که با حدی که کس آزار نرسیده است پس آن شیخ فرمود که بیرون این شهر بروید که این حکایت
 بر صواب است یا بر خطا بعد رفته تحقیق نمودند که همان شب گرد آن شهر فوج شاهی
 گشت ولیکن به امر الهی بافته نشد از آنکه نه سگ نه خروس مانده بود که آواز شان آنها را بپهری
 نمود پس مراجعت کرد بعد آن رویش مردان گفت که نقصان شما عین مصلحت شما
 گردیده است و اگر سگان و خروسان بمانند و شما کشته شدند پس چه نفع بشمار سید
 و هم فرمودند اگر مجلات مرضی حق تعالی کار کند نزد اهل تسبیح کافرست چنانچه شیخ و قوتی را
 به بعضی از شیخ کنار بجد و جهد تمام ملاقات میسر شد چون در نماز شام غل گشتند کشتی عرق
 شدن گرفت شیخ و قوتی از عرق نجات داد بعد از فراغت عبادت نماز
 بیکدیگر گفتند کدام کس این کفر و زید همه گفتند این کار از و قوتی واقع شده ما را
 حرم نیست پس جلگی از شیخ مذکور غلب گشت شیخ و قوتی حیران شد و تمام عمر از نفعال
 آن در گریه و زاری بماند و هم فرموده است اگر کسی بجناب ایزد تعالی نسبت ظلم نماید
 کافر گردد و نعوذ باللہ منها ازان که خود فرموده است **إِنَّ اللَّهَ كَيْسٌ بِظُلْمٍ الْيَوْمِ** و هم
 فرمودند سالک را باید که اندرون خود را از خلاق و سیمه پاک سازد پس هر چه بر زبان آن
 برود موثر باشد چنانکه شخصی بر در دزدان براسی استر و اهل مواشی خود در کوه
 آمده بود روزی پیش آمده گفت اندووان همگی مال خود باز گرفتند و فلان کس
 ز گاوهست منی دهد آن را طلبیده بگو که عوض آن دو جانور دیگر از من بگیرد و آنرا
 بمن باز دهد پس آن را هر چند گفتم اختیار نکرد و گفت که جانوران من هم گیاه حرام کا به
 نخورده است اگر این حکایت من بر صدق است سه پسر این کس عوض خود کردم و
 پیغمبر که در دست داشت سه کرت بر زمین زد و رفت پس در عنقریب هر سه پسر آن
 به حکم آهی مردند پس فرمود که در آن قوم سوگ حلال خوری دیگر زید و ریاضت نبود و هم فرمودند
 عالمی را مرضی نایل شد و به بیچ او دید به نشد پس ناچار گشته پیش در ویش رفت بخت خود
 پس آمد رویش الحمد لله خوانده بر آب دم کرده بخوراند الله تعالی آن را همان ساعت
 شفای کلی بخشید پس آن عالم گفت این حکایت با وجود که شما همه را تمامی به قسم خوانده اند

و اثر این چنین کرده است بسا عجبت درویش فرمود ما را سنگی باطن کرده ایم و شمارا
 را این ظاهر چنانچه قصه نزاع نقشان چینیان و رومیان مشهورست که چینیان به نقشاشی
 مشغول گشتند و ایشان به صفائی چون حجاب برداشته شد هر نقش عین دیگر نمود
 پس دین باب مولینا روم می فرماید سمیت رومیان این صوفیان اندا که پس از آن
 تکرار و کتاب و نه ستره و هم دیگر می گفتند سمیت علم باطن همچون سکه علم ظاهر همچون شیر
 کی بود بی شیر مسکه که بود بی پیر پیره حضرت من فرموده است سالک باید که با و هر چه از
 مکروهاست برسد حوصله کند که سه صد پیغمبر یافت که سنگی مرده اند و در حوالی کعبه مدفون
 گردیده اند که این نعمت بخاصان خود از زانی دارد چنانچه وارد است **أَشَدُّ الْبَلَاءِ**
عَلَى الَّذِينَ لَا يُدْبِرُونَ عَلَى الْأَعْيُنِ وَيَعْلَمُونَ الْغَيْبَ پس باید که هر چه از دوست است نیکو تصور نموده
 برضا او گردون نهاده باشد و هم فرمودند اگر کسی چند ایام با اهل تفرقه و نوکری صحبت پیشه کند
 اغلب آن است که اگر چه ترک داده به اهل جمع پیوندد و صحبت گزیند از نهادن اثر اخلاق و سیمیه
 بیرون نشود چنانچه هر جا که آب دریا باشد اگر خشک شود اثر آن باقی ماند و او را سگ از
 سگان سرکاری گویند و هم فرموده اند نوکری بنده بسا مذموم است ادا کند هر جا که هزار
 تیر و تفنگ و توپک زند اگر سر خود بدان جا بیند از پس نمک حرام است و مستحق عتاب خطاب
 خواهد شد و نوکری او تعالی شانه محمود و احسن است از آنچه تکلیف بر اندازد طاقت فرموده است
 چنانچه اگر کسی راست باشد یا بر آب از عدو و پادورنده یا خوف تلف عضو و نفس سبب برن باشد
 اگر جنب است قادر نباشد حکم تخم فرموده است و در مخصوصه اکل میت و در سفر تخفیف صلوة
 و تعطیل صیام و غیره احکام مجوز داشته است و باید نفس هرگز رواندار و قوله تعالی
لَا يُكَلِّفُ نَفْسًا شَيْئًا مِنْهَا وَقَوْلُهُ تَعَالَى يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ
الْعُسْرَ و این نعمت بخاصان خود عطا فرماید پس باید که بخاصان او سجاد تعالی
 صحبت و متابعت گزیند و از اهل تفرقه گریزان باشد که ایشان اهل وفاند و اینان پیوسته
 و بعد از این ابیات فرمودند **لَقَدْ نَعِمْنَا بِمَا كُنَّا فِيهَا كَاذِبِينَ** اگر چه آغاز کثاوت و منده عاقبت الامر بادت دهند
 خیر و امان در امر نیست **لَقَدْ نَعِمْنَا بِمَا كُنَّا فِيهَا كَاذِبِينَ** خدای گریزه **لَقَدْ نَعِمْنَا** اهل دنیا چون سگ و یوان
 دورشوز ایشان که بس بیگانه اند اهل دنیا چه همین و چه همین **لَقَدْ نَعِمْنَا بِمَا كُنَّا فِيهَا كَاذِبِينَ**
 حضرت من فرموده است که حق تعالی ابلیس را بعد از هزار سال میفرمود پس از آن که تو سجده

خاک حضرت آدم بجاری ترا مثل سابق از مقربین از خود مینامد ابلیس لعین میگوید چونکه اسم
 از اسجده نکرده ام اکنون خاک اورا چه طور سجده کنم و نیز فرموده است که حق تعالی انسان را خلیفه
 خود کرده است چنانکه در قرآن مجید آمده است قوله تعالی **وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأَئِكَةِ إِنِّي
 جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً** چونکه خلیفه مقرر شده است بهر سمت که رو آورد کمال گیرد
 و عین آن شود چونکه در وقت ظفر یافتن احمد شاه غازی بر کفار نابکار میراثه سومات
 را خراب نهادند و صنام را به معنای شکسته و کشته کردند مگر در شهر بعضی از مغاب آن جا
 که در شب بی خورد و خواب در شغل کمال بجدی رسانده بودند که شیخ و تیر برایشان اثر
 نکرده بلکه همچون ضرب حجر آواز بگردد و هم جلال الدین رومی قدس سره در احوال حضرت
 بایزید قدس سره آورده که هنگام سکون اظهار شطحیات آنچه از شمشیر و کار و بر و میزند
 بر ضارب موثر شده بر حضرت معزی الیه و هم واقعه حضرت شیخ منصور حضرت من فرموده است
 و این بچه هم حاضر بود که چون علمائی آن زمان در پی تخریب آن شیخ را جیش بودند محبوس شد
 و آنچه بر او بزدند الم آن بر زنده ظاهر گردید **أَلْفَقْرُ إِذِ اتَّصَوَّأَ اللَّهُ وَرِثَانِ**
أَهْلِ اللَّهِ كَفْتَهُ شَدَّ وَقْتِكُمْ دَرِيشَ رَافِنَا حَاصِلُ شُودِ أَوْقَاتِ تَارِجِ شُودِ وَجِبَايَ أَوْ وَجِبِ
أَيْدِیْ عِیْنِ أَوْصَافِ امْكَانِیْهِ دُورِ شُودِ وَأَوْصَافِ الْهِنِیْهِ مَتَحَلِّیْ شُودِ لَیْسَ نَآچَرِ كَشْتِیْهِ وَكَذَاشْتِیْهِ
سَافَتِیْ بَعْدِیْ آن سَرُورِ كَانَاتِ عَلِیْهِ وَعَلَى اكْمَلِ التَّجِبَاتِ وَأَفْضَلِ الصَّلَاةِ رَادِ مَوْضِعِ مَسْتَقْفِ
آرِستِیْ صَدْرِ خَوَاتِیْكَانِ نَشِستِیْ دِیدِ چُونِ بَجَانِبِ سَقْفِ نِگَا بَشِشِ اَوْ قَتَادِ كِهِ مَحَافِذِیْ بَرَابِرِ
سَهَاكِ عَلِیْهِ الصَّلَاةِ وَاسْلَامِ رِخْنِ دِیدِ لَیْسَ اِنْ جِنَابِ سَالَتِ مَآبِ عَلِیْهِ السَّلَامِ مَوْجِبِ اَیْنِ بَرِیدِ
دُورِ جَوَابِشِ فَرُودِندِ كِهِ اَیْنِ آن نَخْتِیْهِ است كِهِ دُورِ شَرِعیْتِ مَاتُوا اِنْ اَخْتِیْ لَیْسَ نَادِمِ شُدِ اِخْتِیَارِ عَزِیزِ
شَرِیحِ كِهِ دُورِ حَكْمِ آن نَامِهِ سَمَلِیْ عِلْمِ عَصْرِیْ كِهِ دُورِندِ چُونِ كِهِ پِشِ حَضْرَتِ شَیْخِ جَنیدِ رَضِیْ الْعِیْنِیْهِ آدُورِ دِنِ اَزِ
مَصَلِّیْ فَرُودِشْتِ وَخَرَقِیْهِ مَشَايِخَانِ اِزِ اِذْتِنِ دُورِ كِهِ مَوْجِبِ پَاسِ شَرِعیْتِ بَرِ آن حَكْمِ آن دُورِ فَرُودِ
پِشِ فَرُودِندِ كِهِ حَقِیْقَتِ مَآنِدِ چِزِیْ نِهَادِهِ دُورِ اَوْدِندِ سَتِ وَشَرِعیْتِ مَثَلِ سَرُوشِ آن بَایدِ كِهِ دُورِ
دَلِ حَقِیْقَتِ بَاشَدِ یعنی دُورِ دُورِ اِنْ شَرِیحِ اَشْئِیْتِ كِهِ اَتَمِّ مَتَابَعَتِ شَرِعیْتِ بَرِ مِثْلِ مَتَصَوَّرِ
وَ حَصُولِ كَمَالِ انْسانِیْ بَغِیرِ مَتَابَعَتِ شَرِعیْتِ ظَاهِرِیْ وَبَاطِنِیْ اِزِ قَبِیلِ مَحَالَاتِست وَ هِمِ فَرُودِ مَآنِدِ
عِیَاذِ اَبَلِ اَكْرَمِیْ دُورِ مَحَالَاتِ كَمَالِیْتِ یَا بَدِیْسِ خَلْقِ اِزِ صَحْبَتِ آن كِهِ رَهِ دُورِ وَا دِیْ مَحَالَاتِ
زَبُونِ وَ خَوَارِشُودِ چُنَا نِجِ مَعْتَزَلِهِ وَ خَوَارِجِ دُشِیْقِیْهِ وَ وَا بَیْهِ وَ عَیْرِ آن مَگر فَرَقِیْهِ اَهْلِ سُنْتِ وَ

وجماعت که در اصل فرقه ناجیه و اهل هدایت همین است که با کس از صحبت و متابعت ایشان
 در بهشت و وصال نیز و متعال سیده اند **مثنوی** گفت پیغمبر علی را کار علی و شیعیان پیوسته
 پیروی و لیکت شیری مکن تو اعتمید به اندر آور سانه نخل امید به ای علی از جمله طاعات را به بر
 گزین تو سانه مرد اله به در شبر و پوش کرد دست آفتاب به فهم کن و الله اعلم بالصواب به
 بهجو موسی زیر حکم خضر رو به چو گوشتی پیر پس تسلیم شو به صبر کن در کار خضر نه نقاق به تا
 نگوید خضر رو به فراق به و به زخمی تو کینه و رشوی به پس کجایی صیقل آئینه شوی به
 هر کسی که طاعتی پیش آورد به بجز قربت حضرت چون و چند به تو تقرب جو سو مرد اله به
 سر بیچ از سانه او به چگاه به زانکه او هر خار را گلشن کند به دیده هر کور را روشن کند به
 و نیز فرمودند چون او رنگ زیب پادشاه دلی به گفته علماء آن زبان حضرت سرمد راضی
 تعالی عنه بر دار کردن حکم ساخت این بیت بر زبان **بازند فرد** چو رفت منصور که نه گشت
 دار او به سرمد بیا که تازه کنیم این دار را به چونکه شیخ منصور را بر دار کشیدند از آن آواز
 انانجی شنیدند و از شیخ سرمد این بیت شنیدند **بیت** سرمد و قدم یار فدا شد چه بجا شد به
 این بارگران بود او داشت چه بجا شد به و او را هر شب زیارت آن سرور کائنات علیه السلام مشیر
میسر شد **مصرعه** چون قضا آید طبیب ابله شود به و هم فرمودند صحبت شیخ با عقیده
 کرد که بی عقیده از صحبت بیچ فایده نیست چنانکه در حدیث است **اعْتَقَادُكُمْ يَنْفَعُكُمْ**
 و اگر این چنین نبودی منافقین را هم هدایت گشتی و ایشان از صحبت آن سرور کائنات علیه واله
اکمل التحیات بیچ مکره سو این وعید که **ان المنفقین فی الدنیا اسفل من النار**
 به برداشته اند تا آنکه صحبت مذکور را بر ذکر حق نوبت داشته اند به با عی صحبت یک ساعت
 با اولیاء به بهتر از صد سال بودن با تقی به سایه رهبر است از ذکر حق به نان خشک او به از
 لولو طبق به و هم فرمودند سالک را باید که همواره طالب مولی باشد نه طالب حب دنیا بخاطر خود
 ندید که طالب دنیا حق مرمان است بجه بر زبان **رازند کلا الحقائق کجرت الدنیا** و طالب
 مولی اعقل الناس سفت زیرا که در کتبت فقه مسطور است اگر کسی در مرض موت وصیت کند که مال
 من بعد از مرگ من با عقل الناس نه سپید واجب است که مال آنرا به تارک الدنیا داده شود که عقل
 الناس ایشانند و غیر آنان نه پسند و هم فرمودند علم بیز عمل و عمل بغير عقیده صاف که اهل سنت و
 جماعت است فایده ندید از آن که علامه زمخشری صاحب کشف بجدی عالم متجرب بود که در شان کتاب

او گفته شد که لا الکشاف لکان القرآن بکسر با وجود چندین علم عمل نصیب او نشد
یعنی عقیده معتزلی داشت غل آنتشین در گردن انداخته در دوزخ برند پس باید که از حقتعالی
علم طلب با عمل کرده شود که نتیجه علم عمل صالح است و هم فرمودند سالک را باید که در عبادت و معاد
یعنی در اثناء نعمت سعی بلیغ نماید از عبادت لازمی یعنی نماز روزه حج و او را و بخوان آن آزان که
آن فاضلتر است که اگر کسی را مثلاً نان بهر یا و ناموس خود داده باشد هم مقبول است و این
حدیث فرمود **وَالسَّيِّئُ حَبِيبُ اللَّهِ وَكَوْكَانَ فَاسِقًا الْجَحِيلُ عَدُوُّ اللَّهِ وَكَوْكَانَ زَاهِدًا**
سَيِّئٌ يَخِيلُ ار بود زهد و بر و بجز بهشتی نباشد حکم خیر یعنی سخاوت کند و دوست خداست
ست اگر چه فاسق باشد که رساننده نفع بغیر از نیکو مردانست چنانچه در حدیث است **خَيْرُ النَّاسِ**
مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ و عبادت لازمی بر یا زایل شود **مَنْ كَانَ يَرْجُو الْقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ**
عَمَلًا صَالِحًا وَكَوْكَانَ لِكِبْرِيَاةٍ رَبِّهِ أَحَدًا و هم برای نفس خود کرده باشد نه برای نفع غیر
غیر از نفس خود بهتر است **سَيِّئٌ** دل بدست او که حج اکبر است باه و غیر از آن کعبه یکدل بهتر است
و هم فرموده سالک را باید که خاطر خود را از لوث حب دنیاوی و دنیا با کلیه پاک سازد که حب دنیا
سرگروه همه غاصبان است و ترک آن از جمله عبادت بهتر و قدم بدون توجه ذات بوجه دوام و
تخلیه دل از حب دنیا در حرم باز نمواند برداشت چنانچه خوابه حافظ رضی اللہ تعالی عنہ مطابقت
فرموده **سَيِّئٌ** حضور گریه خواهی مشغول غایب از حافظه هستی تا من منی دع الدنیا و اهلها
یعنی وقتیکه اراده ملاقات دوست حقیقی در دل تو پیدا شود و نه باید که اولاً ترک دنیا و اهل آن
خواهی کرد و بعد آن متوجه نام تان جناب بوه باشد که بغیر رفع حجاب تعلق با سستی وصول
آن از محالات **سَيِّئٌ** تعلق حجاب است و بی حاصلی چه چوپوندا بگسله و اصلی هم فرموده اند
شیخ بلارضی اللہ تعالی عنہ روزی ذروی را برادر دید مرده پای او را بوسه داده دعا خواست که من
مثل تو دور کار خود یعنی عشق او سبحانه تعالی همه وقت مستعد بوه جان نثار شوم **سَيِّئٌ** حافظا
در عشق بازمی کم ز زن هند و مباحش با کوب بر کرده سوز و زنده جان خویش راه و هم فرموده
سالک را باید که در سیرت کوشد و در صورت یعنی از ازاله اخلاق ذمینه و عبادت ظاهری که حصول
مقصد یقین بدون آن میسر نیست چنانچه مولوی جامی قدس سره فرموده **نظم آدمی آن است**
که دینی دوست و محو گمان کرده بقیه در دست و ور بود آن پیکر گل آدمی به زور او دیوانه نه دار
کمی و هم فرموده که از رنگ آبا و درویشی بود که سچکس با نزد خود آمدن نه وادی و اگر چه

بالقرص عالم وسید و قریشی نزد آمدی گلوخ زوی و اورا معمول این که بعد از نماز ظهر از
 صحرا در بازار آمد هر دو کان بقالی نشستی روزی اتفاقاً فوج سواران در بازار گذر افتاد نگاه
 آن درویش اهل معنی بر سواری محمد یار نام که سر کرده ایشان بود واقع شد و نظر مبارک و در
 موثر گشت از اسپ فرود آمد لباس امیرانه از تن دور کرده لباس درویشان پوشید و دیگر
 سواران را پدر و درویش آن از دست گرفته در حجره خود آورد پس خادم اورا ملائت
 کردن گرفت که با وجود چندین آدمیان از عالمان سادات بر تو گذر کند به هیچ شفقت نه فرمود
 درین چه دیده پس خادم را یک تنگه داد و گفت که کلاه من بر سر کرده در بازار برو چیزی
 گرفته بیار خادم کلاه آن بر سر کرده در بازار رفت و تهدیدست بغیر مطلوب مضطرب و پریشان
 مراجعت نمود آن درویش سبب آن پرسیدش گفت در بازار سوا حیوانات از دام و دران
 هیچ ندیده ام از ایشان چه طور مطلب بدست آرم باز درویش گفتش چکیس آدمی بنظر تو می آید
 لاله ذات سامی و محمد یار خان پس آن فقیر فرمود چونکه امر این نحوست مراد درین معاد و خراج
 داشت بده این بیت فرمودند **بیت** کیوں نہ ہو گا عشق سے آباد سبب ہنہ وستان ہ جن کے
 وہلی کا صوبہ سے محمد یار خان **بیت** نظم آدمی آنست کہ دینی دروست ہ محو گمان کردہ یقینی دست
 ور بود این پیکر گل آدمی ہ زور و دیوار ندارد کمی ہ ہم فرمودند ساکت باید کہ بہ صحبت اہل دل
 ملازمت نماید و گاہی ازین نعمت بی بہا دور نشود کہ اثر می عظیمست و در رسیدن مقصود اعلا
 لا مشقت و این ابیات فرمودند **بیت** صحبت صالح تر اصلاح کند کہ ساعتی بودن بصحبت اولیا
 بہتر از صد سال بودن با تقی ہ ہمیشی اولیا با کیمیاست ہ کیمیا گر نحو و بدین خوبی کجا هست
بیت ہر چه در پس عالمست اثر صحبت ہ ورنہ کجا یافت بید پہلے نبات ہ کہ در نظر ایشان اثر
 قوی ترست ہ و پس فرمودند **بیت** آنکہ تیریز و بدیک نظر از شمس دین ہ طعنہ زند
 بر وہمہ سخنہ کند پر چلہ ہ و نیز در عوارث شریف شیخ الشیوخ العالم شیخ شہاب الدین قدس سرہ
 آورده کہ مار سیت نظر او چنان تاثیر دارد بہ چیزے کہ رسد بالفعل سوخته شود ہر گاہ اہ سبحانہ
 تعالی در نظر حیوانان این چنین اثر داشته پس در نظر آن کامل کہ اشرف موجودست چہ گونه نبات
 ہر کہ منکر این است احمق ترین مردمانست بلکہ در نظر او اثر نخل سیت ہر کہ انصیب شد کمال یابد
بیت ہوشم نہ نگاہی برد جانانہ چنین باید ہ یک جرعه خرابم کرد پیمانہ چنین باید **بیت** دیدن
 ایشان شما را کیمیاست ہ چون نظرشان کیمیای خود کجا است ہ رہا غمی آنانان کہ خاک ہ

صحبت طاعتی

بنظر کمیا کنند و سگ ولی کنند گس را پسا کنند و آنان که چشم را بد و صد جلد و اکنند و آبا بود که
 گوشه چشمی بجا کنند و هم فرموده اند سالک را باید که طاعت برائی رساند و سبازتگی
 کرده باشد و از اسول اللہ طمع کلی برود که حضرت بابا صاحب رضی اللہ عنہ بعضی خلفا را
 همین نصیحت کرده است الطاعة لله والیائس من خلق الله که حصول مقصود کلی درین
 مندرج است و هم فرموده که از مطالعه کتب عاشقان و قصه ایشان ذوق در دل پیدا کند
 و هم فرمودند سالک باید که هر کارے و مشکلی پیش او آید او از شیخ خود طلب نماید تا از ان
 صعب امر رهایی یابد چنانچه را در اثنا راه دزدان پیش آمدند و بنا بر قتل او قصد
 نمودند گفت یا شیخ حاضر و ناظر باش و زوان تباہ کاران بر مجرد گفتن او سوار بر این معاینه
 نمودند تا از هیبت آن پاگریز گشتند و از دشمنان خلاصی یافت و مانند این حکایت خلیفه صاحب
 میان محمد باران رضی اللہ تعالی عنہ که عظم ترین خلفاء حضرت من بودی فرمود که روزے
 برای زیارت حضور انور او ام اللہ بر کاتہ از خانه خودی آدمی در اثناے راه کان همراه
 باگشتند و با ایشان اسپ پر بار متاع نیز بود ایشان را چند آنکه فہائش نمودم کہ اینجا خطہ دزدان است
 خاموش شوید تا گذر بسلامتی کرده شود فائدہ نداشت تا آنکہ آن تیرہ رایان حاضر گشتند
 و تمامی چیز و لباس ما عصب و سلب کردند و مایان را مسدود کرده بجانب پیش
 متوجه شدند اتفاقاً درختی پدید آمد و زوان و دیگر رفیقان باز پرسائے آن بنشستند و من در
 تاب پیش آفتاب افتادم هر گاه از گرمی زمین و آفتاب عاجز گشتم جناب شیخ خود متوجه
 گشته عرض نمودم تا بکے این چنین تماشایا خواهد دید پس به مجرد متوجه شدن مقتادہ در میان دزدان
 واقع شد و شور و شعب برخواست مردمان از هر طرف تیغها در دست علم کرده و او ان آمدند
 اتفاقاً میان ایشان یکے سید بود ایشانرا از مقتادہ و جنگ منع کرد و گفت کہ اینکس درویش
 است ازین دست بردارید و الا تمامی شما کشته شوید پس بگفتہ او از من سید برداشتند و محذرت
 نمودند و ان چیز مقصوبہ بجنسی استم و ساختند و بر آهمانی و شب کردن نزد خود ارجح بسیار کردند
 قبول نکردم پس بموجب استدعا من با موضوع خطرناک همراه ما شدند باز سجانہ خود مراجعت نمودند
 و هم فرمودند سالک را باید کہ ہر وقت از حق سجانہ و تعالیہ نیاز تمام بدانت طلب نماید کہ بغیر
 بدانت اگر چه عالم باشد وصول بمقصد اصلی و مقصد قصی نتواند گشت پس در معنی حکایت فرمودند
 کہ شخص گل محمد نام کوئی ہمیش منگفت کہ کتابہای نظم و فقہ و غیرہ خواندہ بودم و پیشہ نوکری می کردم

میگردم در کتاب شرح و تفسیر و دیگر کتابها در سفر و حضر ملازم میباشم مگر معمول من این بود
 که کتابها را بر زمین گذاشته و خود بر چهارپائی خواب می کردم و نماز را هم گاه میگذاردم روز
 برای نماز در مسجد آدم اتفاقاً در ولشبی در اینجا نشسته دیدم بعد از فرغت نماز پیش رو
 رفته عرض کردم که مراد عائی خیر همراه کن و کدام وظیفه هم شفقت فرما که او سبحانه تعالی تدا
 نصیب فرماید آن درویش دعا کرد و قدری وظیفه هم فرمود و موجب گفته وی آن طبعه با بجا
 آورد چون وقت خواب موجب معمول بر چهارپائی حفتم در خاطر گذشت که این چنین بی ادبی
 که کتابها را در زیر گذاشتم و من بر چهارپائی خفته ام سر خود را بر دوشتم پس نفس آماره ریزنی
 کرد و باز حفتم تا مانند این دو سه مرتبه نمودم هرگز قرار نیابد آخر الامر کتاب بر چهارپائی نهادم و خود
 بر زمین خوابیدم و بر صلوٰه خمسہ موظبت نموده شد که گاهی بفضل تعالی ترک اوقات نماز بچکانه
 تا حال بوقوع نیاید پس فرمودند که میان گل محمد مذکور بده و خدمت حضرت میان صاحب
 ناره و والده شرف بیعت گشت و صاحب نسبت شد و هم فرمودند در فقرات نوشته است که بنده
 فعل مختار است و بکن در مختار بودن اختیار ندارد و هم فرموده اند در ولشبی بود همواره از جناب
 جعفر تعالی این دعا طلب کردی که خداوند مرا توبه ده یعنی باید که بنده نسبت افعال بخود نکند
 و خود را در میان نه بیند که فاعل همه افعال اوست ولیکن میباید که در افعال سبیه نسبت بنفس خود
 کند از برای رعایت ادب تا مانند شیطان که نگه داشتن ادب نه کرد و گفت رَبِّ بِمَا آغُوَيْتَنِي
 مستحق گشت نشود و حضرت آدم علی نبینا علیه السلام رعایت ادب ملحوظ داشت و گفت
 رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ بخواند مستحق
 مغفرت و عفو اکرام فی الدارین گشت چنانچه درین باب نص صریح وارد است مَا أَصَابَكَ
 مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ و مولوی قدس سره در تفسیری شریف فرموده
 نظر گفت آدم ظلمت نفسانیه او از فعل خود بند غافل بود و رکنه را از ادب پنهانیش کرده
 زان گنه بر خود زودن او بر بخورد و بعد توبه گفتش اے آدم که من چه آفریدم در تو آزار
 جرم و محن زدنی که تقدیر قضا من بدان در چون بوقتی عذر کردی که نهان و گفت
 ترسیدم ادب نگذاشتم و گفتم من هم پاس آنت داشتم هر که آرد حرمت حرمت برده هر که
 آرد قند و زینه برده پس باید که ادب تمام گوشه تا مرتبه بلند رسد **سپست** ادب تاجی است
 از فضل الهی و بند بر سر برود هر جا که خواهی در عوارف شریف مذکور است فمن لزم الأذی

یبلغ مبلغ الرجال ومن حرمه الأذب فهو لعید ما من حیث أنه یظن القرب وقرود
 من حیث أنه یزجو القبول وهم فرموده است سالک را باید که هر وقت از حق تعالی فضل طلب
 نماید که بنیر فضل او بیج عبادت و ریاضت و صوم و صلوة بکار نیاید چنانچه مولینا روم قدس سره
 فرموده است **پیت** گزیده فضلت و شکر باشد و آئی بر ما آنکه رسوائی شود و بهم فرموده است
 سالک را باید که علم مسکله توحید خالی و معری نباشد که علم شیئی از جهل آن بهتر است **حدیث**
 اکل شیئی شیئی و البهمل لیس لیس و بهم فرموده که ظهور ذات مطلق در ظاهر چون ظهور
 جبرائیل علیه السلام در صورت وجهی کلبی رخ و حضور بنی علیه الصلوة و آله و اسلام و ظهور او در
 صورت بشر اسو یا در پیش بی بی مریم رضی اللہ عنہا است و هم فرمودند که ابی سعید خدری فرمود
 که هو المسمی بجمع اسماء المحدثات حتی بانی سعید الخدری بنا بر این حضرت مولوی
 صاحب مولوی خدا بخش ملتان رضی اللہ عنہ فرمود **پیت** خود آمد عیان گزیده فضول و
 همان چون سکندر بوضع رسول و گفته **پیت** دومی بذهب عشاق و رنگیند خدایکی
 مخدیحی و یاریجی بهم مولوی جامی قدس سره فرموده است **پیت** در دیده مجنون ناظر است
 و در صورت یبلی ظاهر است **پیت** در چشم مجنون دیده یبلی شده بنموده یبلی کجا مجنون کجا
 محمود بوده خود بوده روزی غوغا بر خاست که سگ ماده دیوانه گشته است حضرت من استماع
 این شور مردان را بتاکید تمام در پی آن برائی کشتن سگ مذکور روانه نمودند و آن هر کس که در
 مجلس در رسید از حوالل آن پرسید ندی آخر الامر که گفت که آن سگ دیوانه بود بلکه از
 جهت این که بچکان او پنهان کرده بودند مانند دیوانگان مضطرب و بریشان از هر طرف تگ و پو
 بینموده حالا ایشان را حاضر نموده اند خوشدل گشته آدم گرفته است قدری دم سرد بر آورده فرمودند
 که حقیقے را در ظهور وجود خلق حب تمام است هر چند که ظهور وجود آن بسیار است ظهور او
 سبحان تعالی بیشتر چنانچه گفت **کنزاً حفیفاً فاحببت ان اعرفک فخلقت الخلق**
 برین معنی دلالت صریح ینماید ازین سبب حب و ولاد و در دل هر حیوان سنج است فرمود که
 بنیر آن بنامی پرورش و محال بودی پس فرمودند جنازه یکی از اصحاب کرام در جنگ مخلوط
 شد پیش سرور کائنات علیه و علی آله الصلوة والسلام گذارش نمود که جنازه فلان که صحابی
 بدست مامنی آید فرمودند بر هر کس که ظن شما غالب شود شکم آن شکافند سببینه نمایند اگر در جگر
 آن و سوراخ باشد یقین است که همان باشد از آن که دو فرزند او را در حین حیات

او جان بحق تسلیم نموده بده باین علامت یافته شد بعد این حکایت فرمودند چون از
 سبب علاقه عطف و شفقت جان صحابه کرام رضی اللہ تعالیٰ عنہم چنینست حالت دیگر گسریچ باشد
 و فرمودند انسان را امید هست که در حیات خود و بعد از مات حیرات و کلام تو قلمیدار و ما
 سوامی انسان را نه در حین حیات و در مات چشم داری چیزی بوده باشد مع بداحالت ایشان
 نحو نیست که مردی برای شکار بجانب صحرا رفت در آنجا بچه خرگوش دید و بفریب تفنگش بگشت و در آنجا
 پنهان نشست چون مادرش بیاد و او را مرده یافت مضطرب شد به طرف نعره زنان و
 گریزان میگشت آنرا بیچاره از فرقت آن بچه خود را بر سر نیزه که مانند نیزه در آن پیشه ایستاده
 بود زود نوره کشیده در آنجا برود و دیگر حکایت مانند این یاد نمود فرمودند که درین امور
 سر حدیث مسطور هویدا می گردد و بارها درین باب این مصرع را بر لفظ مبارک می
 رانند **مصرع** در پرده عیان باشم و لپه پرده پنهان و حضرت من فرموده است
 که مردی اهل کمال بود روزی بجهت متشنس پس او بنا بر شفقت امر معنوی را عرض نمود گفت نصیب
 تو نزد ما نداشته اند بعد پس گفت هر جا که باشد اشاره فراگفت در هندوستان امیریت
 که عنقریب در پستان برسد تا بخدمتش نزوی بدین نعت مشرف نه خواهی شد موجب مثال
 امر بد بزرگوار خود در خدمت آن امیر وقت رفت ولیکن امکان رسیدگی خود
 نزید ناچار مقدار سه سال متوقف شده با گل بان اسپان آن امیر را بطه متوت
 پیدا نمود پس بواسطه آن در شکار گاه پایبوسی او ساخته عرض مطلب خود کرد و آن
 در ویش بیگانگی نمود عاقبت الامر بعد از گفتگو چون جوان را در مقصود خود مستعد یافت ظیفه
 فرمود گفت برو این را تمام کرد و پیش من خواهی آمد و با حدی کسی این سر را در میان
 من پس آن در ویش در آنجا اندازد و از ده سال طاعت و ریاضت کشیده تا نیا بخدمتش
 مشرف گشت بعد ویرا بجناب رسالت آب علیہ و علی آلہ التحیات رسانیده فرمود در مستقبل
 آنچه حاجت در پیش آید بنا بر قضای آن در حضور آن حضرت علیہ السلام عرض خواهی
 کرد پس فرمودند چونکه برای تعزیت و الد میان محمد باران علیہ الرحمۃ بسمت شهر کلچچی
 اتفاق روانگی ما وقتا و زیارت ایشان نموده شد که مزار آن پیر و پسر پیر و بزرگواران
 در یک روضه واقع است پس فرمودند اکنون مانند این در ملک هندوستان بسیار
 مردگان در پرده عمارت محقق اند و هم فرمودند که مومنان منظر اسما جمالی اند و کفار منظر اسما جلالی

از منظر محکوم و تابع اسرار الهی است هرگز از حکم آن نخواهد گردانید چنانچه نص شریف
وَمَنْ دَابَّةٌ اِلَّا هُوَ اَخِذْ بِنَاصِيَتِهَا اِنَّ رُبِّيْ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ وَكُلُّ حَرْوٍ
بِمَا كَدَيْتُمْ مِنْ حَرُوْنٍ وَحَدِيْتِ شَرِيْفٍ لَا تَحْتَرِكُ ذَرَّةً اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ وَ
لِلْمِيْكَانَاتِ مَا شَمَتُّ رَاحِيَةً الْوُجُوْدِ اِشَارَاتِ بَدَنِ سِتِّ وَتَمِّمْ فَرَسُوْدِمْ حَقَائِقِ
مَكْنَاتِ اِزْ حَقِيْقَتِ مُحَمَّدِي عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ مَنْشُرُ وُجُوْدِ اَنْدِ چنانچه جمیع اسرار و فعال
از مصدر مشتق اند چنانچه تمامی اعداد از عدد واحد مثل اثنین وثلثه واربعة و...
الی غیر النہایت و حقیقت محمدی از ذات باری تعالی موجود است چنانچه در حدیث آمده است
اَنَا مِنْ نُورِ اللّٰهِ وَالْكَوْنُ مِنْ نُورِيْ چنانچه شیخ سعدی رحمه الله فرموده
بیت تو اصل وجوده آمدی از نخست و در هر چه موجود شد فرع تست و هم فرسوند ملبیات
مکانات که نزد صوفیه کرام که عبادت اعیان ثابت اند همه عارض وجود اند و وجود معدوم و
اختلاف و کثرت اعراض یعنی حقایق مکانات در وحدت وجود او تعالی قدح نیکی و چنانچه
کثرت امواج بحر اشع **اَلْبَحْرُ حَرٌّ عَلٰى مَا كَانَ فِي الْقَدَمِ** چنانچه الحواریت
اَمْوَاجٌ وَاشْرَاقٌ لَا يَجْبِتُكَ اَشْكَالٌ تَشَاكُلُهَا چنانچه گفتند
هِيَ اَسْتَارُ بَيْتٍ در بحر موج تو بر تو بود چون نیک بدیدم این همه او بود و هم
فرسوند ساکن را باید که همیشه بیاد حق تعالی خود را جمع دارد و گاهی اندیشه غیر او سجا را
بمخاطب خود راه نند که اندیشه غیر او در مذہب اهل جمع تفرقه و وسواس گفته اند چنانچه گفته شد
رباکی مادام که در تفرقه و وسواسی در مذہب اهل جمع خیر الناسی و اندک که نه تاس و
نشاسی و نشاسی خود را از جهل می نشناسی و مدار همه کار مخلوقات موجب اندیشه است
مثلاً مومن کافر برود و وجود واحد اند بانیت کفر و کافر گویند و با اعتبار اندیشه ایمان مومن
خوانند و شتی از سبب اندیشه شقاوت و سعید از جهت اندیشه سعادت و اگر نه وجود بر همه
ست پس این رباعی خوانند **رباکی** بر او در تو مین اندیشه با بقی و استخوان در نشانه
ورگل است اندیشه تو گلشنی و در بود خار تو سیمیه گلشنی و هم فرسوند ساکن را باید
اِنَّ لَيْسَ اِلَّا نَسَانِ اِلَّا مَا سَعٰى و **اِنَّا لَا نُضْبِعُ اَجْرًا مِّنْ حَسَنٍ اِلَّا نَصِيبُ الْعَمِيْنِ**
و انشده سعی طبع و جد و جهد تمام در طاعت و ریاضت موجب امر و لو اسی شرح انکار بکار
مَنْ كَانَ فِي هَذِهِ اَعْمٰى تَهْوٰى فِي الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى و اصل سبب نجات

بافته به معرفت ایزدی سر فراز شود بعد فرمودند **ظلم بشکند دستی که خم در گردن یاری**
 نشده کور به چشمی که لذت گیر دیدارے نشده کار من آخرا شد و آخر ز من کارے نشده
 مشت خاک غبار کو چه یارے نشده هر بهار آخرا شد و هر گل و فرقی جا گرفت به عنجب
 باغ دل با زیب دستاری نشده و هم فرموده توقع و تکیه غیر حق سبحانه تعالی خوار و زبون
 ساز و سالک را باید که سوای جناب حق عزوجل تکیه گاه خود نبیند و نیدیشد **پیت آنکه**
مثیر اندر وجه شونده احتیاج خود به پیشش کے برنده و هم فرموده که همه اشیا را از عرض تا
عرض تابع حکم الهی ست پیت پرستار امرش همه چیز و کس بنی آدم و مرغ و مورگس
شخص بعد از وصال حضرت صاحبزاده میان گل محمد مرحوم و مغفور عرض کرد و گفت
پیت ادبیا راست قدرت از آله پیر حبه باز گرداندر راه به در جواب او فرمودند
پیت اگر در دید یک صلا کے کم و عز از یل گوید نصیب برم پیت و گرب کش تیغ تم دید
حکم و بماند که بیان جسم و بکم و هم فرمودند پیت هر چه نصیب بتو میرسد و در نه سوس
بتم میرود پس درین باب حکایت آوردند که در وقت پادشاهی خراسان یک نفر
خراسانی درین موضع رسید باو کے شترے با پالان کہنہ بود پالان نو سارمان این جا کے
بہر و تعدی گرفت و نیزم ہم بر کے زود آزار بر شتر نہادہ و آن پالان کہنہ خود را
نزدش گذار شتہ رفت بعد از چند ایام آزار بنا بر ساختگی پلان دیگر ہم جدا کرد اتفاقا چند
ہرهای زرین ازان بدستش اوقفا و خوش دل و شادمان گشتہ بہ حواج خود صرف نمود حضرت
قبل فرمود کہ علامات قیامت ست کہ امراض غریبہ در عالم پیدا شود کہ حکماء و طبباء زمان از
سبب این کہ در کتب سلف یا بندنگاہی در استعمال آنها در آمدہ باشند از تشخیص و علاج
آنها عاجز و حیران مانند چنانچه پیشتر ازین بعضی مردمان را خون همچون فصد چشم
جاری شد بعضی را از دندان پسین و آفکہ بہ مرض اول گرفتار گشتی بعضی ازان شفا
یافتی و اکثر جان بہ جان آفرین سپردندی و آنکہ بہ مرض اخیر مبتلا گردید ہرگز خلاصی شفا
نیافتی پس متعجب شدہ بہ طرف مولوی قادر بخش رحمتہ اللہ نوشتہ شد کہ از حکیم احسن اللہ
معتد از حکیمان بہا و لخان کلان مرحوم بود ادویہ این مرض تحقیق نمودہ ارسال دارد
پس از نوشتہ مولوی مرحوم ہویدا گشت کہ از استماع این معنی حکیم مذکور متحیر گردید ابراز
آوردہ کہ این مرض از تشخیص علاج ما متجاوزست کہ گاہے در معالجه احدی از حکیمان نیایدہ

است و نه در کدام کتاب طب نوشته دیدم و دیگر از اهل حکام کارها عجیب صادر می گردند
 و خلق الله در آن امور حیران و متعجب ماند که گاهی نه دیده باشند نه شنیده پس فرمودند این چنین
 هم نوشته اند اگر پسر با پدر خوشدل شده تکلم نماید آن نژاد کبار و بی نمایند و هم فرمودند که
 مادر صحبت هر جفت معکوس گردد چنانچه درین زمان است این را هم از علامات قیامت
 شمرده چنانچه حدیث شریف وارد است کُلُّ ذَوْجٍ عَلَى خِلَافٍ إِلَّا الْعُلَّسُ بِشْتَرٍ مَعْنَى
 کما حقه مفهوم می شد اکنون از سبب تامل این زمان هویدا گشته یعنی هر جفت چنانکه
 ولد و والد و شاگرد و استاد و مرید و مرشد و زن و مرد در میان خود دشمنی دارند مگر بعضی
 یعنی در زمان سابق مبنی صحبت اوئی در پیروی اعلیٰ بود چنانچه پسر و شاگرد و مرید و زن
 پدر و استاد و مرشد و مرکودی اکنون بنامی آن برعکس و خلاف شده است و هم فرمودند
 که نزول قیامت بر اشرار الناس عقیدست که قیامت وقتی قائم شود که بروی زمین از
 کسی اسم الله شنیده نه شود و در بیت المدبت ما بهنند و زمان از قبیله است بجزله تا
 و جامه و زیورهای پیراسته شده در پیش تن پاکوبی نمایند بعد از آن فرشتگان با مر
 الهی بیت الله را از زمین برداشته با سمان برند پس نازل قیامت عنقریب شود بعد
 فرمودند و نظر اولیا الله هر ساعت قیامت قائم است پس بخوانند **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**
اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِإِذْنِهِ یعنی فی الحال ملک است زیرا که
 بهک گفته است تا بر ملک مستقل دلالت کردی و هم فرمودند او سبحانه و تعالی کار هر کس را
 اعتقاد بر آورنده است چنانچه در کوستان که وطن باست مثلا هر کس عارضه ذات الحجب را
 شود او را در گرم چنانچه قدسیا و غیره در شیر انداخته جوش داده مینوشند با مر الهی خون از
 بینی اش جاری میشود و شفا مییابد پس به حکیمان که حاضر مجلس بودند خطاب نمودند که همچنین
 در کتب حکمت نوشته باشند گفتند معاذ الله این او را چه موجب را ایشان زهر قاتل است
 بعد فرمودند شنیده شد که در ملک ریگستان روی یعنی با دراز بر آ و دفع هر مرض و داغ
 مینمائند او تعالی بسبب عقیده آنها در آن امر شفا داشته است پس این قدسی فرمودند
لَا تَجْعَلُ ظَنِّي عِبْدِي يَوْمِي و هم فرمودند هر کس که بر خالق حقیقی توکل دارد موجب
 اعتقاد آن روزی از غیب گهان رساند که او سبحانه تعالی رزاق مطلق و قیبل و ضامن
 روزی هر سنده است پس این آیت فرمودند **وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ**

رَزَقَهَا مِنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ وَمِثْلُ هَذَا فِي كِتَابِي فِي بَعْضِ نَوَاقِصِ
 دِيده کہ حضرت بابا صاحب شیخ فرید الملة والدین رضی اللہ عنہ در اول وقت قبل از
 بیعت کہ طلب پیر میفرمودند برای ملاقات در ویشی کہ بر سر کوه بلند مکان خج ذکرده بود و
 کج گزین از خلق شده بود رفت بعد از حکایات کہ فیما بین کردند فرمود کہ درینجا سبب روزی
 شما بیعت و بچہ وجه میرسد آن در ویش بہم برآمد فرمود کہ این سنگ را بردار و برد گیرے
 بزین حضرت فرمودہ او بجا آورد و اورا زد و بشکست اتفاقاً از میان سنگ کرے بارگ
 گیاه سبز کہ در وہان داشت برآمد پس گفت درین جا خدا بیعالی این را روزی سے رساند
 و مرا نمیرساند و نیز مانند این از دیگرے کہ بہ چشمان خود معاینہ نمودہ بود شنیدہ شد کہ روزی
 تا بہ سنگین برای پختن نان بخانہ آورد اتفاقاً وقت پختن نان جائے بقدر درہم آتش
 سوختنش و نان ہما بخا محض خام بہاندی بعد از مرور ایام آن شکستہ شد از ان موضع
 کرے زندہ برگ گیاه تلہ سبز کہ در وہن داشت برآمد گفتم سبحان اللہ چہ قادر و خالق مطلقست
 کہ آزادین از شر آتش سو زندہ نگاہ داشت بقدرت کاملہ خود تا آنکہ اورا زندہ داشت
 و روزے پیش فرستاد و ہم فرمود ہر اہلکار درین زمان کہ می آمد از سابق بدتر باشد
 و بر حاکم اول سبب رحمت و خوشنودی خلق میگردد و چنانچہ مثل مشہور است رَحِمَ اللَّهُ عَلَى
 النَّبَاتِ الْأَوَّلِ وَہم فرمودند أَحْيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ وَمِنْ عَلَمَاتِ الْقِيَامَةِ
 دَفَعُ الْحَيَاءِ مِنَ النِّسَاءِ یعنی جیا از ایمان ست و از نشاند نیامت ست مرفوع
 شدن جیا از زنان و فرمودہ است کہ مرد باید کہ بر چہا چیز غالب باشد زن و آسپ
 و نفس و نفس زن و در زیر سیامت و نفس را بر قلت طعام شراب و طاعت و
 ریاضت زبون دارد و آسپ را در زیر سواری و اگر نہ سرکشی نماید و کفش را در زیر پاناکم
 پای نہدش نرم باشد و نیز فرمودہ است سالک را باید کہ در اعمال صالحہ مداومت
 نماید کہ اعمال صالحہ مانند بر و بیج ست چنانچہ ہر شہار را کہ مردگان باشد سر سبز تازہ کتہ
 ہمچنان اعمال صالحہ مرد عابد را زندہ دل نمایند و از اعمال صالحہ یعنی بداحتر از سازد کہ
 آنہا مثل برد خزان خریف ست چنانچہ اشجار از باد خزان اگر چہ تروتازہ باشند ہمچو مردگان
 بے برگ شوند پس از انہا احترام و دوری واجب آمدہ است تا بدان مردگان مردگے
 خاطر پیدا شود و چونکہ گفته شد انِّ لِلْقُرَّانِ ظَاهِرٌ وَبَاطِنٌ از فرمودہ حضرت معنی پیش

بود اگشت اجتنبوا بزدا الخریف فانه یعمل باید انکم کما یعمل یا شجار کم و یعتنمو
 بود البیع فانه یعمل باید انکم کما یعمل یا شجار کم چونکه بهاول خان ثانی
 رحمة اللہ برہند سلطنت بجای پدربشست ہشت ہزار مبلغ بخدمت حضرت فرزند
 حضرت من آنرا بساکن و تیمان و بیوہ زنان و زمرہ عالمان و سادات موجب نصیب خود
 و دیگر دوروز تقسیم فرمود بعضے کسان از حُب و نیا دون در پی شکایت با یکدیگر شدند
 بوجہ این ذکر در حضور حضرت من اوقتا و پس بہ یک سہلی لشکاہ خطاب فرمودند کہ
 اگر ہنگست آنرا حق تعالی شناس دادہ است کہ این آہن قابلیت سلاح دارد و ازین
 آہن فلان چیز ساخته شود و پیمانہ بخار را علم و شناس ہمیزم باشد و مقان را شناس
 زمین کہ درین فلان زارعت کاشتہ شود و فلان زمین کابل این زارعت است و قس
 علی الباقی اہل خرقة و نر و ما و دکان آدمیان است احوال ہر کس از علم و شناخت من خارج
 ہست اگر ما خواہیم کہ خود مانند آن مجذوبان کہ در مجالس بول میکنند سازم بیتوانم و اگر ہنگ
 آو کسی ازین فقیر پیمانہ نیست خیرت معلوم شد کہ سگ را دیدن سگی دیگر پسند و خوش
 نئے آید پس در خاطر این بے بسیج مفہوم گشت کہ در کلام شیخ دلالت است بر معنی حدیث
 شریف الدنیا حقیقہ و طلبہا کلابک چنانچہ گفتہ اند بیت نیست کلام ہر سری
 حکمتہ رمز عاشقان و شرح و بیان وحدت است و قول مقال احمدی و نیز فرمودہ است
 ہر گاہ وقت طوفان پس ہر تروخ علی نبینا علیہ سلام غرق شد و جناب حق تعالی
 عرض کرد کہ امی بار خدا یا تو وعدہ فرمودی کہ اہل نرا غرق نخواہم کرد مع ہذا پس من غرق
 شد و تعالی فرمود اندک لیس من اہلک انہ عمل غیر صالح یعنی از اہل
 تو نبود از آنکہ صاحب عمل صالح نبود ازین سبب سید علی ہمدانی درین باب فرمودہ
 رباعی سید لولاک را دیدم بخواب کہ گفتم لے کان حیار اہل صفارہ سپیدان شعبہ اولاد تواند
 گفت لا والتد لا والد لہ ہم فرمودہ است حق تعالی بر بندہ خود تکلیف بحسب طاقت آن
 بہادہ است آیت لا یكلف اللہ نفسا الا وسعہا و فرمودند کہ اولیا اللہ عیال حق
 اند چنانچہ واروست الاولیاء عیال اللہ و مولینا روم بموجب ترجمہ این حدیث
 فرمودہ ہست اولیا اطفال حق اند ای پسر و در حضور و غایب از ایشان بر جدر پس
 فرمودند خدمت اہل و عیال خود بر صاحب آن واجب بود از خودی من جماعت آن عیال نماید

پس سعی و می برای مہمات خود بیفاییدہ است پس سالک را باید کہ ہمگی امور خود را بحق سبحانہ
 لغای مفوض و سپرد نمودہ در عبادت حقیقی تمامی اوقات مصروف سازد و آیت مفوض
 اَمْرِ حِیْ اِلٰی اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ لَبَصِیْرٌ بِالْعِبَادِ وہم فرمودند آخر مرتبہ ہر ولی تسلیم خدا
 ست و این بیت فرمودند **بیت** کشتگان خنجر تسلیم را ہ ہر زمان از عیب جان دیگر
 ست ہ پس میان محمد مرطل رحمۃ اللہ کہ بچہ از عشاق حضرت من بود عرض کرد
 ہر حاجتمند کہ نزد ایشان بیاید حاجت و بہ چگونہ سر انجامی پیوندد فرمودند چونکہ حق جل و علا
 مے داند کہ این بندہ بہ جناب عرض کنے کند خود بخود حاجت او بر آرد چنانچہ آیت کریمہ
فَاَتَّخِذُكَ وَكَیْلًا بر این معنی صحیح دلالت می کند وہم فرمودند ہر قول و فعل کہ از
 کابلان صادر شود عین شریعت باشد اگرچہ از فہم عوام الناس کنے آید و این بیت فرمودند
بیت ہر کہ گیرد علتی علت شودہ کفر گیرد کافے ملت شودہ چنانچہ خلیفہ صاحب
 محمد باریان رضی اللہ عنہ روزی بہ این بے بیج حکایت فرمودند کہ چون در ابتدا بوجبت
 حضور انور شرف گردیدم بعضی امور کہ از حضور انور دایم برکاتہ صادر میشد در بادی الرائی
 خلاف شرعی کنے نمودند و لیکن در نفس الامر عین شریعت کنے بودند چنانچہ کیر تہہ برکات حضرت بہ
 سمت زیارت حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہما اتفاق من افتاد روزی بر سر چاہ اتفاق قبول
 شد فقیران جسارت ساختہ زراعت آن چاہ چنانچہ خر پوزہ و منگ و غیرہ بالمشافہ حضرت خوردن
 گرفتند باحد کس منع نفرمودند این معنی نئے ستعجب و حیران ماندم و ہنگامے کہ صاحبیان چاہ
 زراعت آبدہ شرف اقدام بوسی حاصل کرد گفت امر دوزرے سعادت غلام کہ ذات مبارک
 بر سر این چاہ شریف آورده اند زراعت دست کاشت غلام ہسم بکار درویشان آرد
 و بر پا کردن این چاہ و کاشت زراعت موجب سعادت ابدی غلام متصور گشت
 و باقی مزروعات کہ ماندہ بود ہم بخوشدلی حوالہ ایشان کرد پس معلوم شد کہ خوردن
 درویشان و مانع نشدن حضرت نجلاط شریعت نبود از آنکہ بہ نفس شریف مثبت سمت
 کہ خوردن مال صدیق بغیر اذن او جائزست و نیزے فرمودند کہ بر سببہ زیتون
 خواندن سببست و بر سببہ سنگین منعست از آنکہ دلرا سخت گرداند و سببہ سلسلہ
 پیچیدن و در گلو انداختن موجب مدبری است وہم سر جامہ را سرنگون دوختن از اسباب
 اوبارست کہ از انہا اقرار بانہ کرد و شخصے بہ جناب حضرت من بعد از وصال حضرت صاحبزادہ

لکل محمد رضی اللہ عنہ عرض کرد بیست او بیار است قدرت از آله و تیر جسته باز
 اگر اندر راه و چو برای شفا و ترقی حیات او از جناب شانی مطلق طلب نه فرمودند
 از آنکه دعای مقبول را بیزد تعالی قبول فرماید و روزه کند چنانچه مولوی قدس
 سره فرموده است لفظ آن دعای شیخ نے چون ہر دعا ست ہ فانی سب دوست او دست
 خداست و چون خدا از آن سوال کند پس دعائی خویش را چون کند و پس حضرت
 من در جوابش فرمود این امر در پیش از سر و نباشد دعائی خواستن از بندہ است قبول و
 عدم قبول و در مشیت است و مالک ملک است ہر چه خواهد کند کسی را امکان ہم زدن
 بجناب او تعالی شاد نیست بوریس ایبات پر زبان مبارک را نند لفظ مالک الملک است
 ملک و رابوہیہ و ماوسن را جلم پیش او ہنیدہ است سلطان ہر چه خواهد می کند
 علم را در دے ویران کند و طرفہ العین چہان ہر ہم زندہ کس نمی آید کہ آنجا دم زند
 درین کلام اشارت است ہر کہ صاحب کسبیم است ہر مرضی حق تعالی گردن نہادہ است
 او را بر حلاف رضای بوسجانہ قدم نہارن کفرست چنانچہ سابق گذشتہ است چنانچہ حضرت
 فضیل رضی اللہ تعالی عنہ مدت سی سال ہرگز نخزیدہ است چون پس او کہ نوجوان و صالح
 بود و وفات یافت خندان شدند مردمان جوشی نشین متعجب شدہ از سبب آن
 عرض کردند فرمود چونکہ بر مشیت او تعالی راضی شدم و او تعالی قدم مرا بر رضا
 خود سستی داشته است از اہم خندہ ابدہ است و ہم فرمودہ است کہ ساک را باید کہ ہر وقت
 در عز و نیستی متفق باشد کہ حصول مطلب اعلی و مقصد اقصی درین تصور است **بیست**
 تو باش اصل کمال این است و بس و تو ز خود کم شو و صلال امینست و بس و ہم فرمودند
 ساک را باید کہ خود را ہست نداند کہ این نزد محققان از کبر الالباب است و **جود کی**
ذنب کا یقاس یہ ذنب کا چنانچہ مولینار و م قدس سرہ فرمودند **بیست** آئینہ ہستی چہ
 باشد نیستی و نیستی بجزیں گرا بزمیسی و نیز میفرمودند ہر کس موجب نصیب ازلی خود و دنیا
 ظہور کردہ است چنانچہ حدیث نبوی السعید سعید فی بطن امیہ و الشقی و الشقی
 فی بطن امیہ وارد است پس فرمودند آن سرور کائنات علیہ آلہ و التحیۃ و الصلوٰۃ و السلام
 بوقت طفولیت در کوہ میرفتہ را ہنسی بچہ و دیدن آن حضرت را سجد کرد مردم از سبب
 سجدہ کردن پرسند گفت تمامی ملائک و اشجار و اجار این طفل را سجدہ می آزند چونکہ

حق تعالیٰ ویرا این چنین بزرگی عطا فرمود پس ناچار او را سجده کردم و میان محمد یار
منشی که در حضور انور نشسته بود گفت ابو جهل که اسم او ابو الککم در زمان جاهلیت بود
شتران اعرابی را بزور و تعدی غضبیده بود و موجب مصلحت و مشورت در جناب سالک
علیه اعلیٰ آله افضل التحیات و اکمل الصلوة که هنوز طفل بودند بر آن مخلص شتران خود و ساطت طلب
کرد آنحضرت علیه السلام فرمود که در باین جانب عداوت میدارد چگونه بگفته من خلاصی شتران
تو خواهد ساخت پس آن اعرابی الحجاج تمام نمود بعد ناچار گشته بجناب آن رفیقند ابو جهل بجز
دیدن آنسرور علیه السلام با هر دو پا برخواست دست بسته آنجناب معطی عرض کرد که درین جا
چوچه تشریف آورده اند فرمودند که بنا بر استخلاف شتران این اعرابی آمده ام گفت تا شتران
ویرا خلاص کردند بعد از مراجعت سید المرسلین علیهم الصلوة و السلام حاضران را از
سوجب اعزاز و تکریم متعجب شده مسکت نمودند یا آنکه پیشتر از باین طفل عداوت بود چه
وجه است که امروز چندین تعظیم کردی و منقلب و مطیع امر شس شدی گفت چون که نزد من
آمده است دوشیر بر هر دو دوش او دمان کشاده مرا مینمودند از ایشان مرا بهیبت چنان مستولی
گشت که اگر مقدار زار موئے در عت و فرمانبرداری ان تصور کردم گردن من شکسته کردند
بعده فرمودند روزی حضرت بایزید بسطامی قدس الله سره السامی در صحرا میرفت چون
بموضع قریه خرقان رسید ^{بگیرنده} پنجشس و متوقف گشت و ازان وجه پرسیدندش گفت
از اینجا شخصی پیدا خواهد شد که نام او ابو الحسن خسر قانی باشد بعد از وفات من به
چندین سال در سر تربت من آمده مستفید خواهد شد چنانچه مولوی معنوی گفته و
فرمودند که میان احمد ملقب به دوده و اله مادر حضرت قبله عالم راضی الله تعالی عنه میان
دیگر زنان دید و بطرف ایشان نگر نیستن گرفت زنان گفتندش ای درویش چرا بروئے
زنان بیگانه می بینی این امر بحال درویشان غیر مناسب ترست گفت بدیدن شما
هیچ مطلبی نیست و لیکن در شکم این دختر شعله نور آلهی است که بر عرش معلیٰ پر تو آن نور می تابد
و تمام عالم بنور او منور گردد و بسوئے آن می بینم حاجی خان کاتب که از مریدان راسخ الاعتقاد
حضرت من بود عرض نمود که این غلام را از حافظ ناصر الدین که از خلفائے و عشاق حضرت قبله
عالم بودند باستماع پیوسته که روزی بلای صاحبه والده حضرت قبله عالم راضی الله تعالی عنها
را برای پرورش دوا و معالجه آن در بر خود گرفته بست که ام زن که معالج طفلان بود و میرفت

بیتجسم

میرفت میان محمد ماہ علیہ الرحمۃ در اثنار راہ بہ ماہ صاحبہ ملاقی گشت گفت ای صاحبہ
 مرا بہ زیارت این طفل مشرف کن چونکہ بزیاارت مشرف شدہ باعث تحبیل آن پرسید
 ماہ صاحبہ وجہ آنرا پیشش ہویا کرد گفت این را بخانہ خود باز بر کہ این طفل اہل شرق و
 مغرب را معالجہ خواہد ساخت بہ علاج کس این را حاجت نیست پس حضرت من فرمود کہ میان
 متوطن مانسی بود گاہ گاہ برای زیارت حضرت قبلہ عالم رضی اللہ عنہ در آن ملک آمد اتفاقاً شہر
 در شہر فرید گذاروند پیش ایشان رئیس بلدہ مذکور آمد و بر اے پرسیدن ترکیب کیمیا با وی
 بسیار تکلیف رسانید گفت علی الصبح آنچہ تو رسام خلقت عبرت نیر خواہد شد گفت ما شای
 کان و ما لم یشالم کین و مانند معمول بخیر پیشانی و اضطراب بہ خواب رفت مگر فقیران دیگر
 کہ ہمراہ وی بودند خون تمام لاسحق گشت و قرار نہ گرفتند چون شب گذشت از غیرت
 الہی میان ایشان فحاصمہ و قتال بوقوع آمد حتی کہ بعضی کشتہ شدند و بعضی مجروح چون
 حضرت قبلہ عالم رضی اللہ عنہ آواز تلفنگہا را ایشان بشب شنیدہ بودند با ما دادن آدم
 خود را بنا بر خبر دریافت نمودن روانہ نمودند در اثنار راہ بمیان موصوف ملاقی گشت
 و اورا گفت کجا میروی و حقیقت باز نمود گفت ہمراہ ما مراجعت کن من پیش
 حضرت ماجرائی ایشان خوب طور بیان خواہم کرد چونکہ بجناب حضرت قبلہ عالم رضی اللہ
 تعالی عنہ آمد گفت غریب نواز آن سگان با یکدیگر منادعت نمودند ہمون شور و تشعب
 بود بعدہ حضرت من فرمود آزار تو از معاملہ ریاست ایشان کم شد پس محمد یار مذکور گفت
 کہ قاضی نوز احمد در باب عملیات بجد کمال و ستر من داشت شخصی پیش وے آمد و عرض
 کرد کہ نزد من کیمیا ہست باید کہ بہ وقت فراغت آنرا از من آموختن خواہند نمود ہمون وقت
 بہ جانب صحرا روان گردیدند آخر در سایہ درخت کنار نشست آوردند اورا گفت کہ بر این درخت
 صنوبر کردہ بچنبان تاثرہ خود ریزد بچنبان کرد و آنچہ از برگہار و میوہما از آن درخت فرو افتاد
 ہمہ نرہ خالص بود پس حضرت من فرمودند این ہمگی رہن طریق حقتعالی اند کہ بعیر جستجوے
 حقتعالی کوشش نتوان کرد چنانچہ مرد محمود نام صاحب درو کہ در قریہ نوشہرہ سکونت داشت
 خوش گفتمہست ہندی سبے گلان چہڈ کے ڈہونڈہ محمودہ ہمین وال لزن یعنی
 از تہامی کار با دامن طلب کوتہ نمودہ ہر چہ تمام تر در جستجوے حقتعالی سعی توان نمود زیرا نکتہ نقل
 شنی و مالک الاوجہ چنانچہ مولوی جامی قدس سرہ السامی فرمودہ است رہا علی اے خواہم

و اگر مال و فرزندست به پیداست عمر بقائش چندست چه چیزے که بر دگی جدا خواهی شد از ده
 آن به که به زندگی جدا باشی از ده رو دل به کسی ده که در اطوار وجوده بودست همیشه یا تو خواه
 بود چون به اول خان ثانی مرحوم مسجدی بر موضع مسجد سابقه که آنرا میان بر خورد و چاکلی
 مرحوم ساخته بود بنا بر تقریب حضرت من تیار کنانید حضرت من برای آوا می صلوه در آن
 مسجد متصدع گشت بعد از مرور دوسه روز فرمود آن لذت نماز که در مسجد سابقه پیداشد
 درین مسجد نمی آید این امر بجا بنظمور پیوسته بعضی کسان گفت بجاست که درین
 عمارت نفوذ از وجه حرام صرف گردیده است به خلاف مسجد سابقه که برومی مبالغ از وجه
 حلال مصرف شده بودند پس حضرت من فرمودند آیین است بلکه بر این مبالغ از وجه کسب
 خود مصرف اند از آنجا که او سبحانه تعالی بجانب ما هر چه حرام است نمی فرستد زیرا که اگر اصل توکل
 ویران مبالغ باشد او تعالی بسبب متوکل چیزے از وجه حرام نرساند و در تکلیف نماز مسجد در
 طبع مبارک ملول خاطر شده فرمودند این چنین عمارتها و شهرها بیباید و این قریبه است و لشکر با
 عمارت قریبه خرابی بینمایند مگر خیریت آنچه خراج میشود بانی را خیریت است پس فرمودند اگر
 اهل دنیا را لوجه لصد صرف کند با وجود آنکه او را بادے علاقه جی بوده باشد از علو سمیتی او
 بخلاف درویش که او را از وجود دنیا بارگران بر خاطر باشد و در ایشان آن فرح ناک
 و خور پذیر گردد بلکه زמוש همچون دور کردن بجاست از جامه پلید مقررست بعد این بیت
 فرمودند **بیت** تواضع زگردن فرازان نکوست به گداگر تواضع کند خومی اوست مراد از
 تواضع ایشان دنیا در راه حق تعالی داشته اند و زگردن فرازان دنیا داران و از گدا و دست
 سائیل از باب ایزد تعالی از گدا و در گدا بادشاه است و نامش گداست مراد داشته اند
 یعنی اگر دنیا داران دنیا را در راه حق سبحانه و تعالی صرف کنند نیکوست بخلاف درویش
 از آنکه او را قطع از ماسو او تعالی حاصل است نه خاصه از دنیا که نزد او جیفه مقررست
 از خود دور کردن از خود عادت اوست و هر گاه که درد و گران خورد و کلان را تمام
 روز در تاب آفتاب گرمی هوا در کار مشغول شده و در آمد رفت سرعت ایشان را مشغول
 نمودند میفرمودند که این همه قوت از سبب قوت حلال است که او تعالی شانه قوت وجه حلال را تا
 برکت و قوت داده است چنانچه حضرت سلطان ابراهیم ادبم البلیخی رضی اللہ تعالی عنہ فرموده
 در ریاضت و عبادت زیادہ از خود پدید از عدم قبولیت آن شمع گشت از حد ایضاً خبر کرده شد که این خبر

لقمہ حرام قوت پیمانہ عبادت آن نامقبول است کفرہ تعالیٰ اَلَيْسَ لِيُصْعَدَ الْكَلِمَ
 الطَّيِّبَ وَالْعَمَلُ الْمَصَالِحُ كَرَفَعَهُ اذ کلم طیب اعمال حسنہ و از عمل صالح کہ رافع و عمار
 آنها بجناب ایزد تقدس است لقمہ از وجہ حلال مراد داشته اند باینکہ اورا از طعام خود کہ سیر
 فروشی است میداده باشی پس حضرت اورا از خوردن طعام سابقہ منع کرد و اتمثال امر ایزد
 کرد پس از برکت حلال و ایام معدودہ از واصلان آہی گشت پس فرسودند شیخ مشاطہ
 مریدت یعنی چنانچہ مشاطہ عروس را آراستہ سزاوار صحبت شوئی خود سازد مانند این
 شیخ ظاہر و باطن مرید را بشریعت پیراستہ مستحق صحبت محبوب حقیقی گرداند پس فرسودند
 چنانچہ پادشاهان دہلی با وجود خشم و شوکت سلطنت دو مطیع میداشتند یکی ظاہر کہ در
 طعامہائی ہر قسم می پختند و دیگر مخفی کہ در وی نان و سبزہ کہ مردان از کفش و کلاہ دوزی
 و زنان ایشان از کتابت کلام تہ بدست می آوردند پخت کرده طعمہ خود
 می کردند از برکت حلال خواری ریاضت و عبادت ایشان مقبول و تمامی از و
 اصلاں حق گشتہ بودند روزی پیش شایہجان سائلی آمد چہری طلب کرد شاہ بر سفرہ
 نشستہ بود اورا یکی نان بروی سبزہ نهاد از پیش خود برداشتہ حوالہ او کرد چون سائل
 آنرا گرفتہ بیرون شد یکی را از امر ابو جہی اطلاع گشت اورا عرض آن نان و سبزہ
 چند ہزار مبالغ نقد داد و آن نان خود گرفت و ہم فرسود اگر بر روزہ ایشان کسی
 سوال کردی اہل پردہ ایشان ہر چند از خوردن سفوات نوشتہ حوالہ او بنمودندی بگرا
 آن مقدار روپیہ با اورا دادہ خرید میکردندی و کلام اللہ کہ ایشان بدست خود نوشتہ و کتب
 خانقاہہای مشایخ چست کردہ اند تا ہنوز موجودند و فرسودند از جہت مبارک ایشان است
 با وجود غلبہ انگریز اولاد آنها خوش معاش و باعزت میگزارند و ہم فرسود آدمی را بیج
 دشمن صعب تر از نفس امارہ نیست از آنکہ ہر خصم بمتابلت و تلافی منقاد و مطیع
 گردد بخلاف این دشمن کہ در متابعت و پیروی قوی تر گردد اورا سرنگون و
 عصیان بیندازد و آدمی را چہری از حیات خود عزیز تر نباشد چون علو گیرد حیات خود
 در پیروی آن بربادد چنانچہ قاتل سالون مل ناظم ملتان نفس اورا بران آورد
 کہ دل از حیات خود برکنندہ مرکب آن امر گردید و دیگر وجہ آنکہ دشمن از غیر آن وقتی
 ملاحظہ باشد دون وقت دیگر و از نفس ہر وقت بلکہ تا دم حیات لحاظ و خوف باید داشت

و ہر آن در جنت آدمی موجود است و این کلام حضرت من بر معنی این حدیث
 مبارک **اعل عدلک نفسك لئلا یکن جنتک** دلالت می کند پس فرمودند از آن
 رہزن کسی نجات یافته است کہ بر خلاف آن گمراهی وقت بسته باشد بیست نفس را
 سرکوب و ایتم خوار و ایتا توانی دورش از مردار و در روزی حضرت من پیش علماء
 حواشی نشینان گفت کہ در رویا خود را دیدم کہ در زیر پر و پائی من مصحف حمید قرآن مجید
 ست بروی استاده ام تعبیر این خواب چه باشد ہمگنان در تعبیر این خواب فرمادند
 پس مولوی محمد سوکری علیہ الرحمۃ کہ عالم تبحر و متدین بود طلب نمودند و پیش آن
 اظہار فرمودند مولوی صاحب خدمت بجا آورده گفت بشارت باد زیرا کہ مصحف شریف
 عین شریعت است ہر دو قدم ذات مبارک بر جادہ شریعت در جمیع از منہ مستحکم اند و
 بوده باشند پس این تعبیر نادر در فکر و دانش ہر کس پسند آمد حضرت من فرمودہ است
 از اولاد اہل اہل بہر طور کہ بودہ باشد ادب کردن لازم و واجب است و وقت ملاقات
 آداب و رسوم تعظیم آن نگاہ باید داشت زیرا کہ محابا را با اجداد ہی بجناب آہی تمام
 مرعی باشد و ایشان پس پشت اولاد خویش معین و مدد بودہ باشد و مقرر است چون یکے از
 از ایشان بنا بر ملاقات کسی میاید آن مقبول از سینہ مرقد خود بر آمدہ مشاہدہ مینماید کہ این
 کس بہ چه طور تعظیم ولد من بجای آر د چنانچہ یکے از سجادہ نشینان حضرت بابا صاحب
 گنجشکر رضی اللہ عنہ باشکوہ و شوکت تمام از قریہ گذرا وقتاد و ران قریہ یکے از اہل
 بمعنی سکونت داشت و او صاحب یک صد و چہل سال عمر بود با تماع این خبر استقبالش
 فرمود بر سر راہ وے متمکن گشت چون او آمد بان حشمت و شکوہ از اینجا گذر نمود
 در ویش وجہ التفات نہ ساخت پس آن فقیر پائے مرکب آنرا بوسیدہ باز مراجعت نمود
 حاضران در ملاقاتش او قنادند گفت ہمگی سجادہ نشینان چشت اہل بہشت کہ اصلا ب این بوفت
 انتظار این امر میریزند کہ این شخص چه طور عزت بجا آورد چونکہ من بیچارہ را بان رسانیت نمود
 ناچار شدہ این چنین خدمتے بجا آوردم چون در میان صا جترادہ ہما وری دام بر کاتہم بوچہ
 تراغ واقع شد فرمودند کہ این فقیر را از قاضی صاحب و حافظ صاحب رضی اللہ تعالی عنہما
 آسوخنگی شدہ با وجود این کہ از خیر اندیشان از اولاد حضرت عالم رضی اللہ تعالی عنہ بودند
 از ملویش رعایت عیاذ باللہ و مصدق و پاک چون در میان ایشان ہنگام مناہعت

آمدند صاحبزادگان ساکن بهار شریف به قاضی صاحب بدو دعا می فرمود و ساکنان
 مکه پیر حافظ صاحب را بدعا می فرمودند چنانچه در میان خاکواوه اچه متبرکه
 خصوصت واقع شد هر دو فریق بجناب قاضی صاحب رضی اللہ عنہ رجوع به عدالت شریعت
 عز نمودند چون یکی از ایشان بموجب شرع کاذب گشت اذان موضع نقل کرده برخانقاه
 متوقف گشته هر روز بوقت تلاوت و ختم قرآن مجید بدو دعای بحق ایشان مسئلت میکردند
 از آن جهت از در میان آمدن صاحبزادگان خود و دیگر خانوادها تکم کرده شد و هم فرمودند
 برای زن نه پیغمبری و نه قضا در معاملات و نه بیعت و نه سجاده نشینی ثابت شده است
 با وجود این که میان حاجی شیخ احمد مرد صالح و مستحق سجادگی بود پادشاهی خراسانی طبع
 دنیا دون کرده زنی را بر مسند سجادگی حضرت پیرا و الدین زکریا رضی اللہ تعالیٰ عنہ مقرر
 و مسلط نمود از آن روز باز در حکم پادشاه مذکور خلل پیدا شد از آن که بعضی از مردمان
 آن حضرت را مشاهده کرده که از مرقد پاک ناصر بیرون آمده می فرمودند که این سگان را
 بزیند و برانید و زنان بر مسند سجادگی او شان به حکم او شسته بودند و قتیکه بنا بر تقریب زیارت
 حضرت قبله عالم قدس سره از سبب در حین آمدن در رفتن در ملتان اتفاق میشد بجز
 استماع زود آدم را پیش من فرستادند گفتمی که مایان مذہب شیعه میداریم در شب سنگام خواب
 زود چراغ روشن شده پس کشته می بینم تعبیر این خواب با این جانب هویدا روشن
 نمایند دو سه مرتبه بعد از وجیله دفع کردم ولیکن ایشان گفتاگر دره باز فرستادند پس چاشیده
 گفتم این چراغ روشن ایمان شمامست و مرزن آن که دیده شود علامت سلامت است
 از آنکه بزبان خود از انحراف مذہب اهل سنت و جماعت و برگزیدن مذہب شیعه معترف
 شده آید و نیز می فرمودند که یکی خراسانی در خدمت حضرت من شرف گردیده مشغول بیا و حقیقتاً
 گشت و اگر زوی کسی پرسیدی که مرید کیسی همواره در جواب می گفت که من مرید نصرت
 هوتم روزی گفتش با آنکه بیعت تو به حضرت قبله عالم و عالمیان است چرا این جواب میدی
 که من مرید نصرت هوتم گفتم من دروغه شتران تیمور شاه بودم چون از شامت اعمال
 خود نصرت مذکور در زیر غضب الهی آمد و پیرا بعد از آنکه پادشاه مسند را خود کنانیده قریب
 ساکن شتران و ربله کابل مجوس فرمود و پیرا خاندانی خیمه اهل پرده ان منصوب
 کردند هر روز ملازمان شاهی آمده پرده از او خیمه نصرت مذکور بر داشتند که در استه گوه کرده

تفیکر و بعد مرور چند ایام از بیوفائی دنیا نصیحت ما خود اندیشیدیم کهنه مشغولی با سرور دنیا
 و اهل آن شرار خیزان عیث آنچه در خانه خود داشتیم بر عیال و طفلان و فقر و مساکین
 قسمت نموده از همه پدر و در کرده برای طلب خدایتعالی باین طرف از آن روانه گشتیم
 کدام درویش مشرف شده بیاد حق سبحانه و تعالی بوساطت آن بقیه عمر نموده آید
 اکنون نیک اخترم این جار بهری ساخته تا به مقصود خود پیوستم پس فرموده تا آنکه زنده
 ماند بکار خود مشغول بوده بر آستان مبارک حضرت جان بجان بخش تسلیم کرد فرمودند
 اگر فی المثل کسی را زنده در گور کنند و در آن جا مقدار دوازده سال موجب اعمال خویش
 از هر قسم انواع عقوبت را مشاهده نمایند پس ویرا بدینا بازگردانید بغیر هدایت ایزدی
 ز فرما برداری نفس اماره باز نمانند چنانچه نصرت مذکور بعد از چند سال انواع عقوبت
 را معاینه ساخته از اینجا مخلصی یافته در ملک و درجات که سابقا آسجا ریاست داشت
 از بادشاه سرفراز شده باز مراجعت کرد زیاده از سابق با اعمال ناپسندیده مشغول
 گشت و مواجده آمده و بهانجا به مرد سپید تو مشو مغرور از حلم خدا و دیگر گیر سخت گیر در ترا
 روزی اسلام خان از جانب بها و سخنان پیش حضرت من حکایت نقل میکرد و میگوید چونکه از
 شیخ کامل و کامل میداریم و هر کار و عمل که کنیم مزایم نیست فرمودند میرا سر تمامی پیران مشایخ
 آن سرور کائنات خلاصه موجودات علیه افضل الصلوة و اکمل التحیات باباران میفرمودند که من
 مانند آن کسی هستم که در موضعی در آید و اهل آنرا از دشمنان بیم کند آنکس که او را صادق
 نگا داشت و خبر او معتمد گشته بگوشه پاگر بزشده از سر دشمن این گشت و آنکه ویرا کار و بنداشت
 بر گفته او کار بند نشد از دست خصم خراب و ذلیل گشت **وَمَا عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ** یعنی
 نیست بر ما الا رسانیدن احکام شرع هویدا انلا امر و لواهی هر که بصدق دل قبول کرد و
 بر آن عمل نمود از شر نفس و شیطان و لذت خرمی و دنیا و عذاب عقبی نجات یافته هر قدر که
 در قبولیت و انقیاد آن تفاوت ورزیده است آنقدر در دست نفس و شیطان سیر و در عذاب
 دو جهان گشته پس چه جای دیگر کس است هر کس را موجب متابعت شریعت بهره مند
 حاصل خواهد شد و بدون آن حصول **سپاس اولدین** از محالات است چون سلسله بلخ در ملک
 سنگر آمده بدامن کوه بیضه بنا نهاد و رفت بعد از ایام محدود از آنها بچه ما بیرون
 آمده مزدوعات و گیا بهکا را خودن آغاز کرد مزارع آن تضرع و زاری

باید که در این امر را پیشمان خود معاینه

بجناب حضرت من بسیار کردند از آنکه سابقاً گیاه و مزروعات مردمان را تمام تلف کرده رفته بود حضرت من فرمود یک آثار غوزه سر من حصه حضرت قبله عالم رضی الله عنه معین نمایند امید که از برکت شیخ من این حادثه دفع میشود به مزروعات ازان آسیب نرسد حاضران تسلیم کردند و غائبان هر که نزد حضرت من آمده نذر مذکور بر خود مقرر کرده بریت اگر چه در زراعت کسی می آمد بامر الهی نقصان نمی نمود بعد ازین بدر رفت و هیچ وجه سواکی خورد گیاه مزروعات را ازان ضرر نرسید و آنکس که خود را مستغنی ساخت کار مزروعات و ارقام کرد روز شیخ من ادام الله برکاته از احوال زراعتها استفسار فرمودند گفتند اللہ تعالی از برکت دعائی ذات مبارک و نذر حضرت قبله عالم رضی الله تعالی عنه در ملک سنگه از مزروعات آن کسی که هر که بصدق دل نذر مذکور مقرر نموده بود در حفظ خود مامون دانسته مگر در بلاد اطراف آفت مذکور زراعت پنبه و سنگ تلف کرده کسی از میان مجلس امید است که از حدیث و ایقانظر معین مذکور بوجهی قصور نخواهد شد حضرت شیخ من فرمود که اگر کسی را در ادائیگی آن قصور کرد ایشان را طاقت مجادله گرفتن هست این مردمان چیز خود را نمیگذارند چنانکه سابق ازین مردی تاجر خراسانی که پانزده هزار تنگ و طلا در زمین در اثنار راه گم کرده پیش من آمده دعا طلبی نموده برد مبلغ پانصد روپیه طلا نذر حضرت قبله عالم رضی الله عنه مستعد کرده رفته بود بعد از سال تمامی مال خود بدششش اوقتا و از دین سمین مذکور معرض شده به وطن خود مراجعت کرد در اثنار راه ذردان تمامی آن مال متاع را تاراج کرده او را هم به قتل رسانیدند و چنانچه مردمان کلان سکنه ملتان که ده هزار روپیه ایشان گم شده بود نزد من آمده طالب گشته پنجصد روپیه نذر حضرت من مقرر کرده بودند بعد وجود شرط ایفاء تمام مشروطه کردند پس در غرضه عنقریب انعام و نشان ایشان نماز همان مال و متاع نصیب دیگر کسان گشت حضرت شیخ من فرموده است که التجا و تکیه حضرت حق سبحانه تعالی باید کرد نه اخیراً و زیرا که او تعالی شانه قدیم است و تکیه التجا قدیم را و فادتها باشد هر که بروی اعتماد کلی بنهاده است او را گاهی از دست خود ندید و درین اثنا یکی از حاضران گفت تکیه التجا بجز ایضا ملاحظه حال با بخاصان باید کرد چنانچه ابراهیم خلیل الهی صلی الله علیه و آله و سلم در وقت انداختن آن در نار حضرت جبرائیل علیه السلام آمده گفت اگر ترا که ام حاجت باشد بگو حضرت فرمود و تو حاجت نداری و با آنکه دارم با و گفتن حاجت نیست که بگفته شود

میدانند ازین سبب حق سبحانه و تعالی را برو رحمت آمد و فرمود بآنرا گوئی بگو خدا و سلاما
 علیک بر آیهیم چند آنچه هندو در کوهسار صره مبالغه در کمر داشت و از طرفی بخانه خود میرفت
 اتفاقاً در دزدان او را گرفتند و از راه گردانیده بصحرای روی آورده بایکدیگر گفتند که این
 بموضع ناپدید خواهیم گشت که هرگز اثرش نماند و از قصاص باز خواهیم رست چون هندو سخن
 ایشان را بگوش بجناب حق تعالی به خاطر ملتجی شد و الحاح تمام کرد فی الجمله بر سر آید
 بیخ از دزدان از غلبه نشنگی شمشیر خود بر شکم نهاده آب همچون جانوران خوردن گرفت نام
 الهی شمشیر از پیام برآمده و از شکم او در گذشت و همگی رود را بیرون برآمدند آن هندو و نهست
 که حق تعالی دعا این عاجز بدرجه اجانب فرموده است اکنون جو امر دبی باید نمودی که خبر است
 آورده ذر و دیگر را بزد چون ذر و ببرد شمشیر آن کشته بدست آورده بخانه سلامت رسید
 و نکیه نجر او تعالی حادث است و حادث و باقی بایکدیگر متناقض اند پس تکلیف نشاید و هرگز نکیه و
 معتد و ملتجی بوی گشت خدایان و نقصان یافته است چنانچه قصه حضرت یوسف علی نبیا علیه
 مشهور است چون نکیه بغير او تعالی کرده بود از غیرت این هفت سال دیگر حق سبحانه و تعالی
 او را در زندان خانه مقید داشت و مقررت که خاصان را فی الفور مواخذه میفرماید چنانچه
 حضرت یعقوب علی نبیا و علیه السلام از جهت فروختن عجد بغير مادرش و باغ فراق یوسف
 علی نبیا علیه السلام بر دل وی نهادند همچنان اهل نسبتی را چنانچه سگ ماده در بر گذر اهل
 نسبت که از خانه بجانب می آید بچه با میداشت و خلق را آسیب میزسانید حکم کرد
 تا در آن وقت که از بچه با پهلوی گشته بنا بر کشت کول میرو و آنها را بزدانسته از آنجا دور
 انداختند هر گاه که دور آمده در آن موضع بچه مارا ندید مضطرب گشته بهر جانب فغان کنان
 گردید از آنجا که او تعالی شانه عادل و غیر مطلق است در همان ساعت پس آن درویش را
 از نظر مردمان گم گردانید ازین معنی درویش بسیار اضطراب و پریشانی بهم رسید بجناب
 حق تعالی بنا بر دریافت آن پسک به تضرع و زاری بسیار متوجه گردید لکن جناب الاعمالش رسید
 که چرا پسک کسبه در مقارنت بچه های وی ترحم نکردی تا باین رحمت گرفتار گشتی پس نام
 گشته بچه ها را دروش رسانید و در همان وقت پس او یافته شد پس این کلام فشیخ من معنی این
 مبارک **أَرْحَمُ الرَّحِمِ** دلالت میکند و نیز هر گاه که مصاحبان و امیران را شفقت
 مراعات بر اهل دنیا اعتماد باشد اکثر خرابی ایشان از آن اهل دنیا بطور می آید چنانچه بهما و

کلان را نقل میکنند که وقت شب بر سر کهرام میر و سومر چاچر که هر دو امیر و پهلوانان بودند
 و آتش افروختی و ایشان خواب می نمودند آخر الامر ایشان از سبب اعتماد و غیر حق جل و علا از
 وی خرابی نحوی دیدند که مدت مزید محبوس ماندند بعد گشته شدند و در جائی مدفون گشتند که گواشیان
 را معلوم نیست و بعد آن نصیر کور کج که اعلی و عظیم امیران و ق محمد خان بود او را هم تغیر
 می نمود که آن هم شربت پیشینان از دست خان موصوف نوش کرد و قبرش هم غیر معلوم
 می نمودند که هنگام شب در در پرور مکان بلند در وظیفه نشسته بودم شخصی در زیر
 آن استاده دیدم از نام و نشان وی پرسیدم گفت که غلام شما ام پنداشتم که بهما و لخان
 خودست پس بجهت اعزاز آن استاده گشتم و در زیر آن موضع رفته پیش وی آدمم و گفتم
 که آمدن شما به خیرست گفت که در گلو جامه انداخته استاده ام که محمد یعقوب را فرزندیت دعا
 فرمایید که حق تعالی جل شانہ او را پسر ارزانی فرماید و خان مذکور همواره میگفت که هنگام مردن
 پدرم محمد صادق خان مرحوم در خانه ام زیاده از مبلغ بست رویه موجود نبود و ششستنج و بر
 عیش و عشرت و کامرانی قائم مقام پدر خود بخدائی تعالی و حمایت محمد یعقوب منسوب کردی چونکه
 ما مبرده را بر محابا و شفقت خان موصوف اعتماد کلی بود عاقبت الامر چند ایام به مصیبت زندان
 گرفتار شده در موضع غیر معلوم مدفون گردید آورده اند که در موضعی که اول مرتبه او را دفن کردند
 چون از آنجا بوقت شب بحسب گفته خان موصوف خارج کرده پیشش آوردند و شناسام
 لقب نمک حرام صرف از سرش نمود و حکم کرد که در موضع مذکور باز دفن کردند و دیگر حکایات مانند
 این و غیر موند که بهما و لخان کلان میگفت آنکه گوید که اهل دنیا و عیش و عشرت زندگانی نیمایند
 در دنگوست زیرا که هر وقت خائف و ترسان باشند از هر کس چه در خوردن و آشامیدن
 و خفتن و غیر ما بعه فرمودند که این امر بجاست که در بعضی اوقات از خاصان خج و ظهور
 بی وفائی می بینند چنانچه دارا از خاصان خود گشته شد و فرمود که بهما و لخان کلان
 مرحوم در بعضی معامله جاگیرات حضرت صاحبزادگان بهما و بیان بندش نمود قاضی صاحب
 و حافظ صاحب رضی اللہ تعالی عنهما باین فقیر گفتند که شما نزد خان مذکور رفته سر اسبابی
 معالمت صاحبزادگان خواہند نمود و کار به تلافی و نرمی خواہند کرد و این فقیر گفت که تلافی
 دو تمشدان از من سخن خواهد شد و الا شما خواہید رفت آخر الامر بعد از گفتگو اتفاق روانگی
 فقیر مقرر گشت چونکه خان موصوف از نوشته کارداران خواه از نوشته و تعبہ نگارند

مطلع شد بسمت ہر کاردار پروانہ بنا بر خدمت گذاری صادر شد بعد از طے مراحل چون
بر ہزارہ والہ اتفاق منزل اوقات کار دوران جا و رخصت گاہی حتی الامکان سعی بلیغ نمود
علی الصباح از انجا سواری نمودیم بہان روز خان مذکور از دلاور سواری کرد بنا بر ملاقات
فقیر در احمد پور وار گشت چون نزد فقیر آمدہ بنگلگیری کرد تپش حرات بدنی آن با وجود شباب
و جامہ جاہلین بمن محسوس شد و چہرہ او ہم بدل و بر لبہا و دندان گرد و انگینتہ مینمود
چون بمکان مراجعت نمود از مولوی غوث بخش کہ محرم راز او بود پرسیدم کہ
ہیکت خالصاحب پیوستہ بدین نمط میباشد یا امروز گفت ہی روز کہ خبر آمدن ذات
سبارک در احمد پور رسیدہ بعد از عشا از انجا سوار گردیدہ برای شرف زیارت
ذات عالی روانہ شدہ است چون پرچاہ مرانہ رسید یکدفعہ کوانغذ متضمن و انگلی افواج
شاہی از خراسان باین طرف از قاصد در رسید و خالصاحب خاصہ شستہ بود ہمان کوانغذ
مطالعہ ساختہ بعدہ این گونہ تخیر مزاج و ہیبت با ولا حق گشتہ بعدہ فرمودند اگر اہل دنیا
را در ظاہر عیش و عشرت و کامرانی میباشد چون غم و الم مانند کوبہ بر ایشان طاری شود
تمامی لذات را فراموش نمایند و آن عیش و عشرت و جاودانی بی زوال است کہ مرد در پیش
راست پس بار دیگر کہ برای ملاقات این فقیر آمد بعد از مکالمہ و محاکات حکایت عسرت لنگر حضرت
قاضی صاحب رحمۃ اللہ در میان آوردہ گفت کہ نما و غایب کہنید کہ عسرت لنگر ایشان دفع
گرد و در جوابش این بیت گفتم بہیبت جہان پر سماع ست مستی و شورہ ولیکن چہ بیند
در آئینہ کورہ چون این بیت را از من استماع کرد و برخواست و روان شد پس مولوی
غوث بخش را گفت مرا از مزاج جلالت استخراج این درویش بسیار ترس و ہیبت آمدہ است
آنچہ مدعا و مقصود است ہا و رسانند کہ بخیرب از بیجا روانہ گرد و پس بحصول تمامی مدعا
بر خانقاہ مبارک سیدیم روزی خالصاحب مجھے بہا و لائحان نام قبالہ بر خانقاہ مبارک حضرت من
قدسنا اللہ جلشانہ لسبرہ الاقدس ملاقات نمود و بحصول دولت اقدام بوسی مشرف گشت اورا مرقد
پاک حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالی عنہ بہ ہمراہی خود بردیہ بہ طلب دعوات و اقیات برگ
بر آمد حاجات صوری و معنوی و عطار دستار سرفراز ساختند چونکہ نزد صاحبزادگان کہ
در حجرہ حضرت صاحبزادگان میان لوز احمد جیور رضی اللہ تعالی عنہ شستہ بودند آمدہ
شرف اقدام بوسی محصل کردہ بنا بر تعزیت حضرت صاحبزادہ میان غلام نبی مرحوم ادا

نموده شست حضرت من رو بجانب صاجزادگان کرد فرمود چونکه هماران از جهت
 عداوت میان عجد الصمد را شهید نمودند با آنکه لشکر بها و لخان کلان که یکی از مریدان
 حضرت من بود بر عرصه دوسه میل در مبارک پور نشسته بود از آنها چیزی نشد فی الاصل
 تصرف حضرت قبله عالم رض بود و لیکن در سبب ظالم زمره علما که نسبت بسته آن بکار
 را با وجود این که مقدار دوازده هزار بودند خاصمه و مقاتله نموده از ملک خود بدر کردند
 والا در دل آن خبیان این بود که هیچ صاجزاده را از خورد و کلان نخواهیم گذاشت
 و درین حکایت رمزے بصاجزادگان بود که سابق ازین در کار بار علما قصور می زیده
 بودند بعد رومی مبارک خود را بجانب خان موصوف کرده فرمودند ترا از امری در خاطر
 من قبولیت است از سبب آن هر کار ناشایسته که از تو صادر گردد بر داشت آن
 نموده آیند آینده هم امیدوری است که آن قبولیت هرگز نه خواهد رفت و آن این است که
 چون پدر تو صادق محمد خان مرحوم نصیر کوچی امیر خود را با آنکه حضرت قاضی صاحب میان
 محمد عاقل چوپان بر قرآن شریف هر خود کرده از ملک امیران او را آورانیده بودند
 بودند خان مذکور را از کشتن آن ممانعت فرموده بودند پس قاضی صاحب سمدران
 شهر احمد پور نشسته بودند که اورا کشته ساخت و تو که شیخان محمد مقبول نور محمد اساتذ
 از آمدن من کشتی شناید که بعد از رسیدن آنجا اگر ترا ممانعت کرده و از تو این فعل صادر
 شدی اگر آنقدر صبر و حوصله که حضرت قاضی صاحب کرده بود از من بوجود آمدی
 چها والا پس نقصان بجانب من راجع گردیدی چنانکه سابق ازین درین باب بیان کرده
 نالایق بزور که از خان مذکور صادر شده بود و حوصله کردن حضرت قاضی صاحب توفیر
 بودند بزرگی با یکی از اهل دل علاقه میدی داشت اتفاقا اورا دشمن صعب بود و هر طرف بگفت
 و ویرا به کشت این ملک برو مسلم شد و از گفته کسان غرض گویان بان در ویش بر
 کوچیدن و بدر رفتن از آن ملک حکم صادر گشت پس آن در ویش بجهت و استگان بجانبی
 روان گردید پس به تقدیر آهی کسی گفتس که این در ویش محل امانت و پیروم شد آن بزرگ
 امید که بے نفائیس و استعه که نزد او امانت داشته باشد آنها هم برو داشته میرو و این امر
 نیست پس حکم کرد تا فرج از لشکر آن در اثار راه بایشان پیوسته تاخت و تاراج آنها اشتغال
 نمودند پس آن در ویش از سواری فرود آمد هشت پیشه سکوت و صبر پیش گرفت و خزر

فقیر تہ چہار سالہ کہ در پیش او استاده بود چون شخصی از گوش آن گوشوارہ بزرگ خریدار آن
 دخترک لغزہ بے اختیار صادر گشت پس آن درویش بساط صبر را در ہم نوردیدہ انگشت سیاہ
 نصیب کرد پس بجز و نصب نمودن آن آن سواران غام و نہ آن بادشاہی نمازد آن درویش
 از مرتبہ سابقہ ازین سبب ساقط شد بعد از چندین مدت بآن رتبہ بازگشت پس فرمودند
 کسی درویش نیست کہ با ایشان دوستی کردہ باشد و ازینہا دست بخوردہ باشد حضرت
 من فرمودہ است ہر کہ قضا اختیار کند او را قضا آمد کہ این امر درین زمان تمام نقصان
 میدارد پس حکایت فرمودند کہ سابق از آمدن فقیر درین شہر میان محمود نامی عالم بود
 کہ خلق نزد او ہر کہ حل مقدمات شرعی می آمدند و در شخصی او را در خواب آمدہ از قضا
 منع فرمود او ہر خود شکستہ — از قضا تو بہ نمود و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند
 کہ در موسم زمستان بسیار امراض پیدا شود چون زکام و نزلہ و صفرا و غیرہ از ان سبب اورا
 ام الامراض گویند و نیز فرمودند کہ در زمستان چارہ پنہ دار بر آفرغ سر با بسیار خوبست
 چنانچہ انکالی و نیم تنی و لحاف و بعد از ان جامہ پشمینہ و غیرہ نیز فرمودند کہ در زمستان
 آنش بسیار عزیزست و این حدیث شریف بزبان ورافشان را نند ان نار فی الشتاء
خَيْرٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ و نیز میفرمودند کہ حق تعالی از قدرت کاملہ خود میل و نهار
 پیدا کردہ است اگر علی الدوام شب بود مخلوقات عاجز شدی و اگر ہمیشہ روز بودی
 نیز مخلوقات در ماندہ شد در روز مخلوقات بکار مشغول شوند چون شب را بید آسودہ شوند
وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهَا وَلِتُبْتَغُوا مِنْ
فَضْلِهِ وَتَعْلَمُوْا كَيْفَ تَسْكُرُوْنَ و حضرت قبلہ من قدس سرہ از میان محمد یار غبار
 پر سید کہ حال پس میان تقی محمد رحمۃ اللہ تعالیٰ چہ طور است نماز روزہ ادا میکنند
 یا نہ میان مذکور عرض نمود کہ غریب نواز من سلامت او نماز و روزہ را ترک نمودہ
 در کار معاش مشغول است و نیز بر دخترتے بند گرفتار و بتلاست بعد از اتماع این
 سخن فرمودند سبحان اللہ چہ قدرت کاملہ حق است کہ از کافران پیغمبر پیدا میشوند
 و از پیغمبران کافران بیت بر زبان مبارک را نند ہمیت پس توحیہ بیدان
 ہشتست و خاندان نبوتش گم شدہ و نیز فرمودند کہ قصص انبیاء کہ حق تعالیٰ در قرآن
 مجید فرمودہ است چنانچہ قصہ قوم نوح علیہ السلام و الصلوٰۃ کہ بعضی مردم روزانہ با

کو دکان بد فعلی نمودند جمیع قوم را حق سبحانه ہلاک نمود آل لوط عم را امان داد و قصہ نوح
 علیہ السلام کہ ہصد و پنجاہ سال قوم خود را دعوت نمودی و ہر روز قوم او را
 سنگسار ساختندی و جبرائیل علیہ السلام از زیر سنگ ما بیرون آوردند
 چون دید کہ قوم من دعوت قبول نمی نماید بدو عاف فرمودند حق عزوجل طوفان نازل
 و ہمہ قوم را غرق کرد و ہتتر صالح و ہود و قوم خود را نیز منح نمودند از ان کتاب ہی حقین قوم
 ایشان از مناسی باز نماندند حق جل و علا کا فران ہلاک نمود مگر مومنان را در امان محفوظ
 داشت بہ بیت ہود مگر مومنان خطی کشیدہ سر و پیشد با و چون آنجا رسیدہ تا امت
 محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم از ایشان مناسی و از کتاب معاصی دور باشند و امثال ان
 او امر نموده و در متابعت نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم ظاہر آداب طاعت کوشش نمایند
 تا محبوب بارگاہ حق عزوجل باشند چنانچہ قرآن مجید حق سبحانہ میفرماید قُلْ اِنْ كُنْتُمْ
 حٰبِیْٓوْنَ اللّٰهَ فَاَتَّبِعُوْنِیْ یٰحٰبِیْٓوْنَ اللّٰهَ یعنی بگو ای حبیب اگر امت را
 اگر ستید شما کہ دوست میدارید خدا را پس پیروی کنید مرا در اخلاق و آداب عبادت و
 عادات تا دوست دارو شما را اللہ تعالیٰ و نیز فرمودند کہ ہر اشائی دنیاواران
 اعتماد نباید کرد کہ حادث ست بقا و قرار ندارد چنانچہ کزلی چاہ بی پائی باشد و
 بر زمین قرار نگیرد و نیز میفرمودند کہ اگر دنیا دار نیاید بر پشتم بر سرز انگشت باشد
 چنانچہ شیخ سعدی علیہ الرحمۃ در کتاب خود حدیث آورده است اِذَا رَأَيْتَ الْكَافِرَ
 بِبَابِ الْفَقِيرِ فَتَعَمَّ الْكَافِرُ وَاِذَا رَأَيْتَ الْفَقِيرَ بِبَابِ
 الْكَافِرِ فَتَبَسَّ الْفَقِيرُ

شرح حدیث
 و فقیر بی باب
 است و فقیر بی باب
 فقیر بی باب
 فقیر بی باب

و نیز میفرمودند کہ خیر محمد خان بجانی حضرت قبلہ عالم بہاوری جاگیر داده بود بر اخرج کردن ایشان
 بعد بہاوری کلان آن جاگیر کرد حضرت قبلہ عالم رحمۃ اللہ علیہ اصلاً در حین حیات امی جاگیر رفتند بسبب
 بندش جاگیر مذکور بیان فرمودند کہ مولوی سکندر و دیگر علما برائے عقیدہ شریعت
 تزویہا و تخان کلان رفتند خان موصوف ویر نمود برائے انفصال مقدمہ بہ طرت
 حضرت قبلہ عالم رحمۃ تعالیٰ عرضی نوشت کہ مضمون عرضی آن بود کہ بیکے عالم بسو
 من روانہ فرمایند کہ با علما گفتگو نماید و حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ باز جواب
 نوشتند کہ نزد این جانب این چنین عالم نیست کہ علما گفتگو نمایند شمارا امثال شریعت و

ست چنانچہ علمائے شریع فرمایند برآن عمل نمایند کہ شاہ از اکبر شاہ کلان نیستید کہ اکبر شاہ
 بحکم علمائے شریعت را اقتال نموده بود و ما از منصور بزرگتر ہستم کہ اورا نیز امر شریعت
 را اقتال نموده پروا آورده و از امر شریعت اعراض نہ فرمایند چون این جواب ہا رسید
 خان مذکور جاگیر مذکور را بند نمود و ایشان و کشایش جاگیر مذکور ہرگز پر و اسے
 نداشتند و نیز فرمودند کہ بعد از وصال قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ صاحبزادگان
 و حضرت حافظ صاحب محمد جمال ملتانی و حضرت قاضی صاحب محمد عاقل رحمۃ اللہ
 علیہما این فقیر را یہ کشتایش جاگیر مذکور روانہ نمود چون بہ خان موصوف
 ملاقات نمودم خان موصوف فرمود کہ ما نیز بہ حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ
 ارادت داریم مادر جواب او گفتیم کہ از شما امارت و علامات ارادت نہ بینیم مثل اورا نمودیم کہ
 جائیکہ آتش افروخت کہ دو و ہر چیز و لگن شمارا ارادت بہ حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ
 بودی علامات آن ظاہر شدی بعدہ خان مذکور جاگیر مذکور را خلاص نمود و نیز
 حضرت قبلہ من میفرمودند کہ چون اہل دنیا را مصیبتی پیش آید پیش پیر و فقیر
 بہ تضرع و زاری می آید و الا انی آید از سبب عز و روینا از رسول کریم صلی اللہ تعالیٰ علیہ
 وآلہ وسلم جدا و بیزار شوند بلکہ در باطن دعوی الوہیت دارند و بیچ کس را مثل
 خود ندانند و نیز میفرمودند کہ بجز رسول خدا صلی اللہ علیہ وآلہ و صحبہ وسلم کہ
 بیچکس از اہل دنیا دعوی الوہیت ظاہر نخواہد نمود و نیز فرمودند کہ اہل دنیا چشم سفید
 و بی وفا باشند و مناسب این حکایت فرمودند کہ پدر میان محمد یار منشی ملازم شو خان
 بود و خان مذکور اورا تبیر با پس نمودی و چون اورا ہر کسی معاملہ ہر دن فرستادی چون ان
 معاملہ سرانجام نموده باز آمدی خان مذکور ہفت روز شادی کردی کہ پس من بخیرت باز
 گردیدہ است و خانہ پچنین الطاف و مہربانی نمودے بعد از چند مدت شنیدیم
 کہ خان مذکور پدر میان محمد یار منشی را بر دراک خفہ دانیدہ ہلاک ساخت و فرمودند
 کہ مولانا روم قدس سرہ اہل دنیا را بہ خوب مباد نمودہ مثنوی اہل دنیا چون سگے دیوانہ اند
 دور شویشان کہ بس بگجا زندہ اہل دنیا چہ ہمین و چہ کہین + لَعْنَتُ اللّٰهِ عَلَیْہِمُ اَجْمَعِیْنَ +
 چہیت دنیا سر بسر بیسر شدن + در حق آن کولخن چون خردن + یعنی دنیا داران مثل
 خر کہ کلخن را بر پشت برداشتہ میرود ہم چنین اہل دنیا در حقے طلب دنیا کہ مثل

سرگین گھنست و اما سرگردان و حیران باشند و قناعت نمانند و دنیا را جمع سازند عاقبت الامر
 دنیا را گذاشته تہید ست بیرون روند و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ چیزی کہ کسی را در
 ازل قسمت شدہ است میرسد و اگر قسمت نبود نصیب نشود چنانچہ سلطان سکندر کہ آنجیات
 اور قسمت نبود ہر چند سعی نمود و حضرت نبیاً علیہ السلام را رسید ہر چند خضر علیہ السلام نیز سعی بلین نمودند
 و نوشتانیدن آب حیات لاکن بیچ سو و نکر دزیرا کہ حکم الہی بود کہ سلطان سکندر آب حیات
 نخورد و پیمان خشک لب باز گرد و این بیت را شاید آوردند بیت تہید ستان قسمت
 را چہ سود از رہبر کامل کہ خضر از اب حیوان باز مے آرد سکندر را نہ مر او از تہید ستان
 قسمت آن کسانی اند کہ در اعیان ثابتہ و رحت ایشان کفر نوشتہ بود کہ کافر خواہند شد و از
 توحید ایمان و توحید علمی خالی و محروم مانند از دیدن و از صحبت در زمین با انبیاء و اولیاء خدا
 ایشان را بیچ قایدہ و سود نخواہند بلکہ با انبیاء و اولیاء خدا ایشان عداوت نمایند
 چنانچہ ابو جہل با رسول کریم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم عداوت نمود و مخرود و مرد و با ایسم
 علی نبینا و علیہ السلام عداوت کرد فرعون بے عون باہست سرسے علی نبینا و علیہ السلام
 عداوت ظہور آورد و عاقبت الامر آن کسانے کہ در دنیا با انبیاء و اولیاء عداوت نمایند
 خراب و ہلاک شوند دور آخرت نیز حسرت و غم خوردند کہ چرا با انبیاء و اولیاء دوستی نکردم
 تا دوستی ایشان را از عذاب دوزخ نجات و مخلصی و ادبی و قیصر میفرمودند کہ نوکری و ملا
 نمودن با اہل دنیا بدست و داخل شدن و معاملہ اہل دنیا ازان بدترست چنانچہ کسی کہ
 حاکم شود از جانب اہل دنیا بر مخلوقات چون بر مخلوقات حکم کند یا سخا ط اہل دنیا نماید عادت اہل
 و رسول خدا صلی اللہ تعالی علیہ وآلہ وسلم را فراموش کردہ بر خلق اللہ ظلم و تعدی کند و مال
 خلق اللہ را بہ جبر و ظلم بگیرد و پیش اہل دنیا بردتا دنیا دار بر و خوش نشود و گوید کہ این کس
 خیر اندیش من بست و بسیار قابل چون او بر خلق خداستم بسیار نمود ہمون اہل دنیا را
 حق تعالی پر و مسلط فرماید کہ آزار رسانندہ خراب و سمار سازد و این حدیث را شاید
 آوردند من آغان ظالمینا فقد سلطہ اللہ تعالی علیہ و بنز فرمودند نوکری
 حق تعالی باید کرد یعنی عبادت حق سبحانہ از تہامہ امر بھترست زیرا کہ کسی بسوے جناب حق
 عزوجل میل کند و بر قمار میرد و بسوے او حق جل و علا بہ طرف او دواج آند این حدیث
 قدسی بہ زبان مبارک نند من آتانی بھمشی آتیئہ ہر و کہ یعنی حق عزوجل

۹
 چنانچہ
 اللہ تعالی
 عداوت نمایند

مے فرماید اگر کسی کی بوسوی من بر قناری کی بوسوی اودوان روزے حضرت قبلہ من
 قدس سرہ می فرمودند کہ غیبت از سترت بدست زیرا کہ در سترت سارق چیزے
 وزدے میخورد و در غیبت بیج فایده نیست بلکہ اعمال غیبت کنندہ خاک ترشوند چنانچہ
 حق تعالیٰ در قرآن مجید از غیبت کردن منع فرمودہ کہ از غیبت کردن اعمال شما
 خاک تر گردد و قول تعالیٰ وَلَا يَعْتَبْ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ اِيْحَابًا اَحَدٌ كَرِهَ
 اَنْ يَّكُلَ كَلِمًا اَخِيْبَةً مِّمَّنْ كَفَرُوْهُ یعنی باید کہ غیبت نہ کند بعضے از شما بعضے دیگر
 و غیبت آنست کہ بغائبانہ سخن گوید کہ اگر با بواجہ باو گویند آن راستی
 مثل آتش خشم کند پس تمثیل میفرمودند برای زشتی غیبت برین وجه کہ ایادوست سدا
 یکی از شما آزا کہ بخورد گوشت برادر خود را در حالتیکہ مردہ بود آن برادر بلکہ نفس شما از آن
 تن فرہ نمایند پس کراہیت دارید و آزا نخورد پس چنانچہ اکل گوشت مردہ با کارہ باشد
 باید کہ بغیبت کارہ باشد **قطعه** آنکس کہ بوسوی غیبت افراختہ است بہ او از تن
 مردگان غذا ساخته است بہ و آنکس کہ بعیب خلق پرداختہ است بہ زانست کہ عیب
 خویش نفاختہ است بہ و نیز فرمودند کار فقر آنست کہ ہمہ کس را نیکو گفتن و دعا کردن
 و میفرمودند کہ ہر کارے کہ حق تعالیٰ کند در و نفع خلق اکثر باشد از نقصان کہ فعل او
 عیب نباشد و حق سبحانہ و تعالیٰ بر خلق رفیق شفیق و ارحم الراحمین است و نیز فرمودند کہ
 قسم قرآن مجید نباید کرد کہ این کار نامردان است و ابہان کنند و حضرت قبلہ من بوسوی
 فرمودند کہ آدمی انبیار و اولیاء اند و دیگر چہار پایان بلکہ از ایشان بدتر و این آیت
 خوانند اُولَئِكَ كَا اَلْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ و نیز فرمودند خرج کردن بر روی
 آسان است کہ اورا محبت نیابند بلکہ دنیا داران را خرج کردن دنیا بسیار مشکل است
 کہ محبت دارند و اگر کسی با دنیا محبت دارد و با وجود محبت دنیا را در راه خدا و رسول
 صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم صرف کند بسیار صاحب ہمت است لگاہ این لفظ پر زبان
 مبارک را مذہد بدین تو اضع زگردن فرازان نکوست ہ گداگر تو اضع کند خوی اوست
 یعنی خرج کردن در راه خدا و فروتنی نمودن و تو اضع با خلق خدا بر روی صغیب نیست
 کہ این خصالت در وجہی است چنانچہ در حدیث شریف است اَسْعَيْدٌ سَعِيْدٌ وَ الشَّقِيْ
 شَقِيٌّ فِي بَطْنِ اُمِّهِ و حضرت قبلہ من میفرمودند کہ حق تعالیٰ بر روی متوکل چیز حرام

را نفرستد در قرآن مجید است و مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَّكِلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ
أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا چنانچه شیخ عطار فرموده است ایت
بر تو کل گر بود و فیر و زیت به حق دهد مانند مرغان روزیت به چنانچه در قرآن مجید مذکور
ست که حضرت زکریا علی نبینا علیه الصلوة و السلام نزد بی بی مریم رفت و نزدیک او
طعام بود و گفت که طعام تو از کجا آمده است بی بی فرمود که حق سبحانه و تعالی فرستاده است
قَالَتُ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَزْرُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ و نیز فرمودند
که عشق الله عجب نعمت است هر که انصیب شده دست از هر دو عالم برافشاند چنانچه
مولوی و م میفرماید ربیاعی عاشقانرا اشادمانی و علم اوست به مژده کار و اجرت خدمت هم است
عشق آن شعله است که چون بر فروخت به هر که جز معشوق باقی جمله سعادت و نیز میفرمودند
هندی بهیچ کبیر اندی تول ومانی بینون سته را رانجه و ایهانا روزی حضرت
قبله من قدس سره صاحبزاده خیر محمد را دعا کردند که حق تعالی شمارا علم با عمل نصیب کند که بغیر
عمل علم هیچ فایده ندارد و چنانچه در قرآن مجید آمده مثل الَّذِينَ حَسَبُوا التَّوْرَةَ
لَمْ يَكُنْ لَهُمْ لَهَا كِتَابٌ مِثْلُ مَا كُنْ لَهُمْ لَهَا وَمَنْ يَتَّكِلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ
یعنی ایما علمه فهو عالم و مَنْ لَمْ يَجْعَلِ سِما علمه فهو جاهل و شیخ سعدی
رحمة الله تعالی خوش گفت بیت علم هر چند بیشتر خوانی به چون عمل در تونیت نادره
نه محقق بود نه دانشمند چارپائی بر دو کتاب چند روزی سخن در عو علی عقداوه بود
فرمودند کسیکه عزم کار خیر کند شادان و خندان بود چون نکاح کند بعد از چند روز
حیران و مضطرب شود شخصی در حضور نشسته بود حال او بسیار خوار بود و خواجه بسوی او
نظر شفقت کرده فرمودند که این شخص دو ماویان خوار و پریشان کرده است یعنی
دوزن در نکاح خود کرده است ازین سبب خوارست چنانچه شیخ سعدی رحمة الله تعالی
فرموده است رباعی غم فرزندان و جامه و قوت و بازت آرزو سیرت ملکوت
شب چو عقد نماز بر بندم چه خور و بامداد فرزندم و ساکت بجز بودن عنینت بهتر است
عیال داری که این کار تزویج مشکلست چنانچه علی رضی الله تعالی عنه فرموده است بقول صلیب
النکاح سرور شهر غمومر دهر و کسرت و کسرت و کسرت و کسرت و کسرت و کسرت و کسرت و کسرت و کسرت
و نیز حضرت قبله من

فرمودہ ست چون ما از بعد از زیارت حضرت مولینا صاحب قدس سرہ العزیز از طرف علی
 مراجعت کردیم چون در شہر بہترین داخل شدیم در انجا عزمہ ماہ رمضان شریف ظاہر شد
 و موسم تابستان بود و پیر مردی از انجا ہمراہ ما روانہ شد و روزہ داشتن رمضان
 شروع کردہ ہمہ روز باہین جانب منزل قطع کردی و وقت افطار اورا انیم نامی دادی
 و بر وقناعت کردی و نیز حضرت قبلہ من فرمودہ است کہ میان فتح مجدد ہستہ کہ از مریدان
 حضرت میان صاحب نار و والہ قدس سرہ بیہودہ ہمز در موسم تابستان کلمہ رانی کردی و روز
 ماہ مبارک رمضان داشتی این بہدایت و فضل حق تعالی حاصل میشود و بر ہر کہ حق سبحانہ
 فضل کند از و کار نیک حاصل شود و بر ہر کہ ظہر او نازل شود از و فعل بد پیدا میشود چنانچہ
 یکی از پیر ہائیان ما بود و از و ہر کہ پرسید کہ تو مرید کیستی او جواب دادی کہ من مرید
 نصرت خان ہوت ہستم اورا گفتند کہ تو مرید حضرت قبلہ عالم رحمۃ اللہ تعالی بیہودی و مرید
 نصرت خان بچہ طور شدی جواب دادی کہ چون نصرت خان را قید کردہ در خراسان آوردند
 و اورا و اہلخانہ اورا حوالہ سپاہیان کردند و باہل او سپاہیان تمام بی عزتی و محسرتی نمودند
 ما و روغہ اشتران بودیم از بالا خانہ این معاملہ دیدیم از کار دنیا و نوکری توبہ نصوح کردیم پیر
 سبب بدایت من این نصرت خان است ازین سبب خود را مرید نصرت خان میگوئیم و چون نوکری را
 ترک کردیم و زندہ پوشیدیم و از خراسان سفر کردہ در خدمت حضرت قبلہ عالم قدس سرہ رسیدیم
 نعمت بیعت حاصل کردم الحمد للہ علی و لک و نیز میفرمودند کہ بیکے از پادشاهان ہندوستان
 در لاہور آمد از مردم پرسید کہ این جاکسی در ویش ہست کہ با اولادات کنیم مردم جواب
 دادند کہ در ویش ہست ولی در جنگل ماند و در شہر نمی آید بادشاہ در جنگل رفت و بیکے
 خانہ عملت کرد و بر ویشت و مردمان را گفت کہ بچہ مرید ہست و در ویش را بیاد
 و وہمہ نشانند و باہین اورا بطرت متقف بالا خانہ بکشیدند و پادشاہ اورا اطلاق نمود
 گفت خدا بچہ طور یافتی چنانچہ مرا تو یافت و نیز میفرمودند کہ دو کس از ابدال
 بر ہوا طیران کردہ نزد روضہ مطہرہ حضرت غوث الثقلین قدس سرہ العزیز رسیدند
 یکی از ایشان گفت کہ من از روضہ شریف اورا اوب کم جانب دیگر طیران کرد و رفت
 و دیگر بہ بالائی روضہ مطہرہ گذر کردن شروع نمود چون اد بالائی روضہ شریف گذر نمود
 از سبب بی ادبی کردن در صحن مبارک بیفتاد و نیز میفرمودند کہ بیکے از ابدال بیکے بہ

جزیرہ دریای عظیم گذر کرد ہمان وقت باران بر آن باریدن گرفت و رویش را بر آن
 اوقات کہ اگر باران بر جائے خشک باریدے خوش بودی بجز دین خیال کردن نہ ہوا و در
 بغداد شریف بیفتاد و در روز بازار اوقاتہ ماند بغداد سہ روز یک شخص صاحب نسبت
 بیامد و دید و پشماخت کہ این ابدال ست از وہ پرسید کہ درین جا بہ چه تقصیر اوقاتہ جواب
 داد کہ روزی بر جزیرہ سمندر گذر کردم باران نازل شد من در خیال کردم کہ اگر بجائی
 خشک باریدی بہتر بودی باین خیال کردن درین جا اوقاتہ دم و اکنون در پامن رسن کردہ
 بکش تا تقصیر من عفو شود او چون رسن در پد و پائی او کرد از غیب آواز آمد کہ تقصیر
 او عفو کردیم و ابدال از زمین برخاستہ بر ہوا پرید و نیز خواجہ من قدس سرہ میفرمودند
 کہ حضرت فضیل بن عیاض در اوائل رہنری کریمے یکت زور کاروان گئی قاری بود و
 این آیت میخواندند **الَّذِينَ آمَنُوا انْخَنَعُوا لِقَوْلِ رَبِّهِمْ لَذِكْرِ
 اللَّهِ** و آن خواندن درو تاثیر کرد از رہنری تو بہ کرد و در خدمت شیخ عبد الواحد رحمت کرد
 یکی کا لان و مکلمان شد بہ فضل حق تعالی و نیز خواجہ من میفرمودند کہ حق تعالی گنہگاری از
 از بندگان خود بپند عفو کند و اگر بندہ گناہ در کسی بپند ہما نوقت او را خراب در عذاب کند
 و حق سبحانہ و تعالی بہ فضل خود ستاری کند و بہ بخشند حضرت قبلہ من قدس سرہ العزیز میفرمودند
 کہ ہجرت از کفار در زمان سابقہ سنت میبودہ باشد و درین مان ہجرت کردن از کفار فرض است
 کہ از ملک کفار بیرون شود و آنجا کہ اسلام بود ہمان جا بنشیند زیرا کہ در ملک کفار نقصان
 دین و دنیا پیدا شد بسبب ترک نماز و روزہ و عبادت کہ مردمان سیاہ و سخت دل
 میشوند نقصان دین مے شود و نقصان دنیا آنکہ بسبب بی برکتی آن
 ہمہ چیز کم میشود و مناسب این حکایت فرمودند کہ در احسان پور بودیم
 و تخم خیارین طلب کردیم و نیا قسم ہند و نزد من نشستہ بود اورا گفتم
 کہ تخم خیارین طلب کردم ہمین جا پیدا مے شود ہند و جواب گفت
 کہ چون حکم کفار شدہ است ہمہ چیز کم است و نیز این
 حکایت فرمودند کہ نزدیک شہر لیبہ یک ہند و بر چاہ زراعت
 بہ وقت اسلام مے کاشتہ و حاصل بسیار داشتہ چون
 حکم کفار رسید آن ہند و ہر چند کہ زراعت مے کاشت آن حامل

نے برواشت و ہر وقت حیران سے ماند یک روز این اندیشہ تزد درویش
 برو کہ سبب نا پیدا شدن این زراعت موجب حکومت کفارست و ہر آن
 وقت کہ اسلام و بانگ و نماز روزہ سے بود از زراعت بسیار حاصل
 می شد همان وقت یک عالم را بر چاہ بنشانند و او را گفت کہ بانگ نماز
 بگو و نماز بخوان و ہر کس کہ ترا منع کند من اورا جواب کنم و محافظت شما
 باشم چون عالم بانگ نماز آغاز کرد ہر زراعت کہ آن میکرد حاصل آن بسیار بود
 چنانچہ بوقت اسلام برواشتی و حضرت خواجہ ^{قدس سرہ} میفرمودند کہ اسلام مثل لورست
 و کفر مثل ظلمت و غیر میفرمودند کہ در خصلت ناشاکری جہلیست و اگر بندہ شاکر و
 صابر باشد نعمت و اجر او زیادہ شود چنانچہ حق تعالی می فرماید **لَا اِنَّ شَاکِرًا**
لَا زَیْدًا تَکْمُ وَاِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰبِرِیْنَ حضرت قبلہ من سے فرمودند کہ کیمیاگری کردن
 فریب با خلق خدا کردن مست زیرا کہ اگر مس را نقرہ یا ذہب یعنی زر کنند یا سیاب و ارزیزا
 فضہ یا فضہ را ذہب کنند بعد از صد سال بر اصل خود می آیند ولیکن کنندہ این فعل را
 خدای تعالی مسلوب الایمان میکند و در عذاب اندازد و در سفر میکنند لغو و ہالند من ہذہ الحرۃ
 و میفرمودند کہ ہر کس بجائی خود در کسب خوش باشد و در مذہب خود خوش باشد
 و این آیت خواندند **کُلُّ حَزْبٍ لَّیْسَ بِکَافٍ لِّکَیْفِیَّتِهِمْ** روزی از حضرت قبلہ من
 قدس سرہ شخصی سوال کرد کہ سماع حلال است یا حرام در جوابش این بیت فرمودند
 مرده نفس زندہ دلا نزار و است ہر کہ جز این است مر اورا خطاست و مناسب این حکایت فرمودند
 کہ یکروز از خسر خود شنیدم کہ پیش ما بیان کرد کہ چون لشکر نادر شاہ قلعه را فتح میکرد
 یکشب نادر شاہ گفت کہ علی الصبح برین قلعه حملہ خواہیم کرد چون صبح صادق و مید لشکر
 کرد و پیش لشکر سماع و سرود عرانی آغاز کرد بہ طرف قلعه پیشدند و ہمہ لشکر بیان شنیدن
 آواز مست شدند و از طرف اندون قلعه کہ تیر و تفنگ و دیگر چیز کور شکر اوقتا و سے
 بعضی سپاہیان را دست بیفتادی و بعضی را پائی و ہمہ لشکر از بریدہ شدن اعضا
 خیز داشتندی از سبب ذوق شنیدن سماع چون قلعه فتح نشد منادی کردند کہ ہمہ
 بس سرود بکنند چون قوالان از سرود کردن خاموش شدند آن لشکر بیان کہ زخمی
 بود بیفتادند و نیز فرمودند کہ خسر ما نیز بیان نمود کہ یک قلعه بود سخت و فتح نشد سے

نادر شاه حکم کرد که بر قلعه حمله کنند بعضی سپاهیان تیر و تفنگ نداشتند پس
 لشکر روانه شدند و چون نزدیک قلعه رسیدند به دروازه میخاک و سیخه های واز
 بودند و آن سپاهیان که سلاح نداشتند پشت های خود پرهنه کرده بر سیخه های زند
 بعد از آن فیضان دروازه را شکسته کردند و قلعه را فتح کردند من از کسی پرسیدم
 که این سپاهیان که جان خود را فدا کرده بودند چه موجب دارند جواب داد که ایشان
 را جاگیر بخش کرده است اکنون که ایشان مرده اند اولاد ایشان که باقی ماندند
 آن جاگیر ایشان خوردند تا دم حیات بعد از آن فرمودند که این هم خسری من
 گفت که روزی در ویشی بر اسپ سوار شده در لشکر نادر شاه مناوی میگرد
 میگفت که لے سگان بگریزد یک سپاهی از او پرسید که ای درویش چه میگویی درویش
 جواب داد که امشب در خواب دیده ایم که دستار از سر نادر شاه کشیده اند موجب او
 آنست که یک کار دار او بر یک پیر مرد مصا در بناوه است و آن پیر مرد دختر
 خورا در بازار فروختن برده است و یک خریدار آمد و دست خود را سپینه دختر
 بناوه میگفت که مرا پسند آمده است پدر دختر چون این سخن بشنید چشم پر آب
 کرد و گفت ای خداوند ترا هم پسند آمده بعد از سه روز یکی از اقربا درین سینه
 نادر شاه را بگشت و بعد از کشته شدن نادر شاه در لشکر شور او قتل و دیکه بگیرا
 کشتن گرفتند پس انگاه این دو بیت بر زبان مبارک اندر با عی به یک گوش
 چرخ نیلوفر می نه نادر بجای مانده نادر می به شهبانگه سه قتل و تاراج داشت
 سحر که نه تن نه سر تاج داشت به و حضرت قبله من میفرمودند نعمت که میت
 یاد کردن خفتای ست دیگر کار همه عیث ست و این بیت بر زبان مبارک اندر قطع
 چه خوش ملکی ست در ویشی و در ویشان حقانی که ایشانرا نظر ناید و و صد ملک سلیمانی
 پس از سی سال این معنی محقق شد به خاقانی که یکدم با خدا بودن به از ملک سلیمانی
 و نیز حضرت خواجه من قدس سره می فرمودند که مورچه یا مور در یک سال
 یکدانه گندم بخورد و همه روز و شب از سبب حرص سرگردان باشد و آرام نگیرد
 سالک ما باید که قانع و شاکر باشد و همچون مور حرص نباشد چنانچه شیخ عطار قدس سره
 العزیز می فرماید میت تا بکے چون مور باشی دانه کش که گرتو مری فاقه را

مردانہ کش و حضرت قبلہ من فرمود کہ ہمہ کس حرام و حلال و گناہ و صواب میدانند
 لیکن ہر کراہی تعالیٰ ہدایت کند از حرام و از کار گناہ دور باشد و عیاذاً باللہ اگر کسی
 را ہدایت نباشد از حرام و کار گناہ دور نشود بلکہ مصتہر بغیر مشروع باشد و بغیر ہدایت
 حق تعالیٰ مرد کامل نشود و نیز فرمودند کہ ہر چیز با قیمت و قدر علیحدہ حق تعالیٰ
 کردہ است چنانچہ یک شمشیر بہ قیمت پنجرہ پودہ فروختہ می شود و یک شمشیر بہ قیمت ہزار
 سو پودہ فروختہ میشود بعد از ان فرمودند کہ لعل ہم سنگ است و قیمت او بسیارست و دیگر
 سنگ بقدر پیشینے ارزد و بچنین در زمرہ آدمیان تفاوت ست و بر زبان مبارک
 رانند کہ چنانچہ میان محمد یار پسر ظریف خوب بسیار خوب آدمی ست کہ خویشان
 و غویان از وہ پرہ مند اند و بعد از ان حکایت فرمودند کہ روزی در حضور قبلہ
 عالم صاحب نشستہ بودم کہ یک شخص در آمدہ در حضور قبلہ عالم خبر کرد کہ مودی شہداء مل مردہ
 است و قبلہ عالم قدس القدر سترہ بر زبان مبارک رانند کہ کدام کس مثل آئمہ مل خواهد شد
 و نیز فرمودند کہ بعد از مردن آئمہ مل حضرت قبلہ عالم قدس سترہ را خبر کردند کہ میرن شاہ
 از آئمہ مل بیست و ہفت روپیہ قرض گرفتہ بود حضرت قبلہ عالم قدس سترہ قرض میر شاہ
 از خود بعد از مردن او ادا کردہ اند و نیز آئمہ مل مودی حضرت قبلہ من بوقت ذکر کردن این قصہ
 مذکور نزد حضرت قبلہ من قدس سترہ العزیز حاضر بود و عرض کرد غریب پرور شمائیز این معاملہ
 کردید بعد از مردن علی محمد چچہ کہ از مریدان پاک اعتقاد شما بود بیست روپیہ
 حوالہ من کردید و گفتید کہ برو این مبلغ بقرضہ از ان میان علی محمد مرحوم دہ بعدہ صباح
 مذکورہ را بقرضہ از ان میان علی محمد دادم بعد از ان قبلہ من بر زبان مبارک رانند کہ کسی
 مثل آئمہ مل خواہد شد درین اثنا میان صدیق پلان کہ از مریدان حضرت من بود
 عرض کرد کہ اے حضرت غریب نواز ملخ بسیار آمدہ است زراعت می خورد و جواب گفتند
 کہ ملخ جنود ست بن جنود اللہ بر حکم او می رود و مناسب این حکایت فرمودند کہ یک سال
 در کوہ ڈرک کہ وطن مایانست و در انجا مردم زراعت کاشتند و شہا پیدا شدند وہمہ
 زراعت را خوردند و یکسال و تراج بسیار شدند و تخم گندم کہ میکاشتند چیدہ خوردند و تمامہ
 و بعد از ان فرمودند کہ رحمت حق تعالیٰ از نہایت ست و نیز رحمتہاے او نے نہایت از رحمت
 او ناامیدی نباشد نمود و این آئت را بخوانند و لا تَبْتَئِسُوا مِنَ رُوحِ اللَّهِ إِنَّهُ

إِنَّهُ كَاتِبٌ مِّنْ رُّوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ وبعد ازان فرمودند که فرود
 مردود دعوی خدای کرده میگفت که من سجد ایستاد جنگ میکنم و تیرے کہ بطرف
 آسمان بزده بجکم خدا بخون آلوده شده باز آمدی و گفתי که من خدا را کشته ام تو بپند
 من ذلک و حق سبحانہ پشتم را حکم کرد تا فرود و اولیبت و لشکر او را در دو ساعت و بعضی
 گویند در یک ساعت خراب و مسمار کرد و بعد ازان این بیت فرمودند بیت سومی او خصمی
 کہ تیر انداختہ پیشہ کارش کفایت ساختہ و ایضا چو برداری از رگ زرد و در راه خورد
 پیشہ مغرور و در راه و بعد ازان فرمودند کہ نجاشی شکر را فرستاد و حکم کرد کہ کعبۃ القدر
 زاد ما اللہ شرفاً تعظیماً خراب کنند نعوذ باللہ من ذلک حق تعالی بہ قدرت کاملہ خود ابا بیل
 فرستاد و حکم کرد تا تمام شکر او را خراب کردند یکی از شکر باقی مانده بود کہ پیش
 بادشاہ برفت و حقیقت قصہ تمام بیان نمود بادشاہ گفت چہ طور مرغ بودند آن مرد مذکور
 بسوی آسمان نظر کرد و گفت این چنین مرغان بودند کہ جنگ کردند ہمہ لشکر را ہلاک
 نمودند ہمان ساعت یک ابا بیل کہ در منقار خود یک سنگ مقدار نخود یا زیادہ داشت
 بر آن مرد بینداخت او پیش بادشاہ ابرو پس این بیت خواندند بیت چو در لشکر دشمن
 آری رحیل بہ مرغان کشی فیل و اصحاب فیل و بعد ازان حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ
 بخت نصر دعوی خدائی میکرد و قصہ او این چنین بود کہ یکے مجنونہ بود و کسی باو بد فعلی کرد
 و بعد از نہ ماہ ازان مجنونہ طفل تولد شد و مجنونہ برود و بعدہ بخت نصر با سگ شیر خوردن
 گرفت چون جوان شد گو سالہ مردم پیچر انید بعدہ حق تعالی پیغمبر را کہ در آنوقت بود
 خبر کرد کہ من بخت نصر را بادشاہی تمام مے دہم و او دعوی خدای با من بکند و مردمان بی گناہ
 بکشند و شما از و خط نوب انید بدست خود بہنید بعدہ آن پیغمبر پیش نصر بخت برفت
 و گفت چون ترا حق تعالی بادشاہی ہمہ ملک و ہد مرا از کشتن امان دہی و چون از
 چون از پیغمبر خدا این خبر بشنید بخت نصر بخندید و تبسم کردہ گفت کہ او را دیگرے موجود
 نشود تا بادشاہی مرا دید انگاہ دستا دیز نوشتہ بر پیغمبر خدا و او بعد از چند روز بخت نصر
 بادشاہ تمامی ملک شد و دعوی خدائی کرد و خلق تمام را بغیر گناہ کشتن گرفت چون پیغمبر
 مذکور رسیدن دستا دیز خود بخت نصر را و او گفت من شمارا امان دادم بعد ازان حج بران پیغمبر نازل
 شد و خبر کرد کہ حق تعالی میفرماید کہ نصر بے لبر را بگو کہ ترا فلان شب ہلاک خواہیم کرد چون

خبر پیغمبر علی نبینا و علیہ السلام باو کرد نصرانی بصریک قلعه مستحکم آراسته کرد چون آن
 شب معین در رسید بخت نصر تمام لشکر بر دروازه نشانزد و گفت که هر که بعد از نیم
 شب این جا بیاید او را بکشید و خود در اندرون قلعه داخل شد چون نیم شب گذشت
 در دل او خیال او افتاد که من لشکر را به پیغمبر حفته اند یا بیدار چون نزد یک قلعه مذکور
 آمد صوت او بیدل گشت سپاهیان او را بگریختند هر چند که گفت مرا بکشید که من بخت نصر
 چند آنکه حیلہ کرد نگذاشتند و او را بکشند بعد فرمودند شداو بن غاد دعوی خدای کرد
 بقدر سه صد سال بهشت را آراسته کنانید و چون او را خیال آمد که بهشت را به
 نیم بجه اہل بیت و تمام لشکر برای دیدن بهشت رفتند چون شداو یک قدم اندرون
 دروازه بهشت خود نهاد و یک قدم بیرون بود همان وقت حکم باری تعالی در رسید
 جان او از قالب بیرون رفت و بعد و همه لشکر و اہل او ہمراہی بوی کردند بعد ازان
 فرمودند کہ چه مردن او این بود کہ شد او را گفتند کہ یک پسرای ست و نزو او انگشتری
 و نمیدیدند او را بیداد انگشتری ازان پسر غضب کرد پسر گریستن گرفت داز مردمان
 می پرسید کہ آن خدا کجا است کہ دعائی من قبول کند گفتند آن خدا ہر جا موجود است
 پسر در سجہ کرد و زاری کرد و گفت خداوند این انگشتری مرا بسیار عزیز بود
 کہ شداو از من غضبیدہ برودہ این را سزاے بدہ حق تعالی دعائے پسر قبول نمود و
 شداو را بمعہ جمیع اہلخانہ و لشکر خراب و مسمار کرد و تیر حضرت قبلہ من قدس سرہ
 میفرمودند کہ چون فرعون بے عون بادشاہ مصر گشت و دعوی خدای کرد و سبحان او را
 گفتند کہ یک پسرا از اولاد کلہ اسرائیل پیدا شود و در فلان سال و ترا بکشد و
 خراب خواهد کرد چون فرعون این خبر بشنید تیر عقلی کرد و در ہمان سال از اولاد
 بنی اسرائیل بکشت بہ گمان اینکه شاید ہمین پسر باشد چون حق تعالی خواست
 کہ بہتر موسی صلوٰۃ اللہ علی نبینا و علیہ السلام را پیدا کند در نیم شب خاطر مادر موسی
 افتاد کہ نزد شوہر خود روم و بہ طرف آمد کہ نام او عمران بود و از چو کیسہ در
 پلنگ فرعون بود نزد بالین فرعون کہ او حفته بود استادہ بود و آن مادر
 بہتر موسی بیامد و با شوہر خود نزد یکے نمود و صحبت کرد باز ہمان وقت بود کہ در خانہ
 خود آمد کہ بیچاکس را خبر شد چون بہتر موسی متولد گشت و در خانہ فرعون پرورش

یافت یروز ہتر موسیٰ یک قبطنی را بکشت و بہ طرت مدین بگریخت و در خانہ شعیب
 علی نبینا علیہ السلام نہ سال شبانی کرد و شعیب علی نبینا علیہ السلام یک دختر خود بہ
 ہتر موسیٰ علی نبینا علیہ السلام با عقد نکاح کردہ و ادچون موسیٰ علی نبینا علیہ السلام
 از خانہ حضرت شعیب ۴ رخصت گرفت با اہل خود باو ادسی مین رسید اہل خود را در انجا
 بگذاشت و بر ک طلب آتش رفت دید کہ بر درخت آتش است چون نزدیک درخت رسید
 از درخت آواز آمد راتی انا اللہ رب العالمین حق تعالی اورا در انجا نبوت عطا فرمود
 اورا کہ مارون بود ہر دو ابر فرعون فرستاد و دعوت ایمان کردند فرعون قبول
 نہ کرد حق تعالی فرعون و لشکر اورا در دریائی نیل غرق گردانید و بعدہ فرمودند
 التَّقْدِيرُ بِضَحَاكُ عَلَي التَّدْبِيرِ روزی حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند
 یک شخص از افغان نزد من آمد و اظہار ساخت کہ من دو از وہ ہزار روپیہ گم شدہ است و عار
 نمائید کہ باز یابم اورا گفتیم کہ اگر پانصد روپیہ نذر حضرت قبلہ عالم ہدی انشاء اللہ تعالی
 یافتہ خواہد شد افغان مذکور تذرعین کرد و گفت چون خواہم یافت ادا خواہم ساخت
 ناگاہ مال او یافتہ شد تذرعین قبلہ عالم ادا نہ کرد و بسوی وطن روانہ شد اورا وزوان
 بکشتند و ہمان قدر بردند و نیز میفرمودند کہ باہیں قوم ست در ملتان مال کثیر
 ایشان گم شد تذرعین کردند اگر مال ادا حاصل شود پانصد روپیہ نذر قبلہ عالم
 ہاوری قدس سرہ ادا خواہیم کرد چون مال خود یافتند نذر او انکروند باز مال
 ایشان تمام خراب شد مناسب این حکایت فرمودند کہ یکے محمد معروف نام ہروی کامل
 از میدان حضرت بہاؤ الدین زکریا رضی اللہ تعالی عنہ در وطن ما کہ کوہ درک ست
 اورا عادت بود کہ ہمہ روز وقت شام گوسفندان و شیدہ یک سبواز شیر پر کردہ و
 خدمت مخدوم صاحب برکو در ملتان باز ہما وقت در خانہ خود آمدے و حضرت قبلہ من
 قدس سرہ العزیز فرمودند کہ میان حسن علی ثب والہ جد میان حسن علی و مرید احمد عمر
 می فرماید ہندی گذرے پیر فقیر حسن بہل خواست نہ کہین و لاسے و نیز این بیت
 فرمودند بیت کار ما بر خویش خود ساختن کارے خداست بہ سنن باشی و خدا
 کردی تو ای نادان چراست بہ بعدہ فرمودند کہ این بیت تصنیف کردہ قاضی صاحب
 میلسین والہ است و حضرت من قدس سرہ میفرمودند کہ در ملتان متعلمی بود و در خدمت

یک عالم علم تحصیل کرده بود بعد در خدمت یکی بزرگ ارادت آورد بعد از ارادت
 او را در خانه خود آرام نیامد یک روز از آن متعلم اوستا ذر پدید که ترا چرا در خانه خود آرام
 نیاید گفت مرا شیخ تلقین اسم الله فرموده از آن سبب در خانه آرام نیاید اوستا ذر
 گفت من ترا هزار جا اسم الله تعلیم کرده ام شاگرد جواب داد تلقین کردن هم الله
 ایشان تاثیر دیگر دارد اوستا ذر گفت من همراه تو در خدمت ایشان می روم
 اوستا ذر همراه شاگرد آن در خدمت آن بزرگ رفت چون ایشان را دید در روز و شب با هم
 همه اسباب ترک کرده باموئے مشغول گشت درین اثنا حکایت فرمودند که در سیر الا اولیاء
 قاری نوشته دیدم که در ویشی بود صاحب ولایت و مریدان بسیار داشت چون
 وقت نزع او قریب رسید مریدان پیش او عرض کردند که غریب لوازم مردن حق است
 کُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ و اردست کسی مقرر فرمایند که بعد از وصال شما بر مصلی
 شما بنشینند سه بار عرض کردند سیوم بار شیخ جواب فرمود که بر مصلی من دشا بگیر خد
 نشست مریدان متحیر ماندند چون شیخ جان بحق تسلیم کرد سیدم روز مریدان قل خوانی
 کردند و مریدان در فکر نشسته بودند که کرا بر مصلی شیخ بنشینیم در شهر شور و عو غا او قناد
 از مسجد بیرون آمدند که دشا بگیر می آید و پس او کافران شمشیر کشیده می آیند
 چون در مسجد آمد کلمه شریف خواند لا اله الا الله مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ بِرَبِّهِ نَشِئْتُ
 چنانچه طریقی شیخ بود و از قرآن شریف و حدیث مبارک و اجماع امت و عطا شروع کرد
 در اثنا و عطا بر سه شخص نظر کرد و به مجرد نظر کردن هر سه را مرتبه قطعی نصیب گشت
 و هر سه زیارت گاه هر کس شدند چون زیارت ایشان میروند مراد خود یابند و حضرت
 قبله من قدس سره میفرمودند که هر شیعه را در موسم قدر بسیار باشد چنانچه آب را در
 تابستان قدر بسیار باشد و اگر کیوقت و یاد و وقت طعام موجود نباشد آدمی صبر کند
 و اگر آب موجود نشود همان وقت جان لب رسد از تشنگی صبر نتوان کرد با وجود
 آنکه آب احتیاج بسیارست حق تعالی او را ارزان کرده است اگر به قیمت بود و غراب از
 تشنگی بمردمی و چنانچه آتش در زمستان قدر بسیار باشد که ساکین بغیر آتش در زمستان
 نتواند گزارد و این حدیث بخوانند النَّارُ فِي الشَّتَاءِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُوْلِهِ
 و نیز فرمودند که یکسال بلخ آمده بود و ما سرفراز خان را گفتیم که بلخ را از من بچام پیمان

کہ ازین ملک بدر شود اگر نہ ترا عتاب خواہیم کرد سر فراز خان ملخ
 را پیغام داد کہ حضرت پیرمین فرمودہ کہ از سجا بدر شود و گرنہ ترا قید خواہم کرد چنان
 ملخ این پیغام شنید بجز دشمنیدن از ملک سنگھ پیرون بطرت دیگر روانہ شد
 و باز در یکسال دیگر در ملک سنگھ آہد و زراعت خلق تلف کردن گرفت خلق الحاح بسیار
 در خدمت حضرت قبلہ من قدس سرہ کردند فرمودند کہ آثار پختہ از سر من مقرر
 کنند برای نذر حضرت قبلہ عالم ہماور می قدس سرہ حق تعالی امان خواہد داد چون
 معین کردند ملخ زراعت خلق را بیچ زیاد نرساند و آہا کہ نذر معین نکردند زراعت
 ایشان را ملخ تلف کرد و بجزر و حضرت قبلہ من قدس سرہ را دستور یہود کہ اگر کسی را
 مشکلی می آمد اورا فرمودند کہ گاؤ نذر معین حضرت قبلہ عالم قدس سرہ بکنید
 و اگر گاؤ موجود نباشد بیچ یا شش پد پیہ برای گاؤ بدہید تا از جای دیگر گاؤ خریدہ
 بروہنہ مطہرہ فرج کند و ہر مشکلی کہ بود حل شود چنانچہ یکروز در خدمت حضرت قبلہ من
 قدس سرہ اللہ بسرہ الاقدس و خترک مولوی علی محمد سوکڑی آمدہ گریہ و زاری بسیار کردہ
 عرض نمود کہ پدر مرا وقت آخرت و رفق باقی ست دعا فرمائید کہ حق تعالی اورا
 صحت و حیات بخشد و عاگردند فرمودند کہ یک گاؤ نذر قبلہ عالم خواہی داد کہ حق تعالی
 مولوی محمد علی سوکڑی را شفا خواہد داد چون مولوی مذکور امر آہی شفا یافت
 از انجا کہ ذات شریف را با طایفہ علما دوستی تمام بودند معین از خود داد
 کردند و مولوی مذکور اقرار کرد کہ حیات من آنروز از پاسے تاناف رختہ بود
 بعد از ان حضرت قبلہ من عالمیان را فرمود کہ چون بیان حاجی خان کاتب
 مرین شد برای معالجہ او حکیم و میان واصل آمدہ در معالجہ او شاغل شدند
 بعد از چند روز پیش ما آمدند و انظار نمودند کہ حاجی خان را وقت نزع رسیدہ کسی برای مجاہد
 اول فرستد کہ اکنون طبعش دوا پذیر نیست بعدہ حق تعالی حاجی خان شفا بخشید کہ ہنوز زندہ است
 و آن حکیمان ہر دو ہر دو چنانچہ شیخ سعد رحمۃ اللہ تعالی میفرماید بیت طبیبان در شب شنیدیم
 ہر دو پہل سال زدنست گرد و ہر روزے شخص بہ حضرت قبلہ من عرض کرد
 کہ غریب تو از چنان مے گوید کہ اولیاء اللہ حق تعالی را بچشم خود مے بیند شما
 ہم مے بینید فرمودند الحال من می بینم روزے شخصے بخدمت حضرت قبلہ من عرض

کرد و غریب نواز سلامت چون بنی صاحب فرموده است کہ مَنْ دَانَ فَقَدْ رَا الْحَقَّ
 حال چہ طور باشد باین چارہ زیارت پیغمبر علیہ الصلوٰۃ والسلام کہ ہم فرمودند شما مارا
 ببینید **لحتمی سخن** در مخالفت جنس اجنس اوقات فرمودند کہ در سخن اسرار حکمت
 آید است کہ شبانی بود کہ در رمہ گو سفیدان او دو گرگ آیدند و گو سفیدان ہلاک
 کردند یک روز شبان پیش پدر رفت و گفت دو گرگ مے آیند و گو سفیدان را ہلاک
 یکے بہ صورت گرگ است و دوم گرگ صورت گو سفید دارد اگر دست با ہم کدام را
 بکشم پدر گفت آنرا بکش کہ صورت گو سفید دارد بدین وجہ کہ او سخت دشمن است کہ
 صورت گو سفید دارد و صاحبزادہ غلام فرید نیز حضرت قبلہ عالم قدس ہ حاضر بودند این بیت
 بخوانند **بیت** اے بسا ابلیس آدم رو کہ هست پس بہر دستی نباید داد دست ہ
 و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ آدمی کم موجود شوند کہ اکثر صورت آدمی دارند
 و خصال آدمی دارند آدمیت عبارت از خوب خصال حمیدہ افعال است **بیت** مرتد
 نشوی قلندری کار تو نیست ہ کافر نشوی عشق خریدار تو نیست ہ و خوب خصال **حمیدہ**
 افعال بغیر متابعت سول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم حاصل نشود و متابعت عبارت
 از دو چیز است آنچه خدا و رسول امر کرده اند نباید کرد و آنچه منع فرمودہ اند نباید کرد
لحتمی سخن در تاثیر صحبت اوقات حضرت قبلہ من فرمودند کہ در خلافت امیر المؤمنین
 عمر بن الخطاب رضی اللہ تعالیٰ عنہ یکے بادشاہ را کہ کافر بود اسیر کردہ آوردند عمر
 رضی اللہ تعالیٰ عنہ اورا فرمود کہ اسلام اختیار کن گفت اسلام اختیار نخواہم کرد ہر
 چند امیر المؤمنین عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہ سعی نمودند او ہرگز اسلام قبول نکرد بعدہ امیر
 المؤمنین عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمود کہ این را بصحبت فلان صحابی ببریہ چون آن
 بادشاہ در صحبت آن صحابی چند روز بماند باز در خدمت حضرت امیر المؤمنین رضی اللہ تعالیٰ
 عنہ آمد و اسلام قبول کرد و برکت صحبت آن صحابی اورا نعمت ایمان حاصل شد
 بعدہ بفرمودند کہ دو بزرگان نیت سفر کردند چون از خانہ بیرون شدند یکے دیگر را
 گفت کہ تو پیش برو از پس مرو گفت چرا پیش روم گفت از برائے آنکہ تو شیخ جنید
 قدس سرہ ترا دیدہ و حضرت قبلہ من قدس سرہ بفرمودند کہ ہر چند سالک را صحبت
 دنیا باشد بخدا نرسد و بعدہ فرمودند کہ حق تعالیٰ موجودات را آفرید و گفت

شما خدای تو ام همه موجودات گفت تو خدای هستی مگر که دنیا گفت آنا انکا
 انت انت به حق تعالی مقابل شد و حضرت قبله من میفرمودند که سه چیز بر زبان
 جایز نیست یکی نبوت و دوم شجاعت سوم قضا زیرا که ناقص العقل اند و ناقص الدین این
 حدیث بر زبان مبارک نازل شد هُنَّ فِصَاتُ الْعُقُلِ وَالِدِیْنِ و بعد از آن حضرت
 من قدس سره میفرمودند که ما در ملتان شریف داخل شدیم و یکجا دمه نزد من آمد و طهارت کرد
 که مرستیوری از اولاد بهاد الدین زکریا رضی اللہ تعالی عنہ در خدمت شما فرستاده
 برای تعبیر خواب مستور میگویی که به ندیب شیعه شده ام و در خواب بیستم که چراغ روشن
 میشود و بعد کشته شد تعبیر این خواب چیست فرمودند که من دوباره عذر کردم و تعبیر
 خواب نگفتم سیدم بار خاومه آمد باز تعبیر خواب از من پرسید من اورا گفتم که مستور را بگو
 که تو بر زبان خود اقرار میکنی که من شیعه شده ام تعبیر این خواب این است که چراغ ایمان
 و ایمان از تو مسلوب شده از سبب شیعه شدن لغو بابتدین تک حدیث **مَعْتَبَرَةٌ بِالْجَوَائِزِ**
وَنَزِمِ فِرْعَوْنَ که در دست مبارک قبله عالم قدس اللہ الا قدس
 عجب تاثیر بود هر که دست ایشان گرفته او را تاثیر شدی بعد از آن فرمودند که گویند بگرد
 والده حضرت قبله عالم هاوری قدس سره در گذر با سه چهار زمان میرفت پیش ایشان
 میان احمد صاحب قدس سره و دوی واله آمد سو ایشان نظر کرد زنان دیگر گفتند
 ای فقیر چه می بینی میان احمد گفت که بسوی این دختر می بینم که از شکم این لوز
 بر عرش معلی میرود بعد از آن فرمودند که قبله عالم قدس سره از صحبت دنیا داران
 بسیار نفرت بود مناسب این حکایت فرمودند که یکسال من در سفر در صحبت قبله
 عالم بودم و چون داخل بهاولپور شدند در نیم شب بهاولخان کلان نزد یک مسیحی
 آمد تنها نشست و میان مذکور را گفت که شنیده ایم که امشب حضرت قبله عالم مجلس
 کرد مرا خبر کنی که داخل مجلس شوم این بگفت و باز رفت میان محمد بخش بحضور قبله عالم
 آمد و خود مع الخیر بر چهار پائی قدم مبارک دراز کرده بودند میان محمد بخش عرض نمود
 که غریب تو از اکنون بهاولخان بطرف آمده گفته است که چون مجلس سماع شود
 ما ضرور بالضرور اطلاع خواهی کرد حضرت قبله عالم میان محمد بخش را گفتند تو کو درستی
 از من حکایت این حال بشنو که چون بلاشاه قدس سره در ملک حاجی انس آمدند

و او از مریدان حضرت بلا دشاہ بود عرضداشت کرد کہ امشب مجلس کنید و
 در ایشان کایہائی بگویند من ہم داخل مجلس شوم حضرت بلا دشاہ مجلس کرد حاجی
 مذکور ہم داخل مجلس شد در ایشان کہ صاحب ذوق و شوق بودند در رقص و حالت
 و وجد آمد چون روز شد حاجی ہانس نقالان را طلب نمود و گفت کہ نقل
 کنید چنانچہ در شب در ایشان را حالت شدہ است بعدہ بلا دشاہ را اطلاع و خبر کردند
 کہ بر حالت شما حاجی مذکور نقل گردانیدہ است بلا دشاہ بسیار رنجش نمودند
 چنانچہ تمام مروان کہ ملحق حاجی ہانس بود خراب و خوار شدند و حضرت قبلہ عالم فرمودند
 رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ کہ امشب کسی شخص را از فقرا مولود شریف نگویید کسی گفت بی گفت
 نکرند ہر چند کہ در اینجا بودند و در حدیث و لپور سماع نکردند و در خدمت حضرت صاحبزادہ
 غلام فرید از پدر خود صاحبزادہ نور احمد رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ نقل کردند کہ حضرت قبلہ عالم
 قدس سرہ میفرمودند کہ میان عبد الخالق و بلا دشاہ رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہما عقدہ اوقفا
 است کہ مسک و حدت وجود از ایشان بظہور میآید اگر در خدمت مولینا صاحب
 قدس رفتند این عقدہ ایشان حل میشدے و نیز صاحبزادہ نقل فرمود کہ میان
 الیاس خسر صاحبزادہ نور احمد جیو در خدمت محمد فاضل بار و الہ رذت ایشان در میان
 الیاس توجہ دوستہ کردند بعدہ میان محمد فاضل رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ فرمودند کہ توجہ در توجہ
 تاثیر نمیکند گویا تو دست و روان بلا دشاہ زوی و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند
 کہ فراغت و راحت و عیش در ملک درویش است و ہر کہ دنیا دار است تمام شب و روز
 در اندیشہ دنیا خوار است و عیش در ملک درویش بلکہ از کونین مستغنی است و آزاد است
 و این بیت خوانند **سپت گدایان از پادشاہی نفور ہر بامید او در گدائی صبور ہ**
 و میان محمد یارسدشی نیز ہما وقت این بیت خوانند **سپت مقام سلطنت درویش درودہ**
 ز صد سلطان فراغت بیش دارد و نیز مولوی ہما وقت این بیت خوانند **سپت**
فراوان خزینه فراوان غم است ہ کم اندوہ آنرا کہ دنیا کم است ہ و دیگرے این بیت
خوانند سپت نگہبانی ملک دولت بلاست ہ گدا بادشاہ ہست نامش گداست ہ لختی سخن
 در کمالیت انسان اوقفا و حضرت قبلہ من فرمودند کہ حق تعالیٰ انسان را خلیفہ
 خود گردانیدہ است و این عبادت را بر زبان مبارک فرمودند کہ انسان بہر کہ رو

آرد و عین او کرد و صورت او گیرد و هر شکل که خواهد ظهور کند مناسب این حکایت فرمودند
 که در ملک هندوستان قومی است مشهور که آنرا بهروپیه خوانند یک روز بهروپیه خود را
 بصورت وزیر پادشاه کرده در حرم خانه وزیر آمد و با حرم وزیر طعام بخورد و باز
 رفت بعده وزیر در خانه خود آمد و طعام طلب کرد و حرم وزیر گفت که شما طعام پیش
 ازین بامن بخورده و وزیر ازین سخن متعجب شد و از خانه بیرون آمد و تفحص نمود
 که بهروپیه بیاید که شکل من کرده با حرم خانه من طعام خورده است وزیر پیش
 پادشاه این عرض نمود که مرا اجازت ده که او را بکشم چون او را خبر شد از اینجا بگریخت
 و گم شد بعد از چند مدت بهروپیه مذکور بشکل آن وزیر شد و پیر آن وزیر میران صاحب
 سید بهیکه بود همان شکل نموده باز با درویشان در ملک وزیر آمد چون وزیر را
 خبر شد که پیر من آمده است برای استقبال ایشان رفت و نذر پیش نهاد قبول
 نکرد وزیر تمام الحاح کرده عرض نمود که چه تقصیر است در من که نذر من قبول نفرمایند
 جواب داد که تو فلان بهروپیه را از ملک بیرون کرده اگر تقصیر او عفو کنی من نذر
 تو قبول خواهم کرد وزیر گفت تقصیر او عفو کردم از برای شما چون وزیر عفو کرد بهروپیه
 گفت من همان بهروبی ام بعده وزیر گفت چون در صورت پیر من آمدی تقصیر
 تو عفو کرده ایم اگر چنانچه عفو نبود. بعده در مدح پیر میر سید بهیکه مبالغه کردن
 فرمودند که یک روز نزد حجره میر سید مذکور آواز زن بیگانه آمد میر سید بهیکه فرمودند
 که عمر من بی یک صد و چهل سال رسیده است تا حال از شر نفس و شیطان از خدا بیجا
 مان میجوایم و درویشانرا طلب کرده فرمودند که ای سالکان حق کوزمانی خود
 بشنید و مصلائی خود را بنیازید که زن بیگانه درین آمده و از صحبت زنان دور
 باشید که ایشان رهبرن راه حق اند هر که در صحبت زنان افتاد از وصول حق
 دور افتاد و اعوذ **ذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ** مِنْ شَيَاطِيْنِ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ
 و مراد از شیطین انس زنان اند که مردم را در گناه اندازد چنانچه بلعم باعور در
 قرآن شریف مذکور است بلعم باعور مکر و زریب زن بخورد و و خراب شد قوله تعالی
مِثْلَهُ مِثْلُ الْكَلْبِ نَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ ذٰلِكَ الْفِعْلِ بعد از آن فرمودند که
 مانند او مانند سب ترست **مِثْلَهُ مِثْلُ الْكَلْبِ نَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ ذٰلِكَ الْفِعْلِ** بعد از آن فرمودند که
 یک زنگه بود چهار شوهر کرده هر چهار شوهر کشت و رفت این دو کلمه از شر زنان و شر

نفس در امان خود نگايد که نفس و شيطان هر دو دشمن غالب سخت اند که مروج را در چاه
 ضلالت و فسق و فجور سزنگون کرده بپندارند و سست نفس شيطان بجزند از راه تراز
 بپندارند اندر چاه تراز نفس شيطان زد کرياره من رحمت بايد شفاعت خواه من
 و نیز میفرمودند که نفس از همه دشمنان سخت دشمن زيراکه بهر دشمن که تملطف کنی فرمانبردار
 شود بخلاف نفس که هر چند با او تملطف کنی زياده دشمن گردد چنانچه سعد گويد **سست**
 مراد هر که براری مطيع امر شود و خلاف نفس که فرمان دهد چو یافت مراد **تظم** عنان باز چنان
 نفس از حرام بی مروي ز رستم گذشتند سام تو خود به کودک ادب کن به چوب مگر
 گران مغز دشمن مکوب و مولينا روم قدس سره فرموده است **ثنوی**

سست دشمن دشمنان ز نفس
 سست که بیان در چاه
 ز نفس سست
 گنبدار نفس تراز
 و بیاید

کشتن این کار عقل و هوش نیست	ماند خصمی زو بترور اندرون	ای شها کشتیم با خصم ولا
نفس قصد بیرون بیان کند	خصم بیرون قصد جان ما کند	شیر باطن سخره خرگوش نیست
تا توانی بر میاور کام نفس	فرموده است ثنوی	و شیخ عطار قدس سره
کم بدوده بهره مانع نفس را	زیر پای آور هوائی نفس را	تا بنفستی ای پسر در دام نفس
نفس با ترک هوا مسکین شود	راه کجا یا بد بر گاه خدای	مرد تا نهد به فرق نفس پای
تا نیندازد ترا اندر ضلال	در ریاضت نفس را ده گوشمال	گوشمال نفس نادان این بود
چون بصناعت خویش سستی کند	ز کشد باز نه پرورد رسوا	چون شتر مرغ و شمار این نفس را
نیست در مالش بجز جمع عطش	تا که سازی زام اندر طاعتش	یک اندر معصیت جستی کند
هر که اورا نفس تو سن نام شد	جنگ بانفسک جهاد اکبر است	کار نفس بد همه شور شرست
و آنکه از اول سعادت گشته	چونکه نفس خود هوا گشته	از خردمندان نیکو نام شد

اعمال عدل و ک نفسک التي بان جنبتك حدیب و یکر جمعنا
 من الجهاد الاضغری الی الجهاد الاکبر کبر دع نفسک و تعال حضرت
 قبله من میفرمودند که در کتب صوفیه کرام نوشته است که فلان صوفی چنان زهد کرده
 و فلان صوفی چندان زهد کرده همه را خفتگای توفیق داده بود که قدرت جمله اعمال حسنه
 بر توفیق ایزد منان است اگر توفیق نهد از بنده هیچ عمل نیک وجود نیاید **سست** اگر از حق
 توفیق خیر رسد هر که از بنده خیر بگیری رسد حق تعالی در قرآن مجید میفرماید
وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ یعنی بگو ای محمد که بر اعمال حسنه توفیق من از حق تعالی

سنت و نیز فرمودند کہ حق تعالیٰ جمیع انبیاء را ولایت و بنوئت بلا کسب و اودہ است و بعد
 ازان فرمودند پھر جیسے علی بنینا و علیہ السلام از شکم ماور خود بیرون آمد و گفت کہ
 من نوریت را یا و دارم و حق تعالیٰ مرا امر کرده است نماز بگذار و زکوٰۃ بده و فرمانبردار
 والدہ خود باش و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ من و میان غلام حیدر بر سر
 زیارت حضرت قبلہ عالم قدس سرہ از وطن خود روانہ شدیم در مقامے میان غلام حیدر
 مذکور را گفتیم کہ برو از شہر آرو گزرتے بیارتانان بچنتہ کنیم میان مذکور رفت و تہمت
 باز آمد و گفت اینجا آرو خوب نیست من امر در طعام نخورم خورد تا نفس من کشنہ شود
 بدین واسطہ آرو خرید نکردم و فرمودند من در بازار رفتم و آرو خرید کرده و نان دو بچنتہ
 کردہ پیش غلام حیدر آوردیم و گفتیم کہ این نان بگیر و بخور میان مذکور گفت امروز
 نخورم کہ امروز نفس را بکشم بعدہ یک نان بخورم و نان دیگر شخصی را کہ در راہ با ملاقی شد
 اورا دادیم و روانہ شدیم چون وقت نزدیک پیشین آمد غلام حیدر مرحوم باز پس ماند دیدم
 کہ آہستہ آہستہ قدم مے آید من گفتم کہ اے میان غلام حیدر قدم تیز کن اگر نہ تزا با این میزیم کہ
 در دست راستم بزخم و اسباب سفر نزد میان مذکور داشتیم و من بر چہا برائے وضو کردن قدم
 چون باز آمد دیدم کہ غلام حیدر مرحوم گرہ پشتارہ کشاودہ مصری تناول سیکر و من بطریق خوشتر
 طبعی گفتم کہ تو نفس خود را میکشے کہ مصری با بخورسی بعدہ وقت شام در شہر مے رسیدیم شب
 ہما سجا کردیم و چیزے نخوردیم چون وقت صبح شد شخصی نان فطیر آوردہ داد غلام حیدر مرحوم
 گفت کہ روز گذشتہ و شب ہم این دو وقت طعام نخوردیم در ماندہ شدیم و سر خود
 یافتیم اکنون کہ طعام نخوریم زندہ نمایم دور راہ رفتن ماندہ شویم لہذا اگر چہ طعام فطیرت نخورم
 روزے مولوی علی محمد جراح در حضرت قبلہ من عرض کرد کہ غریب تو از قضا رزیرہ سمعیان
 مراد اودہ اند و روئید من کردہ اند و من ازین امر قضا بسیار خوف میکنم حضرت قبلہ من
 قدس سرہ این معراج از بیت قصیدہ غوثیہ کہ تصنیف حضرت شیخ فہ القادر جیلانی قدس سرہ
 اس بزر زبان مبارک اند **مُریدی لایحَت اللہ دینی بہ بعد ازین فرمودند**
 کہ در راہ و سبے یکی قاضی بود صاحب بسیار علم و زاہد و متقی و خدا ترس و حق پرست بود
 پیش او بقلے آمد و گفت کہ اے سول اللہ تو قضا میکنی و گاوی و شتم اورا شیر خوردہ است
 انصاف من از شیرستان قاضی صاحب بشپدن این تیسیم کردند و گفتند کہ شیر و پیشہ است من

بہ چہ طور عدالت کم درین گفتگو بودند کہ شبیر ناگاہ پیش قاضی صاحب بیامد و سجدہ کرد و رفت
 بقال قاضی شد بعد از ان فرمودند کہ در زمان سابقہ قاضی صاحب نسبت میبودند و اگر
 قاضی شوت میخورد و لغو و بالذات منہا حال و چنان است کہ اگر کسی را شب نوبت آید در گوش او
 باید گفت اے تپ ازین شخص فرور شو و اگر نہ ترا درگور قاضی رشوت خوار خواہم داشت
 تپ بجز شنیدن این سخن دور شود و نیز فرمودند قاضی صاحب محمد عاقل کہ خلیفہ حضرت
 قبلہ عالم رحمۃ اللہ تعالیٰ بود مقدمہ قضاء موجب انفصال حق کردند روزی دو و مخدوم
 از اوج شریف بر انفصالی مقدمہ آمدند ایشان بموجب حق انفصال کردند کی مخدوم
 خاطر رنجہ شد اوج کوچین در بلوٹ مقام ساخت ہر روز علی الصبح قاضی صاحب بیامد
 میکرد و قضا کردن اگر چہ جائز است لیکن در خاطر مردم رنجہ و ترک اولی و احسن است
 کہ در حدیث مدہ قلوب المؤمنین عرش اللہ تعالیٰ ببيت خاطر کس را مرخیان
 اے پسر ورنہ خوردی زخم بر جان و جگرہ ایضا دل بدست آور کہ حج اکبر است ہا
 روز ہزاران کعبہ یکدل بہتر است و نیز میفرمودند کہ قاضی احمد علی و میان عبدالزاق
 شکستہ کنانیدہ در چاہ انداختیم و ہم فرمودند کہ جد بر گوارا و ستادیم میان حسن علی رحمۃ اللہ
 تعالیٰ عنہما قاضی بود اورا زیارت خضر علیہ السلام شد از قضا رتوبہ کرد و صاحب نسبت شد و نیز
 فرمودند کہ یکے ہند و با من آشنائی داشت ہر روز آمدے بوقت رفتن گفتے کہ آشنائی مردن
 بکار آید و چون مرگ او نزدیک سید مسلمان شد بمزد اورا در خواب دیدیم کہ کمر بستہ
 از جانب مغرب مے آید من اورا گفتم کہ اے دین محمد از کجای آئی گفت زیارت سول خدا
 کردہ باز آیدیم و نیز فرمودند کہ ما در خواب ہم کہ ہر دو قدم من بر قرآن مجید است
 چون از خواب بیدار شدیم سولوی محمد عابد سولگری رحمۃ اللہ تعالیٰ را طلب کردیم و تعبیر خواب
 از او پرسیدیم سولوی صاحب گفت شما ہر چیز را بہتر میدانید لیکن تعبیر خواب خاطر من
 این چنین است کہ خداے تعالیٰ شما را متابعت سول خدا علیہ اکل الصلوٰۃ و افضل التحیت ظاہر و
 باطن کمال نصیب کردہ است کہ یکہ تفاوت نیت اللہم ارزقنا متابعتہ النبی صلی اللہ علیہ وسلم و متابعتہ
 الشیخ رحمۃ اللہ تعالیٰ بفضلیک بارحم الراحمین و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ در زمان
 سابق ساکنان استعداد بسیار بود کہ ہمیشہ صائم الدہر میبودند و اکنون سالک با یکہ طعام
 خورد و روز و شب در مجاہدہ باشد تا باو در جہ مشاہدہ حاصل شود و روزہ ندارد و اچاکہ در روز

خشکی شود و بعد سوآپید شود و از نماز و روزه رمضان شریف و از جمیع احکام شریعت
 بازماند که عقل مسلوب شد و از سبب خشکی و باغ و مناسب این حکایت فرمودند که در روایتی بود خدا
 و روزه دائم شروع کرد بغیر اجازت مابعد از چند روز و او را سوآپید شد و او و یازده حکیمان
 گمانیدم به نشد بعد او را در بند کردیم هیچ سوآپید کرد و از نماز و روزه رمضان مبارک و از
 جمیع احکام شریعت بازماند و درین زمان استدادم است بموجب همت کارباید کرد بعد
 از آن فرمودند که حضرت گنجشکر رضی اللہ تعالیٰ عنہ در آخر عمر فرمودند که اگر قلت طعام سیار
 کرده خوب بهتر بود که از سبب قلت طعام مراضعت رسیده است که در عبادت قوت
 استادن نمانده است حضرت قبله من فرمودند که اگر شخصی سید نباشد و گوید که من
 سیدم مسلمانان را ادب کردن واجب است اوب تاجت است از لطف الهی و بنابر
 سبر و هر جا که خواهی مناسب این حکایت فرمودند یکی سید بود مشهور و دیگر سید می آمد
 و او را میگفت تو سید نیستی بزرگے دیگر که حضور بنی صاحب صلے اللہ علیہ وسلم ہمراہی
 آن سید دیگر کرد و گفت که تو سید نیستی بعد او را زیارت بنی صاحب صلے اللہ علیہ وسلم
 موقوف شد آن بزرگت چنان شد و پریشان و مضطرب ماند و بسیار گریه زاری میکرد و بعد او را
 زیارت رسول خدا صلے اللہ علیہ وسلم حاصل شد رسول کریم بزرگت فرمودند اگر چه او سید نبود ترا ادب کردن
 واجب بود که نام من بر سر خود نهداده بود و حضرت قبله من قدس سره میفرمودند که در حدیث است
 الحق مراد یعنی کلمه حق گفتن تلخ است کسی نباید گفتن مگر کسی را که معتقد باشد او را هم کنایت
 باید گفت نه صراحت و نه امر باید کرد و اگر امر کردن با میکند گناہگار شود و کنایت ابلغ است
 از صریح از فقیران بگردن شخصی در خدمت حضرت قبله من عالمیان قدس سره عرض نمود که از سبب قافه
 بسیار فقیران میروند و حضرت فرمودند اگر فقیران میروند مرا غم نباشد بعد فرمودند که پسران
 ما فرمودند در ویش را شب فاقه نعمت و بیاعتیمت باشد که لیلۃ الفاقۃ للفقیر کلیلۃ المعراج
 شکر باید کرد حتی سخن در وفاداری اهل اللہ و یوفائی دنیا داران و فتاد حضرت قبله من
 قدس سره فرمودند که دوستی اهل اللہ در هر دو جهان بکار آید و دوستی دنیا داران اختیار نیست
 بعد مناسب این حکایت فرمودند که در لیت بزرگے بود محمد نام از قوم آهنگران پسران چهار بودند
 بعد از وصال او به حسن خان حکمانی یکسرا و آشنائی بگرفت و معتبر او شد روزی حسن خان مذکور
 بزرگزاده را بگشت و او را در ناله که نزدیک لیت بود پیداخت و نیز فرمودند که بها و نخان کوچک

در گردن خود و اسن انداخته عرض کرد که عاقر با بند که حقتقائے محمد یعقوب را پسری دید بعد باو
 چنان معامله کرد که قبرا و ہم معلوم نیست و نیز میفرمودند که بنده از بنده عیب یا تقصیر بیند او را خراب
 کند حقتقائے نیز از تقصیرات و گناہان از بنده خود بیند از توبہ نمودن بگشتد چنانچه کفر اگر الکبائر است اگر کافر
 یکبار گوید لا اله الا الله محمد رسول الله همه گناہان او صغیرہ و کبیرہ حقتقائے بمرکت کلمہ شریف پیامرزد
 شیخ سعدی رحمۃ اللہ تعالیٰ گوید **سپت** بحمد اللہ آن کس مسلمان شد اگر چه کہ ابو و سلطان شد
 و نیز میفرمودند کہ دور بودن از صحبت دنیا داران سلامی سنت در قرب ایشان ملاکت حاجت
 و این مصراع نیز میفرمودند **قرب سلطان آتش سوزان بود** و ہم فرمودند **هدا جبین حاکم آویسند**
و ساه نگین تگداک و حضرت قبلہ من قدس سرہ العزیز میفرمودند **هدا سستی چنی نہ چربی حتی چنی خری**
 مول نہ موڑے - یعنی در راہ خدام روانہ باید تا در لب گوی در فرمان خدا و رسول خدا حکم باید بود و از
 نفس و شیطان دور باید بود کہ دشمن اند شرا کہ بخوبی می آید و حضرت قبلہ من قدس سرہ العزیز
 میفرمودند کہ بزرگے بود کامل او را خبر کرد کہ یکے از میدان شکار در فساد و فساد و ارتکاب مناسی نمود
 چون از بزرگے زیارت آمد شیخ اورا گفت ہر چه کنی در حجرہ مایان کن کہ در ویش رصفت ستاری
 پرودہ پوشی باشد و حاضران مجلس را گفت فاتحہ بخوانید کہ در ما تقصیر است کہ این یار ما در فساد
 افتادہ است و ہم فرمودند عالمی مدرس بود چون سبق شاگرد او مانعہ کردی اورا گفت کہ از ما چه تقصیر
 واقع است کہ سبق مانعہ کردی **سپت** آخر کم از انکہ گاہ گاہے آئی با کنی لگاہے و نیز
 میفرمودند کہ شخصی در حوالے سبتیو ریو دیر گاؤ خود ظلم کرد گاؤ بزبان فصیح گفت کہ حق تعالی ترا برا
 ظلم نیا فریدہ است بلکہ برائے عباد خود موجود کردہ است چون آن شخص این سخن گاؤ خود
 بشنید از مال و سباب ترک کردہ را ہدایت پیش گرفت و نیز فرمودند ہر کسے کہ گادان و
 اسپان و دیگر حیوانات دار و باید کہ در دادن آب و کاه کافی نکند کہ روز قیامت پرسیدہ شود
 از خدمت ایشان این حدیث را شاہد آورد **کلکم راع و کلکم مسؤول عن رعیتہ یعنی**
ہر یک شایان نگہبان است بر عیال و مواشی خود از خدمت آب کاه پریدہ شود و نیز فرمودند
 کہ یکے حاکم بود در اوج مبارک شخصی را قدرے مبلغ دادہ بخدست حضرت **بابا صا قدس سرہ**
 روانہ کرد آن شخص چون نزدیک **بابا صاحب** رسید تذر والہ را قسمت کرد نصف نزد خود
 نهاد و نصف دیگر پیش **بابا صاحب** برد **بابا صاحب** اورا دید تبسم کردہ فرمود کہ خوب قسمت بردی و آن
 شخص مندرشد و باقی مبلغ آوردہ پیش **بابا صاحب** نهاد و توبہ کردہ مریدانش و مجاہدہ پیش گرفت چون عقیدہ او

صاف دیدند حضرت بابا صاحب اور خلافت دادہ روانہ بسوسے سیتان کروند الحمد للہ علی ذلک
 و حضرت قبلہ من میفرمودند کہ خانقاہ حضرت اوزنگ آبادی قیس سرہ راوہ دیو بودند ہر دو در تہ سبکاز
 نشستہ بودند ہر حاجتمند کہ می آمد اور ہر حاجت کہ بود نوشتہ بدادے و نیز فرمودند کہ ہر مبارک
 حضرت اورنگ آبادی دو عدد بود بریکے ہر این سبج مبارک بود (ذکر مولیٰ زہمہ ولی) و بر دیگر
 دیگر ہر مبارک این سبج بود (ای نظام در رعایت دلہا بکوشش دین را بدنیام فروش) چنانچہ محبوب
 الہی قدس سرہ میفرماید کہ مراد واقعہ این بیت و ادید پیٹ میگویش کہ راحتی بجانی برسدہ
 یا دست شکستہ بنالی برسدہ دیگرے خوش گفتمہ پیٹ دل بدست آور کہ حج اکبرست
 و زہرا ان کعبہ یکدل بہترست ہ و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ مریدان حضرت قبلہ عالم
 قدس سرہ العزیز را عجیب ترک دنیا بود و از صحبت دنیا واران کام لغت داشتند ہی مناسب این حکایت فرمودند
 کہ یکی از مریدان حضرت قبلہ عالم قدس سرہ در حوالی احمد پور میبود عالم مدرس عیال دار و گذران او ہر روز سے
 حضرت قبلہ عالم قدس سرہ در خانہ او تشریف آوردند و اورا فرمودند کہ ترا از ہا و لسان روزینہ میں کنایم عالم
 جواب داد کہ انہ قبلہ عالم من از ہتھکار و زینہ ماسین کنایم زیرا کہ فقیرا بر دروازہ تو انگر رفتن دولت
 است چنانچہ در حدیث واردست اِذَا رَأَيْتَ الْأَمِيرَ بَابَ الْفَقِيرِ فَنِعِ الْأَمِيرُ
 وَإِذَا رَأَيْتَ الْفَقِيرَ بَابَ الْأَمِيرِ فَنَيْسَ الْفَقِيرِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا غِنَا الْقَلْبِ اِنَّهُ خَيْرُ حِرْمَانِ
 قبلہ عالم و عالمیان میفرمودند کہ دنیا داران گنہ اند سیر نشود و مناسب حکایت فرمودند کہ پسر سلطان غیری
 از خزایہ پریافت چہل روز آن خزانہ را بر گاوان اشتران آوردند کہ گفتش کنون بہ بسیار یافتہ پیو
 سلطان جواب داد کہ گفت کہ این خزانہ کمست این سخن ولایت بر حرص کند نہ بر قناعت چنانچہ
 شیخ سعد رحمہ اللہ تعالیٰ گفتمہ است پیٹ گدارا کند یکدم سیم سیرہ فریدون بہ ملک ہم نیم سیرہ
 پیٹ چشم تنگ دنیا و را چہ یافتاعت پر کند یا خاک : و حضرت قبلہ ام قدس سرہ میفرمودند
 کہ سیرا فرود شدہ کہ گفتمہ است اللہ بس و ماسوی اللہ ہوسن بعدہ این بیت خواندند پیٹ ہر یک
 زکف زمانہ دریا شقی : و ایشان زدہ کف کہ حسبنا اللہ کفی الحمد للہ رب العالمین لکشی سخن
 و خدمت سجد افتاد حضرت من قدس سرہ فرمود کہ شخص مضطرب پریشان تمام غریب بود و ہر روز
 و سجد سبوتا پر کردہ مناوی داد بعد از چند مدت ہتھکارہ زنی فرج کرد چنانچہ سنا ملک و مالک شد
 و نیز فرمودند کہ شخص در دو گریہ بود وزن او ہم پر بود وزن ہر روز دو سبدر مسی پر کردہ ہماہ
 برین نیت کہ ہتھکار اورا اولاد بعد از چند مدت آورد و پسر داد یک نام عیسے و دوم را موسی

بود و نیز فرمودند که زنی ہند و ہروز در مسجد علی الصبح جا رہ کر دے برین نیت کہ
 پروردگار دختر مرثقا دہد کہ دختر اورا پای شیل بود بعد از چند ایام خداے تعالیٰ دختر اورا
 شفا داد و صاحب اولاد شد و نیز حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ مارچملہ اعمال بر نیت
 نیک ست مناسب این حکایت فرمودند کہ ہندو بود از یکی مسلمان قرض خود طلب کرد
 مسلمان منکر شد و گفت بر تقویم من بدست خود خط بکش مسلمان بدست خود تقویم بکشید این معاملہ
 بود بوقت ظہر کہ جناب در مسجد سفید کہ در شہر تونسہ مقدسہ بود بخدمت میان صاحب اوستا دیدیم میان
 حسن علی قرآن میخواندیم و این معاملہ دیدیم چون وقت شام رسیدہ آن شخص کو ربک سپر
 داشت پس اورا گاؤں شاخ زد و شکم او دریدہ شد بعد و نیز قبلہ من میفرمودند کہ ایکت و
 نہ روپیہ مسلمان یافتی داشت ہترہ روپیہ بہ فریب دروغ بگرفت بعد از چند روز
 نگاوان آن ہندو و زردان بردند گویند ہر یک گاہ بقیمت بیست روپیہ خواہد بود بربا
 رفت و ہندو اقرار کرد کہ شامت آن نہ روپیہ است کہ بدعا بازی گرفتہ ام و ہم قبلہ من
 قدس سرہ میفرمودند کہ ہندیان ہمہ ہستی بودند اگر ایشان از فریب کفر نبود و افغانان ہمہ ہستی بودند
 اگر ایشان را ضد نبود و روز بعضی مردمان کشتگو کردندہ شخصے در حضور آمد گفت مردمان کشتگو
 نالایق میکنند خود فرمودند کہ بیفایدہ سر میخورند کہ بغیر ذکر خدا و رسول ہمہ سرور دیت چنانچہ
 قرآن شریف قل اللہ ثم ذکر ہم فی حوضہم یلعبون چنانچہ قصہ حضرت ابوسعید
 کہ چون آیت مذکور میخواند اورا جذب پیدا میشد و اوستا اورا گفت کہ ازان کلمہ بیرون آید
 باین کلمات کہ مشغولی کند و مراد ازان کلمہ اللہ است مراد ازان کلمات علم تفسیر حدیث و دیگر علوم مظاہرہ
 است و نیز فرمودند ہندی موڑ نہ سگہیان موڑ لکھیا لوح قلم دایہ نیز اینست فرمودند ہند
 دارم نظاما کروی چو جرمی بہ بنی کریمی و آمرزگاری۔ و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ دنیا
 داران در ماہ رمضان شریف وزہ نذرند گویند کہ مارا خشکی میشود و نیز میفرمودند کہ این سخن از گمراہی
 نفس و شیطان است و اگر نہ دنیا داران ہمہ چیز موجود میشود اگر تابستان زمستان کنند و ز زمستان تابستان
 کنند این چنین رت دارند بعدہ میان عثمان فقیر و خدمت عرض کرد کہ غریب نواز زندہ ہر الوقت
 کہ از حد راولپنڈی توشہ شریفہ رسیدیم سچا پس ندیدیم کہ روزہ ماہ مبارک رمضان روڑو تراویح
 گزاردہ باشد بجز اینجا کہ از بکرت شہار و ایشان روزہ میدارند و تراویح میگذارند حضرت
 قبلہ من قدس سرہ در جواب لفرمودند کہ چون مسلمانان اعمال حسنہ را ترک کردہ اند حصصا بر ایشان

کافر از تسلط کرده است و نیز عثمان مذکور عرض داشت کرد که غریب تو از من چون بنده در کشتی سواره
 شده و در کشتی صدیا زیاد مردمان بودند هیچکس روزه دارنده ندیدم مگر یک طالب العلم
 روزه دار بود و نیز در احمد پور بسیار مردمان روزه میبدارند و محاسب امر معروف و نهی منکر میکنند
 که در آنجا بکرت اسلام است و حضرت قبله من قدس میفرمودند الصَّوْمُ مَرْسِيَةٌ النَّفْسِ
 یعنی روزه داشتن تیغ تیز است که نفس را میکشد و هم حضرت قبله من قدس سره میفرمودند که دین
 زمان مردمان در گوشت و پوست یکدیگر افتاده اند و یکدیگر میکشند و از صحبت این چنین
 مردمان گوشه باید گرفت که در صحبت ایشان فساد میشود نه صلاح و نیز فرمودند که قطع الطريق
 آنکسانند که بخدا رسیدن نمیدهند و با هوا و هوس و شهوت تزلزلند و مبتلا کنند و راه دین
 تراض میکنند چنانچه در حدیث آمده است اِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ابْتَدَأَ الْبَصَرَ لِيُؤَيِّبَ النَّفْسَ
 حدیث دیگر آیتا کُمُ وَصْحَبَةُ الْأَغْنِيَاءِ حَدِيثٌ يَكْفِرُ مِنْهُمْ كَمَا تَقْرُونَ
 مِنْ الْأَسَدِ و حضرت قبله من قدس سره فرمودند که بد بخت آن آدمی است که خود را از همه
 نیک بخت داند و بهتر آنست که خود را از همه بد و گناهگار شمارد و مناسب این حکایت فرمودند که در زمان
 حضرت بایزید بسطامی رحمة الله تعالی بگفتندش باران شد و مردمان برای استسقاء در صحرا رفتند و نماز بخوانند
 و باران نیاید مردمان گفتند که از شامت مردم بد باران نیاید حضرت سلطان العارفين بایزید
 بسطامی رحمة الله تعالی گفت که بدترین مردمان من هستم از اینجا میروم خلق در پای ایشان قنایند
 و گفتند که بغیر شما چگونه باشیم و نیز میفرمودند که هر که خود را از همه کس کم داند او محبوب
 و مقبول حق تعالی باشد **سپس** خود شنائی پیشه شیطان بود هر که خود را کم زند مرد آن بود
کشتی سخن در آن اوقات که نصیب هر کس در ازل شده است و حضرت قبله من قدس سره العزیز
 میفرمودند که عورتی نزد من آمد و گفت که من سیوم رود خواهم مردم را مویر منقعی بدهم که وقت و
 خواهم خور و بنده حال او پرسیدم همچنان پرسید که آن ن گفته بود و هم فرمودند که میان ابراهیم
 بر او پدید روز محمد کهانی بطرف من آمده و بوقت رفتن باز گرد من آمد و رخصت میکرد من او را
 گفتم که ای ابراهیم امروز چیست ترا که باز باز رخصت میکنی گفت ندانم که باز دیگر نصیب شود
 یا نه همچنان شد که او در خانه خود رفت و بمرد و نیز فرمودند که پدر که ابراهیم است آبخنان بود و پس او
 که نوزدهمین رهنی میکند و مال مردم میخورد و هم فرمودند که دیگر شخصی از قوم بزوار بود که
 پیش من آمد و گفت که من امروز نواهم مرد ملا دعبیه که وقت مردن باید خواند تلقین کنند من

اور اکلہ شہادت تلقین کردم ہا روز میر و گفست و در خاتہ خود و قریب مندرانی کہ نزد کوه
 است رسیدہ بود کہ جان سلیم بحق نمود بعدہ این آیت بر زبان مبارک اندک کہ **ذَلِكِ فَضْلُ اللَّهِ**
لَوْ تَتَّبِعُونَ مِنْ تَلْمِذَاتِهِ لَبَدَّدْنَا مَا لَوْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ و نیز فرمودند کہ هیچ نفس نعوای خدائی نکرده است ہر کہ دعوی
 خدائی کرد از غرور دنیا کردہ است چنانچہ غور شد او بخت نصر و دیگر فرعون این ہمہ بغرور دنیا
 دعوی خدائی کرد و حق تعالی ایشانرا ضرب کرد چنانچہ در قرآن شریف مذکور است و نیز فرمودند
 معجزہ نبی صاحب صلی اللہ علیہ وسلم کہ بعد از وصال ایشان هیچکس دعوی خدائی نکند لیکن دین
 زمان یعنی دعوی کنندہ علانیہ حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند اگر کسی چیزی سوال کند و مناسب
 صوفیہ کرام حرام است و صاحبزادہ میان خیر محمد جیاتہ العلم و العمل الصالح عرضداشت کرد کہ غریب
 نواز بر اسپ ما دیانہ سواری کنید فرمودند کہ بروی سواری نکنیم زیرا کہ چیزے کہ بسوال حاصل شود
 نزد من حرام است **لَحْمِ سَخْنٍ** در نیکبدم مردم افتاد حضرت قبلہ من قدس سرہ العزیز فرمودند
 کہ بعضی مردم منظر خیر اند از ایشان ہمہ چیز خیر ظاہر میشود و بعضی منظر شر اند از ایشان ہمہ شر
 ظہورے آید مناسب این حکایت فرمودند کہ یک سید بود نام او رحیم شاہ و مقام او در کوه است
 و منظر خیر بود چون در میان مردم جنگ فتادی و سید مذکور را خبر شد در میان آمدہ صلح کردے
 و نیز فرمودند سید مذکور منظر شر بود کہ در میان مردم جنگ و جدل پیدا کردے و ہر جا کہ فتی از شر ظاہر شد
 نہ خیر و ہم فرمودند چنانچہ فتح خان توانہ منظر شرست و این بیت فرمودند **بیت ناسنرائی را**
چو بینی بختیارہ عاقلان سلیم کردند اختیارہ و فرمودند در مصراع اول لفظ تسلیم مخذون است
 یعنی چون ناسنرائی را بختیار بینی تسلیم کن زیرا کہ عاقلان از تسلیم کردند **بیت سَخْنٍ** در ان وقت
 کہ چون کسے در معاملہ و نیاروت از ہیچکس ملاحظہ نمیکند و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند
 شخصی بود منصف در لواحق ڈیرہ غازی خان مرحوم خویشا از نزد خود طلب کردہ گفت کہ از من
 رخصت شوید کہ فردا علی الصبح نابینا شوم ہر کس را نشناسم خویشان با و گفتند کہ چہ سبب آید
 کہ مرا فردا علی الصبح رقم حکومت میدہند چون من حاکم شوم و ز ہیچکس ملاحظہ نکنم و ہم فرمودند
 در ویرہ مذکور شخصی بود منصف او گفتی کہ چون دنیا داران را غرور و نیا شود و حق تعالی را ریش و
 سبت نمیکند و نعوذ باللہ من ذلک و ہم شخص مذکور گفتی کہ چون شخصاً بر خدائی خویش
 آید ایشانرا چنان مسامر و خراب کند کہ از ایشان اثر نماند چنانچہ مولیناروم قدس سرہ العزیز فرمودند **بیت**

نقش با نقاش پنجه میزنند سبقتان فریش خود بر میکنند روزی شخصی در خدمت حضرت قبله من لدین
آمد و عرض داشت که در غریب نواز مرعیال و اطفال دشنام میدهند و خدمت نمیکند بلفظ دربار
را ندند که تکیه حق بکار آید و تکیه غیر بکار نیاید و اگر کسی تکیه بر اعیال و اطفال کند که مرا خدمت کنند
بیچ فایده نمیدهد و مناسبت اینجکایت فرمودند که در کوه درک شخصی بود از قوم جعفریه سیرستان و هر یک
پسر را هفت هزار روپیه نقد و دیگر اسوال اسباب تمامی قسمت کرده بداد برین امید که خدمت من
کنند بجهه او را دیدیم که تمام خسته و لاغر به لباس کهنه چنانچه پا جامه او رفته بر رفته دوخته بود و
یک جامه پشمین که او را در سندی کھتی گویند داشت چون لباس چپین بود از احوال خوراک پریم
آورد گفت که نان جواری و یک آوند پرا از آب پیش نهند نان آب آمیخته کرده میخورم و بعد از آن
فرمودند که مسو خان مرحوم صاحب ملک سنگتر بود وقت مردن اعیال و اطفال خود صدر روپیه طلب کرد
ایشان جواب دادند که نزد مایان چیزی نیست که بدیم و مسو خان حکمائی کرده بود بعضی گویند که بر
قبر علی اکبر خان مرحوم ولد مسو خان بیچ پا و لاله نقد بردند آن هم آوردند و خرج نه که دند شیخ سعدی
رحمة اللہ علیہ میفرماید بیست برگ عیشی بگور خویش فرستد کس نیار و ز پس پیش فرستد و هم
فرمودند که چون وقت وصال شیخ الشیوخ العالم شیخ شهاب الدین سهروردی رضی اللہ تعالیٰ عنہ
نزدیک سیدیک پسر ایشان کلید توشه خانه از لانگری طلب کرد و توشه خانه بکشاد و در توشه خانه
بغیر پنجه روپیه هیچ چیز موجود نبود آن پنجه روپیه بر تنه میزدند و کفین میزدند بعد از آن فرمودند آن پسر
که کلید طلب کرده بود اولاد او بعسرت باشد و آن پسر که آن کلید طلب کرد به فرحت حال باشد و کفین
سخن در آن وقت و بهر جا که بدعت و بازی باشد خلق بسیار جمع شود و هر جا که کار نیاید باشد خلق کم رود
خواجہ ذکره اللہ بالآخر فرمودند که در کار خیر نفس و شیطان مخالف باشند از برای آن خلق در کار نیک
کم جمع شود چنانچه در زمانه نبی صاحب صلوات اللہ علیہ و سلم صحاب کم بودند و کفار بسیار و در بدعت نفس و شیطان
موافق باشند از برای آن خلق در کار بدعت و بازی بسیار جمع شود چنانچه بر سبب آنکه کار بدعت و ناحق
میکرد باندگت چند لکھ مردم جمع شدند و او دعوت نبوت کرده بعهده او حضرت ابابکر صدیق رضی اللہ
تعالیٰ عنہ قتل کنانید و ملک خراب کردند که ملک مبداء فساد است چنانچه در حدیث وارد است
اَلْبَدْعَةُ قَتْلُ كِنَانِيْدٍ وَ مَلِكٌ خَرَابٌ كَرَدُوْا مَلِكًا مَبْدَا فِسَادٍ چنانچه در حدیث وارد است
و هم فرمودند که علمای خراسان فتوی داده اند هر که مذہب و مابیه اختیار کند کافر شد لغو باشد
من ذلک از صحبت ایشان دور باید بود که حدیث است الصَّحَابَةُ تَأْتُوْنَكَ وَ نَبِيٌّ فَرَمُوْا نَكَ

وصحبت نیکان نجات داین است و وصحبت بدان خرابی داین است **صحت** صحیح تر است صحیح
 صحبت طالع نرا طالع کند **قطع** پسر نوح بابدان نبوتش گم شده سنگ حساب
 این روزی چند پی نیکان گرفت مردم شد روز این بنده در خدمت حضرت قبله
 عالم قدس سره عرض داشت کرد که حق تعالی محبت خود نصیب کند فرمودند چنان شود انشاء الله تعالی
 من این حدیث خواندم که **اَلْکَرِیْمُ اِذَا وَعَدَ وَفَا** . خواهی من این بیت بر زبان مبارک
 راند **صیت** این سی سال این معنی محقق شد بخاقانی - که یکدم با خدا بودن به از ملک سلیمانی -
کتابی سخن در آن فتاوی که خطاب کردن پیش اسود نیست حضرت قبله من قدس سره العزیز
 فرمودند که چون مادر دینی شریف داخل شدیم بر دروازه یک مسجد این بیت نوشته هندی و پنج آئین او کی
 کون به کیس لا وین کون به اول آخر نما - موند که لاکهان کرنا و روز حضرت قبله من قدس
 سره مولوی صاحب اورنگ محمد مغانی کتاب صحیح بخاری بیاد و خواهی من فرمود که فهم حدیث لغیر
 مجتهد که این بیت را علم بر قول مجتهد است نه بر حدیث **کتابی سخن در آن فتاوی** که دنیا داران و سرقت
 و نزاع و جدال میباشند حضرت قبله فرمودند که دنیا مثل حنیه است چنانچه بر مردار سنگان و شغالان نزاع
 میکند همچنین طالبان دنیا بر کسب دنیا نزاع میکنند و یکدیگر میکشند عاقبت دنیا را همه گداشته میروند
 و مناسب این بیت فرمودند که چون وقت وفات سلطان سکندر رحمة الله نزدیک رسید اقارب و وزیران
 و امرا را طلب کرده وصیت کرد که دست پا من بکن بر منته خواهید داشت حضرت قبله من قدس
 سره العزیز میفرمودند که در بر منته کردن دست و پا اشارت آنست که سلطان سکندر پادشاه
 دنیا بود هیچ چیز از دنیا بخود نبرد دست و پا بر منته برفت چون سلطان سکندر ببرد وصیت او بجا آوردند
 ازین جا بر دست که دست و پا پادشاهان بکن بر منته و نیز قبله من قدس سره میفرمودند که ناز و
 روزه هر کس تواند کرد اما از شهوات بر خاستن و ترک لذات گرفتن کاری دیگرست و ازین باز
 آمدن شکل است **رباعی** ترا شهوت و کین حرص چند چون در گانه جان در حسد و رضا و ورع
 نیکنامان حر - هوا و هوس بهتران کیسه بره روز در خدمت حضرت قبله من قدس سره مولوی
 محمد حسن پسر مولوی عثمان امان الله دایره دین پناه رحمة الله والہ عرض داشت کرد که غریب نواز است
 بعضی مردمان در حق صحاب کرام سخنان بد و ناسزا گویند و باینز مخالفت دارند فرمودند که اکنون وقت
 سکوت و صبر کردین است که هر طرف حکم حضرت کسی بگیر عرض داشت که بد مذمبانرا خدا تعالی
 عرق کند حضرت من قدس سره فرمودند ایشانرا حق تعالی هدایت کند و نیز فرمودند که فاعل خفیه

دیر کار خفتعالی است لیکن این است که کارهای محققان حواله کنند و کاربرد را به نفس و شیطان
 نه محققان از برای ادب این بیت بخوانند رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا
 وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ و مولانا روم قدس سره فرماید **شعری**
 از خدا خواهیم تو بین لب بولی ادب محروم ماند از لطف رب بولی ادب تنهایی خود را آدا بد
 بلکه آتش در همه آفاق زده از ادب معصوم پاک آمد ملک به از ادب پر نور گشته این فلک
 کجی سخن در آن افتاد که هر کس مقام و وطن خود را عزیز دارد و حضرت من بر زبان مبارک را نیند
 که **حُبُّ الْوَطَنِ مِنَ الْإِيمَانِ** و وطن دوستی فرعی و اصلی امری است که آدمی در آنجا متولد
 شده و اصلی است که جمیع خلائق دنیا را ترک کرده در ذات حق محو گردد **بیت** کجی در ماند از
 اصل خویش به باز جوید روزگار وصل خویش به و نیز فرمودند از دنا پادشاه باشندگان خشکی ننگ در آب
 افتد بمرند و همچنین حیوانات آبی که اگر در خشکی افتند هلاک شود **بیت** اگر چه در خشکی نزاران رنگها
 سب به ما بیازایا پورست جنگهاست به و نیز فرمودند که باو نشینان گد در شهر در آید حیران شوند و اگر
 شهری در بلایه رود حیران باند و دیگر بار این بیت فرمود **بیت** یوسف که به مصر پادشاهی میکرد
 میگفت گد بودن کنگان خوشتر از روزگاری است که **بیت** آمد در حضرت قبله من عرض داشت
 کرد که غریب نواز بنده در خدمت خواجہ معین الدین قدس سره هفت روز حاجت خود را عرض
 کردم بعد از هفتم روز فرمودند که حاجت تو در سنگ شریف بخد مت خواجہ محمد سلیمان **بیت**
 حاجت من این است که قرض من وخته گردد و مرا بیعت کنی حضرت قبله من را بیعت کردند
 و سه بار سوره منزل بعد از نماز عشاء دو مت کن حق تعالی قرض شما را ادا کند انشاء الله تعالی
 یرو طرف خانه خود روزی میان علی محمد سپاهی خدمت حضرت قبله من آمده اورا
 فرمودند که از لشکر بزداران بچه طور رستی میان مذکور عرض داشت که غریب نواز چون لشکر بزدلان
 بر من شمشیرها کشیدند صورت شما حاضر کردم دست مبارک شما ظاهر شد و مرا امان داد
 حضرت من در جواب فرمودند که مرید را چنین باید در هر حالت حاضر داند و مدد و از طلب این **بیت**
 فرمودند **بیت** ناصیه پیر نه تنها ضیاست به بلکه یکے از صنعت کبریاست به هر که بل
 دامن پیران گرفت به کنج بقا ازین نه ویران گشت به و حضرت من قدس سره میفرمودند
 که هر غم و الم که بر آید میان نازل شود از شامت اعمال است که از صاورشود و اگر نه حصصاً ظالم
 نیست معاداً با الله اگر کسی حق تعالی را ظالم گوید کافر گردد و ظالم است که در ملک غیر تصرف کند

و حق تعالی مالک همه شایست هر چه خواهد آن کند و نیز فرمودند لا تحزنك ذرّة الا باذن الله
لحی سحران او قنادی کسی را که فرزند فوت شود او را بسیار سخت است مناسب این
حکایت فرمودند که روزی در غزای کفار اصحاب بسیار شهید شدند و میت یک صحابی
یافته نشد رسول خدا صلی الله تعالی علیه وسلم حکم کرد که بیتان را شکم چاک کنید و در جگر ایشان نظر
کنید متنی که در جگر و سوراخ باشد او را بیارید صحابه رضوان الله علیهم همچنان کردند یک میت را
بهمان صفت یافتند و خدمت رسول خدا صلی الله علیه وسلم آوردند اصحاب عرض کردند
یا رسول الله صلی الله علیه وسلم از چه سبب در جگر این صحابی دو سوراخ است نبی صاحب علیه السلام
جواب داد که این دو سپر فوت شده است از غم ایشان در جگر این دو سوراخ شده و هم فرمودند
که آزار دوروشش کثرت کسی ندکد که او را گزیده باشد و هم نبی صاحب بعد از فوت شدن سپر
خود که نام او حضرت ابراهیم رضی الله عنده بود از چشم مبارک رسول خدا صلی الله تعالی علیه وسلم اشک جاری
شد و این عبارت عربی بر زبان مبارک نازل شد **تَدَاعَى الْعَيْنُ وَ تَدَاعَى الْقَلْبُ بِحِرَابِ فِرَاقِكَ**
يَا اِبْرَاهِيمَ و چشم اشک میریزد و دل میزد و جدا می آید ای ابراهیم صحابه عرض کردند یا رسول الله صلی الله علیه وسلم تو ما را
منع کردی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند منع لونه کردن گریه نمودن کرم بدرجه الله علی قلب ایشان
و هم فرمود مرتبه یک اصحابی از صفای دلی زیاده است و هم در حدیث آمده است **اصحابی کالنجوم**
بأبصارهم اقتدوا بآبصارهم یعنی در آن وقت که هر کس که مصیبت رسد
ضمیر کند و جزع و فرزع کند و اگر نه تقدیر حق تعالی گوید ترا به بلای دیگر مبتلا کنم که مصیبت اول از
تو فراموش شود حضرت قبله من قدس سره بر مناسب این حکایت فرمودند که زنی بود بعد از فوت
شدن پسر خود هر روز جزع و فرزع و نوحه کردی ما او را منع کردیم که هر روز نوحه و جزع مکن صبر کن
جواب داد که یک پسر داشتم که حصصاً از من بستند اکنون چه جدار چند مدت به بلا عظیم گرفتار
شد و هر روز نوحه کردی که از مردن پسر هیچ یاد نماند و هم فرمودند که یک نوحه چو دهنان بود که پسر او
فوت شد و هر روز نوحه کردی و صبر نکردی بعد از چند روز دیگر مصیبت دیگر گرفتار شد که پسر او
فوت شد و نیز فرمودند هر که صبر نکند او را مصیبت بر مصیبت برسد هر که صبر کند از مصیبت نجات یابد
حق تعالی و را جر عظیم دهد خود فرمایند **اللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ** **لحی سحران او قنادی** که در
حق جل و علا در ایشان کامل عجب سر خود بناوه است و حضرت قبله من فرمودند که در حدیث
قدسی آمده است **لَا تَسْأَلُ نَفْسًا نَفْسًا نَفْسًا** و فرمودند **لَوْ كُنْتُ إِلَّا نَفْسًا لَخَلَقْتُ إِلَّا نَفْسًا**

مصیبت
نشان
دستن

دیگر بار این بیت فرمودند **بیت** گریبوی ذات حق اندر وجوده آب و گل ای ملک دی سجوده و نیز فرمودند فی قیام القرآن بركة وفي الحركة بركة وفي الخيرات بركة وفي التحليل بركة و هم فرمودند هر که حرام خورد رزق او تنگ شود و عاجز باشد چنانچه در زمان همیشه خوار باشد و حضرت قبله من قدس سره العیز از شخصی پرسید چه قدر علم خواندی او جواب داد که طب خواندم حضرت قبله این بیت خوانند **بیت** طب زنی جوئی که طب النبوی چه سازوت از جمله علل اجنبی **بیت** سخن در آن اوقات که بسیار درویش اند که لباس محفوظ اند حضرت قبله من لفظ مبارک اند که هر سبب که لباس جوگی و غیره دارد الکار نیاید کرد که بسیار صاحب معنی اند که خود را از خلق پوشانیده دارند بلکه هر کس خدمت و تعظیم بایک کرد که در حدیث است **من خدام خدام** و حضرت قبله من میفرمودند که از علامات قیامت است که پسر با پدر در جنگ نزاع باشد چنانچه در فرمان پدر باشد ایشانرا مبارکبادی کنند که شمار اخلاف نیست پس این بیت خوانند **بیت** ختم ترا همه جنگ و جدل با مادر پدر از همه بدخواه پسر می بینیم حضرت قبله من قدس سره میفرمودند هر که شکر حق تعالی کند نعمت بر او زیاد گردد چنانچه خود فرموده است **و لکن شکرکم** که از یاد نگریم و اگر ناشاکری کنی از اسباب او تمام خراب شود و مناسب اینجکایت فرمودند که در کوه درکات بودند و بسیار مال اسباب داشتند و زکوة ندادند یکبار و در آن آمده ایشانرا شهید کرده مال و اسباب ایشان تاراج کرده بردند چنانچه نهصد هزار بر بردند دیگر گاوان بسیار بردند چنانچه یک دزد و صد بیت گاو و حصه مدوینت ده آنجا قیمت هزاره نوزده رویه میفروشتند و هم فرمودند یک پسر احوال مدعی کرد و گفت که این پسر ما را قرآن شریف ختم بکنانید و تعلیم کنید چون معلم پسر سید کور را کلام الله ختم کنانید او شکر میکند و این تمام لاغر که آن بز در راه ببرد و در خانه او ستاند و رسید **بیت** سخن در اوقات که اولیای قدرت هست چیزیکه از حصص خوانند بایند و حضرت قبله من قدس سره مناسب اینجکایت فرمود که سائل بندش باران در کوهستان شد خلق الله پیش صاحب آمده عرض داشت کردند که مال ما از سبب گرنگی و عدم گیاه که باران بخار و میرود وونی خدا جواب داد که مقصود شما بلدان است یا گیاه سبز گفتند مقصود ما گیاه سبز و ولی خدا دعا کرد که حق سبحانه قدرت که بغیر باران گیاه سبز رویاند چون علی الصبح مردم از خواب بیدار شدند دیدند که بر همه شست و کوه گیاه سبز

روئیده از آن روز آن ولی را لقب عرفین نهادند و در زبان افغانی غرکوه را گویند و شین گیاه سبز را گویند و نیز اولاد آن ولی همین لقب مشهورست و هم فرمودند که هر چه اهل بلد بامر حق سبحانه و تعالی کنند عامه در فهم نیاید چنانچه فعل حضرت علی نبیا و علی له و علیه الصلوٰة و السلام هر چه کرد بامر حق تعالی کرد و هم موسی علی نبینا و علیه السلام با وجود مرتبه نبوت از آن پیغمبر بود چنانچه مولینا روم قدس سره میفرمودند **قلنومی** آن پسرانش حضرت سید مرتضی و سید آثر او در نیاید عامه خلق به آنچه از حق یافته وحی و خطاب به هر چه فرماید بود عین صواب و آنکه جان بخشد اگر بکشد رواست و نایب است و دست او دست خداست و فهم موسی با همه نور و منتر شد از آن محبوب بی پر سر و بنده جامع ملفوظ در خدمت حضرت قبله عالم خود قاری کتاب تفسیری شریف بود چون قصه بادشاه پیود و فریب وزیر و به قوم انصاری شروع شد فرمودند که نفس سخت دشمنی ست که وزیر و فریب نفس خود را هم خراب کرد و قوم انصاری نیز فریب او خراب شدند تا کمال خرابی در ایشان باقیست بعده این بیت فرمودند **بیت** نفس سرکوبم خوار داره تا توانی دوش از مردار دارم بعده فرمودند که وزیر پادشاه را گفت که دست و گوش مرا بر بینی مرا بشکاف بادشاه همچنان که بعده وزیر را در قوم انصاری فرستاد و فریب نفس و شیطان همه قوم انصاری را خراب ساخت **نَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ شَرِّ نَفْسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِنَا** و حضرت قبله من قدس سره فرمودند که وزیر فریب نفس شیطان ست و گوش برانید و هر چه چنانچه شخصی بخواهد ملکه ناظم ملتان بود تفنگچه زد و کشت آنرا هم بکشتند و هم فرمودند چنانچه شخصی علام مصطفی خان ملتان را شمشیر زد او را حق تعالی امان داد و شمشیر زننده را بکشتند و هم فرمودند حیات خود را هر کس دست میدارد ولیکن چون نفس غالب شد به فریب خود را بکشتند چنانچه میان علی محمد احمدانی که عالم بود در شکم خود کار دزد و برد و نیز فرمودند بسیار زمان چاه و یاد در گلوئی خود رسن اندخته بمیرند

نفس شیطان میزند از راه ترا	رحمتت باید شفاعت خواه من	نفس شیطان زد که بیاراه من
قد قذرا بلکناه من طغیانہ	استعین اللہ من شیطانہ	تا بیند از نذر چاه ترا
یادده مارا سخنها دقیق	دستگیر و جرم مار اور گذار	ای خدای پاک بے انباز یار
ایمنی از تو معابت هم ز تو	همدعا از تو اجابت هم ز تو	که ترا رحم آورد آن که رفیق
کیس یاد او تو بدش با کنی	مصلحتی تو ای تو سلطان سلخن	گر خطا گفتم اصلاحش تو کن

<p>این چنین کسیرا اسرار است نبتش داوی چفت و خان عم زین غم و شادی شادی ده هر چه محبوب است او رو میکند حق تعالی همیشه دیگر همه</p>	<p>این چنین مینا گریها کار است ز آب و گل نقش تن او کم زوی باز بعضی را رمائی داده کرده در شپم او هر خوب و زشت لحنتی سخن در آن افتاد که لقا</p>	<p>گر چه جوی خون تو نیلش کنی آب هم خاک را بر هم زوی باینرا اندیشه شادی و غم پرده از خویش پیوند و شرت و آنچه ناپید است مسند میکند</p>
--	---	--

چیز افتادست حضرت قبله من قدس سره بر زبان رانند که چندین کسان صاحب علم و حیا که
ما رفتند چنانچه میان سرای که او را دوم بادشاه گفتندی و مسو خان مرحوم و دیگر حسن خان
جسکانی و حیات خان جسکانی و دیگر بسیار کس رفته نگاه این آیت بخوانند که کل شیء عیها لک
الا و جمعه و هم فرمودند که کار ما به بدان نیکی کردن است چنانچه در حدیث آمده است
که احسن الی من اسکا بیت بدی را بدی سهل باشد صر اگر مردی اخین الی من آسا
و حضرت قبله من قدس سره را شمع هر مبارک این بود جمع سلیمان سرفراز ز نور
محمدت و دیگر دعائی که حضرت قبله من قدس سره بعد از نماز فرض تبار دست بر خفته
این عایم خوانند اللهم افتح لنا بالخیر و اختر لنا بالخیر و اجعل عواقب امورنا
بالخیر دوست مبارک هر سه بار بر رو مبارک میگردد انید لیکن بعد از الحمد و خلاص دعا
مذکور میخوانند و حضرت قبله من قدس سره فرمودند که در شرع اگر عین نباشد شریست و نیز
فرمودند اللهم استملک الملک توئی الملک من تشاء و تارزع الملک ممن تشاء و تعز
من تشاء و تدل من تشاء بید لک الخیر انک علی کل شیء قدیر
و نیز فرمودند که حضرت ابراهیم علیه السلام بر حق تعالی کرد بر و نار باغ شد و حضرت یوسف
اعتماد بر غیر کرد چند سال در زندان بماند حضرت سلطان المشایخ فرمودند که شیخ الشیوخ العالم
فرید الحق والدین قدس سره را مرض حادث شد خواست که گامی چند برود و عضا بگرفت روان
شد چند گام برنت عصار از دست پیداخت چنانچه اثر غم بر پیشانی مبارک ایشان معاینه شد
پرسیدند که چه بود که عضا از دست پیداخت فرمودند که ما را اختاب کردند که تکبیر بر ما کردی
و نیز فرمودند که حسنات الابرار سیئات اللقیراتین و حضرت قبله من قدس سره
میفرمودند که خدا رازق مطلق است که سیرغ را چهل فیل هر روز روزی دهد در کوه
تافت چنانچه شیخ سعدی قدس سره است چنان بهن خوان کر مگسترده که سیرغ در تافت

روزی خورد و میفرمودند و گفتند که گشتا پستی آدم و نیز فرمودند شخصی ابلیس را دید و گفت که
 مردمان را خراب کنی ابلیس گفت من مردمان را خراب نکنم بلکه مردمان زنانه خوار کنند که
 بروئی ایشان بوسه دهند و بسبب خیال بد مردم بگردیدگشتند من کجا باشم بعد از آن این
 بیت فرمودند **سیت** اگر نیک بودی همه فعل زن و زن را من نام بودی نه زن و نیز
 فرمودند **سیت** در رفع حجب کوش نه در جمع کتب با از جمع کتب نشود رفع حجب به
 میان غلام رسول نبیه میان صاحب نوز محمد ناره و اله قدس سره و حضور عرض کرد که رفع حجب
 پیر کند یانه حضرت قبله قدس سره فرمودند که رفع حجب حق تعالی کند با داد پیر و این بیت
 در زبان مبارک اند **سیت** آنکه تیریز و دید یک نظر از شمش دین به طعنه زند بر دهنه سخن کند
 بر چله و نیز فرمودند که حضرت ابی خسر و گفته **سیت** چون مرا پرشت یار به نیست مراجعت
 پیورد گار و حضرت قبله من قدس سره فرمودند که اولیاء عین ذلت حق اند و دایت در
 و امن ایشان بسته است و توجیه ایشان توجیه ذات حق است و نیز فرمودند که الله الله هر کس
 گوید لیکن گفتن اولیاء تاثیر دارد **سیت** عام میگویند مردم نام پاک به این اثر کند چو نبوه
 عشق پاک و نیز فرمودند که حضرت اسم قدس سره چتر خوانده بود لیکن مریدان این دو
 جزو صیبت کردی الطاعة لله والیاس عن خلق الله و نیز فرمودند که اولیاء عین حق
قطعه آنکه بنظر خاک کیمیا کنند سگ ولی کنند گس را مما کتده آنها که چشم را
 بدو صد حیل و کتده آیا بود که گوشه چشمی پاک کند و نیز فرمودند در حدیث
 شریف **مده تاکی زمان یقرشون القرآن ویصلون الصلوة و لیس فی قلوبهم**
 ایجاب یزبان که در آن زمان خوانند و بنادول ایشان ^{این} وین وقت اگر گوشه گیر و از خلق سلامت ماند چنانچه در زمان
 سابقه نیک مردم از خلق گریخته در غارها گوشه گرفته بودند و نیز فرمودند که درین وقت اگر خانه کس را
 آتش بسوزد و بر آتش گشتن هرگز نیاید رفت که صاحب خانه دعوی کند که این شخص خانه مرا آتش
 زده و بگیا فرمودند که در فهرست نفحات اللانس اسمش صد مرد و دوازده زن آورده هم
 کامل مکمل اند مگر یک مرد اسم او از دیوان فقر کرده که با تا یک محمد اشائی دشت و حضرت خواهر
 فرمودند که هر یک از مریدان مولینا صاحب س سره بیکی از تو اگر آن اشائی داشت روزی یک بار
 مولینا صاحب آمد مولینا صاحب فرمودند که این مردم کدام است خادم گفت فلان مرید است
 مولینا فرمودند این پیش ازین آدم بود اکنون بی آدم شده است بعد حضرت قبله من عالیان قدس

این بیت فرمودند همیشه هر چه در بین عالم است از اثر صحبت به ورنه کجایانست بیدیهکبات
 و نیز فرمودند که طریقه خاصان آنست که خود را از خلق گناهسگارتر و اندو نیز فرمودند که نیک آدمی
 آنست که خود را از گناهسگار زیاده و اندو بد آدمی آنست که خود را از همه بهتر و اندو روزی حضرت
 قبله من قدس بنده را در خلوت پیش خود طلبید و فرمودند باید که حوصله کنی و پیوسته مشغول بطاعت
 و عبادت حق تعالی باشی و بعد از این آیت بر زبان مبارک آنست انا لا الصنیع و اجرا من احسن
 عملاً و نیز تشریف اجازت خاص مشرف گردانید الحمد للرب العالمین در فوائده تشریف
 آورده که حسن علی سنجری رحمه الله تعالی که بنده را محبوب الهی قدس سره پیش طلبید فرمود که پیوسته
 بطاعت و عبادت مشغول باش و باور او و ادعیه بطلعه کتب مشغول باشی بیکار نباشی انگاه
 به تشریف خاص مشرف گردانید کلاه و ورع خلعت عطا فرمودند الحمد للرب العالمین نیز سلطان
 المشایخ قدس سره این بیت فرمودند همیشه با عاشقان نشین و همه عاشقی گزین به با هر که نیست عاشق
 کم شو بان قرین به و حضرت قبله من این بیت را بسیار بر زبان مبارک آنست ندی همیشه این سوال
 این یعنی محقق شد بخاقانی به که یکدم با خدا بودن از ملک سلیمانی به و نیز فرمودند که حضرت قبله علم
 هماوری رضی الله تعالی عنه در اوایل یک چهری نی داشتند و در عبادت میکردند و دیگر
 بیخ خانه نداشتند چنانچه در سیر الاولیا آورده است که مولینا حسام الدین ملتانی ظلیفه سلطان المشایخ
 یک چهری نیم کهنه مختصر درویشانه داشت چنانچه خواجه حکیم سنائی رحمه الله تعالی گوید **لظ**

داشت لقمان سه گز سپنج و تنگ	چون گلوگاه نانی سینه تنگ	ابوالفضولی سوال کرد
چیت اینجانه شش بدست و سر	بادل سر و گفت چشم گریان پر	گفت ندانم کس کثیر

و نیز فرمودند که حضرت نوح علیه السلام در عمر خویش یک نی بند استاده کردی تا گرمی خورشید
 نزد چنانچه در کیمیا سعادت مذکورست حضرت نوح علیه السلام یک خانه نمیداشت شخصی گفت
 حضرت نوح را که دیگر خانه بنا کنی حضرت نوح علیه السلام چو اید و آنکس را که باید مردن این قدر است
 و نیز فرمودند که مقصود از علم عمل و هدایت و محبت باری تعالی حاصل کردست چنانچه در سیر اولیا
 آورده که وقت که از بعضی یاران او ده اتفاق کردند که اجازت تعلم و بحث کردن از سلطان
 المشایخ بستاند بخیر است حضرت سلطان المشایخ عرض کرد و ند سلطان المشایخ فرمودند
 که چه کنم مرا از ایشان مطلوبی دیگرست و ایشان همچون پیاز پوست در پوست اند کاتب
 حردن از جواب سلطان المشایخ استنباطی کرده است یعنی مغز ندارند آن مقدار علم که بر

این کار که در آن شروع کرده اند حاجت باشد حاصل کرده اند و مطلوب از آن علم عمل است
 و محبت باری تعالی که بمنزله مغرست و آنچه جز آنست بمنزله پوست است مراد از کارند کور عمل است
 و محبت باری تعالی چنانچه مولینا جامی قدس سره فرماید رباعی ^{طلب کمال} ایدل کمال و در مدینه چند
 تکمیل اصول و حکمت هندی چند هر فکر بجز ذکر خدا و سوسه ادرسه از خدا بدار این دستور چند
 بیت عمر تو شد صرف اصول فروع هیچ نیفتا و باصلت رجوع به روزی بنده در خدمت
 قبله خود عرض داشت کرد که قرآن مجید را یا و کم حضرت قبله من قدس سره منع کردند از حفظ
 قرآن مجید و نیز فرمودند که پیران مریدان را از همه وظایف منع فرمایند جز یک وظیفه دیگر نگویند
 چنانچه حضرت قبله من رضی اللہ تعالی عنہ این بنده را در پیداری خواب گفته اند که ذکر جانی بسید
 کن که سیرع الاثر است و نیز چنانچه سلطان المشایخ مولینا شمس الدین فرمودند که لب به بندگی
 و در بندگی و نیز فرمودند که الْقَضَا لَا يَفْتُونَ عَمَلِي الْكَلْبَابِ و نیز فرمودند انما
 الْمُؤْمِنُونَ اخْوَةٌ كَرِيمَةٌ ^{فقط مبارک} سخن در استعداد و توکل باوقاد حضرت قبله من قدس سره بر
 نطق مبارک اند که تعلیمی بود در لاهور سعد اللہ نام پیش عالمی تعلم کردی بعد از چند روزان سعد اللہ
 وزیر پادشاه شد روز سعد اللہ مذکور بر زیارت اوستاد آمد چند مبلغ پیش او نذر گذرانید
 اوستاد گفت تو کیسی گفت من سعد اللہ شاگرد شام اوستاد فرمود این مبلغ آورده خود بردار
 که این حرام است بعد از آن فرمودند که زهی استعداد مردان زمان سابقه که به بیچسب تقاضات
 نکردند بجز اعتماد حق تعالی و در خدمت حضرت قبله من قدس سره وقت قیلولة میان احمد خوال در
 جوگ این کافی شروع کرد **مشمدی** کرین سیالین دوپیر و پنجه بیاوی به سکه تا گئی ماهی
 دی ذکر دوپیر و جو که کیتیا انهمان اکیان و پنجه بیاوی به کرین سیالین دوپیر و پنجه بیاوی
 و حضرت قبله من بر زبان مبارک را نذرم نه کوئی آوے نه کوئی جاوے رنجی کیتی طبره
 پنجه بیاوی کرین سیالین دوپیر و پنجه بیاوی و رانگی جوگ وقت قیلولة دست میدهند
 و نیز این آیات مطلع الانوار میخوانند **بیت** اگر همه عالم بهم آیند تنگ به به نشود پائے
 یکے مور تنگ به جمله جهان عاجز یک پائے مور به وائے که بر قادر عالم چه زوز به خسران
 در امر نیست خیزه سوی یقیهان خدای گریزه و نیز فرمودند **مصرعه** بنان کے ماند آن بازی
 کز سازند محفلها رید و حضرت قبله من قدس سره العیز فرمودند که روزی پیش قبله عالم
 هراوری رضی اللہ تعالی عنہ این بیت خواند **بیت** کمال صنعت مشاطه شاید که روزی زشت

رازیا نماید بعدہ قبلہ عالم فرمودند کہ از من ہم بیت بشوید **بیت** گو کہ پیرشدی تاب
 عاشقیست نماند شراب کهنہ ماستی و گردار و حضرت قبلہ من قدس سرہ بر لفظ مبارک
 راند کہ دو شخص در خدمت بابا صاحب قدس سرہ عرض نمود کہ غریب نواز در میان منازعت
 مقدمہ فیصل کنید حضرت بابا صاحب قدس سرہ خواجہ بدرالدین اسحاق و حضرت نظام الدین
 اولیاء را رحمتہ اللہ تعالیٰ عنہما فرمودند کہ شما بروید مقدمہ ایشان فیصل کنید حضرت بدرالدین اسحاق
 فرمودند کہ چون آن دو شخص گفتگو شروع نمودند از لطافت تقریر و شیرین کلام ایشان مارا گریہ
 آمد پیش حضرت بابا صاحب آمدہ عرض کردیم کہ اے غریب نواز ایشان چنان گفتگو کردہ اند
 کہ مارا حالت گریہ آمد حضرت گنجشکر فرمودند کہ ایشان ملائکہ بودند کہ برای تعلیم شما آمدہ بودند حضرت
 قبلہ من بزرگان مبارک راندند کہ بلکہ شاہ علیہ رحمۃ چہ خوش فرمودند **مستکرمی** مابیل
 قابیل آدم کے جائے آدم کس کا جایا و نیز فرمودند **بیت** نفس را سر کوب دایم خوار و آتا
 توانی دورش از مردار دایہ و نیز فرمودند چنانچہ حضرت سلطان الشایخ قدس سرہ فرمودند کہ
 کہ مردے نفس را دید بر صورت خود بر مصلے خود در خانہ خویش نشست متعجب شد کہ بر شکل من
 کیس کہ در خانہ من بر مصلے من چہ کند از و پرسید تو کیستی جواب داد من نفس تو ام باز پرسید
 کہ ایجا چہ کنی گفت رنج بودہ ام گفت ترا بخوہم زد گفت زدن این چنین نباشد زدن من **تعلیم**
 من باشد این گفت و ناپیدا شد و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ سلامتی در ملک
 درویش است دیگر ہمہ ملک زوال و خرابی است حضرت خواجہ حافظ شیرازی خوش گفت رحمتہ اللہ علیہ **بیت**
 دولتی را کہ نباشد غم از آسب زوال و دولتی بہت کہ در صحبت زویشان ست بہ و نیز فرمودند کہ چون
 کے از اولاد بزرگان بے ملاقات بیاید لازم ست کہ اورا تعظیم بسیار یاید کرد و پیش او ستادہ نشود
 و تواضع و تعظیم نماید زیر کہ ابا و اجداد او از قیر خود تا کمر بیرون آمدہ بہ بیند اگر کسی ایشانرا تواضع کند
 خوشدل شوند و مناسب این حکایت فرمودند کہ سجادہ نشین بابا صاحب رحمۃ اللہ تعالیٰ عنہ را بزرگے
 بر قدم سواری و بوسہ داد کسی آزا گفت کہ چرا چنین کردی جو ابد او کہ ہمہ بزرگان پشت و پناہ بولاد
 خود آیند مرا واجب بود تعظیم کردن آزا و نیز قبلہ من قدس سرہ بخدمت صاحبزادہ خواجہ محمود صاحب
 رحمۃ اللہ علیہ عرض نمودند کہ تکیہ ایمان و دین و دنیا و دوجہان من حضرت قبلہ عالم و شما ہستید
 دعا خیر فاتحہ فرمایند کہ حق تعالیٰ این فلام را شفا کاملہ نصیب کند و نیز در خدمت حضرت قبلہ عالم فرقتہ
 دعا طلبے کنید کہ بکرم و فضل خود نظر کنند نہ بر اعمال ما کہ این بندہ را تکیہ در دوجہان بر ذات شماست

نه بر دیگری بعده این بیت بر زبان مبارک نذند بیت هر قوم راست ای سخی و بنگاهی من
 قبله راست کردم بر سمت کجکلاهی و نیز فرمودند که اگر غلام نه عارضه پیری نبود مثل مرغان پرده
 زیارت حضرت قبله عالم و شما کردمی چکنم که غلام را طاقت در بدن نماند که ضعف کمال است این بیت
 فرمودند بیت جوانی شد و زندگانی بماند جهان کومان چون جوانی بماند جوانی بود خوبی آدمی
 چون خوبی رود کی بود خرمی و حضرت قبله من بر زبان مبارک نذند **و لرهندی** هههون تونس
 لون تو بهن طاسر تو بهن باطن تو بهن فی السماء والارض الچه چنانچه در قرآن مجید آمده **لَسَوْ**
أَلَا سَأَلَ وَالْآخِرَةُ وَالظَّالِمُونَ وَالْبَاطِنُ و نیز مولینا جامی قدس سره فرمودند که همه قوی نهستی
 و حضرت قبله من قدس سره این بیت بر زبان مبارک نذند **بیت** بنده پیر خراباتم که لطفش
 دام است و زانکه لطف شیخ و زاهد گاه است گاه نیست و روزی در مجلس حضرت قبله صاحب
 سره پیش قوال که صاحب دوسوز بوا این کافی شروع کرد **دوسره** کرین سیالین و پھیر بھیا
 ماسیا به ناکوی آوی تا کوی جا و میرا بھن لانی ذیرہ عشق را بھن و گھائل کیتی میان سکے
 گئی و کم سیرہ حضرت قبله قدس سره را گریه چنان غلبه کرد که مر و آید اشک از چشم مبارک بر
 درگان عقد گهر میگشت و شبنم دار بر گل رخسار میرخیت حضرت من اشک و لبس روان گرفت
 و باقی در ایشان صاحب در و که در حضور حاضر بودند گریه بسیار کردند و حضرت قبله من فرمودند که
 افعال بیک حق تعالی است افعال بد از نفس شیطان است و نیز روزی در مجلس حضرت قبله
 سره حاضر بودم که مولوی سرفراز ذیرہ شمالی و اله شخصی در حضور فرستاد و عرض داشت کرد که دو
 شخص نزد مولوی موصوف امانت نهاده بودند اکنون مولوی را مدعیان مواخذہ کرده
 اند و عا فر باید که حقتعالی و را از شر ایشان امان دهد حضرت قبله من فرمودند که حضرت بابا صاحب
 قدس سره فرموده کسیکه امانت قبول کند و از مردیان ماننا شد امانت را نزد خود نباید نهاد که در
 امانت خوف است و حضرت قبله من فرمودند که یک خدائی است که بغیر خدای دیگر نیست
 اگر دیگر بودے باور نیاوردے خلق ولیکن خدایے هیچ نیست بجز خدائی مطلق عزوجل
 امید است که رحمت کند بر بندگان خود که ارحم الراحمین و اگر من است بلکه زماور و پدر شفیق
 تر است روزی در مجلس مجلس من قدس سره شخصی در حضور عرض کرد که حقتعالی شمارا با مدد
 حضرت قبله عالم رحمة اللہ تعالی علیہ شفا کا مله نصیب کند حضرت قبله قدس سره فرمودند که تکبیر گاه
 دو جهان ذات حضرت عالم است رحمة اللہ تعالی علیہ نگاه این بیت بر زبان مبارک نذند **بیت**

سہرا کہ استغانت بدرویش برودہ اگر بر فریدون زد او پیش برودہ روزے در مجلس حضرت قبلہ من
 قدس سرہ پیر بخش قوال این بیت گفت **سپت** در چشم مجنون بودہ کیلی شدہ بنودہ کیلی کجا
 مجنون کجا خود بودہ خود بودہ و نیز این غزل گفت **غزل** دل داغ نرا بجان گرفته ہوا آن درد
 نوجاودان گرفتہ بہ حال دل نا توان چہ پرسی چہ حیرت زدہ را زبان گرفتہ بہ برتن چہ زنی
 کلاب کا فورہ کین شعلہ در استخوان گرفتہ ہوا روزے در مجلس جمعہ در حضور قبلہ من میان
 حسین و بر خور دار خان این مولود شریف را خواند **مولود** و مر جاسید کی و مدنی العری

<p>دل و جان باوقدایت عجب چہ خوش لقی شب معراج عروج تو د افلاک گذشت فہم رازش حکیم من عجبی او عمری نسبت خود بہ سگت کردم و بس منقلم زان شدہ شہرہ آفاق بشیرین طی</p>	<p>من بیدین کمال تو عجب حیرانم بمقامیکہ رسید نہ رسیدی بی نسبت نیست تو نبی آدم را زانکہ نسبت بہ سگ کی تو شدی آدم سیدانت جیبی طیب قلبی</p>	<p>اللہ اللہ چہ حالت بلوغی لا عشق نہ نہ من جنتی او توشی زانکہ از آدم عالم تو چہ علی نسبی نخلستان مینہ ز تو سبز بادام آمدہ سو تو قدسی پی در بان</p>
---	--	--

و نیز در مجلس حضرت قبلہ من قدس سرہ یکروز نصیر خان بزوار قدوسی کردہ نشست بعضی حاضر
 مجلس مدح آغاز کردند حضرت قبلہ من قدس سرہ بلفظ مبارک اند کہ در ہر عامی خاصی مسیت
 بعدہ نصیر عرض کرد کہ وزان در خانہ آمدہ بودند کور شدہ بازگشتند بامداد شاہ و نیز فرمودند کہ
 دست مبارک حضرت قبلہ عالم عجب تاثیر بود و این بیت بخواند **بیت** گرفتہم ساغری از دست
 مستی ہا تعالی البتہ دستی طہستی - حضرت قبلہ من قدس سرہ این بیت فرمودند **بیت** مصلحت آموخت نشاید
 تر از ہوا ر بدانگونہ کہ شاید تراہ و نیز فرمودند کہ شیخ سعدی حمۃ اللہ تعالیٰ فرماید **بیت** اگر دنیا نماند
 در دمنیم ہوا گر پائے بہر ش پائے بندیم ہوا در بودن دنیا ہزاران بلاست و در نبودن عاقبت
 و این است و نیز فرمودند کہ اگر دنیا بہتر بودی اورا انبیا اولیا قبول میکردند و حال آنکہ پیچہ بی وی
 اورا قبول نکرده بلکہ طلاق دادہ اند چنانکہ شیخ عطار قدس سرہ فرمودہ **بیت** مقبل آن
 مروی کہ شد زین حفت طاق ہوا پشت بروے کرد و ادش سے طلاق ہوا و نیز فرمودند کہ اگر فرشتہ
 باشد چون در معاملہ سرکار داخل شود شیطان گردد و خواجہ ذکر اللہ بالجہ فرمودند کہ ہر بلا
 جانوران نازل شود از شامت گناہان آدمیان نازل شود زیرا کہ جانوران غیر مکلف اند چنانکہ شیخ
 سعدی حمۃ اللہ فرمودہ **بیت** شنیدم کہ بر مرغ و مور دوان ہوا شود تنگ زوزنی فعل بدان ہوا
 و نیز فرمودند کہ سبب ہجرت از ملک کفار آنست کہ دل سیاہ میشود از پراگندگی آنکہ چون بادشاہ کافر بود

دل بسوی او باطل شو و چنانچه در حدیث شریف آمده که الناس علی دین ملوکهم روز
 در حضور قیامه من ابراهیم خان سرود کرد و گفت هندی جگ سارے کو روشن کیتا تک پہل
 سنہاری، آتین آسمان دی نوز محمد کہن ملائک سارے نہ ناپیں منگ کہ پیر یا ندی نامیں پیر
 سیال دی مٹی بہ ذات صفات اسی لہی میں چاک پینال چکٹیسی بہ شکران و نڈندے
 پیران نون سر بندی گھر آیا محرم یا رہ کھڑیالی دیوونکال نی اج بی گھر آیاہ اچھے پیل
 پینگھان بیان ہ بیان سل ل جھوٹن گیان بہ جھوٹے پیر سیال نی اج بی گھر آیاہ ہندی
 باغ بھاران تے گلزاران دسن مانگون خاران بہ با جھون پاران ہ جس گھر دے وچہ پانہ دے
 آگ لگے گھر باران مال ہزاران بہ بعد دین غزل شروع کرد غزل بی حجابانہ کوا اور کاشانہ

کہ کسی نہایت بجزور و درخانہ ما	شکر لند کہ فرودیم و رسیدیم بدوست	آفرین باد برین محبت مردانہ ما
گر تکیر آید و منکر کہ خداوند تو کیت	گویم آنکس کہ ربودہ دل دیوانہ ما	ونیس پیر این مولود

شہریت خواند در مجالس فقیر موجود بود مولود عرش ست کین پایہ زیوان محمد	جبریل امین خادم دربان محمد	یوسف کہ خریدت ز لیخا تمنا
از بہ شفاعت چہ اولو العزم چہ مرسل	در شہر زنت دست بدمان محمد	در دست غلامی ز غلامان محمد
شد محو بہ یک نقطہ فرقان محمد	آذات خداوند کہ مخفی ست لعالم	توریت بر سوع انجیل عیسے
یک جان چکند سدری مسکین و صبدان	سازیم فدائے سگد بان محمد	پید الوعیان پشمان محمد
		ونیز خواجہ من فرمودند

کہ وحی جبرائیل علیہ السلام نازل شد در ملک با یک پسر حکیم ملاقی شد
 از و پرسید جبرائیل کجاست پسر تامل کرد و گفت نہ بر آسمان نہ بر زمین یا تو ہستی یا
 من و یقین ست من جبرائیل ہستم و میشک تو جبرائیل ہستی پسر سوال کرد این جانیہ کار
 آمدہ جبرائیل گفت بر اعزق کردن این شہر آمدہ ام پسر گفت توقف کن کہ من استاد و شیخ
 عقلی گرد اگر د شہر نختہ ما سے اگلی نہ آویزان کردہ حق تعالی ترا رہ بارانید و ہمہ ملک یوتان غرق گردند
 بعد از من فرمودند کہ حکما، ارا این چنین صفائی دل بود کہ شاگرد در مشرق بودے و استاد در
 مغرب و استاد شاگرد را تعلیم کردے با این مسافت لیکن چون ایمان بر پیغمبران نیاوردہ بودند
 این صفائی هیچ فایده نہ کرد صفائی کہ بغیر اتباع شریعت حاصل شود استدرج ست کہ کافران
 را بود کمال بندہ آنست کہ بر شریعت محکم بود و از افعال غیر مشروع دور باشد کہ یک فعل غیر مشروع
 بندہ را از مرتبہ ولایت بیفکند چنانچہ بر صیصا نام بزرگے کامل بود از و یک فعل غیر مشروع عباد

یک فعل غیر مشروع صادر شد از مرتبه ولایت بیقتا و آخر الامر ایمان او سلب لغو و بالتد
 من فلک خواجہ پیر زبان مبارک اند کہ خارق عادت ستر چہار نوع است معجزہ کرامت و معونت
 و استدرج معجزہ از انبیاء علیہم السلام کہ ایشان را علم و عمل کامل باشد و ایشان کمال اند
 و آنچه اظہار کنند آن معجزہ باشد اما کرامت آنست کہ اولیاء را باشد و ایشان را نیز علم
 و عمل کامل باشد فرق ہمین است کہ ایشان مغلوب باشند آنچه از ایشان بظہور آید کرامت باشد
 اما معونت آنست کہ بعضی محاسن را باشد کہ ایشان نہ علم باشند نہ عمل الگاہ از ایشان چیزی بر
 خارق عادت معاینہ افتد آن را معونت گویند اما استدرج آنست کہ طایفہ را باشد کہ اپنا از
 اصلا ایمان نباشد چنانچہ ال سحر و غیرہ و چیزے کہ از ایشان دیدہ شود استدرج گویند قنص و حفض
 حضرت قبلہ من قدس سرہ عرض کرد بینائی از چشمان من گم شد خواجہ ذکرہ اللہ بالخیر
 فرمودند کہ درود شریف را بسیار بخوان کہ برکت درود شریف حق تعالی ترا بینائی دهد
 مناسب این حکایت فرمودند کہ قبول نام یکی از اشنایان این فقیر بود و روشنی از چشمان
 او کم شد میان قبول درود شریف را خواندن شروع کرد و گفتم کہ درود تمام کرد حق تعالی چشمان او را
 بینائی داد و ہم فرمودند کہ یکی از اقربا صاحبزادہ میان فرزند چو نیز معذور شدہ بود اور ہم
 برکت خواندن درود مبارک بینائی حاصل شد و حضرت خواجہ قدس سرہ فرمودند چون کمال
 پذیر بہر صورت کہ ظہور کند تواند و کمال روح موقوف است بر متابعت رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم و
 اجتناب تنہائی امثال و امر تا صفائی از سیاهی نفس و قلب روح را حاصل شود بعدہ
 روح بہر صورت کہ خواهد ظہور کند حضرت خواجہ قدس سرہ کہ یکی از مریدان خواجہ محمد پارسا
 قدس سرہ لو کہ پادشاہی شد اورا دروغہ سگان مقرر کرده بود روزے پادشاہ یک
 سگ حوالہ او کرد ان سگ از شہر محمد پارسا آن شخص اورا رہا کرده در شہر مرخورد رسانید
 پادشاہ را خبر شد حکم کرد کہ اورا چہار میخ کردہ بزیند ہر کہ بر آزدن او دست برداشتی ہمان دست
 او خشک شدی پادشاہ خود برائے زدن او آمد چون دست برداشت دست او ہما سجا خشک ماند
 بعدہ پادشاہ توبہ کردہ مرید او شد حقتعائے مرید محمد پارسا را کہ ادب سگ کوئی او کرد
 ہمہ مراتب ولایت اورا نصیب ہو لینا روم فرمودہ **مثنوی** از خدا خواہیم توفیق ادب بہی ادب
 محروم ماند از لطف سبحانی ادب تنہا نہ خود را داشت بدہ بلکہ آتش دریمہ آفاق زدہ از ادب
 مصوم و پاک مدلک از ادب پر نور گشتہ این فلک بہ حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ نفس

و شیطان پرو و دشمن سخت اند حق تعالی از شر ایشان نگاهدارد که مردم را خوار میکند چنانچه در تفسیر
 شریف الدین رتبه که حافظ کلام الله بود و عجب قرآن خواندی بیک روز او را دیدم که از گرسنگی
 بغایت لاغر شده رگهای او از بدن بیرون میامد و ما او را یک آثار بچینه آورد و تنگه لومیه از بهاول خان
 کنایه دویم بعد از او چند روز شوهر او گم شد و دیگر شوهر گرفت همان بمرود هم فرمودند کیزن با بیبا
 سپاره قرآن مجید حفظ داشت نفس شیطان اغوا او با یک مرد نابینا نکاح کرد بعد از چند روز
 او را دیدیم که یک طفل در کنار او داشت و گدائی میکرد ما گفتیم که سبحان الله نفس اماره این هم خوار کرد
 و هم فرمودند هر که فعل نیک کند بروحمت و جمال حق تعالی باشد و هر که افعال بد کند بروقهر و
 جلال حق تعالی باشد و هم فرمودند که محمد بخش پیر بهائی با بود بسیار او را فاقه بود حضرت قبله عالم
 رضی الله عنه بسفارش مولوی سلطان محمود کوریجه محمد بخش را فرمود که بخوان بعد از چند روز
 نجده الله خان شد بنگ و شراب خوردن گرفت بیک روز در حالت سکر شخصی بیگناه را
 کشت محمد بخش را هم بقصاص او کشتند و هم فرمودند که سیری مردم را خوار کند که در سیری نفس
 غلبه کند چنانچه شیخ عطار قدس سر گفته **نشووی** نفس بد را هر که پیش میکند برگنه کردن
 و پیش میکند نفس سرکوب و ایتم خوار دارد تا توانی دورش از مراد دارد از حضرت قبله
 قدس سره میفرمودند که حق تعالی احتیاجی بسوی خلق نند که او را احتیاجی خلقت خواری است
 بنده را هم نوکری حق تعالی باید کرد و نوکری خلق که نوکری خلقت خواری است در هیچ فایده
 نیست چنانچه حضرت شیخ سعدی قدس سره العزیز فرمودند که با میدان در فکر جان او تان
 کار خردندان نیست و نوکری حق تعالی هزاران فایده دینی و دنیاوی هستند نوکری حق تعالی
 عبادت است از بجا آوردن او امر و از دور بودن از مناسی او و ایتم بودن در عبادت چون
 حق تعالی از بنده عبادت قبول کند همه اولاد او تا از قیامت در خوشی و عیش باشد بهر حال که
 باشند خواه نیک خواه دیگر حال حق سبحانه اولاد ولی راضی نکند چنانچه حق سبحانه فرموده
 در قرآن مجید و کان ابوهما صا کحکا مهتر خضر علی نبینا و علیه السلام را بر عمارت
 کردن دیوار کهنه فرستاده بودند بر آن محابه آن ولی بعد از گذشتن مدت نصبت پشت این
 معامله واقع شد روزی در مجلس حضرت قبله که فقیرم حاضر بود حضرت من فرمود چون نفس و
 شیطان بر آدمی غلبه کند خوف حق تعالی و رسول از دل آدمی میرود و بر ارتکاب گناه مستعد
 شود و نموده با الله من شر و انفسنا و من سیات اعمالنا مناسب این حکایت فرمودند که در شجاع باد شخص بنده

نفس و شیطان زن بیکانه را بزور گرفت زن فریاد برداشت مردمان خبر شدند آن مرد را گرفتند پیش
 شجاع خان بردند شجاع خان آن مرد را بگفت که از من ترس نداشتی آن مرد جواب داد که آن وقت آن
 چنان نفس و شیطان غلبه کردند که خوف خدا و رسول از دل من برفت خوف تو کجا باشد
 و نیز فرمودند **مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ**
لِّلْعَبِيدِ **بِهِت** چنان سکندر بود تاج و تخت و زوارانیا بد بخیر کار سخت و فرمودند که
 باطن باید از اعمال زوید و اخلاق و صیغه نه ظاهر بلباس گوناگون آراسته کردن که روز
 قیامت اعمال حسنه و اخلاق حمیده به بکار آید نه صورت ظاهری انگار این بیت فرمودند **بِهِت**
 طاووس را بنقش و نگاری که هست خلق به تحسین کنند او جمل از پائی زشت خویش بد و نیز فرمودند
مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ حضرت خواجہ من قدس سرہ فرمودند ہر کہ کسی بدی
 بد خو و کردہ باشد مثال آنست شیخ سعدی رحمة اللہ علیہ فرمود **نظم** کی بر سر شاخ وین سپید خداوند
 بتان نگہ کرد و دید بگفتا کہ این مرد بد میکند نہ با من کہ با نفس خود میکند و ہم فرمودند ہر چیز کہ
 بغیر سوال باطن حاصل میشود در ان چیز بسیار فایده باشد کہ حق تعالی بکرم و فضل خود فرستادہ
 چنانچہ سلطان المشایخ فرمودہ کہ ہر دور باطن بہترست از ہر دور ظاہر و ہر دور باطن آنست
 کہ ظاہر از سوال کردن عار دار و و خیال کند کہ کسی مرا چیز بدید این بہترست از سوال ظاہر
 و حضرت شیخ من قدس سرہ فرمودند کہ دنیا داران مال خود را در لہو لعب صرف بیسازند بعضی مردم
 خواجہ مرا باعث شدند کہ چند مبلغ بہ ہید کہ ہا لہا بخیریم و باغچہ سازیم حضرت شیخ من بزبان مبارک
 لند کہ این کار در ایشان نسبت ہر گاہ حق تعالی مرا چیزے مبدد علما و فقرا را میدہیم تا علم خوانند
 و خدا تعالی را یاد کنند بفرغت دل و باغچہ ساختن کار تو اگر آنست کہ مال خود را فضول خرج سازند
 برہی نفس خود چنانچہ ہزاران و پیدہ بگنجینہا و خریدن طیور چنانچہ باز و شکرہ و باشہ و غیرہ صرف
 سازند این ہمہ کار لہو و لعبت در ویش را ہمہ باغچہ در دل شکفتہ کہ استقامت شریعت
 کند کہ مقصود دارن در استقامت شریعت است ہر کہ استقامت شریعت کرد اور از تہ لقیق
 ہم حاصل شود در حدیث شریف **الشَّرِيعَةُ اَقْوَالِي وَالطَّرِيقَةُ اَفْعَالِي وَالْحَقِيقَةُ**
اَحْوَالِي و حضرت شیخ من قدس سرہ فرمودند کہ **طريق** کلمہ **لا اله الا الله** **و حقیقت** از ہر اوراد
 و وظایف بہترست چنانچہ در حدیث شریف واروست **اَفْضَلُ الَّذِي كُنِيَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**
 روزے و اصل مثنی در خدمت عرض داشت کرد کہ اے غریب نواز مولوی غلام رسول

بہا و لپوری عالم و مدرس ست و بسیار تنگ معاش می باشد به کسی تعلق ندارد و حضرت خواجہ قدس سرہ فرمودند کہ او متعلق واجب تعالی ست و تعلق ممکن اعتبار ندارد کہ حادث ست گاہ باشد

و گاہ نہ باشد و نگہ رزق و معاش خود بر حق تعالی بیا یگر د کہ ہمیشہ باقی ست و ضامن رزق

جمع مخلوقات ست چنانچہ در قرآن مجید خود میفرماید وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا

و در حدیث آمده کہ حق تعالی بجزمت و دستان خود رزق میدہد و باران بارد

و حدیث این ست بِمِمْ يَرْزُقُونَ وَيَمُطِرُونَ چنانچہ مولینا روم می فرماید

مصرعه کيف تلقى الرزق ان كثر يترزقون يعني چگونہ ملا

شوی بہ روزی خود اگر انبیاء و اولیاء خدا روزی ندہند ترا باد او لیا خدا روزی مییابد

کہ انبیاء و اولیاء رحمة العالمین اند حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند ہند ہندی یکے

کسی نخسی بہ یعنی پادشاہی درویشان بی زوال ست کہ ہرگز زوال نہ پذیرد کشتی سخن

در ان افتاد کہ اگر وقت خرابی کسے نزدیک آئی از و فعل غیر مشروع و نا شایستہ صادر شود

حضرت قبلہ من قدس سرہ بر زبان مبارک یادند کہ لکھپورہ شہر والہ بسیار ظالم بودند سالی

در شہر ایشان حضرت محمد ماہ صاحب رحمة اللہ تعالی تشریف آوردند ایشان حضرت محمد ماہ

را گفتند کہ کیمیا گر ہستی مار کیمیا بیاموز محمد ماہ گفت کہ ما دروشیم کیمیا را چہ دانیم بسیار تنگ

کردند محمد ماہ صاحب رحمة اللہ تعالی را دستور بود کہ دہ دوازہ یا پانزدہ درویش سمراہ ایشان

می بودند درویشان را طعام و پوشاک دادی و از مردم ہرچ چیز نگرفتے بعد از ان فرمودند کہ قبلہ عالم

رحمة اللہ تعالی علیہ می گویند کہ این عامل ست یا کیمیا گر بعد از ان فرمودند کہ نگہ بر حق تعالی

باید کرد نہ بر غیر او شخصے در خدمت عرضداشتن کرد کہ نگہ بر حق سبحانہ باید کرد یا بر اولیاء او حضرت

قبلہ من قدس سرہ بر لفظ مبارک یادند کہ چون عشق و محبت معشوق بر غالب شد عاشق بغیر

معشوق دیگر بر قبول نکند مناسب این حکایت فرمودند کہ زنے در شہر درک کہ وطن بایان ست

بر مردی عاشق شد کہ نام او دلہ بود روزے بعضے کسان آن زن را گفتند کہ تو چرا شوہر نگیری

آن زن جواب داد کہ اگر دلہ را نہ دیدمی شوہر دیگر اختیار کردمی اکنون بغیر دلہ میخائس قبول

نسیکنم چنانچہ مولوی جامی فرماید سپت چو دل باد لبری رام گیردہ بوصل گیرے کے کام گیردہ

و شیخ سعدی فرماید سپت افسوس بر آن دیدہ کہ روئے تو ندیدہ یا دیدہ بغیر از تو بغیرے مگر دیدہ

روزے صاحبزادہ خواجہ محمود رضی اللہ تعالیٰ عنہ در خدمت خواجہ من قدس سرہ عرضداشت
 کرد کہ غریب نواز از حق تعالی عمر شہا دارا ز گرداناد و فیض اتم حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ
 دایما بر شہاباد حضرت من قدس سرہ بر زبان مبارک اندبیت اللہ کہ بیکدہ بازست
 زانروز کہ مرابرد آن روزکے نیازست یعنی ہر گاہ کہ در مراد خدمت حضرت قبلہ عالم رضی اللہ
 تعالیٰ نیاز بسیارست دایما فیض اتم نصیب حضرت قبلہ من بعد از نماز شام و نماز عید
 و امن لنگی یا دیگر جامہ در گردن خود انداختہ دوسر بر پینہ کردہ و دست بستہ ایستادہ بجانب قبلہ عالم
 رضی اللہ تعالیٰ عنہ بہ نیاز تمام مد و مطلبیدند بقدر سہ ساعت یا چہار ساعت یکصد بار یا شیخ حضرت
 خواجہ نور محمد و یکصد بار یا مولینا حضرت خواجہ نور محمد و چند بار کنائی **مَدَدًا يَا شَيْخٍ** میگفتند
 بعدہ در او را مشغول میشدند و در خدمت حضرت قبلہ من قدس سرہ عرضداشت کرد کہ
 غریب نواز یک مرد را دیدم کہ بر یک تن عاشق و مبتلاست شب و روز گریہ زاری میباید و مردمان با
 اہتراز میکنند خواجہ من رضی اللہ تعالیٰ عنہ بر زبان مبارک اند کہ جمال لیلی چشم مجنون باید دید
 و نیز فرمودند بابت حدیث حسن یوسف کجا دانند اخوانش و زینجا بہ پرس از وی کہ صد شرح
 و بیان دارد و نیز فرمودند ہندی عشق ہویرن میرے تین آئے پوتا میان رانجھے
 کن پڑوئے صاحبان کون پڑاون آئے پسر مرزید اماریا ہے و حضرت من فرمودند کہ در میان
 عالم و جاہل بسیار فرقست چنانچہ در میان زر و ارزیز و علم از جمیع صفات محمودہ اعلیٰ است
 و جہل از تمام صفات مذمومہ بدتر و نیز فرمودند کُلُّ شَيْءٍ شَيْءٌ وَ الْكَمَالُ لَيْسَ شَيْءٌ وَ حضرت
 من فرمودند کہ حق تعالی ہدایت بدست خود ہنارہ است و مناسب این حکایت فرمودند کہ
 حضرت امام غزالی در تفسیر نقرہ کار نقل کردہ کہ روزی در خدمت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 اعرابی آمد تمام خوشی رقص کردہ و بعدہ در گریہ شد رسول علیہ السلام از سبب شئی گریہ پرسید او در
 خدمت رسول علیہ السلام عرض نمود کہ یا رسول اللہ من شبانم روزے از مردے شتر سوار
 نام تو شنیدم مسلمان شدم و از مقام تو پرسیدم او بدست خود اشارت کرد و رفت من ہما وقت
 مال خود را گذاشتم روانہ اینجانب شدم در ہر منزل طعم و شام خداوند مرا از غیب آب و طعام میداد
 ہر روز کہ پیش آمدے مرا سجدہ کردے و رفتے حق سبحانہ مراد بابت کردہ تا بزیارت شام مشرف
 شدم نہ شام پرانے من قاصد فرستادہ ازین سبب خوش بودم و در رقص شدم و سبب گریہ آنست کہ قبیلہ
 قریش ترا دشمن دارند و از سبب آنست شام در روز میروند از لایالی حق میرسم و میگویم **ہیت گے**

یا چنان گوهر خانہ خیزد چو بطلبے را کنی سنگ زبده حضرت قبلہ من قدس سرہ درینکلمہ شریف لکھتے
بود کہ میان ابراهیم خان آمدہ سردود کرد اول این مولود شروع کرد مولود و دشمن بقبر آن صفت رود

والیل سواد رقم موسے محمد از پانگند سرو مقیم اب جورا چون سر کہ شرم خاک کوز محمد کہ کسی نیست بخرد و تو در خانہ ما گر کیر آید و پرسد کہ خداوند تو کیت	گل پر تو ان جسم لطیف ست گلشن چون جلوہ کند قاست و کج محمد بعد از ان بن غزل گفت غزل شکر لند کہ نزدیم و رسیدیم گویم آکس کہ ربودہ دل دیوانہ ما	سنبل بہ چمن ملیہ گیسو محمد دایم ز پے روشنی چشم بصیرت بے حجابانہ در آرزو در کشتانہ ما آفرین باد برین بہت مردانہ ما و حضرت قبلہ من قدس
--	--	--

سرہ فرمودند کہ در اوایل والدہ شریفہ مارا مالعت نمودے از رفتن
در خدمت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ یک شب میان باران کہ از قوم جعفر بود
برین پاسبان گماشتند چون دیدم کہ اورا خواب غلبہ کردہ است از خواب گاہ برخاستم
و بر دیوار حصار آمدہ از انجا جستہ و خارج ہونامہم کہ بگرد حصار بود پا جامہ و پیدہ شد و سردود
پائے بزخم خار مجروح شد و خون روان شد منزل اول ڈیرہ آترو آب کردم و منزل دوم
مخزم و منزل سیوم در بہار شریف رسیدم و بخدمت حضرت قبلہ عالم شرف شدم بہت
مہر خت میرشت من خاکدست بہشت من و عشق سر نوشت من جوہر جفاراحت من
بعدہ فرمودند کہ از صحبت مردم بد پرہیز باید کرد کہ صحبت بد خرابک مناسبت این حکایت فرمودند
یعقوب صاحب بہا و لٹخان نیکم و بود کہ بہ شب جہر کردے بعدہ با سیاہ محمد شاہ صحبت فرزید او
شیعہ بود صحبت بد و تاثیر کرد بد نہشت آخر الامر خرابک نمود بابتد من ذلک و بہا و لٹخان حکم کرد
تا سپاہیان اول اورا بستند و آخر اورا کشتند و صاحبزادہ خواجہ محمود رضی اللہ تعالیٰ عنہ
بنہ قبلہ عالم در خدمت حضرت قبلہ من عرض کرد کہ غریب لوازدوران ایام کہ یعقوب خرابی پیش بود
شخصے در خواب دید کہ یک قبہ در باغ است و دوران قبہ رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم نشستہ مرد
ہند و ستانی دون قبہ بیرو و دو پیغام بہر ساند و آفرینند و ستانی خواجہ قطب رحمتہ اللہ علیہ خواب بیندہ
در خدمت خواجہ قطب الدین عرض کرد کہ مرا ہم زیارت رسول خدا کنانید خواجہ در خدمت رسول خدا صلی
اللہ تعالیٰ علیہ وسلم عرض داشت کہ فرمودند کہ تو اولیت آن نداری کہ مرا بہ بینی بعدہ آن خواب بیندہ گفت
کہ من یعقوب را دیدم کہ خست کردند از سبب شومی شیعہ شدن خرابکست بہت
صحبت صالح ترا صالح کند و صحبت طالح ترا طالح کند بعدہ حضرت قبلہ من فرمودند کہ بہا و لٹخان

بر هیچ تو انگر نظر نکر و ند بعهده صاحبزاده خواجه محمود عرض کرد که غریب لا از روزی قبله عالم میان
 محمد معروف جهانگی و اله را فرمود که از برائے تو از بهاء و لحن کلان چیزے مقرر کنانید میان محمد مذکور
 گفت غریب تو از مرا حواله بخداوند تعالی کنید بعهده حضرت حضرت من فرمود زهی قناعت و صبر
 پیر بهایان را بود و نیز فرمود که پیر بهایان با چنان عشق حق مست بود و پیچ و چنانچه مار گزیده از
 زهر مار بشعور و پیچ بود **اللهم انزلنا قلبا للعشق و نیز فرمودند از مال**
 لاولد و از مال مرده و از طعام بخیل **باید کرد که مال و اسباب این سرسختی است دور**
باید بود بعهده حدیث شریف فرمودند طعام الجلیل سقم و داء و طعام الشحی شفاء و مناس
 این حکایت فرمودند که ما در قریه لانه علم میخواندیم روزی زنی پیر طعام آورد و او بخیل و طالب العلم
 طعام زنگه بخیل بود بخوردند بعضی بجز خوردن ببردند و بعضی شل شدند و نیز بجز خوردن قه
 آمد و نیز فرمودند که از بخیل دوازده کرده دوریاید بود و بر خوردن طعام سخی دوازده کرده راه
 قطع باید کرد حضرت من فرمودند که در کتاب نوشته دیدیم کسیکه اغما و کن کیم بارانجیر زوی وزی
 ترسد او را بنجیر زوی روزی نرسد و اگر اغما و کند که مرا حقیقتی وزی حلال ^{حقیقتا} او را روزی
 حلال و بد این حدیث قدسی بخوانند **انما عند ظن عبید حیاسی** و مولوی شمسوار خاند
 حضرت قبله من عرض کرد که حکما در علم خود احوال از افلاک و ستارگان بیان کنند حضرت
 قبله من قدس سره در جواب فرمودند که علم فقه و تفسیر ضروریه بلکه دانستن فرض و واجب سنت
 و مستحرام و مکروه بر علم فقه است و باقی همه علوم هر دو است و حضرت علم معاشق و دیگر علوم سلوک و ^{شان}
 را بسیار تعلیم نمودند تا به جان حق تسلیم نمودند حضرت من فرمودند قدس سره کیسال در قریه باز اولاد
 در خدمت حضرت قبله عالم قدم بوس شدیم که بعد از چند روز از خدمت مخص شدم و وقت خصت شدند
 قبله عالم رضی اللہ عنہم و دست برکتف من نهادند بجنبانید این بیت در خدمت ^{عظیم} کردم
بیت هر دو عالم قیمت خود کرده بود نرخی بالا کن که ارزانی بنور زه نیز حضرت من این باعی
را بسیار خواندی رباعی **آدم في الكون ولا ابليس ولا صلك سليمان ولا بلقيس**
فالكلى عباد الله وانت مغنى **يا من هو للقلوب مقلنا طمس**
 بیت آدم در جهان ^{نه شایان} ^{په یلک سیمان} ^{و در بقیس}
 نمودند که ذات صرف بحث است و هر لباس ظهور کرده چنانکه مولینا محضر الدین عراقی ^{دهار} ^{این رباعی} ^{بده بیان}
میفرماید بیت که در آید آید به کسوت آدم که در آید بصورت حوا و مولینا روم فرماید ^{بیت}
گاه نقش دیو گاه آدم کند گاه نقش شادی و گاه عم کند و نیز فرمودند حقیقتا لای و قرآن

محبوب فرموده و مَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مَتَعَدًّا اجْزَاءَهُ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ^{و نیز در حدیث دیگری}
 آمده است که لا تَحْرُكُ ذَرَّةً إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ^{عبد و پس جز او دوست همیشه باشد در آن مقام حیرت است که درین مقام}
 سکوت باید کرد و قدم بر شریعت و متابعت رسول خدا صلی الله علیه و سلم استوار باید کرد که بجز متابعت
 رسول خدا صلی الله علیه و سلم هیچکس را مرتبه ولایت حاصل نشود ^{مصرحه} گم آن شد که دنیا
 داعی زلفت به چنانچه شیخ محی الدین عربی قدس سره در فتوحات مکی آورده است هر که بصر
 سمع و بید و رجل و لطن و فرج و لسان خود را از حرام دور ندارد و هرگز او را چیزی از اسرار
 الهی حاصل نشود و از خوان حجید در مغز او بوی نرسد این مفت اعضا مذکور در امر مشروع
 صرف باید رد تا دل سالک روشن شود و اگر عیاذاً بالله در غیر مشروع صرف کند دل سالک
 شود ^{اللهم اهدنا الصراط المستقیم صراط مستقیم عبرت از راه شریعت و نیز در فتوحات مکی}
 فرموده سالک واجب است که این چیز را اختیار کند تا کامل شود ^{الجوع و التهم و الصمت و العزلة و الصدق و التوکل و الصبر و العزیمه و الیقین تسعة أهمیات}
^{و در حدیثی دیگر از شیخ شهاب لدین سهروردی قدس سره در عوارف شریف}
 فرموده است که سالک واجب است که شش چیز اختیار کند تا او را رتبه ابدالان حاصل شود
 اول ایمان بالله و رسوله ^{و الثانی} ثوبه ^{و الثانی} تصوفاً ^{و الثانی} الثالث الزهد ^{و الثانی} فی الدنیا ^{و الثانی} والرابع
 تحقیق مقام عبودیت ^{و الثانی} بدوام العمل ^{و الثانی} لله تعالی ^{و الثانی} ظاهر ^{و الثانی} و باطناً ^{و الثانی} و الخامس قلة
 الكلام ^{و الثانی} و السیاسة ^{و الثانی} من قله ^{و الثانی} الطعام ^{و الثانی} و السیاسة ^{و الثانی} من قله ^{و الثانی} الطعام ^{و الثانی}
 الانکسار ^{و الثانی} و حضرت قبله من قدس سره فرمودند قناعت خاصه او بپای خداست
 و دیگر مخلوقات همه رخص باشد و این بودند ^{مخلوق} گفت چشم تنگ دنیا و ارباب یا قناعت پر کند
 یا خاک گور یا القناعة ^{و الثانی} الاکتفاء ^{و الثانی} بالموجود ^{و الثانی} چنانکه شیخ عطار فرموده است ^{و الثانی} الاکتفاء ^{و الثانی}
 هر روزه کن به و روزه کن از خدا در یوزه کن به روزی بر ابراهیم خان قناعت در خدمت
 حضرت قبله من سرود کرد و این مثنوی بخواند ^{و الثانی} مثنوی ^{و الثانی} چو محبوبون نقطه هستی ^{و الثانی} و او پر باره و شتر
 از قید عنما گشت آزاده و کس فتند در آرام گاهش ^{و الثانی} به رسید پداز و کس رسم و رسمش به
 کی گفتم ایمانت کدام است به بقا آنچه او را عشق نام است ^{و الثانی} و اگر گفتم که من ربک تعالی
 ز دل آس کشید و گفت بی ^{و الثانی} چو محبوبون شد بدو عشق بیمار ^{و الثانی} بر آمد جان لب از شوق دیدار
 بر آور و از دل بسوز فریاد ^{و الثانی} در آن بسی گفت جاندا ^{و الثانی} چو زلفت ازین کاشانه خاک

که اسے مجنون چہ آوردی بدرگاہ	نذا آمد برو از ایزد پاک
کیا رب سوز نیلی در دلم بود	بر آماز دل مجنون بیک آه
سر شوریده باناخن مخارید و	نذا آمد که دست از وی برداید
بخوبی همچو مہ تابنده باشی	غرل بلک لبری پائنده باشی
ز غمهای جهان آزاد باشم	کرم کردی آہی زنده باشی
ہزارین خانمان بر کنده باشی	برندی و بشوخی همچو خسرو
کجا پرواہ دیگر و تنہم بود	
این غزل امیر خسرو نیز گفت	
من رویش کشتی غمزه	
اگر تو ہمتشمن بنده باشی	
حضرت قبلہ من	

قدس سرہ فرمودند کہ چون بر اسے زیارت حضرت مولینا فخر الدین رضی اللہ تعالیٰ عنہ روئی شریف داخل شدیم و آستان بوسی حضرت خواجہ قطب الدین و مولینا فخر الدین رضی اللہ عنہما کردہ آستان بوسی حضرت سلطان المشایخ و حضرت امیر خسرو و قدس سرہ سر ہما کردہ سکونت ورزیدیم عجیب ر عشق امیر خسرو بود چون مردم برای زیارت آمدندی اول زیارت سلطان المشایخ کردہ از انجا سلامت بیرون آمدندی بعدہ چون بر آ زیارت امیر خسرو نزدیک روضہ مبارک ایشان آمدند کے بی اختیار حالت گریہ ورقص در گرفتنی چنانچہ یک سپاہی آمد چون نزد روضہ امیر خسرو رسید ستار از سر انداختہ و گریہ شد بعدہ یک طائفہ بولیان آمد زیارت سلطان المشایخ نمودہ از انجا سلامت بیرون آمدند چون نزدیک روضہ امیر خسرو رسیدند سر خود بر نہہ کردہ زلفہا رامی کندیدند و بیکر بستند **ہیت** عشق را تا زم کہ یوسف را بازار آورد شیخ صنغان زاہد کے را زیر زنا آوردہ و نیز فرمودند کہ از تربت احمد جام رضی اللہ تعالیٰ عنہ نیز شعلہ عشق سیخ زد ہر کہ ہدائے زیارت ایشان میروئی اختیار در گریہ ورقص مے آید و نیز فرمودند کہ محمد رضا خان مرحوم پیش ما قصہ بیان کرد کہ چون شنیدیم کہ تربت احمد جام رضی اللہ تعالیٰ عنہ میروا اورابی اختیار حالت میآید من ازین معاملہ متعجب ہوں روز کے اتفاق زیارت ایشان افتاد چون نزدیک تربت رسیدم بے اختیار دستار از سر من بقیاد و حالت گریہ بر من غالب **ہیت** احمد تو عاشقی و بہ شجیت ترا چہ کار بود و پوانہ باش سلسلہ شد شد نشد نشد و نیز فرمودند کہ چند درویش بر تربت مبارک فضا صاحب شہید از قدس سرہ نشستہ اندست و بچو بہ بچکس التفات ندارند و یکدیگر نیز مصاحبہ و مکالمہ کنند مستغرق در عشق الہی چنانچہ پیر ہایان ما مستغرق در عشق حقیند ابھیچکس التفات ندارد بعدہ این بیت فرمودند **ہیت** گرفتہ ساغرے از دست مستی بہ تعالیٰ اللہ چہ دستی و چہ مستی بہ حضرت قبلہ

قدس سره میفرمودند که رسیدن به حق تعالی بنبایت اوست که حضرت فضیل بن عیاض
 قدس سره در اول زمان رمزی کرد و بیک روز دومی کرده در مغاره نشسته بود و
 ناگاه قاف آمد در میان ایشان قاری بود این آیت میخواند و امن و امانه فی الارض الا علی الله
 رزقها چون حضرت فضیل شنید از رهنری تو به کرد و بحق سبحانه رسید روزی میان حاجی کاتب
 در خدمت حضرت قبله من عرض کرد که غریب نواز من از رعیت کاری تو به میکنم قبله من جوید
 که انقطاع کردن از معامله دنیا بسیار مشکل است و موقوف بر حق تعالی است کسی را میخواهد بسوی خود
 و میان حاجی این بیت عرض کرد **بیت** رستن ازین پرده که بر جان تست به بے مد و پیر
 نه امکان تست به و حضرت من این بیت فرمودند **بیت** اگر ژاله هر قطره در مژده
 بازار از او پیر شده و نیز حضرت من قدس سره میفرمودند چون وقت هدایت میرسد بعضی
 را از طیور و بعضی را از جانوران بعضی از درختان آوازی آید که دنیا و اهل دنیا را بگذارد
 چون این آواز شنوند همه تکیه میکنند بحق سبحانه میوندند قوله تعالی **اللَّهُ يَجْتَبِي**
الْيَهُ مِنْ شَيْءٍ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ و نیز فرمودند که حق تبارک و تعالی
 بر همه مخلوقات بنظر رحمت می نگرد و مناسب این حکایت فرمودند که در زمانه مهتر موسی علیه
 بندش باران شد خلق در خدمت ایشان الحاح و عجز تمام کردند مهتر موسی علیه السلام در جنت حق تعالی
 سناجات کرد و وحی آمد که زنکه پیر و عاجز در فلان جاسکوت دارد و دنی بستاند و گفته شده اگر باران
 می آید آن ضعیفه خراب و عاجز میشود از آن سبب بندش باران کردیم چون مهتر موسی
 این سخنان شنید چند کس را فرستاد تا نانی بستاند ای آن ضعیفه نو آراسته کردند بجهه حق تعالی باران
 فرستاد روزی میان گرم خاوم حضور بخدمت عرض کرد که غریب نواز چند روز است که یک
 بازو میان غلام رسول بر او میان خدای بخش لاگری شکسته شده عاجز در قریه طباقاده
 هرگز زن و فرزند او را خبر نگرفتند حضرت قبله من قدس سره این را بلفظ مبارک فرمودند
 که در ویشے بود در وطن ما که پستان هر وقت بر زبان او این لفظ رفتے هدی مالک
 جو که ستم مارا و انکارا پیاپین نه کوی ساتھی ہمارا یعنی سچا پس بخیر حق سبحانه رفیق و شفیق
 و یاریست و برحق سبحانه تکیه باید کرد و نبرزن و فرزند که تکیه حق سبحانه از بلیات نگاهدارد
 در دو جهان و حضرت ابراهیم علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ والسلام تکیه برحق تعالی کرد برد
 ندر باغ کرد حضرت یوسف علی نبینا علیہ الصلوٰۃ والسلام تکیه بر غیر کرد هفت سال در

زندان بماند چنانچه قصه هر دو در قرآن شریف است حضرت قبله من قدس سر العزیز میفرمودند
 که حق سبحانه اولاد نیک همسایه نیک رفیق نیک بدد که در اولاد بد بسیار عم و الم حاصل شود
 اگر همسایه و رفیق بد باشند بسیار خوف زوال ایمان درین است و حضرت قبله من قدس
 سره فرمودند که یک سال چهار یار بودیم یکے میان علام حیدر و سه دیگر برائے زیارت
 قبله عالم روانه شدیم چون نزدیک دریائے کماره رسیدیم بسیار طغیانی آب بود مقدار پنج شش
 کرده از هر دو طرف دریائے بود و گذر کردن از دریا بر کشتی مشکل بود حیران نشسته بودیم بر کنار دریا
 ناگاه شخصی وقت غروب آفتاب بر زورقی سوار شده آمد و ما را سوار کتانیده روانه شد چون
 از شب سه پاس یا زیادہ بگذشت ما را از کشتی فرود آورد بر کنارہ زمین خشک و کشتی خود را
 باز برد چون روز شد ما را اختلاف افتاد که صاحب کشتی پر چه حیثیت بود یکے گفت بی ریش بود
 دیگر گفت که سفید ریش بود دیگرے گفت ریش مبارک سیاه بود چون حضرت
 قبله من این حکایت تمام فرمود شاد خان بلوچ در خدمت عرض داشت که غریب نواز
 شاپه فرمودید در وقت اختلاف صاحب کشتی حضرت قبله من تبسم کرده فرمود که هیچ گفتیم
 و نیز فرمودند که چون قدوسی حضرت قبله عالم کریم رضی اللہ تعالی عنہ میان غلام رسول لانگر
 به حضور قبله عالم عرض کرد برائے صحبت میان صاحب سنگھ والہ فلانہ حجرہ
 تیار کرده ام آرام کنند حضرت قبله عالم قدس سره بر لفظ مبارک راند که علی م رسول
 ایشانرا پیش مرا بگذار که بنشیند که حجر ما بسیار خالی خواهند شد چون میان غلام رسول باز رفت
 حضرت نظر بسوی من کرده فرمودند که نزدیک بیانزد و یک ششم باز فرمودند نزدیک
 شدم تاروے من نزدیک بروئی مبارک قبله عالم شد رحمة اللہ تعالی علیہ انگاه
 این بیت زبان مبارک اندلالت آنکه تیزیز و دیدیک نظر از شمس دین پس سخره کند
 بر دہ طعنہ زند بر چلہ بعدہ زیارت کرده به حجرہ آمدیم قبله عالم رضی اللہ تعالی عنہ سه روز
 زیستند بعدہ وصال کردند روزے میان عبداللہ بن زوار کہ یک از مریدان حافظ محمد جمال
 صاحب بود رحمة اللہ تعالی پیش من اظهار کرد کہ بکروز پیرین حضرت حافظ محمد جمال
 رحمة اللہ تعالی علیہ میان عمر خان چیر والہ را فرمودند کہ مرید را اعتقاد پیر باید کرد ^{مقصود}
 دین و دنیاوی حاصل شود در ہر شکل از پیر خود امداد طلب کند تا مشکل و حل کند
 چنانکہ روزی ما برائے زیارت قبله عالم رضی اللہ تعالی عنہ روانه شدیم چون بر کنار دریا

رسیدیم کشتی موجود نبود چیران شده نشسته بودیم ناگاه طفلی از کنار دریا ظاهر شده نزد
 من آمد مصحف مرا بر سر خود نهاد مرا گفت بر کتف من بنه تا از دریا گذر کنیم من همچنان کردم
 چون در نصف دریا آمدیم از طفل پرسیدیم که غریب تو از اسم شما چیست جواب دادند اسم ما
 بابل است چون مرا از دریا گذرگذاشته غایب شد بابل نام حضرت قبله عالم است حرمه الله تعالی
 بشارت ارادت مشرف شدند مولینا صاحب نام ایشان نور محمد نهادند و
 بشارت اجازت خود مشرف گردانیده روانه بوطن خود کردند تا خلق عرب و عجم از نور
 ایشان منور گردید حضرت قبله من قدس سره فرمودند که ما را صحبت ظاهری حضرت
 قبله عالم شش سال کم بود لیکن از روح مبارک ایشان فیض روز بروز با از حد زیاد است که
 روح بنیاز هر دم بر آستانه مبارک ایشان بالیم و هر یک از ایشان هر کار دینی دنیاوی امداد
 مطیسم **هدایای** پیر می یار و که کچه پیر می بود کون آن بن بنه بند ماوی و هم پیر می
 است چونکه ذات پیر را کردی قبول به هم خدا در ذاتش آدم رسول به گرد اینی جز
 تو خواجه را به گم کنی هم متن دهم و با جبه را به دو مسین و مدان و مخوان به خواجه را و خواجه
 خود محدودان به روزی در خدمت قبله من قدس سره میان محب الله هندوستانی عرض داشت
 کرد که غریب تو از برادر من گفته بود چون در خدمت حضرت قبله و جهان مشرف شوی از برادر
 من ورد پرسیده بیاری که حق سبحانه مرا محبت خود نصیب کند حضرت من فرمودند که بعد از نماز
 نماز کنه از بار الله تعالی بخواند محبت حق تعالی نصیب شود و نیز فرمودند درجه فنا نزد بعضی
 اهل الله شروع در سلامت و در درجه تسلیم سالک مسلمان حقیقی شود و نهایت درجه تسلیم
 از همه درجات اعلی مقام نزد اهل الله مقام تسلیم است اگر کسی اهل الله حرق عادت کند
 کافر گردد و مناسب این حکایت فرمودند که شیخ و قوتی رحمة الله تعالی بر کناره در بیاضت
 که در آنجا هفت اوپار سکونت داشتند با ایشان ملاقات کرد و وقت ملاقات شیخ و قوتی را امام
 کردند ناگاه در دریا کشتی غرق شدن گفت اهل کشتی فریاد وزاری کردند حضرت شیخ را
 و ایشان نماز توجه کرد کشتی از غرق در امان شد اهل کشتی بسلامت از دریا بیرون آمدند
 چون شیخ و قوتی از نماز بیرون آمد اوپار که با او افتاد کرده بودند فرمودند که این کار
 کدام کافر کرده این بگفتند و غایب شد بعد شیخ و قوتی همه عمر خود در گریه وزاری بود
 که از صحبت ایشان جدا شدند اهل تسلیم همه کار به حق سبحانه سپارند و خود هیچ نصرت نکنند

که حق تعالی مالک است در همه اشیا هر چه مرضی او باشد بکند بجهت بیان محمد یا منشی و خدمت
 عرض داشت کرد که غریب نواز که شما مشرت اهل تسلیم دارید جواب فرمودند که ما بهر دو فرقه
 تمیزیم این سخن حضرت قبله من از کسر نفسی است و گرنه مشرب ایشان تسلیم بود چنانچه
 اکثر اوقات این لفظ بر زبان مبارک ایشان میرفت **هندی** کوئی مرے کوئی
 جیوی شہرہ جھول پتاسی پیوے و یعنی باراضی برضائی خدای تعالی ہستیم ہر چه مرضی او باشد
 بکند بزندہ شدن و مردہ شدن کسی کار ندریم مالک حقیقی اوست دیگر کسی نیست قدرت
 دارد چنانچہ مولینار و مقدس سرہ بیفرمودند **پیت** مالک الملک اوست ملک اورا دہید
 ماون جملہ پیش او ہنیدہ شیخ اعطار فرمایند **پیت** اوست سلطان ہر چه خواهد او کند عالمی را
 درومی ویران کند نیست سلطانی مسلم و راہ نیست کس را زہرہ چون چراہ طرفہ یعنی
 جہان برہم زندہ کس نے آرد کہ آنجا دم زندہ روزی مولوی شہسوار و خدمت حضرت قبلہ
 من قدس سرہ عرض داشت کرد کہ غریب نواز شخصی پیر زگر پز پیش من آمدہ اظہار کرد کہ
 من شیخ شازا در ملتان زہر دادہ بودم بگفتہ مخدوم حسن شاہ کہ زہر شیر آہنختہ بودند
 نوکر شاہ حسن بودم حق سبحانہ پیر شمارا در امان خود نگاہ داشت زہر ہیچ تاثیر نہ کرد
 این معاملہ زہر دادن بعد از دوازده سال اظہار کردم مصرعہ دشمن پہ کند چو نہر بان باشد
 دوست و حضرت قبلہ من پرسید کہ شیخ حسن شاہ کد امست مولوی مذکور عرض کرد کہ
 غریب نواز مخدوم حسن قریشی بود بر سجادہ مخدوم بہاؤ الدین زکریا ملتانی رحمۃ اللہ علیہ
 بہ تغلب نشستہ بود الحال دوسہ سال گذشتہ کہ مردہ شد حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند
 کہ حق تعالی بروحمت کند و نیز فرمودند کہ ما گاہی بر مقام او نہ رفتہ بودیم این معاملہ چہ کرد
 مولوی مذکور عرض کرد کہ غریب نواز زہر شمارا از غیرت و حسد دہانیدہ بود چنانچہ پیوہان
 رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم را زہر دادہ بودند از غیرت و حسد و حضرت حق سبحانہ رسول کریم را
 صلی اللہ علیہ وسلم در امان خود نگاہ داشت زہر ہیچ تاثیر نہ کرد و نیز مولوی مذکور عرض نمود
 کہ غریب نواز مر زگر پز مذکور گفت کہ در خدمت پیر خود عرض کن کہ تقصیر من عفو کنند حضرت من
 فرمود خدای تعالی تقصیر او عفو کند **پیت** ہر کرا باشد سعادت و ستیا چہ در جہان باشد شہنشاہ
پیت آسایش دو گیتی تفسیر این **پیت** با دوستان مردت با دشمنان ہارہ
 روزے حضرت قبلہ من قدس سرہ بیان محمد یار ابن ظریف خوبہ را فرمودند کہ ترا

یکینم کثیره بدسیم دعاکن که حق تعالی باران رحمت بار و یارے دیگر عرض کرد که غریب از
 این اندک است بسیار بدسید حضرت قبله من قدس سره فرمودند که در بر آمدن حاجات این یکینم
 کثیره کافی است مناسب این حکایت فرمودند که چون ما برای زیارت خواجہ خواجگان معین الحق
 والدین قدس سره در اجبیر شریف رفتیم و آستان بوسی حضرت خواجہ کریم در آنجا چند روز
 اقامت ورزیدیم روزے انقافا بر مزار مبارک بزرگے رفتیم بر مزار او مردمان آمدند شش
 کنجک نذر معین میکردند هر حاجت که ایشان را بودی حاصل میشد شخصی آمد شش نذر معین
 کرد و دوران چندان سعی کرد مراد حاصل نشد باز آمد پیش صاحب نذرت عرض کرد که
 بزرگ خدا من شش روپیه نذر معین کرده بودم حاجت من روان نشد بزرگ جواب داد
 که مرا شش کنجک در کار است زیادہ مطلوب نیست و حضرت من قدس سره فرمودند که زنی بود
 که شوهر برائے او نخلین به قیمت لکھه روپیه خریدہ بود بر نعلین مروارید مرصع کرده بودند بعدہ
 شنیدیم کہ آن زنکہ برای قوت خود آرد و جواری می بخت و عاجز تمام شد سبب آن بود کہ
 شوهر آرزو بسیار بخیل بود هیچ درویش و مسکین را برای عند اللہ یک آثار آرد و خیرات نداد
 و نیز فرمودند کہ افغانان ملتانی بسیار بخیل بودند کہ هیچ درویش را از درویشان حافظ محمد
 و حضرت مولوی خدائش رحمۃ اللہ تعالیٰ گاہی آثار آرد ندادند چون سنگھان
 ملتان رافتح کردند افغانان ملتانی را از شهر بدر کردند از ہر دروازہ دو ازوہ من
 در سنگھان در قبض و تصرف خود آوردند و مالک شدند و نیز فرمودند کہ در سرکار
 سندھیان یعنی بھارنخان بسیار فیض است کہ ہمہ سادات و علما و فقرا و غریبا از برات خوارند
 چنانچہ بعضی را جاگیر دادہ و بعضی را چاہ انعام کردہ و بعضی را روزینہ مقرر کردہ از ان سبب
 حق سبحانہ ملک بر ایشان مسلم دست سہ چہار شپت شدہ کہ زوال نگرفتہ دیگر صاحبان
 چنانچہ سرسایان و ملتانیان و بلوچان ہمہ خراب شدند از سبب بخل کہ هیچ درویش را روزینہ
 ندادہ بودند حدیث **اَلْبَخِيلُ عَدُوُّ اللّٰهِ وَ لَوْ كَانَ زَاهِدًا وَ نَزَّوْا**
اَللّٰهُ حَبِيْبٌ اللّٰهِ وَ لَوْ كَانَ فَاْسِقًا و حضرت قبلہ من قدس سره فرمودند کہ
 کہ در اول ایام در توتہ شریفہ پیش میان حسن علی قرآن مجید میخواندیم روزے مرا یک
 فلوس بدست آمدہ بود تا اورا خرج نکردم مرا آرام نیامد ہما بزوز آن فلوس خرج کردیم تا مارا
 آرام آمد و شریف بر زبان مبارک نند کہ **اَللّٰهُ يَبَارِكُ فِيْ كُلِّ عِبَادَةٍ وَ**

حُبُّ الدُّنْيَا دَأْمٌ كُلِّ خَطِيئَةٍ وَيُنِزُّ فَرَمُودَنَدَ كَهْ حَضْرَتِ حَمِيدِ الدِّينِ نَا كُو رِي حَمْدَةَ اللّٰهِ
 پادشاه تارکین است چون مقصد زیارت ایشان گویم کجک یک کثیره بدامن خج و ستم
 چون آستان بوسی ایشان گویم کجکان کثیره در واسطیچ بنو و گفتیم سبحان اللّٰه
 سلطان اتارکین کجکان کثیره قبول نکرده دنیا در نظر ایشان بسیار قبیح است چنانچه
 در حدیث شریف آمده است **الدُّنْيَا حَيْفَةٌ وَطَالِيَهَا كِلَابُ اللّٰهِ تَدَارُ رَفْنَا حَيْفَكَ**
وَحُبُّ مَنْ لِحَبِّكَ اَمِينُ يَارَبِّ الْعَالَمِينَ و نیز فرمودند که در قوم لوط علیه السلام بعضی
 مردم مرتکب کبیره بودند چون جلال الّٰهی آمد هلاک کرد و بیعت آن خداوندی
 که هنگام سحر کرد قوم لوط را زیر زبره و همچنین در قوم هود و صالح و شعیب علی نبینا و علیهم الصّٰلوة
 و السلام بعضی مردم معصیت نمودند چون غضب الّٰهی آمد همه را هلاک ساخت چنانچه حق سبحانہ
 در قرآن مجید ذکر فرموده لیکن در امت بنی صاحب صلی اللّٰہ علیہ وسلم اگر کسی مرتکب
 کبیره شود یک مواخذہ کند لغو باسد من ذلک دیگران را بیعت رسول کریم امان دید
 و نه هلاک ساد و این آیت را شاید فرمودند **وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرٰی** یعنی نہ
 برادر و بیچ بر دارنده و گناه دیگرے را یعنی حق سبحانہ تعالی در امت رسول کریم رحمت
 کرده است کہ ہمون عاصی ہلاک سازد و دیگران را در حفظ خود نگاہ دارد و حضرت قبلہ من فرمودند
 کہ ہنتر موسی علیہ السلام گفت رَبِّ اَرِنِي النُّظْرَ الْكَبِيْكَ و از حق سبحانہ در جواب کن تَزْرَانِي و اقع
 شد عتاب بنو بلکہ ناز بود تا شوق او زیادہ شود چنانچہ معشوقان ست ناز کنند تا شوق
 و نیاز عاشقان باوہ گردد و بیعت ناز نیست آنجا نازی چه گویم بہ ما سیم نیازی
 و نیازی و چه گویم بہ و نیز فرمودند کہ دو دختر ہنتر شعیب علی نبینا و علیہ السلام بودند و ہر دو را منہ
 ولایت نصیب بود و نیز فرمودند کہ ولایت و نبوت ارث کسی نیست ہرگز حق تعالی
 بیخواد بید ہدنگا این بیت را بر زبان مبارک ناند **بیت** حق بشبان تاج نبوت و ہد ہد
 ورنہ نبوت چه شناسد شبان بہ حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ پادشاہ حقیقی رود ہد
 حق سبحانہ و تعالی ست و این آیت را شاہد آورند و ہر وقت
بِیْخَوَانِدُنْ لِمَنْ الْمَلِكِ الْیَوْمَ اللّٰهُ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ
 پیش بعضی پادشاہان این آیت را بخوانند ہر روز در خدمت حضرت
 قبلہ من قدس سرہ مردمان الحاح کردند کہ غریب نواز دعا فرماید کہ خفتعالی تقصیر ما عفو کند حضرت

قبله من این مناجات را بر زبان مبارک نهد مناجات

<p>یا الہی عفو کن تقصیر ما تقتضی طبیعت تو چیت قدر گر سگی کردیم اے شیر آفرین زانکہ جز واحد نیاید راست راه دشگیری کن مرا اے دستگیر تا کہ ہر کس گویت واہ دستگیر چون سلیمانم بگردی اے کریم</p>	<p>تقتضی طبیعت اجبت توز قدسی کار خود را کن تمام واحدی وحدت ہستی گواہ تا بیند از نذر چاہ مرا دشگیری کن چنان کہ دستگیر ای و امید و امید</p>	<p>تست ما را جز تو کو کند تدبیر ما ما ز خبثی کار خود کردیم خام شیر انگار بر ما از کین لفس و شیطان میریزد از راه مرا زانکہ ما نیست جز تو دستگیر کس نگشتہ از دور تو نا امید حفظ ختم کن ز شیطان رحیم</p>
<p>آمین یا رب العالمین و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند</p>		

در کتاب دیدیم چون مادر موسی علی نبینا و علیہ السلام وفات یافت وحی آمد کہ اے مہتر موسی گستاخہا کہ تو کردہ بود از حرمت ما و تو عفو کردیم اکنون از گستاخہا دور باش و طریقہ ادب و زبرد و گستاخہا مہتر موسی است کہ حق تعالی در قرآن مجید ذکر کردہ است چون مہتر موسی بر کوہ طور رفت قوم او گو سالہ پرستی کردند از کوہ طور باز آمد قوم خود را دید گو سالہ پرستی میکنند گفت الہی ان ہی الایاتک یعنی نیست این زمایش از تو و دیگر گفت دَبِّ اِدْنِی اِنظُرْ اِلَیَّکَ اے بار خدا یا چہرہ خود مرا بنما تا ببینم انگاہ این غزل مولینا روم فرمودہ موسی نیم کہ ترسم از لن ترانی ہے اے بیخبر چه دانی را نیست صد نہالی ہماز و نیاز موسی اسنی ولن ترانی ہے روزے بعضے مردم در خدمت حضرت قبلہ از عرض کردند کہ غریب لوازا از ظلم ظالمان بسیار تنگ آمدہ ایم غور فرمائید حضرت قبلہ من این ہندی فرمود ہندی جسی چوران متہ سائیر اتا وے چور متھے ہے یعنی اگر کسی بدی کند چنانچہ در قرآن شریف آوردہ است مَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِہٖ وَمَنْ اَسَاءَ فَعَلِیْہَا وَاگر نیک کار کردہ باشد بر اے خود کردہ و اگر کسی کار بد کند بر اے خود کردہ باشد روز بروز در خان بلوچ و رخصت حضرت عرض کہ غریب لوازا یک خروس شاہ صاحب ہ دین پناہ علیہ الرحمۃ کسان بد زوی خوردہ بودند خروس در شکم شان جواب ایشان تا دم شد چند مدت شدہ است کہ کوزن شما حاکم وقت کشتہ است و خوردہ بیچ اثر نشد جواب فرمودند کہ حضرت شاہ صاحب نر بودند و ما خصی ہسیم و این سخن حضرت از کمال تسلیم و کسر نفسی است بعد از چند ایام حاکم مذکور از خون شکر انگریزہ گر بختہ بہ ڈیرہ غار پیمان رفت و در آنجا کشتہ شد

و نیز در خدمت حضرت من بعضی از مردمان عجز کردند که قبله جهان ما معلوم کردیم که مودمی آیات و دیگر برادران
 او مال شمار اتراب میکنند که از شما صد هزار روپیہ با نقد بگیرند و غلہ گندم و جوار و باجره کہند در لنگر شریف
 میدهند حضرت قبلہ من این لفظ ہندی بر لفظ مبارک راند ہندی دودہ کا دودہ پانی کا پانی ہا کچے
 بیج کے کھوتانے یعنی اگر کسی بدگیری و غابازی کند عاقبت اور از بیان رسد چنانچہ شیخ سعدی در کتاب
 حقیقت الطریقین حکایت آورده کہ شخصی در شیرگو سفندان آب را ایختہ بفرودختی چند مدت بدین مدامت
 کرد و کوزگو سفندان خود را برای چراندن بدامن کوه بردہ بود ناگاہ از درون کوه سیلاب بیرون آمد و گو سپندان
 تمام او در سیلاب غرق شدند گریہ و زاری آغاز تہا و تلف آواز داد کہ این جان آب است کہ در شیر امینتہ بودی
 اکنون آن آب را حق سبحانہ فرستادہ کہ مال تو صدمہ ہلاک شد و نیز روزی سپہ قاضی حسن علی تب والہ اظہار کرد
 کہ در دل من خیال افتاد کہ حضرت صاحب قبلہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ از ما غریبان خبر ندارد و درین اندیشہ خواب فتم
 حضرت قبلہ من در خواب فرمایند یک دندان از دندان تو منی چند من خبر دارم چون بیدار شدم همچنان بود کہ
 فرمودہ بودند خیال فاسد از دل من دور شد و نیز یک کویستانی در خدمت حضرت من عرض کرد کہ غیب
 نواز شما از حال ما خبر ندارد فرمودند کہ ما خبر دارم مستقیم از شما و بہر معاملہ از خبر داری خود نشان میدہم کہ بگردن تو
 بازن در فلان غار خستہ بودی وزن خود را گفتمی کہ سرسوی خود را پوش کہ درینجا خوف پلنگ است چون آن کویستان
 این خبر از حضرت من بشنید شاہان شد گفتم راست فرمودی ہچمین است اما وصا تمام است او ای
 طفل حق اندامی سپہ در حضور و غیبت از تو با خبر ہر نیز حضرت قبلہ من در بند کشا و علمائے سنگیر والہ
 کہ ایشان مجوس بودند در ڈیرہ غاریجان رفتہ چند روز اقامت نمودند نواب ڈیرہ ہرگز التفات نہ نمود
 بعدہ نواب نام شدہ پیش حضرت من آمدہ عدرو معذرت بسیار نمود و علمائے اہلسن نمود و چیز اشیا ایشان
 باز داد چون از ڈیرہ روانہ شدند نیز در خانقاہ شریف شاہ آمدند از چاندن کہ ہر کہہ سیف ستانہ بدست خود
 گرفتہ سہ بازگیر خواندند و شمشیر بزین زدند او را باز دادند بعدہ فرمودند کہ ای کہہ کہہ سیف تو بیج باد شاہ
 خراسان بہرید همچنان شد کہ فرمودند کہ بیج اثر باد شاہی مانند بیت گفتمہ او گفتمہ اللہ بود ہا گر چہ از طبق
 عبداللہ بود ہا حضرت قبلہ من قیس سترہ اکثر خدا و مان حق را از کار تزویج منع می فرمودند کہ شجرید
 بہتر است سالک چنانچہ در عوارف المعارف آمدہ حضرت قبلہ من قیس سترہ بر خوردار ہندی والہ را
 فرمودند کہ امروز وقت قیلولہ و شخص پیش آمدہ این مولود شریف را **س** چشم جوت بکشاسوی
 من انداز نظر ہا اسی قریشی نسبی ہاشمی و مطلبی ہا ماہمہ نشہ لبانیم و تو کی التجیات ہا لطف فرما کہ زند
 میگردد و نشہ لبی ہا بخواند ما از ایشان نام پرسیدیم کہ شما کہ نام کسانید ہر گز جواب ندادند خوردار

طالعہا

مذکور چون این سخن را از قبله دو جهان شنیدند مولود مذکور بحضور پر نور شروع نمود و یکبار تمام کرد و دو بار بجز آن
 و نیز فرمودند چون وقت عشا حضرت قبله عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ قدر از نمودندی یک سطر بی پیر مرد آید کلیها
 مرزا خواندی و حضرت قبله عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ سماع نمود و بعضی از یاران هم موجود بودند و حضرت
 قبله من رضی اللہ تعالیٰ عنہ احمد قوال را فرمودند که غزلبا و یوان این زمین یاد کن بوقت تجرد یا دیگر وقت سماع
 خواهم نمود که تاثیر بسیار دارند و نیز حضرت قبله من قدس سره سماع را بعد از نماز تہجد بسیار عزیز داشتندی روز
 در خدمت حضرت قبله من عرض داشت کردند که قبله دو جهان درود شریف بقدر دو کڑو تر شازده لکھ نام
 کردیم و غافرمانند که حق سبحانه و تعالیٰ تقصیرات ما عفو فرماید و باران خیر بارد فرمودند که در خدمت صاحب رو و لیون
 نبی صاحب علی السدی و سلم عرض نمودیم غور خواہند فرمود و نیز در خدمت حضرت من و عالمیان نواب دیرہ
 اسمعیلیخان و آلہ عرضی نوشتند کہ قبله دو جهان بعضی از دشمنان از دشمنی از من ملک ڈیرہ مذکور میگردد
 غور فرمائید کہ وقت یاری و دستگیری سبت عاقبت باخیر شود حضرت قبله من قدس سره در جواب فرمودند
 کہ یک لکھ سورت فاتحہ و سہ لکھ درود بخوانید لیکن خوانندگان سورت فاتحہ و درود شریف درویشان نیک
 بخت باشند امید است کہ دشمن بر تو ظفر نخورد بخت از هر وجه خاطر جمعا رسید و شیخ سعدی علیہ الرحمۃ فرماید
 بیت بر آنکہ استعانت بدرویش برد اگر بر فریون زد و پیش برد و نیز یاران کہری بختیار خان و آلہ
 عرض داشت کردند کہ قبله دو جهان مردم از رحمت و باہلاک شوند غور فرمائید کہ حق سبحانه و تعالیٰ این بار و دفع سازد
 حضرت قبله من در جواب فرمودند کہ یک لکھ سورت فاتحہ بخوانید امید است کہ حق سبحانه و تعالیٰ این بلا را از شما دور
 سازد چون یاران مذکور یک لکھ سورت فاتحہ تمام نمودند حق سبحانه و تعالیٰ بار و دفع ساخت مردمان را بجان حاصل
 است **بیت** دست شیخ از غائبان کوتاہ نیست + دست او جز قضیہ اللہ نیست + و حضرت قبله
 من قدس سره بر لفظ مبارک را ندک مصنف کتاب کشف عالم کلان بود و در حکما طابہر ممتاز و مشہور
 بعلماء بود چون اورا ہدایت نصیب نبود معتزلی شد وقت مردن از دہن غدارہ بیرون آمد نفوذ باللہ منہا
 علم بغیر ہدایت بکار نیاید **نظم** علم چون برتن زندباری بود + علم چون بردل زندباری بود + علم ہا اہل تن
 حال شان + علم ہا اہل دل اجال شان + و نیز فرمودند کہ حکما را کشف و صفای بود چنانچہ حکیم جالبینوس و بقراط را
 دستور بود کہ بر دروازہ خود نقارہ بناوہ بودند ہر مرضی کہ بر در آمدے چوب بر کوس دی حکیم مذکور مجرب شنیدند
 آواز کوس مرض را معلوم نمودی و در اندرون جمع خانہ نوشتہ بیرون فرستادی حکما اشرقیون را دستور بود
 کہ شاگرد بشرق بود و شاگرد مغرب بصفا و کشف شاگرد اسبق کتاب از سخا تعلیم نمودی با وجود کشف کافر بودند و
 اسلام اختیار نکردند ہمہ فی ایمان رفتند نفوذ باللہ من ذلک مگر لقمان حکیم رضی اللہ تعالیٰ عنہ صاحب ایمان بود

چنانچه حق سبحانه تعالی در حق او میفرماید **وَإِذْ قَالَ لِقَامٌ لِأَبْنَيْهِ مَا بُعِثْتُ بِأَنْتُمْ لَا تَشْكُرُونَ**
 اللہ وحدت در اصطلاح صوفیہ کرام عبارت از است که اشیا را عین حقیقت تعالی دانستن و اشیا عبارت
 از صور علمیه است حق سبحانه را عشق بود که جمال خود را در آئینه نامختلف بنیاد خلق را پیدا نمود چنانچه در حدیث
 قدسی آمده **كُنْتُ كُنْزًا مَخْفِيًّا فَاحْبَبْتُ أَنْ أَعْرَفَ فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ** آسمان بود مختلف خواستیم که اثر
 آسمان ظاهر شود و مظاہر مختلف پیدا نمود صوفیہ کرام چون لفظ عشق ذکر نمایند گاهی از و مراد ذات بخت
 دارند و گاهی مراد از و محبت میمیل بحمیل البصیر الی الجمال مثنوی شاد باش ای عشق پر سوادے ما با اے
 طیب جلمه علتها می با اے ای قلاطون و جالینوس ما اے ای دوائی سخوت و ناموس ما اے صار و گامزد و نشق
 اجمیل اے ای رایتیم من جبل رقص اجمیل اے عشق آن شعله است چون کن بر فروخت اے هر چه چه معشوق
 باقی جمله سوخت اے اللهم از قناعت شک و عشق حبیبک صلی اللہ تعالی علیہ و علی آلہ و صحابہ اجمعین امین یارب العلمین
 و حضرت قبله من قدس سمره فرمودند که هر کس بر مذہب خود و اگر چه باطل باشد مستقیم باشد و از مذہب باطل انحراف
 نماید چنانچه کافران جان خود را در مذہب خود فدا سازند و اسلام هرگز قبول نکنند بلکه میگویند که مذہب ما حق است
 چنانچه میان حاجی شانه گریش اظهار نمود که من در ملک رستم که چون کسی از ایشان شیطان در خواب
 آمده محکم ساختی همه مردم پیش او رفته مبارکباد کردند که ترا زیارت ابلیس شده است مبارکباد و نیز فرمودند
 که بعد از هزار سال حقیقت سبحانه ابلیس ملعون را حکم کند که قبر حضرت آدم را صلوات اللہ علی نبینا و علیہ السلام سجده کن
 تا ترا مقبول بارگاه خود سازم ابلیس بی سخت میگوید که چون در عین حیات او را سجده نمودم اکنون
 حیا می آید که تربت او را سجده کنم همچنان در انکار کسی حضرت آدم صلی اللہ تعالی علیہ و آلہ و صحابہ کرام
 او مشغول تا روز قیامت خواهد شد حقیقت تعالی از شتر این دشمن ملعون در امان خود نگاهدار و اللهم امین
 یارب العلمین و حضرت قبله من قدس سمره فرمودند که فرشته دو پر دار و یک پر جمالی و دیگر جلالی در
 جانبیکه پر جمالی میزند شکر رافتح و در ملک فرخی واردانی باشد از آن سبب دل مردمان قوی با و خیرات کنند
 و آنجا که پر جلالی میزند شکر را شکست شود و در ملک گرانی و قحط سالی گردد از آن سبب دل مردم
 ضعیف شود و بیچکس را طعام ندهند چنانچه پس از پذیر خود و پدر از پس خود و طعام مخفی کرده میخورند
 بیت چنان قحط ساستند از در عشق اے که یاران فراموش کردید عشق اے اگر کسی در خدمت حضرت
 قبله من عرض نمودی که بدست خویش رفته نوشته بدید این عبارت نوشته بخط داخل فرمودند
 غریب نواز مهربان من موجب نوشته من بعمل آرنند زیاده و اسلام و حضرت قبله من میفرمودند که تعلق
 زن و فرزند و دیگر اسباب دنیا را هر زن حق اند و این سخن سندی را بر زبان مبارک اندازند و میفرمایند

گامین بلابین تے مال حجال : فرزند تے زال بھی بہنی وبال : جو کوئی رہو انہاں تہین دور ہو ہی اوہ
 خوشحال ضرور : چنانچہ شیخ سعدی علیہ الرحمۃ میفرماید بیت تعلق حجابت بیجاصلی : چو پیوندا
 بکسی اصلی : مولانا جامی علیہ الرحمۃ میفرماید گفتووی ایخوابہ الرمال وگر فرزندت : پیداست
 کہ مدت بقائش چندست : چیزیکہ مردگی جدا خواہی ازو : آن بہ کہ بزندگی جدا باشی ازو : چیزیکہ
 نہ در روی بقا باشی ازو : آخر ہفت تیر بلا باشی ازو : بیت درین رہ حاصلی چیزیکہ لے نیست
 دو دل بودن بجزنے حاصلی نیست : روزے حضرت قبلہ من قدس سرہ میان تقی محمد باغبان را
 پرسیدند کہ شنیدہ ایم کہ یک جنت از گاون شما گم شدہ است میان محمد تقی عرض کرد کہ غریب نواز
 باداد و مہربانی شما بازور خانہ آ رہ اند حضرت قبلا فرمودند کہ مہربانی ما انست کہ ہمہ اسباب دنیا از تو گم
 شود و بفرات دل زیاد حق سبحانہ مشغول باشی چنانچہ روزے شخصی از انسی در حضرت گنجشکر رضی اللہ
 تعالی عنہ آمد پرسیدند کہ جمال باچگونہ است عرض نمود کہ مخدوم از ان روزی کہ سخت پیوند کردہ است
 مواضع و اسباب و مشغول زراعت کلی ترک دادہ است و گر سنگیہا و بناہی کشت حضرت گنجشکر
 رضی اللہ تعالی عنہ خوشحال شد و گفت الحمد للہ خوش شد و نیز فرمودند کہ پیران با میدان و صحبت
 میکنند کہ اگر مسافران بتو آید و در ان شب فاقہ باشند این نعمت بس عظیمست و ازین کار شکر خدا
 بجا آری و نیز حدیث شریف است ان علیسی علیہ السلام کان یحکم کل من الشجر و یبیس من الشجر
 و یبیت حیث اُمسی و کم یکن کہ و لدی موت و لا بیت یحرب و لا یحی لغد و حضرت قبلا من قدس سرہ
 این بیت فرمودند بیت بہر کہ آمد عمارت نو ساخت : رفت منزل بدگیری پرداخت : بعدہ
 بیان فرمودند کہ از ہمہ عمارات عمارت دل از یادگیری حق سبحانہ بہترست دیگر ہمہ عمارات زوال پذیرند
 مگر عمارت دل ہمیشہ باقی ست بیت پس از سی سال این معنی محقق شد بخاقانی : کہ یکدم باخدا بودن بہ
 از تخت سلیمانی : چنانچہ مولانا جامی سپر خود را وصیت کردہ نظر علم کثیر آدہ عمرت قصیر ہر چہ ضرورت
 بدان مشغول گیر : اچہ ضرورت چون حاصل کنی : بہ کہ عمارتگرے دل کنو : انست عمارتگری داکم دل :
 وکشی از کشمکش اب و گل : پرورش متن از خواب خورش لباس وغیرہ تعلق کہ امکان بر بدن
 دار و بگذاری و خلوت گزین باشی و جان را بہ یاد حق مشغول داری ہر چہ بجز یاد حق سفت فراموش کنی
 و اصلا با سوکند ہوش را نہ ہی چنانچہ پیر مرید را وصیت کرد کہ چیزے کہ در دو جہان بکار آید
 یاد کرون حق تعالی ست دیگر ہمہ عبث ست حکایت مریدے در مجلس ہر آدہ و یک لحظہ نشست
 زود برخواست پیر پرسید چو از و دش دیو از جہرزل میگسری می مرد بعض نمود کہ چیزے من در

فراموش شد در جستجوی او میروم پیر غصه کرده فرمود چیزیکه در دو جهان است آن لایق فراموشی نیست
 فقط و آن چیز عبارت از یاد حق تعالی است حکایت سر مویشیا را با مرید فراموشکار
 ساوه مرید ز جهان شست دست * آمده در صبحت پیرے نشست * گرم نکرده زمین جان بنوی
 خاست از آن انجمن دل فروز * پیر بر آشفنت که تعجیل صیت * نفرت دیو از دم جبرین صیت
 گفت مقنا پرده کیش هوش گشت * نادره چیزیم فراموش گشت * میردم این بطنه به راه کو
 تا کنم آن گم شده را جستجو * پیر خروشید که ای بوالهوس * در دو جهان است یکے چیزیں
 کان نہ سزاوار فراموشیست * قبلہ گو بائی خاموشیست * گرمہ آفاق در آغوش تو *
 باشد و آن چیز فراموش تو * غایت آگاہی تو غافلیدت * حاصل اوقات تو بیجا صلیست *
 در بود آن چیز فریاد تو * شاد کند خاطر ناشاد تو * گو دو جهان گشته فراموش باش
 لب ز سخن نشان شده خاموش باش * جامی ازین مشعل خاموش کن * هر چه در آن چیز فراموش کن
 زانکه سر انجام تو خاموشیست * آخر کار تو فراموشیست * یعنی که خاموشی و فراموشی
 ماسوی اللہ وقت مرگ حاصل آید پس آنچه عاقبت کار است بآن کار بند و بعمل آرو
 نیز فرمودند که گم نام شدن بهتر از شہرت است رباعی گر شہر شوی بشہر شہر النشاشی *
 در گوشہ نشین سوی مہ و سواسی * بہ زان نبود کہ خضر و گریباسی * کس نشناسد ترا تو کمر
 نشاسی * ایضا اشہار خلق بند محکم است * بند موز بند آہن کے کم است * آن قبول
 خلق سجدہ اژدہ است * مال بار آمد کہ در وی رہ نہاست * چنانچہ حضرت بابا صاحب
 محبوب الہی را رضی اللہ عنہما وصیت کردہ اند کہ *بني الدنيا كأنك غريب أو زائر سئل*
و بشمار نفس خود را از اصحاب تپور کس تا وہ دہشتار الہی و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمود
 کہ خدمت و فرمانبرداری والدین از دل و جان باید کرد کہ در حدیث آمده کہ والدین مثل
 کہتہ اللہ اند و نیز فرمودند کہ اگر کسی را والدین رد کنند ہرگز مقبول نشود و اگر حق تعالی رد
 کند باز مقبول نشود و حق والدین مقبول نشود لغو ذالک من ذالک و نیز فرمودند کہ او
 و خدمت کند مقبول شود مناسب این حکایت فرمودند کہ بریزبانے بسیار شوخ و شنگ بود
 زن خود را گفت کہ برو آب بیار وقت نمیشب بود و سر سخت بود و باران سے بارید با دختر
 وزمین گرفت زن قحج آب پر کرده بیاورد با دہ تمام بر سر شوہر خود اکثر شست استا وہ
 ماند چون زن ادب شوہر و خدمت او بجا آورد حق سبحانہ و تثنائی چہار وہ طہق اورا

عطا فرمود انکه این بتی فرمودند سبت هر که خدمت کرد او میزد و مژده هر که خود را دید او میزد و مژده
و نیز فرمودند که کار اهل الله از عقل قیاس برینست مناسب این حکایت فرمودند که مرید شیخ خود را
در طواف کعبه الله زودا الله تعالی شرفاً و تعظیماً قدم بر قدم شیخ نهاد شیخ سوئے مرید نظر کرده فرمود
تا سببت این بکن که من هر روز مقصد ختم کلام الله میکنم مرید پرسید معنی یا لفظاً و پیر فرمودند که در وقت
در مسجد آمد وقت شب مردم او اطعام و آب دادند چون مردم از مسجد بیرون شدند در طاقچه مسجد
کتابها نهاده بودند آن درویش مذکور اکثر کتابها را مبع جلدتساؤل نمود و وقت صبح چون در مسجد آمدند
حیران شدند و نیز فرمودند که حضرت حسن افغان از مریدان مخدوم بهاءالدین ذکریا ملتانی رضی الله
عنهما بود و محض ناخوانده بود و بجز آن که قرآن مجید نیز نه خوانده بود و مردم عام از بر آستان چند
سطور از قرآن شریف و چند سطور از کتابها بر کاغذ نوشته پیش او نهاده پرسیدند از ایشان که سطور
قرآن شریف کدام است حسن مذکور بنور معرفت انگشت خود بر سطور قرآن شریف نهاد و مردم
حیران شده پرسیدند که تو بیچ خوانده بچه طور معلوم کنی جواب دادی که نور حروف قرآن شریف بر
عرش معلی میروند و نیز فرمودند که روز قیامت حق سبحانه حضرت بهاءالدین فرماید که مرا با چه
تحفه آوردی حضرت بهاءالدین عرض کند که حسن افغان با چنانچه محبوب الهی فرموده که هر کس
که بخیرت فخر کند بر روز قیامت من فخر به بنور سینه ترک یعنی امیر خسرو خواهم نمود - و نیز حضرت من
قدس سره صاحبزاده اله بخش زید جیاته را وصیت فرموده که احسان کن بخلق الله که همه با تو دوست
خواهند شد چنانچه سعدی رحمت فرماید سبت بنده حلقه بگوش از نوازی برود و لطف کن ب لطف
که بیگانه شود حلقه بگوش قطعه کس نبیند که تشنگان حجاز بلب آب شور گرد آید - هر کجا چشمه
بود شیرین - مردم مرغ و مور گرد آید - و نیز فرمودند که هر که اخلاق نیک حاصل است مر او را مرتبه
ولایت حاصل است و بغیر خلق نیک هیچ سوئیت - چنانچه در وصف رسول الله صلی الله علیه و سلم وارد
قوله تع و انک لعلی خلق عظیم و ما کان اشرف الناس و از که هو نفسا کان اجنبیهم خلقا قال
شیخا هدا انک لعلی خلق عظیم ای علی بن عظیم و الذین جموع الاعمال الصالحة و الاحلاق
الحسنه و قال ابو سقفی الخلق العظیم ان لا یخاصم و لا یخاصم و قال الحسن لاله له
نعش نیک جفاء الخاق یعنی مطالعه الحق و قبل الخلق العظیم لیاس الثقوی
و الخلق با خلاق الله اذ المریق بالاعراض عند خطر و قال الخنید رحم اجمع
منه از نوعه اشیاء الخفاء و الالفه و البصیفة و الشفیه یارس در خدمت حضرت

قبله من عرض کرد که غریب نواز بغیر محلہ ذات شریف بیچکس روزہ ماه رمضان نذر و حضرت قبله من
 فرمودند کہ الحمد للہ کہ حق سبحانہ ما را توفیق داد اگر دن قرض خود داده اہل شہر را نیز دعا فرمایند کہ حق تعالی ایشان را
 بدامت فرماید تا قرض خدا وافر نماید و نیز فرمودند کہ شخصی کہ نامم در نواجیہ لیہ بود زوی کردی بر چاہ آمد
 صاحب چاہ گاؤ خورد گفت کہ ای زرگا و بسیار است شو و اگر ترا عذاب خواہم کرد چون کہون این سخن شنید
 از زوی توبہ کرد کہون کامل شد و یکے از واصلان حق گشت چنانچہ مالک دینار رضی اللہ عنہ در اول
 زمان تلبور بنواختی شبے خفتہ بود از تلبور خود او از شنید یا مالک ان توبت الی اللہ این سخن از
 تلبور در سمع ایشان رسید از خواب برخاست تلبور و ہمہ مال را خرچ نموده راہ بیابان گرفت
 و یکے از واصلان حق گشت اللهم ارزقنا ہدایۃ کالبۃ امین یا رب العالمین و حضرت من قدس سرہ
 بر زبان مبارک راندند کہ اعمال حسنہ چنانچہ نماز روزہ و غیرہ بیاری حق سبحانہ صادر شود و الحی علی
 ذلک و اعمال بد چنانچہ زنا و شراب خواری و غیبت و مردم ازاری و غیرہ این کردار ما از بندہ بیارے
 نفس و شیطان صادر میشود و نمودن باسد من ذلک نگاہ این بیت بر زبان گوہر نشان راندند
 قطعہ نفس و شیطان زد کر یارہ من + رحمت باشد شفاعت خواہ من + نفس و شیطان
 میبندند از راہ ترا + تا بندند از نذر چاہ ترا + شبے نخ الدین ہندوستانی و خدمت حضرت قبله من
 قدس سرہ عرض نمود کہ ای قبلہ من ما عشق مرا گزیدہ است اگر وصال معشوق مرا کنایند بہرگز نہ جان
 خود را ہر دو ازہ انصاحب فد خواہم کرد سلطان العاشقین حضرت قبلہ من این باعی را بر زبان
 مبارک راندند شعر لقت حیتہ الہوے کبدری + فلا طیب لہا ولا لہا راق + و الا الحبیب
 الذی شفقت بہ + فعدہ رقیبتی و تریاتی + مولنا جامی رحمہ اللہ تعالی در ترجمہ ان رباعی
 تصنیف فرمودہ رباعی بگزید ما عشقت جگر کباب ما را + نہ طیب می شناسد نہ فسوگر این
 دو را + مگر ان حبیب فلکش بود دل زدستم + بفسوگری در آید بکند علاج ما را + و نیز
 فرمودند کہ عشق بلاسے سخت عظیم است طرفین میسوزد و مناسبین حکایت فرمودند کہ میان
 حسن علی تب و الہ قصہ جام خبیر و لیدمان ذکر کردہ کہ ہر دو عاشق و معشوق بودند بقدر الہی
 از سبب جمیل در بیان ایشان مفاقت او فناد چون بعد از مدت ایشان ملاقات حاصلت نہجورد
 دیدن ہر دو جان خویشی تسلیم نمودند و این بیت بر زبان مبارک راندند بدیت عشق را نازم
 کہ یوسف را بہ بازار آورد + شیخ صنعان ہدی را زریزنا آورد + و نیز فرمودند ہندی
 ایہو عشق کیسا چنیدے نال آساوا متہما + و نیز فرمودند کہ دو زنان بودند با یکدیگر آشنائی داشتند

یکے از دیگری پرسید که عشق چه طور حاصل شود جواب داد اگر تو طالب بودی با من مشورت کنی
و هم فرمودند که سادگی باید که بجای سنجیده نشود بلکه با همه مخلوق صلح کند انگاه این بیت فرمودند
بیت حافظ اگر وصل خواهی صلح کن با خاص و عام با مسلمانان استادتد با برهمن راجا و امرا
یاری دیگر گفت که غیب نواز از ما بغیر اید و شما هیچ کار دین و دنیا حاصل نشود و عافا باشد که حق سبحانه
توفیق عمل نیک دهد که مقصود داری درین امر متصور است حضرت قبله من قدس سره جواب فرمودند
که طاعت دوام برایت تمام دعای نمازیم که حق سبحانه جمیع آشنایان ما را هدایت کامله نصیب کند که
بغیر هدایت هیچ مقصود نیست اللهم اهدنا الصراط المستقیم آمین یا رب العالمین و نیز فرمودند
که از امر غیر مشروع دور باشد و مثالی زدند که فقیر مثل چادرست چنانچه در چادر سفید و آغ زشت است
همچنین از فقیر اگر عیاذ ابا اللہ امر بد واقع شد زشت تر باشد بعضی مردم عرض نمودند که غیب نواز
معاش ما بر اسباب ظاهریست زراعت کاشته بودیم بحال از سبب بندش باران خشک شد حضرت
قبله من در جواب فرمودند که اکثر مخلوقات نظر بر اسباب دارند مگر یک کس از هزاران مخلوق نظر
بر سبب حقیقی داشته ترک اسباب کند و نیز فرمودند که این مرتبه ترک اسباب هر کس را حاصل
نشود انگاه این بیت فرمودند لیت اگر زاله هر قطره در شدی + چو خرمهره بازار زد پر شدی
ایضا کسب اسباب بهت پستی است + ترک اسباب بالا دستی است + و نیز فرمودند که چون کسی
را حق سبحانه از درگاه میراند و مردود سازد نفس و شیطان بر آن غالب شوند و از کتاب مناهی
کند چنانچه شراب خواری و بیهنگ و کونا نوشیدن و دیگر امور غیر مشروع از و صادر شود و خود با
اللہ من ذلک چون کسی محبوب درگاه خود سازد از همه امور نیک صادر شود و غیر شرع از و
هرگز صادر نشود و نفس و شیطان بر و هرگز غالب نشوند قوله تعالی من ینده اللہ فلا مضل له
و من یصله فلا دمی که نعوذ بانس من شرور أنفسنا و من سببنا أعمالنا یکسال در خدمت
حضرت من قدس سره صاحبزاده نور احمد رضی اللہ تعالی عنہ عرض کردند که غیب نواز با همراه
شده ملاقات صادق خان کنید حضرت من فرمودند که بر پاس خاطر انصاحب ملاقات صادق خان
کنیم و اگر نه ما حاجت ملاقات نیست زیرا که یکسال در چنین حیات قبله عالم رضی اللہ عنہ
برای زیارت قبله عالم در راه میرفتیم ناگاه شخصی در راه پیدا آمد بر من سلام داد جواب سلام دادم
و یار و بیچ التفات نمودم و روانه شدم باز مرا آن شخص گفت که من خنجرم و با من بیچ التفات
نمودی من جواب دادم که چون پیچود را دیدم مرا حاجت خنجر نمانده بدیت خنجر چه گویم

که چون حضرت هزاره بود سر چشمه او جبرئیل بود نیزه اجزاده مذکور فرمودند که گذران ما بغیر آمد و رفت نمی
 باشد حضرت قبله من در جواب فرمودند که غریب نواز از گشاده رخساره خود سکون و آرام و زریبندگی
 جمیع مخلوقات بر دروازه شما سجده کردند و نیز حضرت صابرا زاده مذکور را فرمودند که قبا به عالم بر با
 بسیار لطف و عنایات و احسان نمودند که پادشاهی کونین عطا فرمودند و دیگر خوشیشان با بر آفتاب
 بنیم زیتون بریده میفرود شد تا گزین معاش ایشان شود روزی که شخصی در صحنه نمود که در اینجا بعضی مردم
 نیک و بعضی بداند و جوشش فرمودند همه نیک اند هیچ کس بد نیست نظم در ره نیک بد افکن خورد
 سر نه اینجا که همه پانند و مردم کوشش زینهار است + پشت خم خاصیت پر بار است + شاخ و پیوه
 کشد سر بقیام + شاخ پر پیوه شود خم بسلام + روزی حبیب اللہ خان ملتانی در خدمت حضرت
 قبله من قدس سره سه بالین از پنبه پر کرده بیاورد و عرض نمود که یک بالین بر آنگیبه پشت مبارک نه
 بالین دیگر بر آنگیبه هر روز از مبارک یک سنور بی نیز از پنبه پر کرده بیاورد و حضرت من برگزیده هر چه چیز را
 منظور نمودند مگر یک سوزنی از پنبه خالی بود منظور کردند که بران جلو می نمودند از ان سبب که هر
 دو پایه از کمال عشق عبادت و زهد و ریاضت خسته شده میبودند بر بوی از سبب در دماغی
 توانستند نشست و لیکن وقت فراغ و سپین و نوافل سوزنی مذکور را در دستند می و چون
 از خواندن نماز فارغ شدند می باز دوزانو نشستند و نظر عشق نه کار جهان ساختن است + بل همه
 نقد جهان باختن است + عشق بی دلی بقاد و ختن است + بلکه با دماغ فنا سوختن است +
 عاشق آن دان که نه خود باز زهد + نغمه ترک خودی سازد + نه ره دولت دنیا سپرد + نه سوی
 نعمت عقبی نگردد + قبله حاجت او دوست بود + هر چه بجز دوست همه پوست بود + حضرت قبله
 من قدس سره سه بالین و سوزنی را قبول نمودند از ان سبب که جمیع درویشان امر ضروری اصراری
 نموده اند چنانچه در عوارف شریف آمده که مات ابو یزید رحمة اللہ تعالی رحمة واسعة و کم ترک الامس
 الذی کان علیہ و کان عاریة فودود الی صابحه و کان شیخ حماد رحمة اللہ تعالی لایلیس الثوب الا
 مستعار حتی لایلبس علی ملک نفسه شیئا و قبل مات ابن کرنی و کان اسنا و جنید و علیہ مرقمة و کاز
 وزن کم واحد مع رضایرة ثلثة عشر طلا و کان ابو حفص الحداد رحمة اللہ تعالی لیبس لباس الثاوم و له بیت
 فرش علیہ الرمل لعله کان نیام علیہ بلا و طایر و قد کان قوم عن اصحاب الصدقة یکرهون ان یجلبوا بسنم
 و یمن التراب جانک و قد ورد من ترک ثوبا جالدا و هو قاور علی لبسه البسه اللہ تعالی جعل الجنة و قبل ما
 ابو دراضی اللہ تعالی و جد فی ثوبه اربعون رقعة و کان عطائه اربعة آلات و قد روی عن رسول

صلی اللہ علیہ وسلم قال نورو اقلوکم بلباس اللصوف انه منزلة فی الدنیا و نور فی الآخرة و یا کم از
 تفسد و ادینکم بحمد الناس و ثناہم و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمود ساک را باید کہ نزد خود نیاراجع
 نکنند زیرا کہ اگر یک روپیہ نیز خود دارد و او را در راه خدا صرف کنند روپیہ وزن یک توالہ است بیت
 توالہ از دین او کم شود نمود بابت من ذلک این چنین دشمن را از خود دور باید کرد و روز شخصی در نظر حضرت
 قبلہ من پانزدہ صد روپیہ گذرانید حضرت قبلہ من قدس سرہ ہما وقت مبالغہ مذکورہ را بر علماء و فقرا
 و بیوہ زنان و یتیمان و مسکینان عطا نمودند مگر یک روپیہ در کیسہ حضرت قبلہ من قدس سرہ فراوانتر
 مانده شد چون وقت صبح خادم اکرم را طلب فرمودند کہ ما را امشب خواب نیامد کہ یک روپیہ
 در کیسہ من مانده بود روپیہ را از کیسہ بر آورده حوالہ خادم مذکور کردند و نیز بیچ چیز از میوہ کا
 گوناگون و کشتیہ رنگارنگ کہ در نزد حضرت قبلہ من فرودم گذرانیدند و تناول نمودندی بلکہ
 صاحبزادگان مہاروی از اہم اہل شرفا و عزا و دیگر مخلوقات را عطا فرمودند و خود ر شہود جمال
 الہی مستغرق بودند چنانچہ در تعداد رکعت در روز جمعہ از خادم معلوم می نمودند و حضرت قبلہ من
 رضی اللہ تعالی عنہ فرمودند کہ اگر کسی سوداگرے و اندک اندک کند برین نیت کہ غلہ از قیمت گران خاجم
 فروخت این امر در شریعت ممنوع است بکہ ہر کہ این نیت کند عاقبت لامر خوار شدہ بمیرد نمود بہا
 من ذلک ازین کار دور باید بود کہ در شریعت منع است نیز فرمودند کہ حقیقت آدمی بخر معاملہ
 معلوم نمیشود کہ نیک است یا بد و این حدیث شریف شاہد آوردند المرء یعرف بالمعاملۃ قطعہ
 اتوان شناخت بیک روز از شمال مرد کہ تا کجا شہید است یا گاہی علوم و دلی باطنش این بہا شود
 غرہ مشو کہ خبت نفس مگر دو بسا لہا معلوم و نیز فرمودند کہ بخار را ماہیت ہمیزم وقت تراشید
 معلوم میشود کہ اندرون او پرست یا خالی بغیر تراشیدن ہرگز معلوم نشود و همچنین ماہیت آدمی بخر
 معاملہ کسی را معلوم نمیشود کہ کامل است یا ناقص نیز میفرمودند کہ اگر کسی گوید کہ برای معاملہ من
 گواہ شو ہرگز منظور نباید کرد کہ در ان امر خوار نیست دور باید بود کہ سلامتی دارین دور بودن
 از معاملہ دنیاوی است کہ در معاملہ دنیاوی سر اسر نقصان دین است ازین سبب اہل اللہ معاملہ
 دنیاوی ترک نموده کار دین اختیار کرده اند و در متابعت نبی صاحب اللہ تعالی علیہ وسلم اہل اللہ گوشت
 باید نمود و کار دین اختیار باید کرد کہ ہر کہ خلاف ایشان گذرند نورا ایمان از او سلوب شود نمود بابت من ذلک
 کا قال فی الدین بن العربی فی فتوحات البکی تقدما عن رویم رضی اللہ عنہما من قعد فی الصوفیۃ و خالف
 فی شیء مما تحقیقون نزع اللہ نورا ایمان من قلبہ و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ در زمان

حضرت قہد عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ در میان درویشان خلق بسیار بود چنانچه ماوراء السجود سکونت
داشتیم در گوشه مسجد یک کل ششمین انداخته بودیم و دو یار دیگر از پشاور بر آفرود خلق سجدہ آتند ایشان
نیز در مسجد سکونت داشتند وقت خفتن اگر ایشان بر کل ما خواب می نمودند ما بزرگترین خفتیم نظم هر که
خلق از خلق او خوشنود نیست + هیچ قدری بر او معبود نیست + خوبی بد در تن بلائی جان بود +
مردم بدخون نماز انسان بود + حضرت قبلہ قدس سرہ بزرگان مبارک ماندند کہ خواجہ عبدالشکور بلخی
رحمۃ اللہ تعالیٰ و تمہید آورده کہ خفتن را خالق الخیرین باید گفت از سبب ادب اگر فی الحقیقتہ
خالق خیر اوست چنانچہ حضرت آدم صلوٰۃ اللہ تعالیٰ علیہ و علیہ السلام نگاہ داشت ادب نمود و گفت
رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا بِالْاِثْمِ الْمَقْبُولِ وَ مَحْبُوبِ رِجَاہِ رَبِّ الْعَالَمِينَ کشت ابلیس ملعون گستاخی نمود و گفت با او
مردود جناب او شد نمود بالبدن ترکب المادب نیز الشریعۃ کلہا ادب چنانچہ التصوف کلمہ ادب
ہست از خدا خواہیم توفیق ادب + بی ادب محروم ماند از لطف رب + و نیز فرمودند کہ بزرگی ابلیس
را دید در صحران شستہ چنان میگرفت کہ اب از چشم او من جوی بزرگ روان بود بزرگ رسید چرا
گریه میکنی ای ابلیس جواب داد کہ حق سبحانہ از درگاہ خود مردود دست از آن گریه میکنم آن بزرگ فرزند
کہ قبر حضرت آدم علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ و السلام را سجدہ بکن تا باز ترا خفتن را مقبول بارگاہ خود نماید ابلیس
ملعون جواب داد کہ چون در حین حیات آدم سجدہ نمودم اکنون جیامی آید کہ تبت اورا سجدہ کنم و نیز فرمودند
کہ ہمہ با ظہور اسماء الہی است مثلاً کسی مومن را گوید کہ ترا دہ ہزار دینار دہم کافر شو نمود بالبدن
من ذلک ہرگز قبول نخواہد کرد زیرا کہ مظهر اسم ہادی است و اسم ہادی مومن را نکند از دین
سوی کفر رود و اگر کسی کافر را گوید کہ مسلمان شو ترا دہ ہزار روپیہ دہم کافر ہرگز اختیار نہ نماید زیرا
کافر مظهر اسم مضل است اسم مضل اورا نکند از دین اسلام رود و نظم قبطلی و سبطی ہمہ بندہ تو اند
عاجز امت تو اناستمند + ای دعا از تو اجابت ہم ز تو + ایمنی از تو ہما بت ہم ز تو + شبی
بمخ الحی در خدمت حضرت قبلہ من قدس سرہ عرض نمود کہ غریب نواز دعا فرماید تمام اوصال معشوق
حاصل شود و حضرت من فرمودند ہنوز عشق تو خام است چون بچہ شود معشوق تو بر تو عاشق خواهد
این بیت خوانند بیت بصدق انکسر کہ ز دور عاشقی گام + معشوقی بردا خوش نام + و نیز فرمودند
مردے بزرگے عاشق شد بعدہ در میان ایشان مفارقت واقع شد بعد از یکسال چون یکدیگر را دیدند
بجز در پند نجات یافتند و نیز فرمودند کہ از ہمہ دیوانان کلام دیوان حافظ صاحب تمام موشرکت و نیز فرمودند کہ
حافظ شیرازی سکہ وحدت وجود را در پردہ اصطلاحات صوفیہ بیان نموده کہ بغیر دستہ اصطلاحات صوفیہ

کلام دیوان حافظ مفہوم کسی نشوونیز فرمودند کہ بلاہ شاہ شمشیر برہنہ است کہ مسئلہ وحدت وجود را
 بغیر پروردہ نموده دیگر عارفان مسئلہ مذکور را در لغت عربی و فارسی بیان نموده و بلاشاہ در سہ روزے
 در خدمت قبلہ من عرض نمودند کہ شخصے وز داز حجرہ وز دی کردہ قرآن مجید وقت ظہر برود کہ در ستر
 بر آخوندن نماز در مسجد آیدہ و در حجرہ را فضل نموده بود از سبب اموشی چون این خبر آتلاخ نمودند بزبان مبارک
 راندند کہ روز زمان سابقہ مردم را خوف خدا تعالی بود قرآن و کتاب بزدی نبردندی و نیز فرمودند کہ حکمت
 قیامت است کہ مردم بد مذہب خواهند شد و کافران غلبہ کنند چنانچہ در بیت اللہ شریف تہان خواهند نمود و زمان از
 قوم اوسن پیشین تہان پارکوبی و بازی خواهند نمود و بعدہ حق تعالی عوجل ملککہ فرمان دہد تا کعبۃ اللہ را از زمین
 برداشتن بسوی آسمان خواهند برد و نیز فرمودند کہ قیامت در آن وقت قائم شود کہ هیچ کس بر زمین اسم اللہ
 گوید شہی بر لفظ مبارک نماند کہ عوس اول حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالی عنہ در وطن خود کہ کوبہ در کت است
 کردہ بودیم و شہوہ گو سفند خریدیم کہ یکیک گو سپندہ قیمت پیر و پیر گرفتیم و فریح کردیم و چون سنجہ شد
 یک یک گو سپندہ صد مرد کو ہستانی دادیم کہ مردم سندی طاقت خوردن مان نداشتند کہ بسیار
 فریب بودند و بیان فریبی گو سپندان نمودند کہ طاقت رفتارند شدندی دادشان بر چہار پائہ برداشتہ
 آوردند و باقی عوس قبلہ عالم رضی اللہ تعالی عنہ مدت پنجاہ سال با زیادہ بر جانقاہ شریف کردیم و نیز فرمودند
 در ملک صحرابورہ گو سپندان بسیار قیمت با بند چنانچہ یک یک نہ بقیمت دوازده روپیہ فرود شدند
 روزے شخصے در خدمت حضرت قبلہ من چند گل تازہ گذارند حضرت قبلہ من بر گلہا نظر فرمودہ این بیت
 بر زبان در افشان نماند بلیت نام و نشانت نہ و دامن کشان + میگند رمی برہمہ نام و نشان ہونیز
 این مصحح در پڑہ عمان با شہم و بے پردہ ہنار + و نیز این مصحح بر زبان در افشان راندند مصرع
 حکیم سخن بر زبان آفرس - و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ مولوی سلطان محمود خان بیلہ را
 بسیار دنیا جمع کردہ بود بعد از وفات ایشان خویشان مولوی مذکور در نزاع افتاد و دنیا مولوی
 مذکور رحمۃ اللہ تعالی سبب خبیثی خویشان شد - حضرت قبلہ ام قدس سرہ العزیز در اتنا تعلیم کیا
 احوال العلوم این عبارت را بر زبان در افشان راندند من اراد الراحۃ مع التوبۃ نمودہ و فرآن
 اراد الرحمۃ بلا توبۃ فہو مشرف - و نیز فرمودند کہ العالم بلا عمل کالجابل - روزے در خدمت
 قبلہ من نواب عبد الجبار خان نواب ڈیرہ غارنجان عرض نمود کہ غریب بوزانہ از براخرج
 در و نشان شہر جہاوری جاگیر لیرید حضرت قبلہ من قدس سرہ جواب فرمودند کہ تا
 این جاگیر نے گیریم کہ خلاف سنت پیران و شیخان ماہر گرنہ خواہیم نمود کہ ایشان قبلہ

نکرند بعضی مردمان عرض کردند که برای صاحبزاده گل محمد جاگیم بگیرید - فرمودند گل محمد را نیز
 حاجت بگیرینیت - اگر نعلین می رویشان است کنند بر آفتاب و مقربان چند تنگارشوند - و نیز در کوه و در
 حضرت قبله من شخصی عرض کرد که غریبانه از ما فقیران در دنیا بر ما معاش خوارشیم در روز قیامت
 حال ما فقیران چه طوری خواهد شد - حضرت قبله من قدس سره فرمودند که فقیران پیش از تو نگران ما نصیب
 در شبت حاصل شوند الحمد لله ذاک - شبی حضرت قبله من قدس سره بر زبان مبارک رسانند
 که درویشی بود مالش مردان بسبقت بردن آن درویش مال خود را از مردان طلبید و مردان با
 نمودند بزرگ بدو عا که شمارا مورچه ها خواهند خورد و بعد از مردان هر جا که می نشستند مورچه گرد و مردان
 تمام انبوه میکردند و مردان را هلاک ساختند و نیز فرمودند که شخصی را کسی از آزار رسانید زنجبیر خاطر
 شد فرمود که ترا گسها هلاک خواهند خست آن شخص انگسها هلاک نمودند و بعد حضرت قبله من قدس سره
 فرمودند که فضل الناس انبیا و اولیا را اندک دنیا را ترک نموده اند و یاد حق را برای حق سبحانی گرفتند نه برای
 باغراض دیگر شخصی در خدمت حضرت قبله من قدس سره عرض نمود که کتاب سلک سلوک باسطا لعموم
 در آن صفات آدمی مذکور است از آن صفات هیچ در خود نمیشناسم حضرت قبله من قدس سره بر زبان
 مبارک رسانند که آدمی شدن بسیار مشکلست و این بیت را نیز فرمودند بایت آدمی نیست که
 دینی در دست + محو گمان کرده یقینی در دست + نیز شخصی عرض نمود که ادا فرمایند که نفس خود را
 معلوم سازم حضرت قبله من فرمودند که شناختن نفس بسیار مشکلست بعد از این حدیث را بر زبان
 گوهر نشان رسانند من عرفت نفسی فقد عرفت ربه و حضرت قبله من قدس سره فرمودند که روپا
 نامهند و از کاروان مسو خان بود پیش از اظهار نمود که مرا با کی و دهقان دشمنی بود کی که کرده
 را گفتیم چون آن دهقان مزارع از زراعت خود گیاه بجان آورده خبیثه چند خوشه داخل گیاه او
 کن کرده همچنان کرد چون مزارع گیاه نزدیک خانه خود آورد کرده گیاه او را تفحص نمود هیچ خوشه در
 گیاه او نبود هم چنین که روز با و این معامله هیچ خوشه در گیاه او نیافتند شد حق تعالی بآن دهقان
 حافظ و نامرود دستیار بود هیچ فریب ما با و تاثیر نکرد و بعد روپا ندک و گفت چون این معامله دیدم از دشمنی
 مردم تو بگریه و نیز حضرت قبله من قدس سره فرمودند که شخصی را دشمنی شکرده تفنگی در حق تعالی
 حافظ آن شخص بود از مردن او را نگاه داشت و نیز حضرت قبله من قدس سره فرمودند که بر آرزوی بسیار
 سعی و کسب نباید نمود که آن قدر وزی که حق سبحانه مقدر کرده است بغیر کسب سعی میرساند و غم
 واضطراب نباید خورد که او را تراق مطلقست روزی دیدند همه مخلوق اوست چنانچه در قرآن

شریف می فرماید و ما من دابة فی الارض الا علی اللہ یزقها بیت ضامن بوزی تو روزی رساں + دیدہ
 کورتو بسوے حساں + حضرت قبلہ من قدس سرہ بلفظ مبارک را ندکہ یکی اہل السدور راہ میرفت زنکہ
 زشت رود پیش او آمد اہل السدور پرسید تو کیسی زنکہ مذکور عرض نمود کہ من دنیا ام باز بزرگ پرسید کہ تو
 چنین زشت روی ترا مردم چرا دوست دارند کہ طالبان خود را صورت خوب می نمایند ہر کہ طالب بن سیت
 در نظر او زشت می آید و از من نفرت می سازد و من قبول نماید شخصی در خدمت حضرت قبلہ من عرض نمود کہ
 غریب نواز جنگہا کہ میشوند بسیار مخلوقات منتزل گرد و حق سبحانہ تماشای بیند حضرت قبلہ من قدس سرہ
 فرمودند ہندی اساد امرن تساد اما سا + کندی او تے ویکہ کہلو تماشای + نیز شخصی عرض نمود کہ کی ہر
 اظہار ساخت کہ زنکہ من با مردم فریب نموده در دانیہ گلوج ایچتہ می فروشتد حضرت قبلہ من قدس سرہ
 فرمودند کہ آن زن را خوف ایمان نبود لگرا اورا ملاحظہ ایمان بود کہ این فریب با مردم نمودی شخصی گفت
 زنی اب در شیر انداختہ فروخت بعد مردن او را دیدند کہ ہر دو پا او با سوی پیشانی بستہ بودند سو او زنجیر
 سخت تر شدہ با کسی خریدہ نشد پھچان او را در گور مدفون ساختند حضرت قبلہ من قدس سرہ بزبان
 در افشان را ندند کہ حق سبحانہ عمل صالح نصیب کند نیز فرمودند کہ کتابہا کہ بدینہا تصنیف کردہ اند چنانکہ
 مستر لیان و خارجیان و ابا بیان و رافضیان بود دیگر فرقہ با باطلہ مطالعہ نباید کرد کہ ممنوع است چنانکہ
 در فوائد آمدہ کہ مخدوم بہار الدین پسر خود را منع فرمود از شروع نمودن کتاب کہ مصنف او مذہب معتزلی
 داشت نیز فرمودند کہ چون سالک را حق سبحانہ روزی شب روز بغیر سوال و اجتناب مردم نصیب کند
 شکر او بجا آرد کہ او را بدروازہ غیر خود محتاج نگزدہ و نیز فرمودند کہ روز خادم و خدمت حضرت رسید
 جلال الدین رضی اللہ تعالی عنہ آمدہ عرض نمود کہ امر دزدان شمایک فلوس شخصی نذر گذرانیدہ است
 دیگر بیچ چیز نیامدہ سید مذکور خادم فرمود کہ شکر خدا تعالی باید گزارد کہ فلوس را بردار شخصی آورده
 نہ ما رختغالی بر فلوس بردروازہ غیر محتاج نمودہ نظر آنکہ شیر انرا کند و با مزاج + احتیاج است احتیاج
 است احتیاج + آنکہ شیر اندر وہب کے شوند + احتیاج چو کہ پیش کے برند + کاتب حروف پیش شہم خود
 قاری فتوحات کی بود چون این آیت آمد و ما انا بظلام للعین بزرگان مبارک را ند چون کسی
 مومن حق تعالی را ظالم گوید کافر گردد و نعوذ باللہ من ذلک نیز چون آیت آمد لا تدبرکہ الا بصار و ہو
 یدرک الا بصار فرمودند کہ ادراک ذات حق باعتبار کتہ محال است کہ کتہ ذات مدبرک بیچ ہنی و اولی نگردد
 چنانکہ در کسکول شریف فرمودہ است لا یدرکہ نبی و لا ولی نیز حضرت حافظ شیرازی فرمودہ بیت
 عنقا شکار نشو و دام باز چین + کاینجا ہمیشہ با وسیت است دام را + عنقا عبارت از ذات مطہر است

باعتبار مرتبه لاتعین چون از مرتبه لاتعین در مرتبه تعین مروج و ظهور کند درک و مشهود شود باعتبار اسما
 وصفات لامن حیث الکنه روزی قاضی نوز محمد عرض نمود دعا فرمائید که حضرتعالی باران خیر ببارد و دعا
 فرموده این بیت فرمودند بیت قاضی اربابانشیند برفشاند دست راه مختسب گرمی خورد معذور
 وار دست راه و نیز فرمودند چون مسلمان نوکر کافر گردد بر کمان ایمان و جان بر باد دهد نیز این بیت
 فرمودند بیت سب اول ان فرومانه شاد که از بهر دنیا و بدین بیاید و نیز فرمودند چون مسلمان
 نوکر کافر ان شود در حکم کافر نیست در کتب فقہاء آمده که خون معین ظالم بدست و معین کافر اگر کشته شود از
 دست مسلمانان مردود شود و نعوذ الله ذلک و اگر مسلمان از دست او کشته شود شهید بود و اگر او را کبشند
 غازی بشند و لجر غازیان یا بدروز مردم عرض نمودند که غیب نوار دور و لیش صائم الدین بزرگی میان علام محمد
 دیگر علیجان حضرت قبله قدس سره فرمودند که حق تعالی ایشانرا از یاده توفیق دهد روزی در خدمت حضرت
 قبله من خبر کردند که شخصی بازن بیگانه بد فعلی نمود او را کار داران گرفته حبس نمودند و جرمانه می طلبند
 چون حضرت من این خبر شنید گفتم که چون بنده را حق سبحانه از دست خود بگذارد برود قهر نماند کرد
 و شیطان بر آن غالب گردد و او را در مناسبتی اندازد و نعوذ بالله من ذلک و چون حضرتعالی بنده را از دست خود
 بگذارد هرگز نفس و شیطان غالب و قادر نشود و هر وقت دعا بآید که حق تعالی از دست نگذارد و زیر ساره
 فضل خود ببارد و نفس و شیطان غالب نشوند بیت تانه فضلت و شکر ما شود و او بر ما نماند که رسوا می شود
 یک شخص خدا یاد بود از فعل بد صادر شد خبر نمودند که فلان کس ترکب مناسبتی گردیده است چون حضرت من این خبر شنید
 فرمودند اگر قهر خدا بر و نازل نشدی این چنین بفضل از و صادر نشدی مصرع الامان یا الامان یا الامان
 و نیز فرمودند که بخش نام لغاری بود شعر سندی خوب گفته هندی آکی بخش لغاری جو کهن کیتی ہے
 زاری و نگاتیر و میند کاری و مین او گن باری و پرده کچین تو میر اسائین و و این نیز فرمودند بیت
 کشتگان خجرتسلیم را و ہر زمان از غیب جان دیگر است و نیز فرمودند لفظ پادشاه جرم مار و گزدا
 مانگنہ کاریم تو آمزگار و تو نگو کاری ما بد کرده ایم و جرم منے اندازہ سید کرده ایم و نیز فرمودند کہ
 صحت بدن از ہمہ نعمت دنیاوی فاضلتر است کہ کار دین و دنیا بر صحت بدن موقوفست
 و نیز این بیت خوانند بیت چنانکہ کسی از تنگدستی کہ گنج بیکر است تندرستی و مناسب
 این حکایت فرمودند کہ یکے پادشاه را جسربویشند پیچ دو صحت روی نمود و بعدہ نزدیک بزرگ
 اندوہ التماس نمود کہ حضرتعالی مرا صحت ہد بزرگ فرمود کہ اقرار بکند پادشاهی دنیا نوشتہ بر دہ تا نزا
 دعا کنم کہ حق سبحانہ ترا شفا کاملہ بخشد همچنان فرمان بجاءورد بدھا آن بزرگ صحت یافت بعدوان

بزرگ دستاویز حوالہ پادشاہ نمود و فرمود کہ من این معاملہ برای آن نمودم کہ ترا آگاہ سازم کہ پادشاہ
 ملک دنیا بیکارست کہ قبول تو می آرزد و زیادہ قیمت ندارد و بکہ مدت دنیا کی ساعت و نیز در حدیث
 است *الدُّنْيَا سَاعَةٌ لَا تَدْرِي فِيهَا رَاحَةٌ فَاجْعَلْ فِيهَا طَاعَةً* و نیامش مردارست ہیچ قدر نزد حق سبحانہ
 ندارد ازین سبب انبیاء و اولیا اور اختیار نمودند *موتوی* ترک این شرب بار اندر دست بگویی
 یکدور روزہ تا کنی اندر شراب خلد پوزہ یکدور روزہ چه کہ دنیا عتست + بہر کہ ترکش کرد اندر
 راحتست + معنی التترک راحت گوش کن + بعد از ان جام بقار نوش کن + برسگان بگذر این
 مردار را + خوردہ لشکن شیشہ پذیرا + *الدُّنْيَا حَيْفَةٌ وَطَائِبَاتُهَا كَلْبٌ* + و نیز فرمودند کہ چون
 دنیا زیادہ گردد آدمی غناک و خوار شود چنانچہ در زبان افغانی گویند و نیادار خدای خوار و نیز حضرت
 نظام الدین گنجوی میفرماید بیت فراوان خزانه فراوان غمست + کم اندوہ آنرا کہ دنیا کمست + و نیز فرمودند
 کہ اگر کسی را مشکلی پیش آید بگوید خداوند بجزمت نیکمزدان بیکزنان مشمکل مرا آسان کن حق تعالی مشکل
 آسان گرداند و نیز فرمودند کہ زبان نیک قلیل باشد سالے حدش باران شد مردم اسحاق و راز می تمام
 نمودند حضرت قبلہ من فرمودند زبان نیک نماز خوان بعد از نماز فجر یا عصر یکجا جمع شدہ دعا بخوانند حق
 سبحانہ دعا ایشان قبول خواهد فرمود همچنان کردند باران رحمت نازل شد و نیز فرمودند بنی صاحب
 در زبان بیوہ رفتی و دعا خیر از ایشان التماس نمودی چنانچہ مولانا روم گفته است *رحمة الله عليه* بیت
 بر در ہر بیوہ زن رفتی رسول + کہ دعا کن تا شود احمد قبول + و نیز فرمودند کہ سالک را صحبت
 صالح بہترست از صحبت بد چنانچہ تفحات الانس آدہ کہ سوزترین چیزے مریدان صحبت صالح و
 اقتدا با ایشان مراد از فعال و اسلاق و زیارت قبرهای دوستان خدایتعاذقیام بجزمت یاران و فقران
 کند و نیز این بیت فرمودند بیت خدا را آرقیب امشب زانی دیدہ برہم نہ + کہ من بالعل شہر فیشنہ
 یک سخن دارم + نیز بار بار این سخن بار زبان مبارک اندر دہندی تاری ہی صحبت تی بوڑھی و
 صحبت + یعنی صحبت صالحان سجد امیر سازند و صحبت بدان از وصول حق بازدارد و نیز فرمودند
 اگر کسی چیزی بدزد و مسروقہ رانفع خود اندکی الحقیقہ زبان دار و چنانچہ در مثنوی شریف آدہ کہ درو
 چون مال کسی را بر تصور کند کہ شکاری کہ دم و غنم و این بنیداند کہ خار را گل و سم را حل و مار را گنج و صدرا گوہر
 و شراب را آب + استہ خود را در عین ہلکہ اندازد کہ دشمن جان را دوست تصور نمودہ کہ *ارما المؤمنون الکم و اولاد*
 کم وقتہ *میریت* اگر برد مالیت عدو پرفنی + راہزن را بردہ بہتر از خرنی + و نیز فرمودند اگر کسی شہر
 شیخ فرید گنجشکر عرض نمودے کہ بر آسن بجانب فلان امیر سفارش نامہ عنایت فرمائند حضرت بختگر

این کتاب
 در کتاب
 تاریخ
 است

همین عبارت که این تعظیم شینا و فالتعظیم نهو انشد و انت الشکور و ان لم تعظم شینا فالما تع هو اللہ
وانت المعذور محرمت فرمودند و اکنون در سفارش نامه عبارت بسیار مینویسند و نیز فرمودند که سما
حق سبحانه اکثر لطیف اند همیشه بر مخلوقات احسان و لطف می فرماید بعضی اسما قهریه اند و آن بعضی کافران
دارند در حق مومنان بلکه حقتقا کمال را دوست دارد و این اللہ جمیل و اللہ رحیم و اللہ عظیم و نیز فرمودند که عشتو
در دیدن با کوردگان و زنان بلا نیست ازین دور باید بود چنانچه در قرآن مجید آمده کسیکه در مصیبت صوت
از حقیقت بی صورت محجوب ماند فقد خسر خسرنا مبینا و نیز فرمودند نماز و روزه از بافضل حق سبحانه او ا
می شود و دنیا داران نماز ترک سازند و روزه ماه مبارک رمضان نیز اذانسازند و ازین سعادت محروم نمند
با وجود آنکه طاقت و وسعت دارند که تابستان را زمستان سازند و زمستان را تابستان سازند که با دنیا
همینا سبب همیاشوند لیکن چون برایشان نفس و شیطان غالب و حاکم اند میگویند که ما را بروزه داشتن
خسته کند ازین سعادت باغوامی نفس و شیطان محروم مانند آغاز نالشد و جمیع المسلمین بمن شرو
النفس و الشیاطین و نیز فرمودند که کلمه شریف گفتن بسیار آسان است لا اله الا اللہ محمد رسول اللہ
بر مومنان و هرگز کافران کلمه نگویند بعضی از کافران را بعد از اسلام آوردن پرسیدم که شمار کلمه شریف
پیش از اسلام آوردن بچه طور منظر میآید بیان نمودند مثل کوه می نمود یعنی چنانچه بر کسی افتاد که سخت باشد
ما را اینچنین کلمه گفتن دشواری آمد چون حقتعالی عنایت فرمود گفتن کلمه مبارک ما آسان شد الحمد للہ
ذکر و نیز فرمودند بیت سکه که بر سیرب و بطحاز دند و نوبت آخره بخاراز دند و همانوقت شخصی آمد ظهار
نمود که من ملک خراسان و هندوستان را دیده ام که بیچ جادوینداری نیست مثل بخار او دیگر در آن
مبارک از سبب برکت آن صاحب بسیار دینداری است و هم فرمودند که صحبت صاحبان بطی الاثر
است و صحبت بدان سبب الاثر است و از صحبت بدان دور باید بود و نیز فرمودند که سالک باید که خود را
از همه بدتر و کمتر بداند این بیت فرمودند فقطعه مرا سپردا اما مرشد شهاب x دو اندزد فرمود بر روی آب
یکی آنکه در خویش خود بین میباش x دیگر آنکه در غیر بدین میباش x الحمد للہ علی ذالک و نیز فرمودند
هر کس موجب عمل خود جزا خواهد یافت - اگر نیک عمل کند چنانچه خیر باید من تعین بمقال ذرقه خیر آیره
و من تعین بمقال ذرقه خیر آیره و هم فرمودند قل کل شیء علی شاکلته x و نیز فرمودند بیت من نگویم
طاعتم بپذیر x قلم عضو بر گناهم کش x شب در مناقب حضرت قبله عالم میبانه میفرمودند بعد از آن آه
سویا آوردند و اکثر این بیتی را بخوانند x حریفان با ما خوردند و رفتند x حتی خمانه ما کردند و رفتند
و نیز این آیت را فرمودند ان اللہ یحب المتطهرین و یحب المتطهرین - نیز حضرت قبله من قدس سر

فرمودند که اگر همه مخلوق را تنبیه بودی کار جهان خراب شدی زیرا که بنای جهان بر عفت است و از صد
 هزار یکی متنهد میشود ترک دنیا نموده طالبی شود و شنب و زردیاد او باشد و نیز فرمودند که کسی در راه حق تکی
 خرج کند حق تعالی نیز او را چیزی عطا کند چنانچه او می کسی را همانی کند بهادر دل خیال کند که من اورا نیز بهمان
 خواهم نمود و حق سبحانه که اگر ملاکر این است بر بنده خیرات کند عطا کند روزی مردم بسیار الحاح نمود
 که زراعت ما گرمی میخورد که او در بندی نڈی میگوید حضرت من این بیت فرمودند بلیت
 سه بلا نازل شده بر تن ضعیف و پشه و دزد و دگر قاضی شریف - و نیز این مصرع فرمودند
 اندر و دیواری آید سگ یا حین + و چون نصاری قلعه ملتان تسخیر نمودند با مقابله و یاس خدی
 اولی نمودند چون این خبر به سمع مبارک رسید این بیت بر زبان مبارک رانندند بلیت چون خدا
 خواهد که روه کس در سلیش اندر طعنه پاکان برداشته حضرت قبله من فرمودند که ما دست مردم از با
 میگیریم - که شاید دست مغفور در دست آید من آمرزیده شوم از بکت آن است - حضرت من قدس سره فرمودند
 که ماشاء الله کان و ما لم یثالم لکن و نیز فرمودند که میاگر همیشه خراب باشد این بیت خوانند بلیت کیس
 بقتله روز پنج - ابله اندر خراب یافته گنج - نیز شخصی فرمودند که فرنگیان ایشی زنی آن شخص ضحاکه مرا قدرت
 نیست شما کند بعد از آن این بیت بر زبان مبارک رانندند بلیت کمان بر ما بیدار است - بوقت
 در آید در دست - نیز این بیت بر زبان در نشان رانندند بلیت - مرتب از مرتب آید پدید - اول
 ذوالنون شده پس برید و نیز این بیت بر زبان در نشان رانندند بلیت - کنت دنیا چه علم پیش که و ختم نبوت بخت
 سپر - نیز فرمودند هر کسی که بجز زیارت بزرگ میزد آن بزرگ آن شخص را از هر بلا مصیبت گمراه بفرقه
 باشد بغم و سفر باشد و از هر آفت مان یابد و حضرت قبله من عالمیان قدس سره فرمودند که در خدمت
 حضرت قبله عالم رضی الله تعالی عنه در شهر مهاباد شریف بودیم روزی بر حاجت از شهر بیرون رفتیم بسوی مغرب
 قدم خود را بر یک استخوان خشک نمودم چون در شهر باز آمدم در خواب شدم آن استخوان خشک مرا میگوید این بیت
 در خواب بلیت و در از من قدم آخام پوست اگر چه خاک بوی عشق آید دوست + و نیز فرمودند بلیت
 آئینه سکن در جام جم است بگره تا بر تو عرض دار و جلال ملک دار + شخصی در خدمت حضرت قبله من عرض نمود که چون
 سوره الم نشرح در ختم شریف خوانده شود هر بار تسمیه بر سر او باید خواند یا یکبار حضرت قبله من فرمودند اول یکبار باید
 خواند کاخ نیست + و نیز کتاب الحرون در خدمت حضرت قبله عرض کرد که چون مسلمات عشر خوانده شود تسمیه
 بر بار خوانده شود یا یکبار فرمودند یکبار کافیست و حضرت قبله من قدس سره "عزیز فرمودند سالک باید
 که چون طعام موجود شود تنها خورد و بار فین باید خورد که بکت گشاید در دستهای بسیار موجود و در دستها خورد

بیلست خورده همان به که میاران خوری + حیث بر آن خورده که آنها خوری + اللهم ارزقنا هذه الصنفه
 الحمیده بخرمه مولانا و سیدنا حضرت خواجہ سلیمان اللهم متع المسلمین بطول بقائه شخصی در خدمت
 عرض داشت کرد که غیب نواز من از خوف دشمنان اندیشه ناکم وظیفه فرمائید تا از شر دشمنان در آمان
 باشم فرمودند بعد از نماز یا ناصر یا نصیر برفت بار و در کن نیز شخصی عرض کرد که غیب نواز روزی مرتنگ
 نسبت و در فرمائید که روزی من فراح شود فرمودند اسم پاکیم بعد از نماز صد بار بخوانند نیز شخصی عرض داشت
 کرد وظیفه فرمائید که حقتعالی خطرات دفع سازد حضرت من فرمودند که بعد از نماز اسم یا غفور و یا سبحان
 و نیز فرمودند تصوف خلق است التصوف هو الاطلاق الرضیة التصوف هو الحریة و القنوت و ترک
 التکلف و الشقاء بذل الدنیا شخصی عرض نمود که از من هیچ کاریست وجود نمی آید جز نماز پنجوقت فرمودند که
 هر که درین زمانه نماز پنجوقت جماعت بخواند اولی است که درین زمانه بیدنی تمام است که اکثر زمان بخوانند
 اگر کسی زن نماز میخواند دیگر زمان برو سحریت کنند و بروشن زند که هفت موش خرده بر آج کردن می رود و
 حضرت قبله من قدس سره فرمودند که مرتبه تسلیم بخت است که در تسلیم همه خیر است بعد از ان این بیت را زبان پاک
 رانند بیت گشتگان خنجر تسلیم را به زبان از غیب جان دیگر است و نیز فرمودند لا اله الا الله لا اله الا الله لا اله الا الله
 فلا تخش الطان خفیة و نیز این بیت فرمودند نشعر جراحات التمان کہا التیام و ما یلتام
 باجرح اللسان و نیز فرمودند که اگر بلا و مصیبت بر آدمی نازل شود بایک صبر و تسلیم کند تا حقتعالی آن را
 دور کند و نیز حضرت قبله من قدس سره فرمودند هر لفظ که بزبان بزرگان رود تا غیر عظیم و در مناسب
 این حکایت فرمودند که حافظ نور محمد چولستانی بزرگ بود کامل رحمة الله علیه رحمة واسعة شخصی پیش حافظ صاحب
 مذکور آمده عرض نمود که غیب نواز یک سپردارم او را نوزنگ خان حبس نموده است و عاف فرمائید او را چون
 مخلصی بد حافظ صاحب محمد نور حیو فرمودند آن شخص سوالی را که برو جانب نوزنگ خان و اگر گو که سپر مرا که
 حبس نمودی دخترش میدی آن شخص بحسب فرموده حافظ جانب نوزنگ خان رفت او را گفت که
 سپر مرا که حبس نمودی دخترش میدی چون نوزنگ خان این سخن شنید خطرناک گشت و در هشت
 در دل او آمد سپر او را از بند خلاص کرد و خلعت هم داد و نیز فرمودند که دختر حجام چون مجبوس کرده شد
 در خانه پهاول خان رفت و همین لفظ آغاز نمود هندی که آن گهتیا گهراسن و ویکیمان کیورین
 نجدی بی ناسن و چون این لفظ مذکور پهاول خان شنید در دل او در هشت آمد و دختر حجام را از خانه خود بسوی
 خانه او روانه نمود و نیز فرمودند که بعضی بزرگان دست و پا بود چون از ایشان کسی بر حاجت خود تعویذ
 طلب نمودی همین نوشته دادندی هندی آبا سانون نمین کانه پیپه پس حاجت او روان سگ

حضرت قبله من قدس سره فرمودند **لَوْ لَمْ يَخْرُجْ مِنْ عِبَادَةِ النَّبِيِّ لَعَبَّادُوا لِعَبْدِ بْنِ آدَمَ** این آیهت بر زبان مبارک رانند
 نظم آن امامانی کردند چنانچه در رحمت حق بر روان جمله باد + بو صنیفه بد امام با صفا + آن سراج استان مصطفی
 شخصی در خدمت حضرت قبله من قدس سره عرض داشت کرد دعا فرمایند که همه باران از خفتن کسبوی جناب خود گشت
 در جواب فرمودند که ما می خواهیم که همه باران با حق عزوجل اولیا سازد و لیکن کار بر شیت خدا وابسته است چه خواهد همان شود
 این بیت بر زبان مبارک رانند بیت کار ما بر خواستش خود ساختن کار خدایت + بنده با ای توانادان پس خدا کرمی
 چراست + و حضرت قبله من قدس سره فرمودند چون بلا بر اولیا نازل شود تسلیم نمودند از ترس آنکه مبادا که دیگر
 نازل شود که سخت تر باشد از بلا اول چون تسلیم نمایند خفتن عالی ایشان را از جمیع بلیت محفوظ دارد و هر ساعت
 بر ایشان از غیب فیض نازل شود و انگاه این بیت خوانند بلیت کشتگان حنجر تسلیم را + بر زمان از
 غیب جان دیگر است + و نیز فرمودند که مراد از جان فیض حق جمل و علاست که بر دوستان خدا نازل
 میشود شبی این آیهت خوانند **مَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَعِزَّ بِاللَّهِ فَاصْبِرْ إِنَّ هَيْبَةَ اللَّهِ عَظِيمَةٌ** و از جدایی ناشکایت میکند
 از بیستان مر ببردند + از نیرم مردوزن نالیده اند + هر کسی که دور ماند از اصل خویش + باز جوید
 روزگاری وصل خویش + بعد از آن این بیت فرمودند بیت من چه گویم و صف آنعالیجناب +
 نیست پیغمبری دارد کتاب + مولنا جامی در مدح مولنا روم این بیت را گفته شبی حضرت قدس
 سره فرمودند که قوت ما اکنون یک شاکر شده است گاهی از یک شاکر کم این سخن در آنوقت فرمودند
 که سن عمر ایشان از هشتاد سال زیاد بود شخصی در خدمت حضرت قبله من قدس سره عرض داشت کرد که مردم
 بی وقت در خدمت شما می آیند هرگز شما در کسی رنج نمیکنند فرمودند الحمد لله که مردم بردار می آیند و من در کسی
 میروم حضرت من تلاوت قرآن شریف را اول عمر و سپاره خوانند می و آخر عمر نچپا و قرآن شریف می
 خوانند و فرمودند که از سپاره و کبریج کم نباید نراند و نیز فرمودند که خفتن اول در قرآن شریف میفرماید
 الحمد لله رب العالمین بعد از آن فرمودند رب پرورنده گویند عمر روزی نباید خورد خود ضامن روزی است
 و شبی فرمودند که درین زمانه مردمان فسق و جور میکنند توبه و استغفار نکنند بعد از آن این بیت فرمودند بیت
 آنچه زمانست که از هر طرف + هست به فسق اهل جهان شرف + و نیز در مدح رسول کریم صلی الله تعالی
 علیه و آله و سلم این بیت فرمودند بیت ز جودش گر گشتی راه مفتوح + بجودی که رسیدی گشتی نوح +
 و نیز فرمودند که حضرت نوح علی نبینا و علیه الصلوٰة و السلام که از عدم استقرار کشتی حیران ماند حضرت حق
 سبحانه حضرت نوح را فرمود در دست حضرت محمد رسول الله صلعم در رود بخوان چون نوح علی نبینا و
 علیه و آله و سلم در رود بخوان گشتی بر کوه بود قرار گرفت و نیز این بیت فرمودند بیت سپید لکنین

ختم المرسلین + آخر آمد بود فخر الاولین + رسول در خدمت حضرت من لولیان آمدند زیارت نمودند
 بازگشت شخصی عرض کرد که غریب نواز لولیان بزه کاری می نمایند و حیوانات حضرت من در جواب
 فرمودند که در لولیان صفتی هست که خود را بدکار و گنهگار تر میداند خدا تعالی ایشان را خواهد بخشید زیرا که
 هر که خود را از همه کس بداند بهتر از آنکس است که خود را نیک داند آنکه این بیت فرمودند قطعه مراد انامی مرشد
 شهاب + دو اندرز فرمود بر روی آب + یکی آنکه در خویش خود بین مباش + و اگر آنکه در غیر بد بین مباش +
 و نیز در حدیث است که ظنوا المؤمنین خیرا و نیز فرمودند بلیت چه خوشگفت است آن پیر خرابات + که
 التوحید اسقاط الاضافات + و نیز فرمودند که حق تعالی انسان را خلیفه خود ساختست قوله تعالی انی جاعل
 فی الارض خلیفه یمان و اصل منشی عرض نمود که غریب نواز مولوی عظیم الدین بهاولپوری بسیار باهمنهرواند
 چنانچه ساخته است که خود بخود در حرکت میاید از اندازه گذشتن روز و شب معلوم میشود و نیز طنبور
 ساخته است که خود بخود آواز میکند بغیر نواختن آدمی قبله من جواب فرمودند که بغیر یادگیری حق سبحانه و دیگر همه
 اشیا یا چیز اند مقصود یادگیری حق سبحانه است دیگر همه چیزها باشند یا نباشند برابر است نیز میگوید کلام فرمود
 هندی سستی گلین چو پرتکه دهنند محمود همین دال خون + و نیز این بیت فرمودند بلیت پس از
 سی سال این معنی محقق شد بخاقانی + که یکدم با خدا بودن به از تخت سلیمانی + روز در مجلس بیستم حضرت قوال
 صاحب دروغال مولوی صاحب گفت مردمان را سوزش بید شد غزل شهید تیر آن ترکم که از ابرو کمان
 دارد + خدنگ از دست آن خردم که از فرنگان سنان دارد + چشمم مست بیمار چه بیماری فرود آید +
 هر سو که می بینم هزاران کشتگان دارد + حدیث حسن یوسف را کجا و انداختنش + زلیخا بپرس از و ک
 که صد شرح و بیان دارد + خوش آن عاشق که از جانان رخ مهر و وفا بیند + زیار خویش میراثم نه این دارد
 نه آن دارد + صبا با آن طیب نشوق حال مولوی برگوی + که بس عمر سیت کین پار سر آستان دارد +
 چون این مصرع چشمم مست بیمار شنیدند حضرت قبله فرمودند بیمار مگوی بلکه چشمم مست بیمارش بگو
 این چنین صحیح است نیز غزل مغربی گفت غزل هر سو که دو دیدیم همه سوی تو دیدیم + هر جا که رسیدیم همه سوی
 تو دیدیم + از مغربی احوال پرسید او را + سو و از ده طره همد و گویدیم + و نیز غزل ابن مین گفت غزل
 خاک آن کوی با چشمم بارساند هر سحر + این امید از جانب با صبا داریم ما + اگر شود این مین کشته به تیغ عشق
 او + غم نباشد چون وصالش خون بهاداریم ما + حضرت قبله من فرمودند کیفی بحقیقه دنیا زشت و ناخوب است
 و آنکه ساز که حق سبحانه از عشق و محبت خود محروم ساخته است دنیا در چشم ایشان خوب نماید مناسب این
 بیت فرمودند بلیت کمال صنعت مشاطه باید که روی زشت را زیبا نماید + و اما آنرا که عشق

و محبت خود نصیب کرده است دنیا را در چشم ایشان زشت و ناخوب و حقیر و ذلیل نماید قوله تعالی
 ذلک فضل اللّٰهِ یؤتیہ من یشاء و مناسبت این حکامت فرمودند که روزی دنیا در شکل زشت و
 دندان دراز و خدمت اهل اللّٰه آمد آن اهل اللّٰه دنیا را گفت تو چنین زشت رویی و مردم ترا دوست
 دارند گفت من فی الواقع چنین زشتم لیکن آنکس که مرادوست دارد در چشم او خوب بنام و آنکس که مرادوست ندارد
 در چشم او زشت و ناخوب نام بدیت مقبل آن مردی که شذریں جنت طاق و پشت بر او کرده و او را
 سه طلاق و نیز فرمودند آنکه دنیا را جمع سازند آخر عمر بوند و دنیا را با خود ببرند و نصیب دیگران
 شد و نیز فرمودند اگر در ویشش خدایا دوزنی را در نکاح او و خراب شود یعنی زن و فرزند از یاد گیری حق
 که نعمت عظیم است او را مانع شوند شب روز در خیال روزی زن فرزند باشد مثل آنست که بزرگ گفته
 قطع شب چون عقد نماز بر بندم چه خورد با بداد فرزندم و خشم فرزند و نان و جامه و قوت و بازت
 آرزو سیرت ملکوت و نیز در کیمیای سعادت آورده که سفیان ثوری رحمه اللّٰه تعالی میگویی لقد حلت
 الفردوس فی ذلک الزمان یعنی سجده که بی زن بودن درین زمانه حلال است نیز در فواید شریف که ملاحظه
 سلطان المشایخ است آمده که بنی حنا صلعم فرموده اند که بعد از من پنج طائفه خواهند بود مدت هر طائفه
 چهار سال باشد تفریق و تقریر هر فرقه بیان نمودند چون تفریق طبقه پنجم بیان نمودند اصحاب کرام ضوآن
 اللّٰه تعالی علیهم اجمعین در گریه و زاری شدند مجموع مدت پنج طائفه و صد سال باشد بعد از گذشتن دو صد سال
 اگر زن حامله بشکافد فرزند گنگ اند بهتر از فرزند قطع زن بار و ارا بی مرد همیشه اگر وقت لا دمار آید
 از آن بهتر بنزدیک خردمند که فرزند نامهور آید و حضرت قبله من گره السد باخیر فرمودند که در روز و دو
 صلوة تخینا و شغل و قوت قلبی و پاس انفاس که این هر سه چیز سالک ضرورت مداومت باید نمود
 و نیز فرمودند بیت اگر تو پاس داری پاس انفاس و سلطانی رسانندت ازین پاس و ترا یک بندگر
 در هر دو عالم که بر نامد ز جانت بی خدام و کل دم یخرج بلا ذکر اللّٰه فهو سیه و کل دم یخرج بذكر اللّٰه
 فهو حی و نیز حضرت قبله من رضی اللّٰه تعالی عنه بر زبان مبارک را اندک هر کس که کلمه شریف بگوید نیک بخت
 است روز میان نهد که صاحب ر و بود در خدمت حضرت قبله من آمد بجمع زن و فرزندان حضرت من فرمودند
 که سالک مجرب بودن بهتر است از اهل کم عیال داری بلاست که ازین راهی یافتن مجالست عیال با اللّٰه اگر
 از بنده گناه صا و شود بعد توبه کند آمرزیده شود و اگر عیال و طحال توبه کند توبه او قبول نشود و در حدیث است
 السّلاسه فی الواحده و الالفات بین الالفین یعنی سلامت در تنها بودنت در عزت نشستن آفت و
 بلا است در جلوت و مجرم نشستن هر که با مردمان آمدن نشستن کند از مقصود اصلی که ذکر و فکر

حق است محروم ماند ذکر فکر و عزت و تنهایی حاصل شود که اکثر دوستان حق از انبیا اولیا عزت
 را دوست دارند چنانچه نبی صلی الله علیه و آله و اصحاب و سلم جمعین قبل از نبوت تنها و فارغه منته
 و عبادت کردی در کیمیا سادات آمده است که فضیل بن عیاض میفرماید که من است آنکس دارم
 که چون در رگبند کوه در پیش من آید سلام نگویید و چون بیمار شوم عبادت کنید این چنین است
 خدا عزت و تنهایی را عزیز داشته اند بلیت مجردی بحقیقت هزار سلطنتی است با اسیر کنید شهوت
 بقید شرفی است به ذکر و فکر حق تعالی مقصود اصلی است در عزت و تنهایی حاصل شود - و نیز فرمودند
 که نبی صاحب مختار است لیکن کار می که بود از جناب حق سبحانه اذن خواسته بجز اذن هیچ کار نکردی و
 نیز فرمودند که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم بسیار سعی نمود که عم من ابی طالب ایمان آورد و
 را فرمودند که در گوش من بگو که تو میمیر حق هستی رنگه بر ایمان تو روز حشر کافی ام ایضا گفت
 که هر لحاظ آید که گویند طالب برادر زاده شد و بر ایمان آورد دست عبادت و زخ را اختیار نمودم -
 اخبرت النار علی العار و نیز فرمودند که ولایت بدست اولیا بود همه اولاد خود را دلی کردند و علم
 بدست خود بود و علماء اولاد خود را اولاد نمودند و لیکن این امر موقوف بر نصیب خدایت و نیز فرمودند
 که اولیا خدا منظر حق مانند چینی که از نشان صبا و شود از حق سبحانه است مثل زنده چنانچه میگویی که
 جاری است تا و ان با این شرف است که آب از جوی جاری باشد اولیا را نیز همچون نادان
 شرف است که حق سبحانه تعالی در ایشان کمال اسما و صفات خود ظاهر نموده که نظایر نکلمات
 مثل آنند است که در بعضی آوند شکر اندازند و در بعضی آوند خنده و سرگین کنند و نیز فرمودند که درین امر
 میشود چنانچه باران از آسمان بر زمین از شامت به اعمالی است و همچنین روز قیامت بر شود و در دنیا گمانند
 که باران می آید چنانکه باران از آسمان نازل شود از سبب کثرت شومست اعمال بد و در خیال کشیدن
 و باران ایشان بخورند و فریاد و افغان نمایند **مصرعه** **الان يا امان يا امان يا امان اللهم انزلنا ايماناً**
مستقيماً و عملاً صالحاً و سائناً و اكرراً و خلقاً حسناً اللهم احفظنا من خزي الدنيا و عذاب الاخرة و غيرها
 بیت **بخوانند بلیت ترسم که روز حشر عنان بر عنان روند** شیخان خرقه پوس برندان با دهن خوار و نیز
 حضرت قبله من فرمودند که حق سبحانه حکم احکامین است هر چه کند رضا باشد و چون در چنانجا که در این بیت
 را فرمودند بیت اگر شاه را روز را گوید شب است این **باید گفت اینک ماه و پروین** و نیز فرمودند
 که ظلم نمودن کشف هیچ چیز نیست بلیت هر که او از کشف میگوید سخن **کشف او را بر سر او کشفش**
 چنانچه در فتوحات کی آمده است **که کشف و کرامت هیچ چیز نیست بلکه کشف و کرامت است**

که سالک جمیع اوقات خود را بعبادت حق تعالی معبود دارد و هیچ ادم بصلوات و عفلت گذارد و در
 طاعت ذوق ولذت یابد و نیز حضرت من فرمودند که خدمت صاحبزاده خوابه محمود که دعا فرماید که
 حق تعالی خیر محمد را متابعت ما نصیب کند و نیز فرمودند که قبله عالم بر باچنان عنایت نموده اند که نعمت ظاهری
 و باطنی موجود است بلکه روز بروز فیض بر پا و ترقی است و به هیچ چیز محتاج نشدیم و خویشان ما بر آن
 روزی خود گیاه در سبزه میفرودند و نان بدست آرند و نیز فرمودند که چون نبی صاحب صلح متولد شدند
 از خانه عبداللہ نوری بسوی آسمان صعود نمود چون ابلیس آن نور را دید غناک شد ابلیس را پرسیدند چرا
 غناک شدی بیان نمود که امشب در خانه عبداللہ سپرید شده و از خانه او نوری بسوی آسمان میروید و راه
 رفتن ما بسوی آسمان بند نموده است که بعد ازین بر آسمان طاعت رفتن نماز و نیز فرمودند که عبدالمطلب
 در خواب دید که در خانه من نور پیدا شده است چون بیدار شد پیش معبر رفت میان خواب و معبر تعبیر کرد که
 در خانه تو نبی اخر الزمان پیدا خواهد شد و نیز این بیت فرمودند بیت یتیمی که ناگرد قرآن در دست است که کتب
 خانه چند ملت بشدت در آن از لالت غری بر آورد گردد که تورات انجیل منسوخ گردد و روزی حضرت صاحب
 خوابه محمود پیش حضرت من بیان نمود از جدہ ماجدہ کلان خود که جدہ شریفہ ماکہ و والدہ حضرت قبلہ عالم
 بود پیش میان احمد دودی و والدہ عرض نمود که پس من چند سال است که از خانه رفته باز نیامده است و عاقر ماندم
 که در خانه خود باز آید میان احمد جی صاحب معنی بود فرمود پس تو قطب زمان شده است که در خانه بعد از
 هشت روز خواهد آمد خود بدولت چون این نقل شنیدند بر زبان مبارک ماندند که حق سبحانہ خاصان خود
 را همه چیز نامیکنند چنانچه مولینا روم فرموده بیدیت بلکه پیش از زادن تو سالها دیده باشندت ترا با
 حالها بعضی یاران هر کلمه لا اله الا اللہ شروع نمودند آواز ایشان در سمع مبارک حضرت من رسید
 فرمودند که ایشان جبر غلط میکنند چه صحیح بیاورد و در هر ضرب با اسم اللہ ظاهر بیاورد و ضرب بر زبان
 مبارک ماند بکفر لا اله الا اللہ و دیگر اللہ همچنین و ضرب صحیح کردند و نیز فرمودند که در وقت شنیدن
 ذوق شوق در او بیدار شود و حضرت من از همه از کار ذکر هر کلمه شریف لا اله الا اللہ یاران خود را تلقین
 میفرمودند که در ذکر لا اله الا اللہ محبت حق سبحانہ بزودی حاصل شود و نیز فرمودند حق سبحانہ دوستان خود را
 صفت ستار می عطا فرموده است از هر کسی که عیب ببیند پوشند و ظاهر نمیکند چنانچه حدیث نبوی است
 طوبی لمن شغل عن عیوب الناس روزی صاحبزاده خواجہ محمود در خدمت حضرت قبلہ من قدس سره
 عرض نمود که از زمین ملک شما که در کوہستان بود باقیست یا نه حضرت قبلہ من قدس سره فرمودند
 زمین مذکورہ در ملک ما باقی است از آنکه روزی حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالی عنہ مخاطب کرده

فرمودند ای فلان یعنی محمد سلیمان در مزاج تو طور سی می بینم مبادا که زمین ملک خود را بکسی اختیار
 نمایی زمین خود را نگاهداری از سبب منع نمودن قبله عالم رضی الله تعالی عنه زمین مذکوره در ملک
 ما بمانده است بدیت گفته اند گفته الله بود که چه از حلقه نوم عبد الله بود بدیت بی سجاده
 زنگین کن گرت پیرمغان گوید که سالک بچیز نبود راه و رسم نمنزلهها حضرت قبله من قدس سره
 العزیز سلطان التارکین بود هزاران نقود و اسپان و شتران و دیگر چیزها از امتعه و قمشه که مردان
 در نذر آوردند همان لحظه عطا میدنمودند هیچ چیز با خود نماند اللهم ارزقنا هذه الصنفه بحکمته محمد
 واله و صحابه صلی الله علیه و اله و صحابه اجمعین و سلم روزی در خدمت حضرت من خدا بخش لاگری
 عرض داشت که که غریب نواز قرص بسیار شده است فرضداران تقاضا میکنند حضرت من فرمودند که غم
 مخور که ما دست خود بردست شیر خداواریم یعنی دست قبله عالم مهارومی گرفتیم بیچسب محتاج نخواهیم شد
 بدیت هر که بدل دامن پیران گرفت بگنج بقا زین ده و پیران گرفت به سختی سخن دران افتاد که مسلمانان
 شدن کمال اسلام داشتن کار بسیار مشکلست مناسب این فرمودند که در زمانه بانیزید بسطام قدس سره
 همسایه او یهودی بود مرد آن یهودی را گفتند تو چرا مسلمان نشوی یهودی جواب داد سلامی که بانیزید
 وارد مرا حاصل نشود و آن سلام که شما واردید من قبول نکنم آنکه این است بر زبان مبارک انداخت بدیت
 سالک اسلام که آسان بد هر کسی چون شبلی و او هم شدی و خواجہ قطب الدین رضی الله تعالی عنه
 در فواید سالکین فرماید ای فرید الدین طالبان حق طعام و خواب خود حرام کرده اند تا بدرجه قرب سیده اند
 و حضرت فرید الدین در راحت القلوب میفرماید ای نظام الدین در ویش باید که اول چشم خود را از عیب
 مردم کور ساز و دوم گوش از شنیدن عیب ایشان کور ساز و سیوم زبان را از گفتنی گنگ ساز و
 چهارم پاست خود را ننگ ساز یعنی در جاکار رفتنی که نفس او را تقاضا کند نرو و خلاص کند چنانکه
 النفس خائفة ما یبغی و افضل الاعمال خلافتها ما مقبول و محبوب و گاه حق تعالی شود و نیز در کیمیا
 سعادت آمده است سالک باید که از چهار چیز حصار خود سازد یکی عزلت دوم کم گفتن که از بسا گفتن
 دل سالک تاریک شود سیوم کم خوردن که از کم خوردگی راه شیطان بسته شود چهارم اندک گفتن که بسیار
 گفتن غفلت آوردن بدان که بدرجه ابدالی رسیده اند بدوست این چهار چیز نوشته اند و ذلک فضل الله
 یوتیه من یشاء روزی در خدمت حضرت قبله خود شسته بودیم یک هندی آمد و در خدمت حضرت قبله
 من عرض داشت که که برای زیارت شما اشتیاق بود حضرت قبله من قدس سره فرمودند که در طریق است
 که مسلمان و هندی صلح باید داشت این بیت شاهد آورد بدیت حافظا که وصل خواهد صد کن با خاص عالم

با سلمان الله باد برهن رام رام + لختی سخن در آن اوقات که هر کس رام او دینی و دنیاوی
 بر اعتقاد حاصل شود مناسب این حکایت فرمودند که شخصی در ملک رفت در آنجا مردم را دید
 که در خشک زمین نیشکر میکاشتند آن شخص مردمان را گفت که چرا تخم را در زمین خشک ضایع میکنید
 مردمان آن شخص را گفتند که در ملک بیباشی که بر قنار مطلق یقین و توکل ندانند باز گفتند که بنشین که
 حق سبحانه بر اعتقاد آب باران نازل میکند امر و گفت دیده شود یک ساعت آن مرد مذکور در آنجا
 بنشینت همان ساعت قنار مطلق در آسمان پاره ابر پیدا نمود در آن ساعت چندان باران بارید
 که آب باران بقدر زانو شد و نیز فرمودند که در کوستان که وطن است در آنجا مردمان بر کوه میز
 باورند در موسم کاشت تخم از زمین و در زمین خشک اندازند و بر آن قلبه رانی می کنند
 حق تعالی موجب اعتقاد ایشان بعد از دوم یا سیوم روز باران می بارد و آن زراعت آب باران
 پخته میشود و همچنین در ملک هندوستان نیشکر و برنج و دیگر زراعتها آب باران پخته شوند بعد از آن
 بر لفظ مبارک را نذ این حدیث قدسی انا عند ظن عبدي فی حق سبحانه میفرماید که من بنزدیک
 یقین بنده خود باشم که بمن دارم او بنده یقین او حاصل کنم بلیت بر توکل که بود فیروزیت
 حق دید مانند مرغان روزیت پیت کمان نرم باید که انداخته است که وقت کشیدن در آید در
 کمان نرم عبارت از نفس است که سالک نفس خور را در ریاضت و عبادت حق سبحانه رام فرماید و در
 دار و تا در امر حق تعالی سستی کند و حضرت قبله من قدس سره فرمودند که با بیل و قابیل هر دو پیران
 حضرت آدم بودند قابیل پیران شد با بیل را شهید ساخت کافر شد نعوذ بالله من ذلک و کفر
 از او پیدا شد همه نسب او تا احوال کافر اند و اولاد با بیل همه مسلمان اند و نیز بنده می بماند شاه بر زبان مبارک
 را نذ هندی با بیل قابیل آدم کے بیٹے آدم کس کا جایا و نیز این بیت فرمودند بیت سر نوشت
 مابست خود نوشت خوش نویست او سخا بد نوشت و نیز این بیت فرمودند بیت
 زبانه دگر گون آئین نهاد و شدان رخ کو خانه زین نهاد بیت بجناب مرانا بنجد زمین
 همین گوشت باز گویم همین بیت پناهی بلند می و پستی تو می همه نیستند آنچه هستی تو می
 بیت یاری دارم که جسم و جان صورت اوست و چه جسم چه جان جمله جهان صورت اوست
 غزل عشقم که در دو کون و مکانم پدید نیست و عنقای مغزیم که نشانم پدید نیست و زابرو
 و غمزه بر دو جهان صید کرده ام و بگریبان که نیروی کانم پدید نیست و چون آفتاب در رخ هر زره
 ظاهرم و از غایت ظهور عیانم پدید نیست و گویم هر زبان و هر گوش بشنوم

دین طرفه ترک گوش و زبانم پدید نیست چون هر چه هست در همه عالم همه منم مانند درود
 عالم زانم پدید نیست بدو حضرت قبله من فرمودند که در صحبت اولیا بسیار تاثیر است چنانچه
 این که بی پارس رسد فی الحال بصورت طلا شود و دیگر یار این بیت در حضور پر نور بخواند زینست
 تا پیش خورشید اگر تابد بدیر در بدخشان لعل سازد سنگ را بدو حضرت قبله من سلطان
 استار کین برمان العاشقین المتوکل علی الرحمن حضرت خواجه سلیمان رضی الله تعالی عنین
 بیت را در تاریخ بیست نهم محرم الحرام بر زبان مبارک نذند بیت این که پارس آشنا شد
 فی الحال بصورت طلا شد بعد از آن این بیت مذکور را در سه شنبار و زبهار خواندند و در تاریخ
 هفتم ماه صفر نماز عشا و تهجد را ادا می نمودند و دیگر او را در تسبیح خود خواندند بعد از قریب صبح بر شغل
 پارس انقاس در شب پنجشنبه وصال نمودند در سن یک هزار و دو صد و شصت و هفت در شب دینه
 در بنگله شریف که در چین حیات معبد ایشان بود مدفون ساختند اکنون هم در انجا روضه مبارکست
 بوقت مغرب بحمد مبارک تیار شد چنانکه گفته اند میت کت نبیا چون علم پس بدو ختم نبوت بخند سپرد

تاریخ وصال خواجه محمد سلیمان در هفتم ماه صفر پنجشنبه در سن ۲۶۷ هجری قمری

سلیمان زمان رحلت چو فرمود	یکایک در جهان ظلمت بفرود
پس سال وصالش تا قف غیب	گفت او آفتاب چشتیان بود

و کاتب حروف می گوید نظم

حق چو ولایت جهان در نمود	ختم ولایت به سلیمان نمود
بو که شود وصل سلیمان بصبیب	نا که شوم در دو جهان با صیب
وصل سلیمان وصال خداست	دانند این نکته که اهل صفاست
خواجه سلیمان نه سلیمان نظیر	مست مراد و دو جهان و سنگیر

و نیز کاتب حروف میگوید نظم

امام الدین غلام شاه توشه	به تنهایی گرفت از خلق گوشه
به بیند هر دو عالم مظهر پاک	بدار و خویش را کم از حسن و خاک
همه کس را بداند نیک از خویش	همین تعلیم کرد از مرشد خویش
خداوند بجزمت شاه توشه	ز امان کن مرا همراه توشه

این چند کلمه مفوظ فقیر فقیر تقصیر خاک راه دردمندان فقیر امام الدین بن
 میان تاج محمود بن حافظ شرف الدین متوطن شاه اعظم غفر الله تعالی لهم
 وجميع المومنین والمومنات جمع کرده براسید انکه حق تعالی عاقبت
 باخبر گرداناد اللهم امین یا رب العالمین وانت ارحم الراحمین
 اللهم انت ولی فی الدنیا والاخرة توفنی مسلماً والحقنی یا
 الصالحین اللهم اغفر لضعفه ولقاریه ولکاتبه و
 لناظره ولجميع المسلمين والمسلمات بحرمه خواجه خواجگان
 حضرت خواجه محمد سلیمان رضی الله تعالی عنه و بحرمته عنی
 وعن جميع المومنین والمومنات یا الله یا الله یا محیب یا محیب محیب
 اللهم افتح لنا بالخیر ولختم لنا بالخیر ولجعل عواقب امورنا بالخیر
 بحرمته نبی آخر الزمان صلی الله تعالی علیه وآله واصحابه وازواجه
 وعائلته وعشیرته اجمعین وسلم برحمتک یا ارحم الراحمین

وارحمنا وانت خیر الراحمین واغفر لنا وانت خیر الغافرین

امین تمت بعونه تعالی شانہ فی یوم الثلاثاء

وقت الظهر فی ثمان من شهر جمادی

الثانی سنه ۹

محمد باقر خورشیدی
 مؤلف و مؤید

عبد اللطیف

ت

گوهر کیتای سخن که به گنجینه دل سرت نثار بارگاه معروف حقیقی که از نایب مشفق
 ندای سخن اقرب الیه من جبل الوردید بگوش هوش جهانیان انداخته و هر درک آب و تاب
 و تکلم که در صدق بانست هدیه عاکفان درگاه معکون تحقیق که از بس اشتیاق چرخ
 ایما تلووا فثم وجه الله فراره هر جو یا نصیب ساخته لالی بیشن بهائے نعت
 تحفه خادمان عرش آستان رسالت دستگاه ختمی بنیاه مورد سون لعیطیک فترضه

و در ارے گرانمایه مدح نزل ملازمان و الا نشان تاجدار سرر سیاوت و نقابت اشرف المخلوق سید
 الانبیاء صلوا علیه و علی آل العجا و صعبه نجوم الهدی اما بعد این جواهر زو اهر دریا بشریعت و طریقت و در
 غور بحر حقیقت و معرفت که بحرے ست از معانی رنگین موج زن و دریا ست پر از امواج سحر اثر متلون
 گلشنی ست که آتش از دریا قدس داده اند بوستانی ست که نونهالش از صدمه خزانے ازاده اند
 این همه از ادست نه اور و که تکلف را دور راه نیست زور طبیعت که معلمش معلم اول ست و بدین
 ست همانا از غیبست که بر زبان متکلم رفته صد ساز محفل از لیبست که جان را پر گنده و دلهارا
 آشفته مبطالعہ اش خدای جوی از خود دور را سر و دست مستانه که کبیت سست اورا کشش را
 بسر منزل مقصود می رساند و حقیقت خویشتن جوی از خود رفته را قلا و زری ست فرزانہ که سمند
 پالنگ تحقیقش را عنان بکف گرفته بسر مطلب فرو نشاند کسیر گر این کیمیا سعادت و ترکیب
 ده این معجون فطرت یعنی مصنف این رساله و مولف این عجاله کسے است که
 چمانے از فیضیان النوار کلام فیض نظامش بهره ورست و عالمے از ارشاد
 رحمت بنیادش شور در سر قلم از تحریر حدیثش کوتاه دست و زبان را از
 تقریر و صفتش حوصله پست قبله شناسان عالم را قبله کعبه پرستان جهان را
 کعبه شناور در بای تصوف عابز بحر شرف مقبول رحمان حضرت خواجہ
 محمد سلیمان صاحب ساکن تونہ شریف رحمۃ اللہ علیہ الذی
 یس لعمر الا الحق یبظن علی لسانہ التی ما وے الانام و لیس لعلی رضا لکنه باب
 مدینة السلم و الکلام و سادہ نشین رشادت ما ب ہدایت انتساب حضرت
 خواجہ نور محمد پہل بہار و می خلیفہ جناب رشد انتساب حضرت مولود
 فخر الدین دیلوے رحمۃ اللہ علیہم اجمعین پر گندہ و منتشر افتادہ بود
 و از اختفائش کلفتے دید انرا رود اوہ بنا بران تقاوه و دو دمان فطرت
 نور چشم دو دہ عزت مولودی اما ہر الدین بن میان تاج محمود ساکن
 شاہ اعظم ادام اللہ فیضہ کسرمیت با جماع آن بر بست و این جواهر پریشان
 را بساک تالیف در سفت و درین زمان فیض تو امان از بہر ہدایت عام و ایقاظ
 عوام از منام مجمع اخلاق حمیدہ مصدر اطوار برگزیدہ جان صورت مروت صورت

جان فتوت حافظ عزیز الدین متوطن دہلی بہ فراوان اہتمام و سعی مالاکلام
حافظ صاحب مذکور مالک و مہتمم مطبع مرتضوی دہلی کجبن خط و غایت صحت
علیہ لطیف و دربر کشید و منتظران را سرہ چشم بصارت گردید الحمد للہ علی ذلک
المننہ بعبیب و علیہ توکلت و البیانیب اکنون در شجر تباریح الطبا عیش اہتمام میرود و
سال خاتمہ اش از قسیدہ بر کاغذ سجدہ قطعہ تاریح از شاعر شیرین
مقال ماحصر رنگین خیال حافظ عمر دراز سلمہ ریبہ

طبع این مفوظ مطبوع جہانی افتاد
گفت فائز سا لطبع لکش از رو کمال

ہر کہ دیدن یافت در کف گوہر درج مراد
گوہر دریا معنی مخزن گنج سداد

شجرہ حضرات چشت اہل بہشت

بسم اللہ الرحمن الرحیم

رسم کر مجہر محمد مصطفیٰ کیواسطے
کہولدے مشکل علی المرتضیٰ کیواسطے
شیخ عبدالواحد اہل بقا کیواسطے
شاہ ابراہیم بلخی پادشاہ کیواسطے
پیر بہر البصری صاحب ہدایا کیواسطے
شیخ بوا سحاق قطب چشتیا کیواسطے
خواجہ بو یوسف صاحب صفا کیواسطے
خواجہ عثمان اہل اقتدا کے واسطے
شیخ قطب الدین قطب انصیا کیواسطے
اور علم الحق و دین علم الہدے کیواسطے
اور نظام الدین محبوب اولیا کیواسطے
اور کمال الدین کمال اصفا کیواسطے
اور جمال الدین حبن صاحب صفا کیواسطے
حضرت یحییٰ مدنی مقتدا کے واسطے

اے خداوند تو ذات کبریا کے واسطے
میں ہوا ہوں سخت راز اس بند محبت میں اسیر
خوب میں بصری حسن کا نام لانا ہوں شفیع
فضل کر مجہر طفیل خواجہ ابن العیاض
حضرت خواجہ خذیفہ کے لئے تمک رحم کر
خواجہ ممشاد کے خاطر میرا دل شاد کر
خواجہ ابدال احمد بو محمد مقتدا
خواجہ مودود حق اور خواجہ حاجی شریف
والی ہندوستان خواجہ معین الدین حسین
دور کر ظلمت سراج الدین دنیا کے لئے
کام کر شیرین طفیل خواجہ گنج شکر
دلگوروشن کر طفیل شاہ نصیر الدین چراغ
حضرت محمود راجن سرور دنیا و دین
شیخ حسن اور خواجہ شیخ محمد کے طفیل

اور نظام الدین مقبول خدا کیواسطے خواجہ نور محمد رہنما کیواسطے قبلہ حاجات کعبہ مدعا کیواسطے واسطی پیران شجرہ چشتیا کیواسطے	فضل کر مجھ پر طفیل شاہ کلیم اللہ ولی دین دنیا کا وسیلہ پیر عالم فخر دین حضرت خواجہ سلیمان دوہمان کے دستگیر بختدے اپنی محبت ماسوی کو قطع کر
--	---

بسم اللہ الرحمن الرحیم

یاد ت بدلم نامت بلہم از بھر رسول امین مدوی محمود محمد ختم رسل یا طہ ویالیس مدوی مقبول اللہ علی ولی اسے خسر و معتقدین مدوی منعم محسن حسن بصری سر سلسلہ تلقین مدوی محبوب اللہ عبد الواحد بانعامات قرین مدوی در خلق جہان فیاض تومی ای قدیس یس تلقین مدوی ای ابرہیم کریم لقا ای مالک روزین مدوی اسی تحفہ وہی خلیفہ لقب یا میر سید الدین مدوی ذی النون بہرہ صاحب فرامون امین الدین مدوی مشاد علی دینوری ای کوکب ماہ جبین مدوی ای خواجہ ابوسحاق اصل آقا عرشین مدوی یا خواجہ خلق ابواحمد ای قدوہ قباہ دین مدوی در نام سہمی محمد تو اسے صاحب قدر کین مدوی ای خواجہ خلق ابویوسف رابعہ کہ ناصر دین مدوی ای قطب زمانہ چشت نشان یا ذات بسیرتین مدوی ای قدوہ حاج شریف زمران اقرب کعبین مدوی مشہور ولی بہار عثمان اکمنزل مکہ نشین مدوی بحسن مشہور شاہ سنجریا خواجہ معین الدین مدوی رواقیہ دائرہ دہلی یا حضرت قطب الدین مدوی	درماندہ اعانت میطلبم یا حضرت رب معین مدوی تو شاہ رسل دلیل سبل داری باحاطہ چہ جزو کل ای صاحب کرمیت ازلی از نور خفی فیض جلی ای آنکہ تو مجتہد عصری بانفرت غیب ابوالنصری یو افضل بفضل خدا زہدای بدہ زین بدین عابد یو فیض فضیل عیاض تومی مرافض تومی ممتاز تومی سلطان انان الارض شہار مطلع ملت رشک ہسا ای زینت عرش عاشق رب مرعیش محبت را سبب در کشور لبصرہ تمام لبصر علی العرفان بلند نظر ای آنکہ معظم و منصور ای در عالم بہترین بہترین ای صبح منور شام محل ای مہر تجلی نور ازل در جملہ اومیان تو احد ای ابن فرس نافہ امجد ای در ہمہ خلق محمد تو در جوہر عقل منتقد تو یعقوب تغید بر دیوسف جوید ز اثبات ابویوسف مود و دود و دہشت مسکار مجمود لقا شریعیاں ای جہاں چنان مسکن زندہ کن دل از زبدین نورانی شعرات قران از سجدہ جہہ نر المعان گم کردہ را ترا ای امیرا منظر حق و صفا ظہر مشہور بدولت لم یزلی از لطف نبی و علی ولی
---	--

زینت دایره اجود ہن کان مشہور است بہ پاکپٹن
 ای مشعل روشن ہدیک لخط عنایت تو سجدا
 بر ابدان رحمت از تو در خواستہ دل نعمت از تو
 ہم دست عطا و نوال توئی سرماہ لطف جمال توئی
 ای از تو نرم جهان تزمین از نور تو خلق خدایہ بین
 خاقان عنایت آمینی موصوف بعزت تکمینی
 ای عشق الہی مقصودت انوار تجلی شہودت
 ہر حال حقیقت حال ترا محبوب حق منوال ترا
 ای سورت لغت مسجی تو دی منبر کامل مقصد تو
 ای اعلیٰ مرتبہ رالیق ارجمہ بمعنی پردہ سبق
 ای قطب مدینہ بقیۃ جاد رساۃ خلوت عثمان جا
 بروت عا - اعلیٰ ہر طور دولت پر نور جلی
 اورنگ باورنگ ابوت بر خلق دو عالم ارشادت
 تو ہم نفس المل طلبی نادستی رہ علم و ادنی
 در وقت عبادت عرش نشین رسایہ لطف تیر خیز

فرید الافراد ہدایت فن یا شیخ فرید الدین مددی
 محبوب الہی خاص خد سلطان نظام الدین مددی
 مسطور ز حق نصرت از تو محمد دوم نصیر الدین مددی
 علامہ ملک التوحی یا خواجہ کمال الدین مددی
 روشن فروغ تو خانہ دین یا شیخ سراج الدین مددی
 و رصف غزاعلم الدینی ای دین امین الدین مددی
 حق کرد بعالم محمودت اکطر زحمید گزین مددی
 از رب جمیل جمال ترا یا شیخ جمال الدین مددی
 گردیدہ حسن ز محمد تو ای ساکن علیین مددی
 یا شیخ مدد حاد حق عین حقیقت بین مددی
 اسے زندہ کن بجلی اسے یا اور معتقدین مددی
 یا شیخ کلیم اللہ ولی ای سرور با تملکین مددی
 شانان معظم منقادت یا شاہ نظام الدین مددی
 محبوب خدا و محبوب نبی یا خواجہ فخر الدین مددی
 مشہور شدی بسلیحانی از رہبر معتقدین مددی

تمام شد شجرہ شریف
 استہما واجب الاظہار

چونکہ مصنف نے حق کاپی رائٹ اس کتاب یعنی نافع الساکین کا حق التبریہ کو کر دیا ہے
 اجازت میری کہ کوئی صاحب قصد طبع کا تقاضا سے لے کر
 حافظ عزیز الدین مالک، مہتمم مطبع مرتضوی

